

รายงานฉบับสมบูรณ์

นโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม และแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

ฉบับที่ 2

รายงานฉบับสมบูรณ์

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
www.library.coj.go.th

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เสนอต่อ

สถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์ สำนักงานศาลยุติธรรม

กันยายน 2550

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์
การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม
และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

Final Report

ฉบับที่ 2

รายงานฉบับสมบูรณ์

จัดทำโดย คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสนอต่อ สถาบันวิจัยรฟพพัฒนศักดิ์ สำนักงานศาลยุติธรรม

2

กันยายน 2550

คำนำ

ศาลยุติธรรมเป็นสถาบันหลักที่สร้างและผดุงความยุติธรรมให้แก่สังคมไทย ผ่านกลไกอำนาจอธิปไตย ฝ่ายตุลาการ ทั้งการพิจารณาคดี ไกล่เกลี่ย ระงับข้อพิพาท และคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมาย เพื่อให้ภาคส่วนต่างๆ ในสังคมไทยอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ของสังคมไทย ส่งผลให้กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมีความซับซ้อนมากขึ้น ข้อพิพาทระหว่างภาคส่วนต่างๆ จึงเพิ่มสูงขึ้นเป็นเงาตามตัวจนเกิดภาวะคดีล้นศาล ศาลยุติธรรมตระหนักถึงสภาพการณ์ดังกล่าว จึงมุ่งมั่นที่จะนำการวิจัยและพัฒนาเป็นกลไกพัฒนาขีดความสามารถอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ศาลยุติธรรมเป็นสถาบันหลักในการอำนวยความยุติธรรม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว เสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรมได้อย่างแท้จริง

คณะที่ปรึกษาฯ ได้ร่วมคิดและร่วมดำเนินงานอย่างใกล้ชิดกับทีมงานสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี สำนักงานศาลยุติธรรม โดยการนำของดร.สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เกี่ยวกับการอำนวยความยุติธรรมตามอำนาจฝ่ายตุลาการ ในการพัฒนา “โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา กฎหมายและการศาลยุติธรรมและการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย” เพื่อสนับสนุนให้สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีเป็นหน่วยงานหลักที่มีภาระหน้าที่โดยตรงต่อการวิจัยและพัฒนาการศาลยุติธรรม อันจะทำให้สามารถสนับสนุนการอำนวยความยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางกระแสการพัฒนาของยุคโลกาภิวัตน์ และสอดคล้องกับการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม พ.ศ. 2549 – 2552 ได้อย่างเหมาะสม

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา กฎหมายและการศาลยุติธรรมและการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย ประกอบด้วยรายงาน 5 เล่ม คือ (1) บทสรุปผู้บริหาร (2) รายงานฉบับสมบูรณ์ (3) แผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ.2551-2553) (4) แผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี (พ.ศ.2551-2553) และ (5) คู่มือการบริหารงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี

คณะที่ปรึกษาฯ ขอขอบพระคุณท่านเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม นายพินิจ สุเสาร์จ ผู้เล็งเห็นความสำคัญของภารกิจวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนการอำนวยความยุติธรรม ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและประเด็นสำคัญอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม

ขอขอบพระคุณท่านเลขาธิการประธานศาลฎีกา นายภัทรศักดิ์ วรรณแสง สำหรับข้อคิดและข้อเสนอแนะหลายประการที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการนี้อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณท่านผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา ดร.สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ ผู้ให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม แผนปฏิบัติราชการ และคู่มือการบริหารงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนา

ขอขอบพระคุณท่านผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา นายสรวิต ลิ้มปริงชี ซึ่งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทางด้านการวิจัยและพัฒนาการศาลยุติธรรมในแง่มุมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ท้ายที่สุด ขอขอบพระคุณคณะทำงานจากสถาบันวิจัยและพัฒนา ศาลยุติธรรม และผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาร่วมประชุมให้ความคิดเห็นในการพัฒนาแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม และทำให้แผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรมมีความถูกต้อง ครบถ้วนประเด็นสำคัญ และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

คณะที่ปรึกษาฯ

กันยายน 2550

รายนามคณะที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา	นุतालย์
รองศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย	ตรีรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร.โชติชัย	เจริญงาม
นาวาอากาศตรี สุรพงษ์	ศรีวินิชย์
ดร.สันติ	เจริญพรพัฒนา
ดร.พิชญ์	สุธีวรรณ
นางสาวอรพรรณ	คงมาลัย
นางสาววิจิตรา	มหาวรากร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	i
รายนามคณะที่ปรึกษา	iii
สารบัญ	v
สารบัญรูป	ix
สารบัญตาราง	xiii
1. บทนำ	1
1.1 ที่มา	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตการดำเนินโครงการ	3
1.4 ผลผลิตของโครงการ	4
1.5 สรุปผลการดำเนินงานสำคัญ	5
2. บริบทการวิจัยและพัฒนาของศาลยุติธรรม	7
2.1 บริบทศาลยุติธรรม	7
2.2 มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักในกระบวนการยุติธรรม	8
2.3 การวิจัยและพัฒนาของศาลยุติธรรม	10
2.4 การสร้างความร่วมมือด้านการวิจัย	13
3. บริบทการวิจัยของสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์	17
3.1 ทบทวนบริบทของสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์	17
3.1.1 บริบทการดำเนินงานของสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์	17
3.1.2 บริบทการจัดการงบประมาณ/เงินทุน	18
3.1.3 บทวิเคราะห์	20
3.2 ทบทวน หน่วยงานวิจัยกฎหมายและงานศาล	22
3.2.1 หน่วยงานวิจัยฝ่ายตุลาการ	22
3.2.2 หน่วยงานวิจัยฝ่ายบริหารงานยุติธรรม	23
3.2.3 หน่วยงานวิจัยที่เป็นองค์กรอิสระ	26
3.3 บริบทของสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม	30
3.4 บทวิเคราะห์หน่วยงานวิจัยกฎหมายและงานศาล	35

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
4. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงโครงสร้างของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี	43
4.1 สถานภาพปัจจุบัน	43
4.2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงสร้าง	44
4.2.1 ข้อดีของการยกฐานะขึ้นเป็นองค์กรอิสระ	44
4.2.2 ข้อควรคำนึงของการยกฐานะขึ้นเป็นองค์กรอิสระ	45
4.3 แนวทางในการปรับปรุงโครงสร้าง	48
4.4 โครงสร้างองค์กรของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีในฐานะองค์กรอิสระ	49
4.4.1 โครงสร้างเชื่อมโยงระหว่างสถาบันวิจัยพืชกับศาลยุติธรรม	49
4.4.2 โครงสร้างองค์กรภายในสถาบัน	52
4.4.3 การกำกับดูแลเชิงนโยบายจากศาลยุติธรรม	55
4.4.4 กระบวนการปรับเปลี่ยนฐานะของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี	57
4.5 กรณีศึกษา: สถาบันพระปกเกล้า	59
4.5.1 การก่อตั้งและปรับเปลี่ยนฐานะของสถาบัน	59
4.5.2 บริบทการบริหารจัดการของสถาบัน	61
4.5.3 บทวิเคราะห์	63
4.6 บทสรุป	64
5. ระเบียบและคู่มือที่จำเป็นเพื่อช่วยในการบริหารงานวิจัย	67
5.1 กรอบแนวทาง/ระเบียบ/หลักเกณฑ์/คู่มือที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและการบริหารการวิจัย	67
5.2 แนวทาง/หลักเกณฑ์/คู่มือการบริหารการวิจัย	70
5.2.1 ระเบียบ/หลักเกณฑ์การบริหารการวิจัย	70
5.2.2 แนวทางและคู่มือการบริหารงานวิจัย	72
5.3 ระเบียบว่าด้วยบุคลากรผู้ดำเนินการวิจัย	84
5.4 ระเบียบว่าด้วยทุนวิจัย	91
5.5 ระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงินวิจัย	97
5.6 แนวทาง/หลักเกณฑ์การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานวิจัย	102
5.7 ระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการวิจัย	106

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
6. แผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรมและกรอบแผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยพัฒนาคดี	109
6.1 แผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม	109
6.1.1 กรอบแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม	109
6.1.2 แนวทางการนำแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรมไปสู่การปฏิบัติ	112
6.2 แผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยพัฒนาคดี	131
6.2.1 ทัวไป	131
6.2.2 คำโครงแผนปฏิบัติการ	132
6.2.3 การจัดทำกรอบแผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยพัฒนาคดี	133
6.3 ความเชื่อมโยงสู่การใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากการวิจัยของศาลยุติธรรม	161
7. ผลการสัมมนา	163
7.1 หลักการและเหตุผล	163
7.2 วัตถุประสงค์	163
7.3 ผู้เข้าร่วมการสัมมนา	163
7.4 ผลการสัมมนา	166
7.4.1 ความสำคัญของงานวิจัยด้านตุลาการของชาติ	166
7.4.2 ร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม พ.ศ. 2551-2553	166
7.4.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการสัมมนา	177
7.4.4 สรุปผลการสัมมนาจากการกรอกแบบสอบถาม	178
7.5 สรุปประเด็นสำคัญจากการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น	178
7.5.1 ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับจุดเน้นของหัวข้องานวิจัย	179
7.5.2 ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันฯ	181
8. แผนการดำเนินโครงการ	185
ภาคผนวก	187
ดัชนี (Index)	189

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
รูปที่ 1.1	การนำเสนอรายงานความก้าวหน้า	5
รูปที่ 1.2	การนำเสนอและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผู้บริหารของสำนักงานศาลยุติธรรม	6
รูปที่ 1.3	การประชุมสัมมนาในร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ.2551-2553) กับผู้แทนจากหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญ	6
รูปที่ 2.1	บริบทศาลยุติธรรม	7
รูปที่ 2.2	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในกระบวนการยุติธรรม	8
รูปที่ 2.3	การวิจัยและพัฒนาของศาลยุติธรรม	11
รูปที่ 2.4	โครงสร้างสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี	12
รูปที่ 2.5	เป้าหมายสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี	13
รูปที่ 2.6	แนวคิดการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	14
รูปที่ 2.7	แนวคิดการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัย	15
รูปที่ 2.8	รูปแบบความร่วมมือ	16
รูปที่ 3.1	บริบทการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี	17
รูปที่ 3.2	บริบทการจัดการงบประมาณ/เงินทุนของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี	18
รูปที่ 3.3	บริบทการจัดการงบประมาณ/เงินทุนของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี (งบประมาณจากภายนอก)	20
รูปที่ 3.4	แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้ผลงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี	21
รูปที่ 3.5	แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้ผลงานวิจัยของ Federal Judicial Center	23
รูปที่ 3.6	แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้ผลงานวิจัยของ Civil Justice Division of Attorney-General Department	24
รูปที่ 3.7	แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้ผลงานวิจัยของ Research Unit at Department of Constitutional Affairs	25
รูปที่ 3.8	แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้ผลงานวิจัยของ สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม	26
รูปที่ 3.9	แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้ผลงานวิจัยของ National Center for State Courts	27
รูปที่ 3.10	แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้ผลงานวิจัยของ Australian Institute of Judicial Administration Incorporated	28

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
รูปที่ 3.11	โครงสร้างองค์กรของสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม	31
รูปที่ 3.12	กรอบระยะเวลาการดำเนินงานคณะกรรมการพิจารณาและประเมิน ผลงานวิจัยกระทรวงยุติธรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550	33
รูปที่ 3.13	หลักเกณฑ์การพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญข้อเสนองานวิจัยของ กระทรวงยุติธรรมปีงบประมาณ พ.ศ. 2551	34
รูปที่ 4.1	ฐานะของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีที่เป็นหน่วยงานระดับกอง/สำนัก ฯ	43
รูปที่ 4.2	ภาระหน้าที่และความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีกับภาคส่วนต่างๆ ในระบบศาลยุติธรรม	44
รูปที่ 4.3	แนวทางการยกฐานะ ปรับโครงสร้าง และเชื่อมโยงสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี กับศาลยุติธรรม	51
รูปที่ 4.4	แสดงการแบ่งส่วนโครงสร้างองค์กรภายในสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี	55
รูปที่ 4.5	โครงสร้างองค์กรของสถาบันพระปกเกล้า	63
รูปที่ 4.6	ภาพของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีที่เชื่อมโยงกับภาคส่วนต่างๆ	66
รูปที่ 5.1	แนวทาง/ระเบียบ/หลักเกณฑ์/คู่มือในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบท การดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี	68
รูปที่ 5.2	บริบทการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการวิจัย	70
รูปที่ 5.3	กระบวนการบริหารงานวิจัย	77
รูปที่ 5.4	กระบวนการบริหารงานวิจัยและปฏิสัมพันธ์ของหน่วยงาน	77
รูปที่ 5.5	โครงสร้างคู่มือการบริหารงานวิจัย	79
รูปที่ 5.6	บริบทที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรผู้ดำเนินการวิจัย	85
รูปที่ 5.7	บริบทการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับทุนวิจัย	91
รูปที่ 5.8	บริบทการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายเงินวิจัย	97
รูปที่ 5.9	บริบทการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานวิจัย	102
รูปที่ 5.10	คณะกรรมการวิจัย คณะอนุกรรมการวิจัย และผู้ช่วยอ่านงานวิจัยของสถาบันฯ	106
รูปที่ 6.1	สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก	109
รูปที่ 6.2	ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก	110
รูปที่ 6.3	ผลผลิตสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี	111
รูปที่ 6.4	ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรม	112

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
รูปที่ 6.5	การนำผลผลิตของแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรมไปสู่การใช้ประโยชน์	113
รูปที่ 6.6	เค้าโครงแผนปฏิบัติการสำนักงาน ก.พ.ร.	132
รูปที่ 6.7	การจัดทำกรอบแผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยพัฒนาองค์กร	133
รูปที่ 6.8	โครงสร้างสถาบันวิจัยพัฒนาองค์กร	134
รูปที่ 6.9	สถาบันวิจัยพัฒนาองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก	135
รูปที่ 6.10	ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก	136
รูปที่ 6.11	กรอบแผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยพัฒนาองค์กร	138
รูปที่ 6.12	กรอบแนวคิดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	139
รูปที่ 6.13	กรอบแนวคิดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2	145
รูปที่ 6.14	กรอบแนวคิดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3	150
รูปที่ 6.15	กรอบแนวคิดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4	153
รูปที่ 6.16	ความเชื่อมโยงสู่การใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากการวิจัยของศาลยุติธรรม	161
รูปที่ 7.1	นายสรวิศ เบญจกุล (รองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม) ประธานการสัมมนา กล่าวเปิดการสัมมนา	165
รูปที่ 7.2	คณะที่ปรึกษาฯ สรุปสาระสำคัญของร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ. 2551-2553)	165
รูปที่ 7.3	บรรยากาศการสัมมนา	166
รูปที่ 7.4	ระดับความสำคัญของงานวิจัยด้านตุลาการของชาติ	166
รูปที่ 7.5	ภาพรวมของการสำรวจความคิดเห็น	167
รูปที่ 7.6	ภาพรวมของการสำรวจความคิดเห็น	167
รูปที่ 7.7	ภาพรวมที่แสดงถึงความสำคัญของเรื่องที่จะทำการวิจัยและพัฒนา	168
รูปที่ 7.8	ความสำคัญของงานวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม	169
รูปที่ 7.9	ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม	170
รูปที่ 7.10	ความสำคัญของงานวิจัย เพื่อพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมประชาชน/นิติบุคคล	170
รูปที่ 7.11	ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ เพื่อพัฒนาการเข้าถึง ความยุติธรรมประชาชน/นิติบุคคล	171
รูปที่ 7.12	ความสำคัญของงานวิจัย เพื่อพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรม	171

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
รูปที่ 7.13 ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ เพื่อพัฒนาระบบงาน ศาลยุติธรรม	172
รูปที่ 7.14 ความสำคัญของงานวิจัย เรื่องโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการพัฒนา ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	172
รูปที่ 7.15 ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ เรื่องโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	173
รูปที่ 7.16 ภาพรวมที่แสดงถึงความสำคัญของเรื่องที่จะทำการสำรวจความคิดเห็น ในด้านการบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้	174
รูปที่ 7.17 ความสำคัญของการบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้ เพื่อให้ความรู้แก่ ประชาชน/บุคคลทั่วไป/นิติบุคคล	174
รูปที่ 7.18 ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม	175
รูปที่ 7.19 ความสำคัญของการบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้	175
รูปที่ 7.20 ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ	176
รูปที่ 7.21 ความสำคัญของการบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้	176
รูปที่ 7.22 ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ	177
รูปที่ 7.23 ความสนใจที่จะเป็นพันธมิตรด้านการวิจัยกับสถาบันฯ	177
รูปที่ 7.24 ประโยชน์ที่ได้รับจากการสัมมนา	178
รูปที่ 7.25 บริบทของศาลยุติธรรม	179
รูปที่ 7.26 ภาพรวมของประเด็นสำคัญเกี่ยวกับจุดเน้นของหัวข้องานวิจัย	180
รูปที่ 7.27 ภาพรวมของประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันฯ	182

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 3.1 เป้าหมายของจำนวนผลงานวิจัยปี 2548 – 2551	32
ตารางที่ 3.2 สรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนา กระบวนการยุติธรรมต่าง ๆ	37
ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบโครงสร้างและกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ	46
ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบสถานภาพปัจจุบันของสถาบันวิจัยฯ และตามข้อเสนอแนะ	65
ตารางที่ 5.1 ประเด็นสำคัญที่จำเป็นสำหรับแนวทาง/ระเบียบ/หลักเกณฑ์/คู่มือสำหรับ - การดำเนินการวิจัยและการบริหารการวิจัย	69
ตารางที่ 5.2 ขั้นตอนการพิจารณาวางแผนและบริหารโครงการสำหรับหน่วยงานดำเนินการวิจัย และเตรียมความพร้อมในการปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งเพื่อรับมือกับปัญหา/อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล	80
ตารางที่ 5.3 ภาพรวมขั้นตอนการวางแผนและบริหารโครงการสำหรับสำนักงบประมาณ	82
ตารางที่ 7.1 หน่วยงานและจำนวนผู้เข้าร่วมการสัมมนา	164
ตารางที่ 8.1 ขั้นตอนการดำเนินงานและการเสนอรายงาน	186

1. บทนำ

1.1 ที่มา

ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรหลักที่สำคัญต่อการสร้างและผดุงความยุติธรรมให้แก่สังคมไทยมาโดยตลอด จากการพิจารณาคดีตามอำนาจอธิปไตยฝ่ายตุลาการมาเป็นระยะเวลากว่า 125 ปี โดยมีภารกิจสำคัญในการดำรงความเป็นธรรม คือ การพิจารณาคดี รับข้อพิพาทและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมาย และการดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ในการให้ “ศาลยุติธรรมเป็นสถาบันหลักในการอำนวยความยุติธรรม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว เสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรม”

ในปัจจุบัน ประเทศไทยอยู่ท่ามกลางกระแสการพัฒนาของยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงภายในประเทศในมิติต่างๆ อย่างรวดเร็วและมีพลวัต โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ มีการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และการขยายตัวทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง และทางด้านสังคมซึ่งต้องเผชิญกับสภาพการเปลี่ยนแปลง ทั้งที่เกิดจากการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตก มีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นอยู่อย่างมากมาย เช่น ปัญหาคุณภาพชีวิต ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ศิลธรรมและวัฒนธรรมที่ถดถอย สำหรับทางด้านการเมือง มีการปรับเปลี่ยน/ปรับปรุงและยกเลิกกฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ อยู่เสมอ ด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีก็มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมากและรวดเร็ว ทำให้สังคมเข้าสู่ยุคสังคมฐานความรู้ (knowledge based) และนวัตกรรม (innovation) ทุกภาคส่วนจึงมีการปรับตัวในการดำเนินการต่างๆ ให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้กรณีข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งจากภาคส่วนต่างๆ (ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน) มีเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันพบว่า มีคดีที่ค้างอยู่เป็นจำนวนมากจนอยู่ในภาวะ “คดีล้นศาล” และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ส่งผลกระทบต่อบทบาทและภารกิจของศาลยุติธรรม ซึ่งมีหน้าที่ในการดำรงความเป็นธรรมให้กับสังคมและประชาชน ศาลยุติธรรมจะต้องปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

ศาลยุติธรรมตระหนักถึงการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องดังกล่าวเช่นกัน จึงได้มีความพยายามปรับบทบาทและภารกิจให้เหมาะสมกับสภาพการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมได้ดียิ่งขึ้น ความพยายามอีกประการหนึ่งของศาลยุติธรรม คือ ได้กำหนดทิศทางการบริหารและพัฒนาของศาลยุติธรรม ตามแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม พ.ศ. 2549 – 2552 ที่มีเอกภาพและชัดเจนในการ

ขับเคลื่อนการบริหารราชการศาลยุติธรรมให้เกิดความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง โดยอาศัยองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่ก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงสู่ยุคสังคมฐานความรู้เช่นปัจจุบัน ตลอดจนอาศัยขีดความสามารถของบุคลากรศาลยุติธรรมเอง ทั้งผู้พิพากษาและข้าราชการศาลยุติธรรม ทั้งนี้ ได้กำหนดให้การเพิ่มศักยภาพระบบการสนับสนุนการอำนวยความสะดวกยุติธรรม เป็นส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน และมุ่งเน้นให้ศักยภาพดังกล่าวเป็นพลังผลักดันให้ทุกยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จได้อย่างแม่นยำ เทียบตรง มีบูรณาการ และต่อเนื่องในที่สุด

อย่างไรก็ดี องค์ความรู้ทั้งในหลักนิติธรรมและการบริหารจัดการ เพื่อสนับสนุนการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้ศาลยุติธรรมดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นจะต้องมีข้อมูลที่ดี จากการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ในมิติต่างๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อาทิ (1) การพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ให้ทันต่อการพัฒนาระบบกฎหมายของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (2) การพัฒนาสร้างองค์ความรู้จากคำพิพากษาและแนวทางปฏิบัติต่างๆ ของผู้พิพากษาให้เป็นแนวทางปฏิบัติซึ่งเป็นทิศทางเดียวกัน สร้างความเป็นเอกภาพและสร้างแนวทางใหม่ๆ ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (3) การพัฒนาระบบการบริหารราชการศาลยุติธรรม หรือ การพัฒนาระบบในวิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินคดีและการพิพากษาคดีในศาลยุติธรรมให้ถูกต้อง เป็นระบบรวดเร็วและประหยัด (4) การพัฒนาของฝ่ายบริหารและฝ่ายธุรการของศาลยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (5) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับงานวิจัยภายใต้ศาลยุติธรรม และเพิ่มขีดความสามารถ/ทักษะด้านการวิจัยของผู้วิจัย เป็นต้น

ศาลยุติธรรมเล็งเห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและพัฒนานี้ จึงได้มีความพยายามในการดำเนินการจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาขึ้นมาเป็นระยะ โดยเริ่มจากกำหนดในแผนกลยุทธ์ศาลยุติธรรม ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2545 – 2549 ให้ศาลยุติธรรมสนับสนุนการวิจัยของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง ต่อมาได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนา เพื่อเป็นหน่วยงานหลักที่ดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาของศาลยุติธรรมไว้ในแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรมปี พ.ศ. 2549 – 2552 ซึ่งในส่วนนี้จะไปรองรับภารกิจตามยุทธศาสตร์ของศาลยุติธรรม เกี่ยวกับการจัดทำแผนแม่บทการวิจัยและพัฒนาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อประเทศชาติและประชาชน

1.2 วัตถุประสงค์

การพัฒนางานวิจัยของศาลยุติธรรมให้เป็นไปอย่างมีทิศทางตามนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ ตลอดจนมีการบริหารจัดการงานวิจัยอย่างเป็นระบบ ตามความสอดคล้องกับสถานการณ์และเงื่อนไขต่างๆ นั้น มีวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนี้

- 1.2.1 เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำโครงสร้างของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี
- 1.2.2 เพื่อจัดทำแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม และแผนปฏิบัตินโยบาย 3 ปี ของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี

- 1.2.3 เพื่อจัดทำระเบียบที่จำเป็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิจัย เพื่อเสนอให้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (กบศ.) พิจารณาต่อไป
- 1.2.4 เพื่อจัดทำคู่มือที่จำเป็นเพื่อช่วยในการบริหารงานวิจัยและดำเนินงานวิจัยของสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์

1.3 ขอบเขตการดำเนินโครงการ

“โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย” แบ่งขอบเขตการดำเนินโครงการออกเป็น 4 ระยะดังนี้

- 1.3.1 ศึกษาและวิเคราะห์บริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงสร้างของสถาบันฯ
- 1.3.2 ศึกษาภารกิจ พันธกิจ และหน้าที่ของสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์ รวมทั้งโครงสร้างของสถาบันฯ ที่ได้จากการศึกษาในขั้นต้น มาสังเคราะห์ (synthesis) เพื่อจัดทำร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรมและแผนปฏิบัติการ 3 ปีของสถาบันฯ
- 1.3.3 ศึกษาวิเคราะห์บริบทสำคัญที่เกี่ยวกับระเบียบต่างๆ ที่จำเป็นในการบริหารงานวิจัย เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะและ/หรือจัดทำ/ปรับปรุงระเบียบต่างๆ ที่จำเป็น เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญได้แก่
 - (1) **ระเบียบว่าด้วยกรรมการวิจัย อนุกรรมการวิจัย ที่ปรึกษา สถาบันวิจัย และผู้ช่วยอ่านงานวิจัย** มีประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย กระบวนการคัดสรร การเสนอชื่อ การอนุมัติแต่งตั้งกรรมการวิจัย อนุกรรมการวิจัย ที่ปรึกษาสถาบันวิจัย และผู้ช่วยอ่านงานวิจัย ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ความสัมพันธ์ของอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานระหว่างกรรมการวิจัยและอนุกรรมการวิจัย กับสำนักงานศาลยุติธรรมและคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ฯลฯ รวมทั้งคำตอบแทนแก่กรรมการวิจัย ที่ปรึกษาสถาบันวิจัยและผู้ช่วยอ่านงานวิจัย
 - (2) **ระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุนวิจัยและการจ้างวิจัย** มีประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย กระบวนการส่งเสริม/สนับสนุนทุนวิจัยและการจ้างวิจัย เช่น การประกาศเข้าร่วมโครงการ การประมูลงานวิจัย การคัดเลือกงานวิจัย การทำสัญญาจ้างวิจัย การตรวจสอบควบคุมการวิจัย การรายงานผลการวิจัย การบวณการตรวจรับงานวิจัย การป้องกันปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการละทิ้งงานวิจัย หรือการทำงานวิจัยที่ไร้คุณภาพ
 - (3) **ระเบียบเกี่ยวกับเงินวิจัย** มีประเด็นสำคัญประกอบด้วย การบริหารงบประมาณการวิจัย การบริหารเงินกองทุนวิจัย การเบิกจ่ายเงินวิจัย ค่าใช้จ่ายในการวิจัย ค่าตอบแทนคณะผู้วิจัย ทั้งที่เป็นบุคคลภายนอกและเป็นผู้พิพากษาหรือเจ้าหน้าที่

ของศาลยุติธรรม ค่าจ้างผู้ช่วยทำวิจัย ค่าล่วงเวลา ค่าที่พัก ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยประชุม หรือค่าใช้จ่ายในกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัย เช่น การเผยแพร่ผลงานหรือ การฝึกอบรม รวมทั้งระเบียบเกี่ยวกับการหักจ่ายภาษีเงินวิจัย เป็นต้น

- (4) ระเบียบการลาเพื่อทำวิจัย มีประเด็นสำคัญประกอบด้วย วิธีปฏิบัติสำหรับกรณี ที่ผู้พิพากษาหรือเจ้าหน้าที่ของศาลยุติธรรมทำวิจัยเอง ทั้งการทำวิจัยในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขในการลาต่างๆ ระยะเวลาในการลา และค่าตอบแทนระหว่างการลา เป็นต้น
- (5) ระเบียบเกี่ยวกับระบบลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาเกี่ยวกับงานวิจัย
- (6) ระเบียบอื่นๆ ที่จำเป็น

1.3.4 สังเคราะห์ข้อมูลและองค์ความรู้ต่างๆที่ได้จากการศึกษาในช่วงต้น เพื่อจัดทำคู่มือ การบริหารงานวิจัยที่จำเป็น อาทิ

- (1) วิธีการกำหนดหัวข้อวิจัย
- (2) วิธีการคัดเลือกผู้ทำวิจัย
- (3) วิธีการจัดทำ TOR และแนวทางประเมิน TOR
- (4) การบริหารงานวิจัย
- (5) การให้คำปรึกษางานวิจัย
- (6) การตรวจสอบงานวิจัย
- (7) การบริหารเงินกองทุนวิจัย
- (8) การจัดทำงบประมาณการวิจัย
- (9) การสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่
- (10) วิธีการอื่นๆที่จำเป็น

1.4 ผลผลิตของโครงการ

“โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย” มีผลผลิตของโครงการ ดังนี้

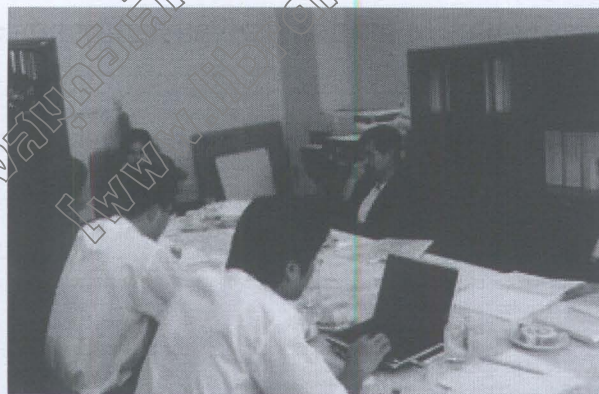
- 1.4.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำโครงสร้างของสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์
- 1.4.2 ร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม และแผนปฏิบัติการ 3 ปี ของสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์
- 1.4.3 ระเบียบที่จำเป็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิจัยของสถาบันรพีพัฒนศักดิ์
- 1.4.4 คู่มือที่จำเป็นเพื่อช่วยในการบริหารงานวิจัยและดำเนินงานวิจัยของสถาบันรพีพัฒนศักดิ์

1.5 สรุปการดำเนินงานสำคัญ

ภายหลังจากการส่งรายงานเบื้องต้นและรายงานความก้าวหน้า คณะที่ปรึกษาฯ ประชุมร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแผนแม่บท ตลอดจนสัมมนาย่อย (focused group) ร่วมกับผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อให้มั่นใจในความเชื่อมโยงกับระบบการดำเนินงานด้านตุลาการปัจจุบัน

การหารืออย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาฯ มีรายละเอียดสรุปดังนี้

- ✦ เมื่อ 14 ธันวาคม 2549 นำเสนอรายงานเบื้องต้นและรับฟังข้อคิดเห็นและประเด็นสำคัญต่าง ๆ จากสถาบันวิจัยและพัฒนาฯ และใช้ข้อคิดเห็นดังกล่าวเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาการศาลยุติธรรม ตลอดจนแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัยต่อไป
- ✦ เมื่อ 27 มีนาคม 2550 นำเสนอรายงานความก้าวหน้าและรับฟังข้อคิดเห็นและประเด็นสำคัญต่าง ๆ จากสถาบันวิจัยและพัฒนาฯ และใช้ข้อคิดเห็นดังกล่าวเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาการศาลยุติธรรม ตลอดจนแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย ให้มีความครบถ้วนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

รูปที่ 1.1 การนำเสนอรายงานความก้าวหน้า

- ✦ เมื่อ 27 เมษายน 2550 ประชุมหารือเพื่อเพิ่มเติมในสาระสำคัญของแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ.2551-2553) และแผนปฏิบัติการสถาบันวิจัยและพัฒนาฯ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันวิจัยและพัฒนาฯ
- ✦ เมื่อ 1 พฤษภาคม 2550 นำเสนอและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่อง ร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ.2551-2553) และร่างแผนปฏิบัติการสถาบันวิจัยและพัฒนาฯ

(พ.ศ.2551-2553) กับนายพินิจ สุเสาร์จิ่ง เลขาธิการศาลยุติธรรม และผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานศาลยุติธรรม และใช้ข้อคิดเห็นดังกล่าวเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้แผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ.2551-2553) และแผนปฏิบัติการสถาบันวิจัยและพัฒนาศาลฎีกา (พ.ศ.2551-2553) มีมิติที่ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

รูปที่ 1.2 การนำเสนอและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผู้บริหารของสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง ร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ.2551-2553) และร่างแผนปฏิบัติการสถาบันวิจัยและพัฒนาศาลฎีกา (พ.ศ.2551-2553)

๙ เมื่อ 5 มิถุนายน 2550 ประชุมสัมมนาในร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ. 2551-2553) กับผู้แทนจากหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญ อาทิ ศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กรมคุมประพฤติ สภากาชาดไทย เนติบัณฑิตยสภา สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น โดยจะใช้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้แผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ.2551-2553) ให้มีความครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

รูปที่ 1.3 การประชุมสัมมนาในร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ.2551-2553) กับผู้แทนจากหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญ

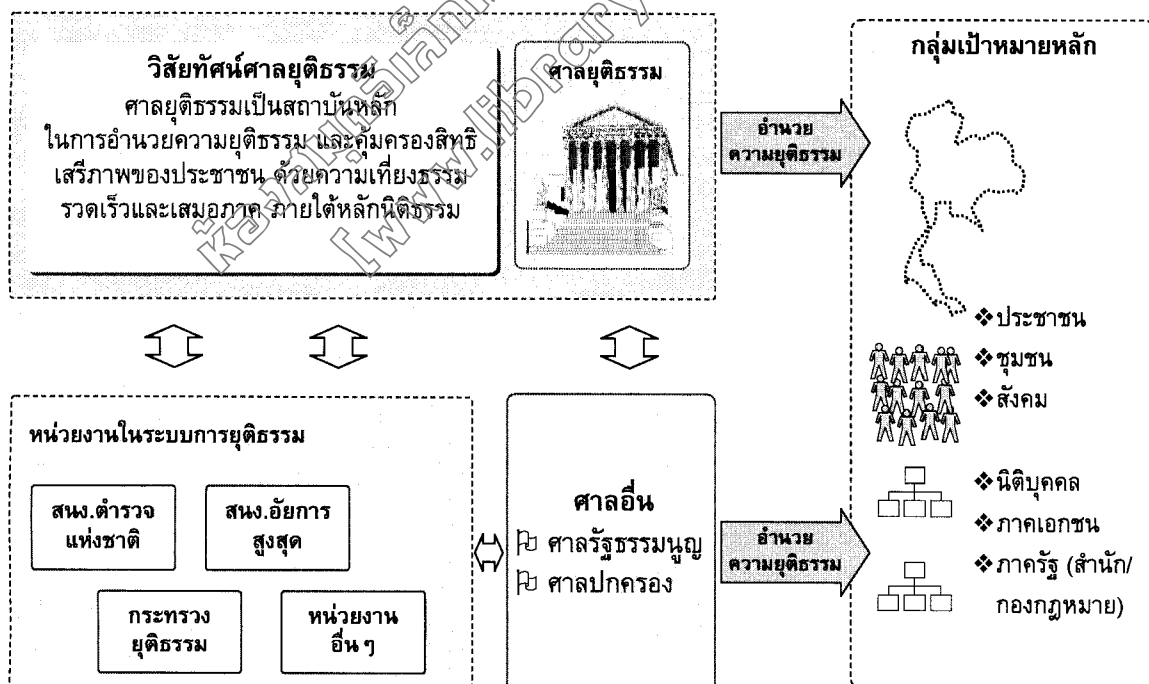
2. บริบทการวิจัยและพัฒนาของศาลยุติธรรม

คณะที่ปรึกษาได้ทำการทบทวนบริบทการวิจัยและพัฒนาของศาลยุติธรรมในภาพรวม ทั้งที่เป็นระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจในเป้าหมาย ความคาดหวัง และปฏิสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

2.1 บริบทศาลยุติธรรม

ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรหลักที่สำคัญต่อการสร้างและผดุงความยุติธรรมให้แก่สังคมไทยมาโดยตลอด จากการพิจารณาคดีตามอำนาจอธิปไตยฝ่ายตุลาการมาเป็นระยะเวลากว่า 125 ปี ที่ได้มีการปฏิบัติงานสำคัญในการดำรงความเป็นธรรม คือ การพิจารณาคดี การไกล่เกลี่ย ระวังข้อพิพาทและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมาย และการดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์

**“ศาลยุติธรรมเป็นสถาบันหลักในการอำนวยความยุติธรรม
และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว
เสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรม”**

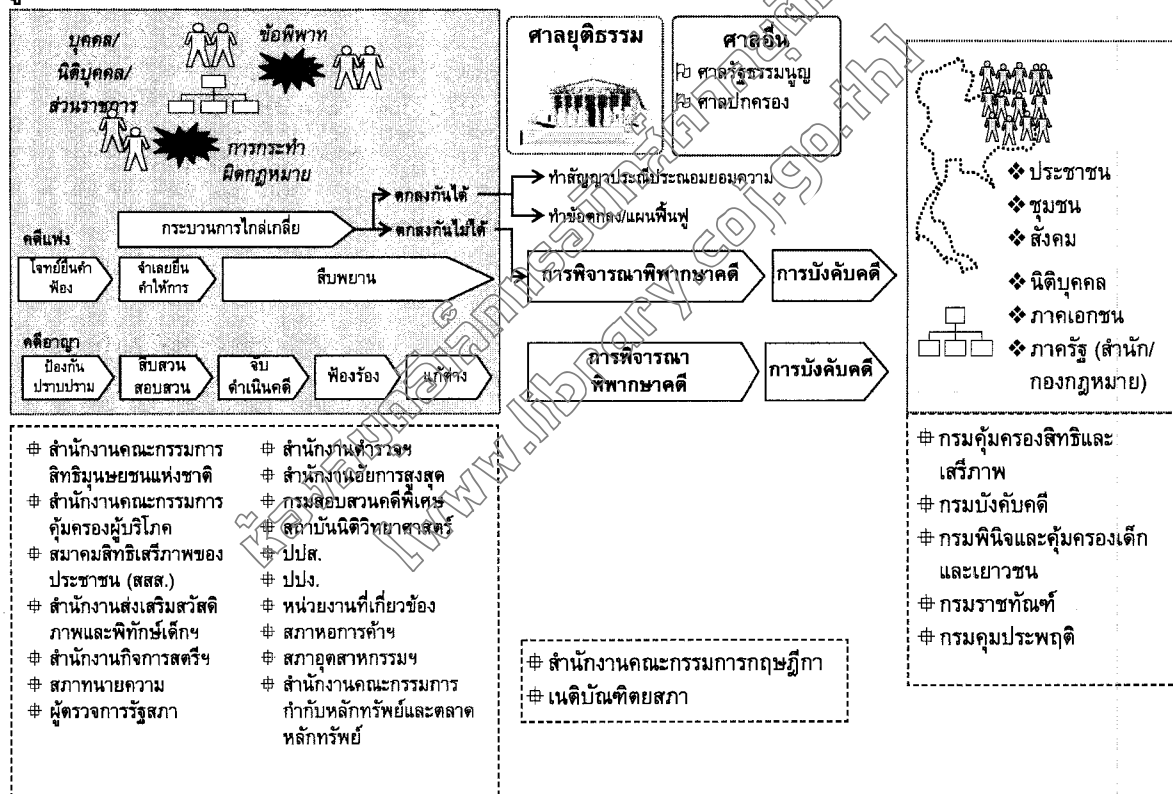
รูปที่ 2.1 บริบทศาลยุติธรรม

วิสัยทัศน์ของศาลยุติธรรมมุ่งหวังสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่กลุ่มเป้าหมายหลัก อันได้แก่ ประชาชน ชุมชน สังคม รวมไปถึงองค์กรภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ การดำเนินการกิจของศาลยุติธรรม ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยการดำเนินการกิจของหน่วยงานต่างๆ ที่ร่วมกันผดุงความยุติธรรมไว้ในสังคม อันได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น

2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในกระบวนการยุติธรรม

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วยศาลยุติธรรมและหน่วยงานต่างๆ ข้างต้น มีการแบ่งแยกขอบเขตอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และมีการทำงานเชื่อมโยงส่งต่อกัน ซึ่งสามารถจำแนกกลุ่มภารกิจได้เป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มภารกิจก่อนการพิจารณาพิพากษาคดี กลุ่มภารกิจพิจารณาพิพากษาคดี และกลุ่มภารกิจหลังการพิจารณาพิพากษาคดี ดังมีรายละเอียดตาม

รูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในกระบวนการยุติธรรม

กลุ่มภารกิจก่อนการพิจารณาพิพากษาคดี ครอบคลุมตั้งแต่การป้องกันปราบปรามมิให้บุคคล นิติบุคคล หรือส่วนราชการกระทำความผิดกฎหมาย รวมไปถึงกระบวนการต่างๆ ที่เข้ามารองรับในกรณีที่มีการกระทำความผิดกฎหมายหรือมีข้อพิพาทเกิดขึ้น ได้แก่ การสืบสวนสอบสวน การจับดำเนินคดี การฟ้องร้อง และการแก้ต่าง ทั้งนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจในส่วนการป้องกันปราบปรามมีอยู่ด้วยกันหลายหน่วยงาน นับตั้งแต่หน่วยงานราชการต่างๆ ที่บังคับใช้พระราชบัญญัติที่มีโทษทางแพ่ง

และอาญา และหน่วยงานซึ่งดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคมและบ้านเมือง ซึ่งมีจุดเน้นและขอบเขตภารกิจที่แตกต่างกัน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีภารกิจในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน กรมสอบสวนคดีพิเศษมีภารกิจในการป้องกันปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมพิเศษ (อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ฯลฯ) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีภารกิจในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งเมื่อมีเบาะแสหรือมีการชี้มูลความผิดในลักษณะต่างๆ แล้ว ก็จะเข้าสู่กระบวนการสืบสวนสอบสวน ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบในขั้นตอนนี้ ได้แก่ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น ถัดมาจะเป็นการจับดำเนินคดี ซึ่งมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบหลัก และเมื่อเจ้าพนักงานสรุปสำนวนคดีเพื่อฟ้องร้องต่อศาล สำนักงานอัยการสูงสุดก็จะเข้ามาทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยอัยการจะทำหน้าที่ทนายแผ่นดิน รวมทั้งดำเนินการทางศาลให้แก่ประชาชนที่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ ตลอดจนประณอมข้อพิพาทให้แก่ประชาชน ทั้งนี้ ในกรณีที่ไม่สามารถประณอมข้อพิพาทได้ (คดีแพ่ง) หรือสำนวนคดีมีความรัดกุมเพียงพอ (คดีอาญา) ก็จะมีการนำคดีเข้าสู่การพิจารณาพิพากษาของศาล ในการนี้ฝ่ายจำเลยสามารถแก้ต่างได้โดยมีทนายของจำเลยให้ความช่วยเหลือ โดยการดำเนินงานของทนายต้องอยู่ในกรอบของมรรยาททนายความ ซึ่งได้รับการควบคุมดูแลจากสภาทนายความ

กลุ่มภารกิจพิจารณาพิพากษาคดี ประกอบไปด้วยสถาบันตุลาการที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีรูปแบบต่างๆ อันได้แก่ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลพิเศษอื่นๆ เช่น ศาลแรงงาน ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลคดีเด็กและเยาวชน ฯลฯ ทั้งนี้ ศาลยุติธรรมถือเป็นสถาบันหลักที่รับผิดชอบในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีทั้งปวงที่เป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชน ทั้งที่เป็นคดีทางแพ่ง อาญา และล้มละลาย ในขณะที่ศาลปกครองมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกันเอง และสุดท้ายคือศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ

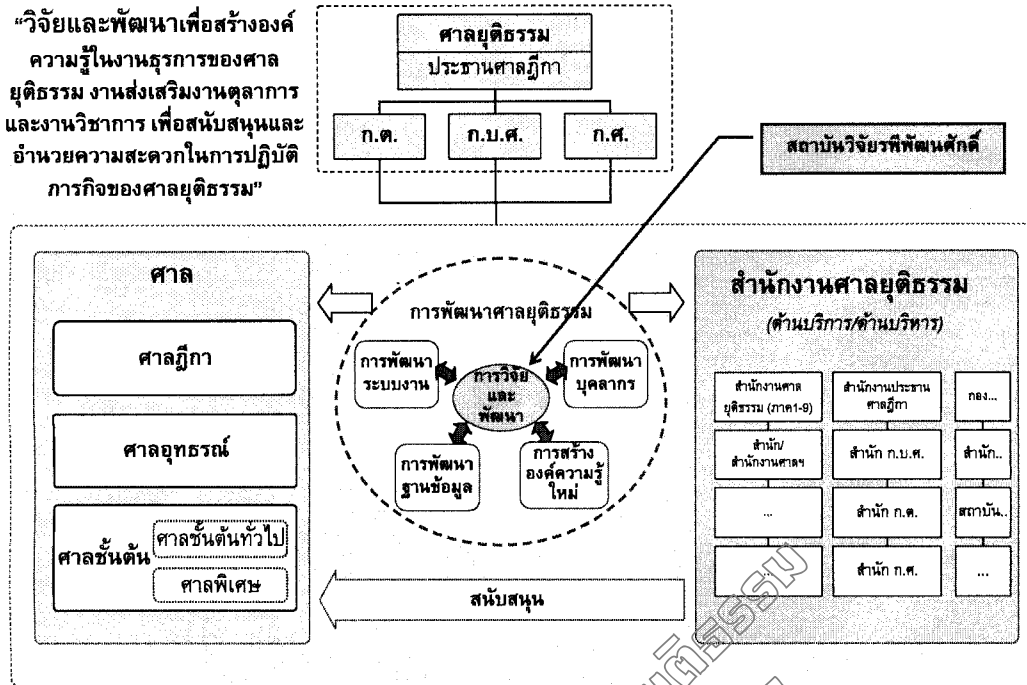
กลุ่มภารกิจหลังการพิจารณาพิพากษาคดี ประกอบไปด้วยหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องดำเนินการกิจตามผลการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล ยกตัวอย่างเช่น กรมบังคับคดีมีอำนาจหน้าที่ในการยึดอายัดและจำหน่ายทรัพย์สินตามคำสั่งศาล กรมราชทัณฑ์มีภารกิจในการควบคุม แก้ไข และพัฒนานิสัยของผู้ต้องขัง และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กมีความรับผิดชอบในการดำเนินการพิทักษ์และคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ตลอดจนติดตามประเมินผลเด็กและเยาวชน เป็นต้น

จากการพิจารณาบริบทของศาลยุติธรรม รวมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในกระบวนการยุติธรรม จะเห็นได้ว่าการดำเนินการกิจของศาลยุติธรรมเพื่ออำนวยความยุติธรรม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นเป็นภารกิจสำคัญและมีความละเอียดอ่อน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มเป้าหมายใน

หลายภาคส่วน และมีความเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักจำนวนมาก ยิ่งไปกว่านั้น สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งในและต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของไทยมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงได้ยากก็คือความขัดแย้ง ข้อพิพาท และการละเมิดกฎหมายที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้มีคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ การพิจารณาพิพากษาคดียังจำเป็นต้องใช้องค์ความรู้เฉพาะทางที่มากขึ้น อาทิ การประเมินความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม การประเมินความเสียหายเชิงเศรษฐศาสตร์ และ การประเมินผลกระทบของคำพิพากษากับสังคม เป็นต้น ดังนั้น การที่ศาลยุติธรรมจะสามารถดำรงความเป็นสถาบันหลักในการอำนวยความยุติธรรม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว และเสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรมได้อย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติภารกิจของศาลยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง

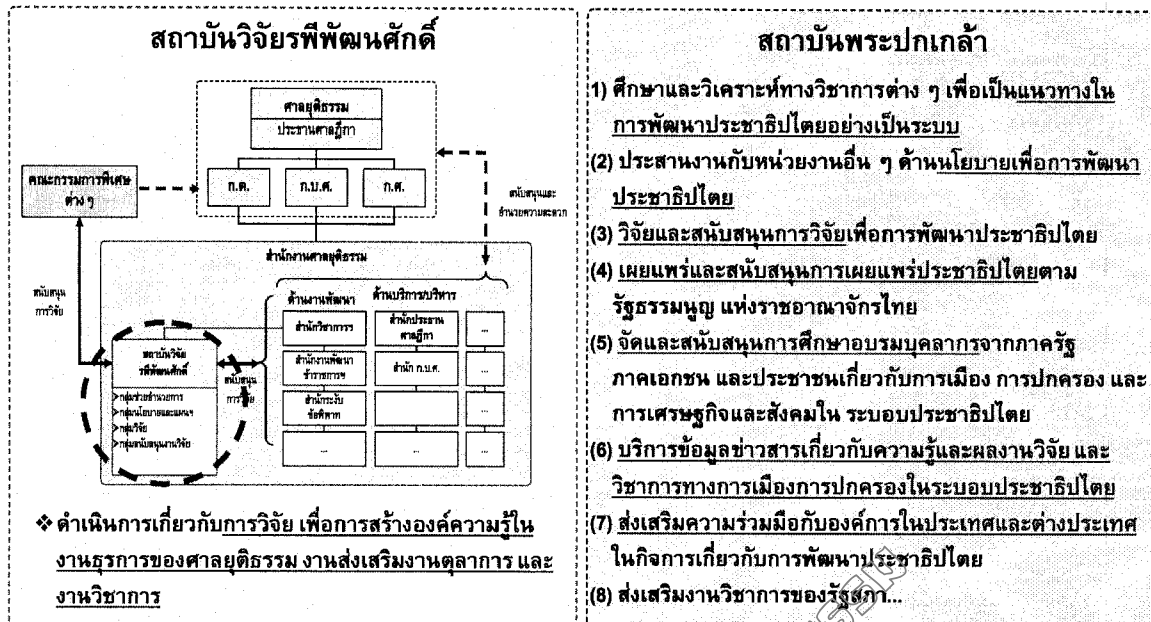
2.3 การวิจัยและพัฒนาของศาลยุติธรรม

การพัฒนาศาลยุติธรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องภายใต้สภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงที่มีพลวัตสูงนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ศาลยุติธรรมต้องมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน อาทิ ระบบงานศาลยุติธรรม งานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมงานตุลาการ และงานวิชาการ รวมถึงสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติภารกิจของศาลยุติธรรม ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด ในกรณี สถาบันวิจัยและพัฒนาคดีเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบภารกิจวิจัยและพัฒนาของศาลยุติธรรม ซึ่งครอบคลุมในทุกกระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาระบบงาน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาฐานข้อมูลและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ดังแสดงรายละเอียดในรูปที่ 2.3 อย่างไรก็ตาม เพื่อยกระดับสถาบันวิจัยและพัฒนาคดีเป็นแกนหลักในด้านการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับความยุติธรรมและงานตุลาการของชาติและเป็นแหล่งรวบรวม ผลผลิต และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับงานตุลาการของชาติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องขยายขอบเขตงานวิจัยให้ครอบคลุมระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบอีกด้วย

รูปที่ 2.3 การวิจัยและพัฒนาของศาลยุติธรรม

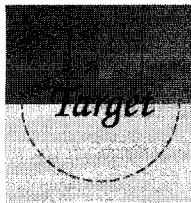
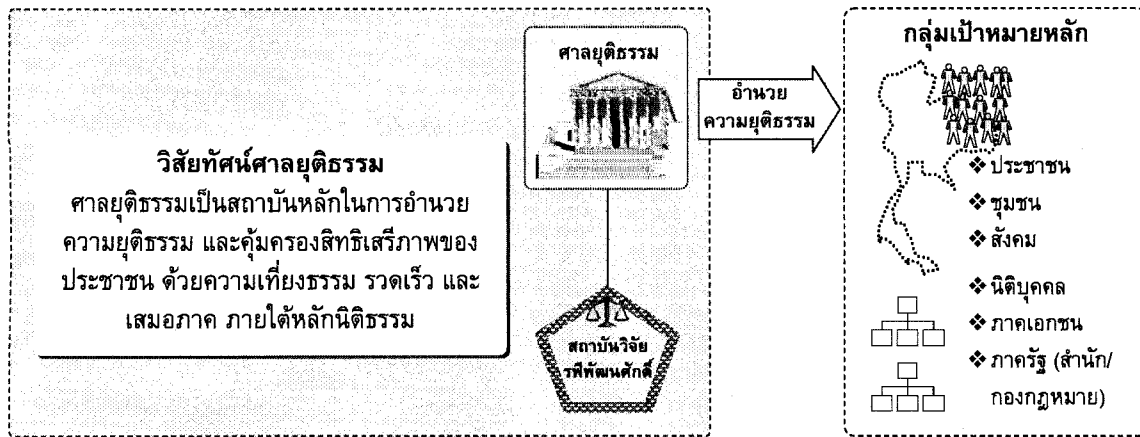
สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีเป็นหน่วยงานหลัก ที่รับผิดชอบงานด้านวิจัยและพัฒนาของฝ่ายตุลาการ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบงานด้านวิจัยและพัฒนาของฝ่ายนิติบัญญัติ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ.2541 พบว่าสถาบันพระปกเกล้ามีขอบเขตภารกิจในการสนับสนุนภารกิจของฝ่ายนิติบัญญัติในหลากหลายมิติ อาทิ การศึกษาและวิเคราะห์ทางวิชาการต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ด้านนโยบายเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย วิจัยและสนับสนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย เผยแพร่และสนับสนุนการเผยแพร่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมไปถึงการจัดและสนับสนุนการศึกษาอบรมบุคลากรจากภาครัฐ ภาคเอกชนและ ประชาชนเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และการเศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตย การบริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้และผลงานวิจัย และวิชาการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรในประเทศและต่างประเทศในกิจการเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย ตลอดจนการส่งเสริมงานวิชาการของรัฐบาล เป็นต้น

- ❖ สถาบันวิจัยและพัฒนาคึกคักเป็นหน่วยงานหลัก ซึ่งรับผิดชอบงานด้านวิจัยและพัฒนาของฝ่ายตุลาการ ซึ่งมีลักษณะและขอบเขตคล้ายกับสถาบันพระปกเกล้า (นิติบุคคล) ของฝ่ายนิติบัญญัติ

รูปที่ 2.4 โครงสร้างสถาบันวิจัยและพัฒนาคึกคัก

เพื่อยกระดับสถาบันวิจัยและพัฒนาคึกคักเป็นแกนหลักในด้านการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับความยุติธรรมและงานตุลาการของชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนาคึกคักจึงได้กำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาสู่การเป็นแกนหลักในด้านการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับความยุติธรรมและงานตุลาการของชาติ ตลอดจนเป็นแหล่งรวบรวม ผลิต และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับงานตุลาการของชาติ อันจะทำให้เกิดความสอดคล้องและสามารถสนับสนุนวิสัยทัศน์ของศาลยุติธรรมในการเป็นสถาบันหลักในการอำนวยความสะดวก และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ชุมชน ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว และเสมอภาคภายใต้หลักนิติธรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

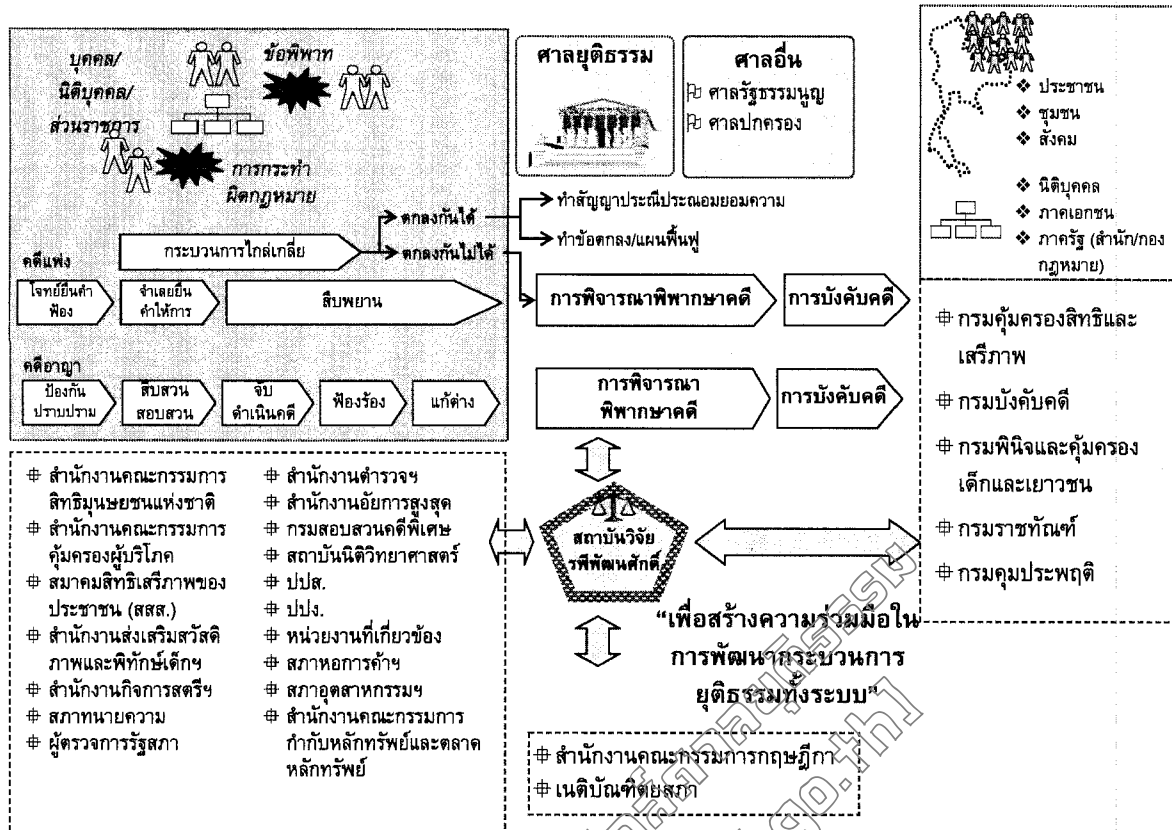

“สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีเป็นแกนหลักในการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับความยุติธรรมและงานตุลาการของชาติและเป็นแหล่งรวบรวม ผลิต และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับงานตุลาการของชาติ”

รูปที่ 2.5 เป้าหมายสถาบันวิจัยและพัฒนา

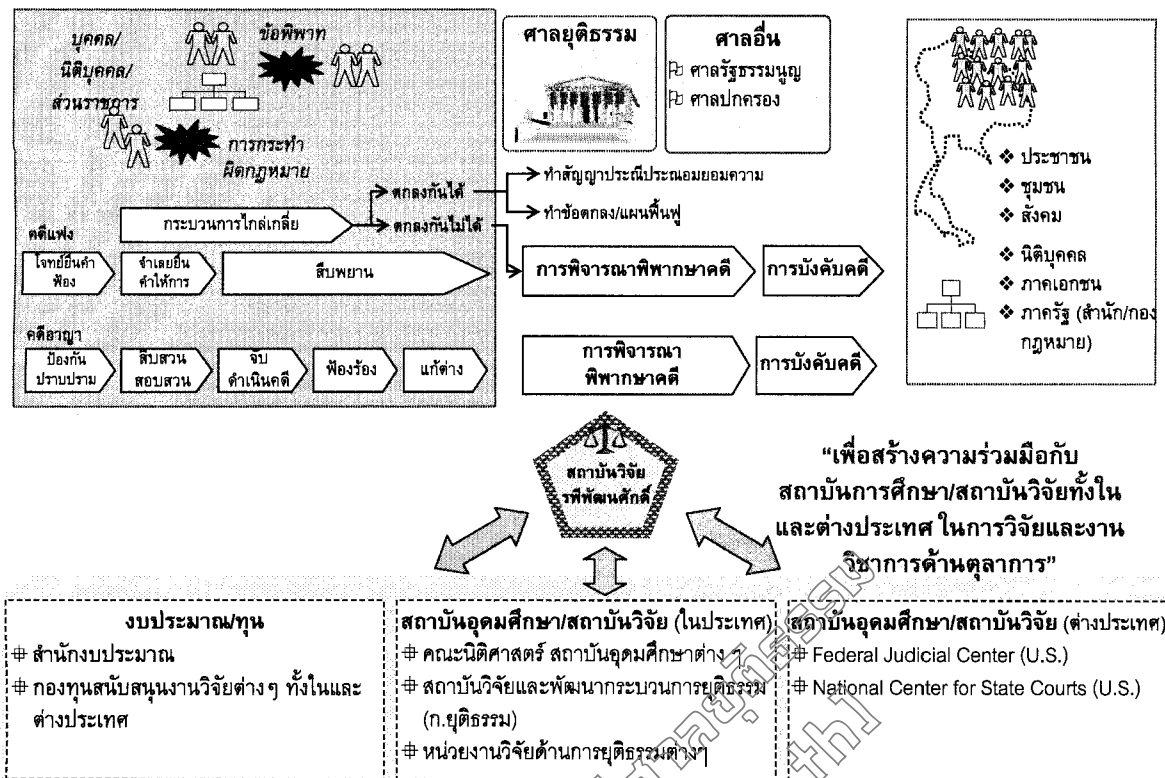
2.4 การสร้างความร่วมมือด้านการวิจัย

สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีได้กำหนดเป้าหมายที่จะเป็นแกนหลักในการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับความยุติธรรมและงานตุลาการของชาติและเป็นแหล่งรวบรวม ผลิต และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับงานตุลาการของชาติ โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมในการกิจวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้ การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการได้ใน 2 แนวทาง ได้แก่ การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัย ทั้งนี้ การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาระบบการยุติธรรมทั้งระบบ ดังนั้น การสร้างความร่วมมือจะพิจารณาทุกหน่วยงานที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม ทั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ป้องกันปราบปราม สืบสวนสอบสวน จับดำเนินคดี ฟ้องร้อง และแก้ต่าง (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สภานายความ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฯลฯ) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการพิจารณาพิพากษาคดี (ศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครอง) ตลอดจนหน่วยงานที่ปฏิบัติการกิจตามผลการพิจารณาพิพากษาคดี (กรมบังคับคดี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์ ฯลฯ) ดังรายละเอียดในรูปที่ 2.6

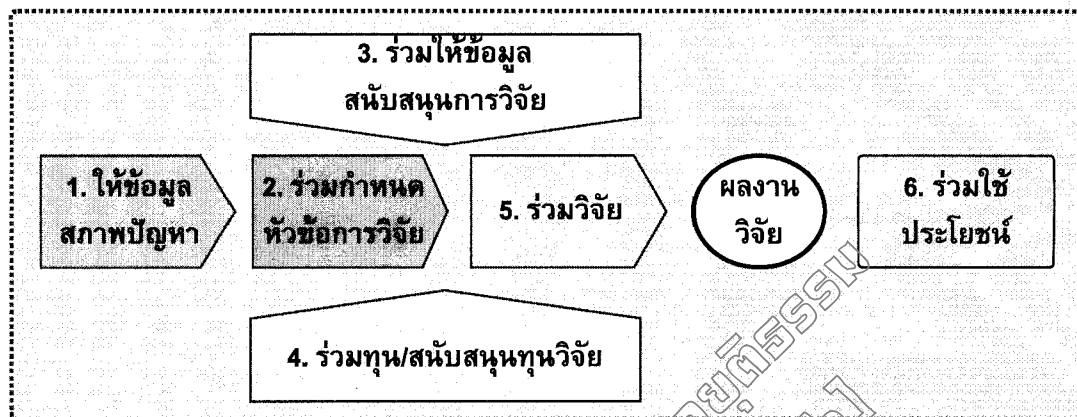
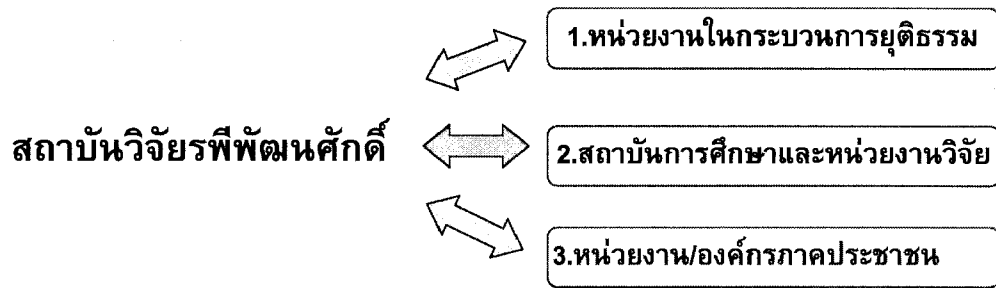
รูปที่ 2.6 แนวคิดการสร้างร่วมมือกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

การสร้างร่วมมือในแนวทางที่ 2 คือ การสร้างร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างร่วมมือกับสถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ในการวิจัยและงานวิชาการด้านตุลาการ ดังนั้น การพิจารณาสร้างร่วมมือจะทำการพิจารณา สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถสนับสนุนทรัพยากรในการวิจัยและพัฒนาแก่สถาบันวิจัยและพัฒนาตุลาการ อาทิ สถาบันอุดมศึกษา/สถาบันวิจัยในประเทศ (คณะนิติศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม (กระทรวงยุติธรรม) และหน่วยงานวิจัยด้านการยุติธรรมต่างๆ เป็นต้น) สถาบันอุดมศึกษา/สถาบันวิจัยในต่างประเทศ (Federal Judicial Center, National Center for State Courts) รวมไปถึงหน่วยงานที่สามารถสนับสนุนทุนวิจัย ได้แก่ สำนักงานงบประมาณ และกองทุนสนับสนุนงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ดังแสดงรายละเอียดในรูปที่ 2.7

รูปที่ 2.7 แนวคิดการสร้างร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัย

ปัจจัยสู่ความสำเร็จประการหนึ่งของการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับความยุติธรรมและงานตุลาการของชาติ คือการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอในการวิจัย อาทิ ข้อมูลในการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง นักวิจัย และทุนวิจัย เป็นต้น ดังนั้น การสร้างร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนา กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม สถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัย รวมไปถึงหน่วยงานและองค์กรภาคประชาชน ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวข้างต้น นับเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จประการสำคัญ ที่จะทำให้สถาบันวิจัยและพัฒนาสังคมได้รับทรัพยากรสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ ความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัยและพัฒนาสังคมกับหน่วยงานต่างๆ สามารถพิจารณาดำเนินการได้หลายรูปแบบ เริ่มตั้งแต่ร่วมให้ข้อมูลสภาพปัญหา ร่วมกำหนดหัวข้อการวิจัย ร่วมให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัย ร่วมทุน/สนับสนุนการวิจัย และสุดท้ายคือการร่วมใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย โดยบางหน่วยงานอาจเลือกให้ความร่วมมือในบางบทบาท เช่น สำนักงานงบประมาณให้การสนับสนุนทุนวิจัย เป็นต้น และบางหน่วยงานอาจให้ความร่วมมือในหลายบทบาท เช่น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อาจร่วมมือตั้งแต่การให้ข้อมูลสภาพปัญหาที่เป็นผลกระทบจากคำพิพากษาในคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน การให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัย รวมไปถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการพิทักษ์และคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เป็นต้น

รูปที่ 2.8 รูปแบบความร่วมมือ

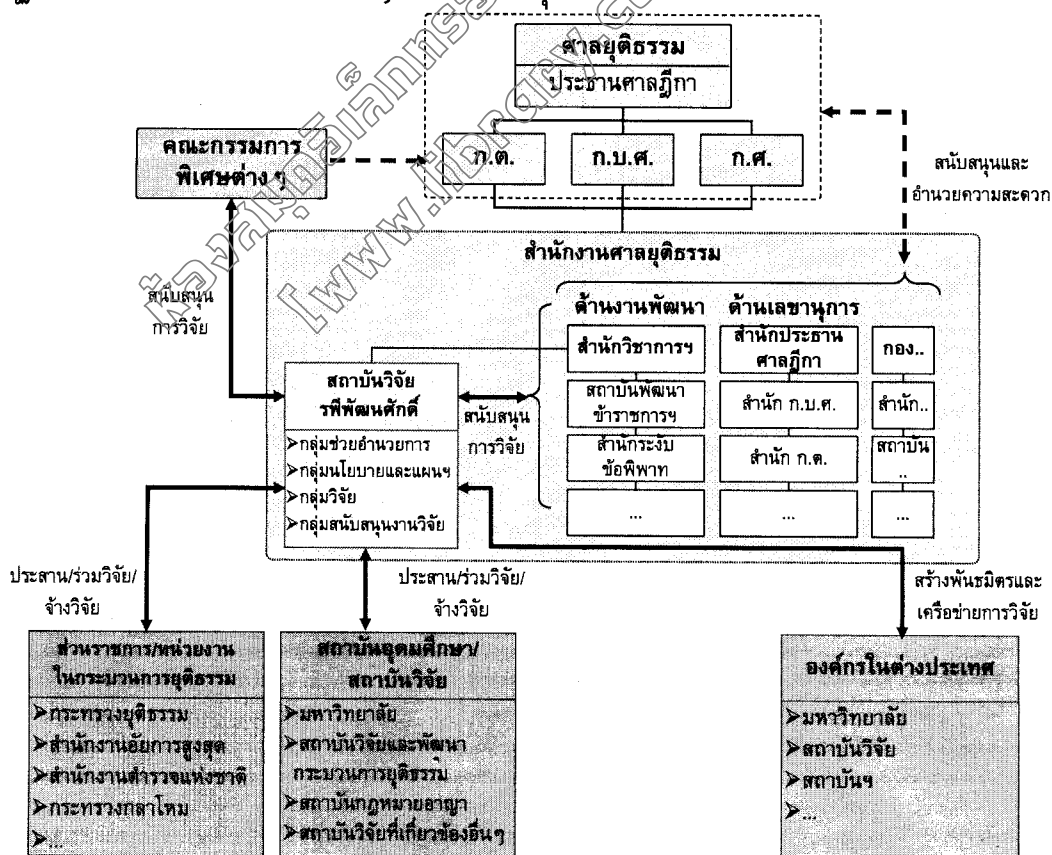
3. บริบทการวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาคักดี

คณะที่ปรึกษาได้ทำการทบทวนบริบทของสถาบันวิจัยและพัฒนาคักดี ทั้งบริบทการดำเนินงานและบริบทการจัดการงบประมาณ/เงินทุน ต่อมาได้หาข้อมูลและทบทวนสาระสำคัญของหน่วยงานวิจัยกฎหมายและด้านตุลาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้เข้าใจในวัตถุประสงค์ หลักการและการดำเนินการกิจของแต่ละหน่วยงาน

3.1 ทบทวนบริบทของสถาบันวิจัยและพัฒนาคักดี

3.1.1 บริบทการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาคักดี

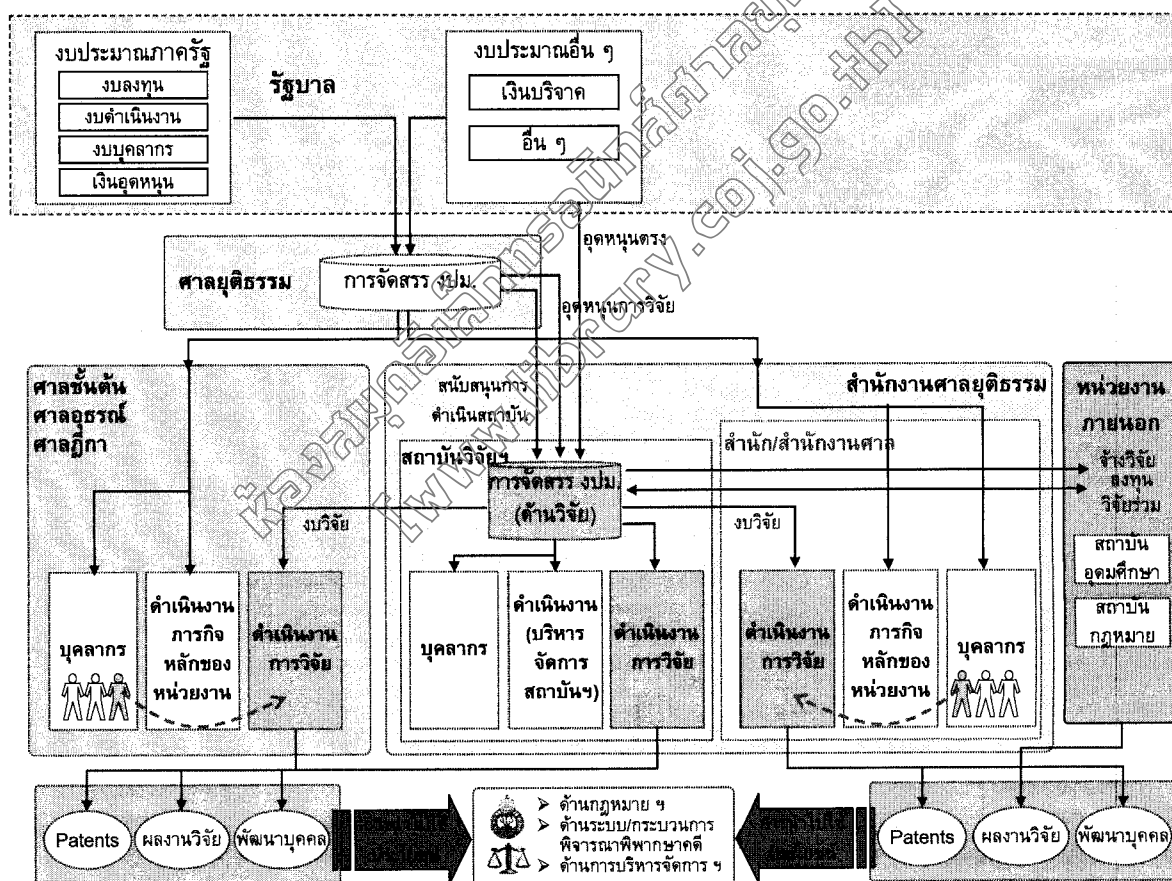
สถาบันวิจัยและพัฒนาคักดีมีภารกิจหลักในการเสริมสร้างขีดความสามารถของศาลยุติธรรมในการอำนวยความยุติธรรม ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและทิศทางการพัฒนาประเทศ ในอีกมุมหนึ่งหากพิจารณาโครงสร้างหน่วยงานพบว่าสถาบันวิจัยและพัฒนาคักดีเป็นหน่วยงานระดับกองภายใต้สำนักวิชาการศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรม ตามลำดับ ดังนั้นการดำเนินการกิจของสถาบันวิจัยและพัฒนาคักดีต้องคำนึงถึงการนำไปสู่ความสำเร็จของสำนักงานศาลยุติธรรม กล่าวคือ การสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในศาลยุติธรรม

รูปที่ 3.1 บริบทการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาคักดี

รูปที่ 3.1 แสดงให้เห็นบริบทการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาคึกคักทั้งปฏิสัมพันธ์ภายในศาลยุติธรรมและภายนอกศาลยุติธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่ามิติแรก คือ การส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการวิจัย เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในศาลยุติธรรม มิติที่สอง คือ การสนับสนุนการวิจัยและองค์ความรู้ด้านการวิจัยให้กับคณะกรรมการพิเศษต่าง ๆ ที่ศาลยุติธรรมแต่งตั้งขึ้นมาดำเนินการกิจเฉพาะใด ๆ มิติที่สามและมิติที่สี่ คือ การประสานความร่วมมือด้านการวิจัยกับหน่วยงานในประเทศ โดยในมิติที่สามจะมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือ ส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ อัยการ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันมิติที่สี่กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ มิติสุดท้าย คือ การสร้างพันธมิตรและเครือข่ายการวิจัยกับหน่วยงานในต่างประเทศ ได้แก่ สถาบันด้านตุลาการ สถาบันวิจัย และสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

3.1.2 บริบทการจัดการงบประมาณ/เงินทุน

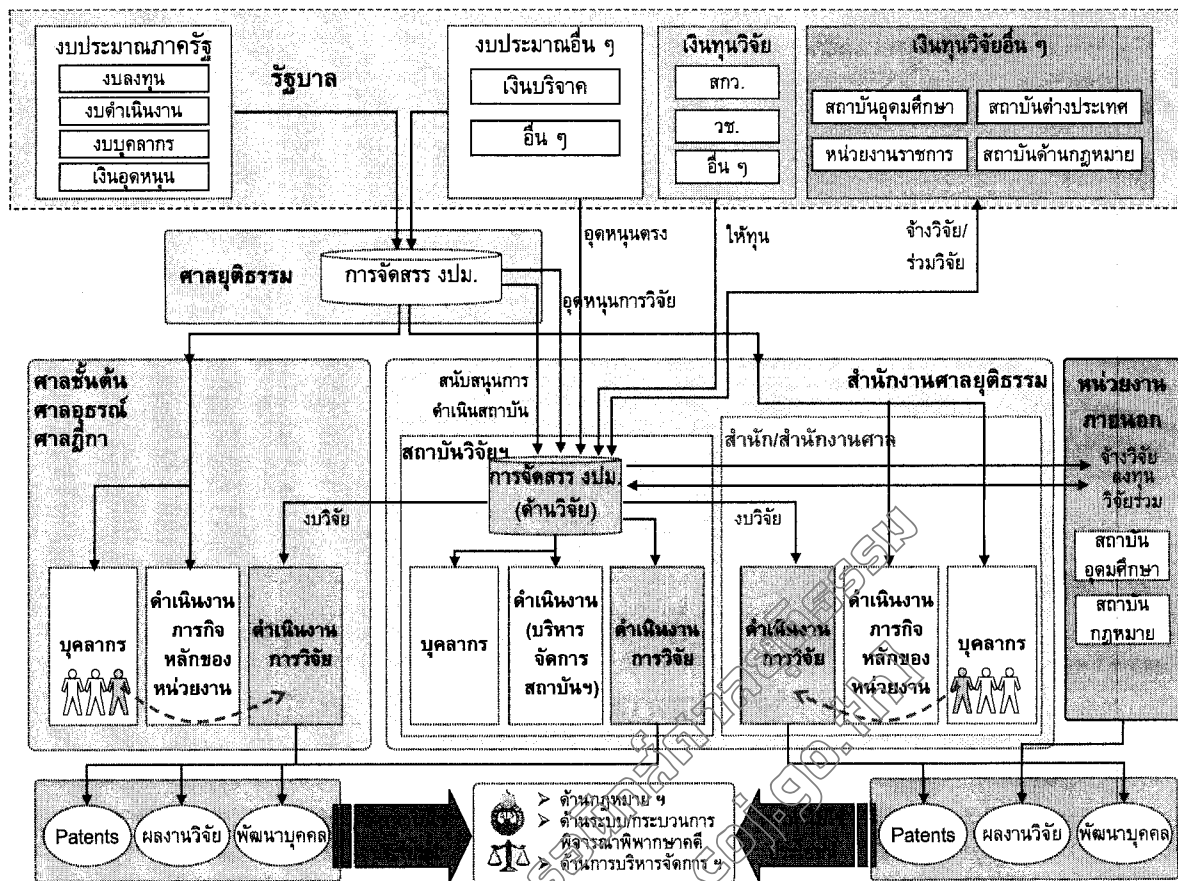
รูปที่ 3.2 บริบทการจัดการงบประมาณ/ เงินทุนของสถาบันวิจัยและพัฒนา

การจัดการการเงินและทุนของสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์ โดยทั่วไปจะได้รับงบประมาณจากงบประมาณแผ่นดิน รูปที่ 3.2 แสดงให้เห็นแหล่งเงินงบประมาณและการไหลของเงินงบประมาณไปยังส่วนต่าง ๆ ภายในศาลยติธรรม ซึ่งการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินตามระบบงบประมาณนั้นแบ่ง

ออกเป็นหมวดรายได้แก่ งบประมาณ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบเงินอุดหนุน และงบรายจ่ายอื่น ซึ่งงบประมาณทั้งหมดจะถูกจัดสรรไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ภายในศาลยุติธรรมเพื่อดำเนินภารกิจหลัก ๆ ตามกฎหมาย

ในขณะเดียวกันในมุมมองของการวิจัยนั้น สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีเป็นหน่วยงานหลักด้านการวิจัยของศาลยุติธรรม และเป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัย โดยเงินงบประมาณที่ได้จากภาครัฐนั้นจะเป็นในลักษณะของงบเงินอุดหนุน เนื่องจากมีความคล่องตัวในการจัดทำโครงการวิจัยภายในศาลยุติธรรม ทั้งนี้ การจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการวิจัยโดยสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ

- ▲ จัดสรรให้กับสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีเพื่อดำเนินการวิจัยเอง โดยมีกลุ่มวิจัยเป็นผู้ดำเนินการวิจัย
- ▲ จัดสรรให้กับผู้พิพากษาซึ่งประจำอยู่ที่ศาลต่าง ๆ ดำเนินการวิจัยควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งงบประมาณวิจัยที่ได้รับส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย
- ▲ จัดสรรให้หน่วยงานต่าง ๆ ภายในสำนักงานศาลยุติธรรมดำเนินการวิจัย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยเพื่อเพื่อเพิ่มขีดความสามารถหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Function) ของแต่ละหน่วยงาน อันจะนำไปสู่การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่ศาลยุติธรรม
- ▲ จัดสรรเงินเพื่อจ้างหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญดำเนินการวิจัย เช่น จ้างสถาบันอุดมศึกษาวิจัยในส่วนที่ศาลยุติธรรมไม่มีความเชี่ยวชาญ หรือจ้างสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษวิจัยแทน โดยการวิจัยทั้งหมดต้องเป็นไปตามแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรม

รูปที่ 3.3 บริบทการจัดการงบประมาณ/เงินทุนของสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์
(งบประมาณจากภายนอก)

แหล่งที่มาของเงินงบประมาณการวิจัยของศาลยุติธรรมนั้น ไม่เพียงแต่ได้จากเงินงบประมาณแผ่นดินเท่านั้น หากแต่ยังมีเงินงบประมาณจากแหล่งอื่นอีกด้วย ได้แก่ (1) เงินงบประมาณจากกองทุนต่าง ๆ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เป็นต้น (2) เงินทุนวิจัยอื่น ๆ เช่น การร่วมวิจัยกับส่วนราชการอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรม หรือการร่วมวิจัยกับสถาบันตุลาการในต่างประเทศ เป็นต้น

หลังจากที่หน่วยที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการวิจัยได้รับงบประมาณ และดำเนินการวิจัยให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด และทำที่สุดผลงานวิจัยถูกนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ จะส่งต่อการพัฒนาศาลยุติธรรมโดยรวมอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง

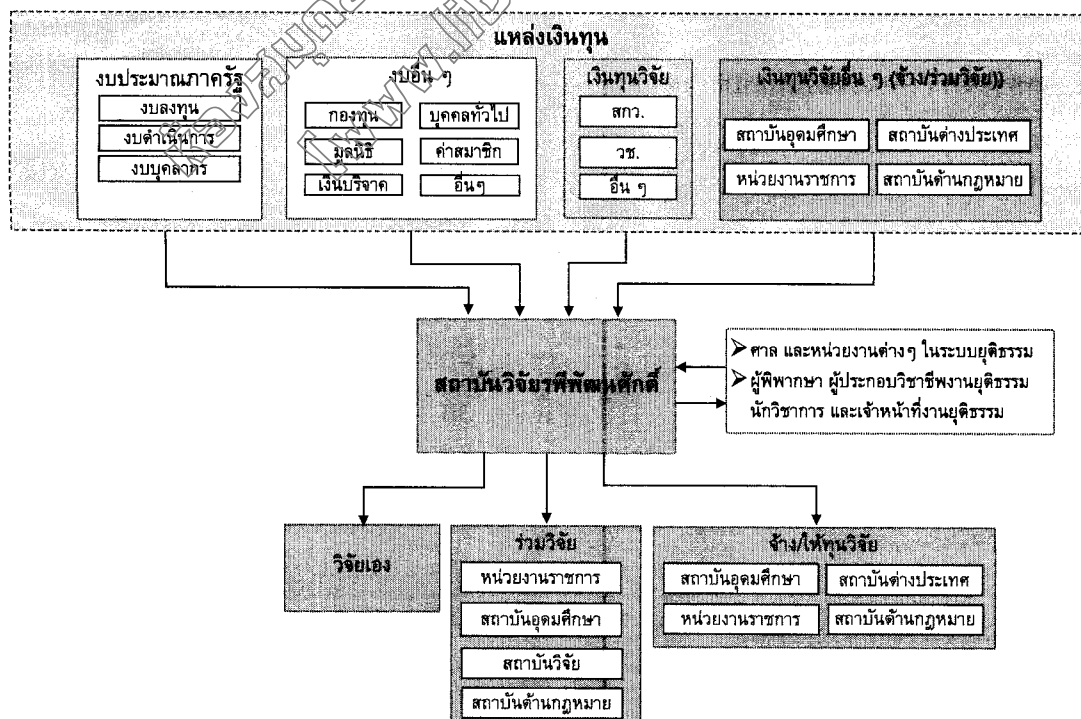
3.1.3 บทวิเคราะห์

สถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์จัดตั้งเป็นหน่วยงานระดับกองภายในสำนักงานศาลยุติธรรม มีภาระงานหลักในการวิจัยกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี พัฒนากฎหมาย และการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรมโดยไม่ดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการฝึกอบรมเนื่องจากเป็นภาระงานของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่าย

ตุลาการศาลยุติธรรม ทั้งนี้สถาบันวิจัยและพัฒนาองค์กรมุ่งผลิตงานวิจัยสำหรับศาล หน่วยงานต่างๆ ในระบบยุติธรรม ผู้พิพากษา ผู้ประกอบวิชาชีพงานยุติธรรม นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่งานยุติธรรม งบประมาณของสถาบันวิจัยและพัฒนาองค์กรอาจมีได้หลากหลายช่องทาง อาทิเช่น งบอุดหนุนโดยตรงจากภาครัฐ งบอุดหนุนผ่านสัญญาจ้างกับหน่วยงานภาครัฐ เงินทุนวิจัยจากหน่วยงานภาครัฐ เงินทุนวิจัยจากภาคเอกชน เงินบริจาคทั้งจากมูลนิธิและบุคคลทั่วไป และอาจมีรายได้ส่วนหนึ่งจากการจำหน่ายเอกสารผลวิจัยและรายงานต่างๆ

สำหรับการวิจัยสถาบันวิจัยและพัฒนาองค์กรควรเปิดโอกาสให้มีทางเลือกที่หลากหลาย อันได้แก่ 1) ดำเนินการวิจัยโดยบุคลากรของสถาบัน 2) วิจัยร่วมกับผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่งานยุติธรรม นักวิชาการ จากสถาบันอุดมศึกษาสถาบันวิจัย และสมาคมวิชาชีพต่างๆ 3) ให้ทุนวิจัยและ/หรือจ้างวิจัยในรูปแบบต่างๆ (รูปที่ 3.4)

ทั้งนี้สถาบันวิจัยและพัฒนาองค์กรควรให้ความสำคัญกับการรวบรวมโจทย์วิจัย/ปัญหาของงานศาลจากส่วนต่างๆ และการจัดลำดับความสำคัญของโจทย์วิจัย/ปัญหาของงานศาล นอกจากนี้ในกรณีที่สถาบันวิจัยและพัฒนาองค์กรจัดให้มีรายได้จากการรับบริจาคจากมูลนิธิ องค์กรเอกชน และบุคคลทั่วไป อาจจะมีการบริจาคแบบที่ต้องการให้ใช้เงินบริจาคที่มอบให้เพื่อการวิจัยหัวข้อใดๆแบบเจาะจง ในกรณีเช่นนี้สถาบันวิจัยและพัฒนาองค์กรควรจัดให้มีการพิจารณาความเหมาะสมว่าสมควรรับเงินบริจาคดังกล่าวหรือไม่ เนื่องจากในบางกรณีอาจเข้าข่ายหรือก่อให้เกิดความขัดแย้งของผลประโยชน์ (conflict of interest) ได้

รูปที่ 3.4 แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้ผลงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาองค์กร

3.2 ทบทวน หน่วยงานวิจัยกฎหมายและงานศาล

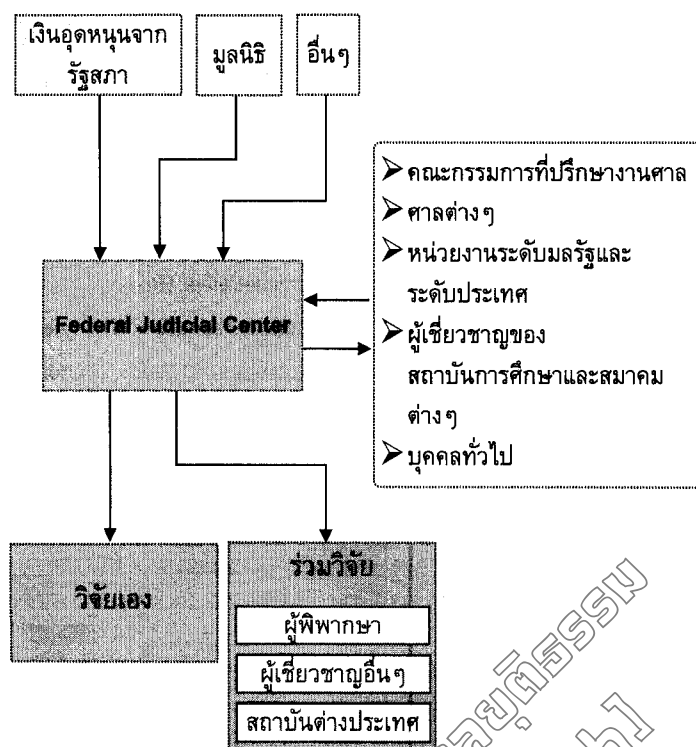
การทบทวนการดำเนินงานของหน่วยงานวิจัยกฎหมายและงานศาลต่างๆ ทำให้เห็นลักษณะสำคัญต่างๆ ที่สำคัญอันอาจสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบริบทของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีได้ ขณะที่ปรึกษาได้ทบทวนหน่วยงานวิจัยกฎหมายและงานศาลบางแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 6 แห่ง โดยแบ่งประเภทของหน่วยงานวิจัยออกเป็น 3 ประเภท คือ หน่วยงานวิจัยฝ่ายตุลาการ หน่วยงานวิจัยฝ่ายบริหารงานยุติธรรม และหน่วยงานวิจัยที่เป็นองค์กรอิสระ

3.2.1 หน่วยงานวิจัยฝ่ายตุลาการ

3.2.1.1 Federal Judicial Center (FJC) ประเทศสหรัฐอเมริกา

Federal Judicial Center เป็นหน่วยงานอิสระภายใต้การกำกับดูแลเชิงนโยบายจากหน่วยงานต่างๆ ด้านศาล (Judicial Branch) มีภาระงานหลักในการพัฒนาบุคลากรด้านศาล โดยการฝึกอบรม สัมมนา และอื่นๆ (ใช้งบประมาณประมาณ 2 ใน 3 ของรายจ่ายทั้งหมด) และวิจัยและพัฒนาในทุกมิติของงานด้านศาล ทั้งงานสนับสนุนและกรณีศึกษาต่างๆ (ใช้งบประมาณประมาณ 1 ใน 3 ของรายจ่ายทั้งหมด) โจทย์วิจัยส่วนใหญ่ของหน่วยงานนี้ได้รับจากคณะกรรมการที่ปรึกษางานศาล (Judicial Conference Committee) โดยกลุ่มผู้ใช้ผลงานวิจัยประกอบด้วย คณะกรรมการที่ปรึกษางานศาล ศาลต่างๆ หน่วยงานระดับมลรัฐและระดับประเทศ ผู้เชี่ยวชาญของสถาบันการศึกษาและสมาคมต่างๆ และบุคคลทั่วไป

ในปี 2005 หน่วยงานมีงบประมาณทั้งหมดประมาณ 21 ล้านดอลลาร์สหรัฐ งบประมาณส่วนใหญ่เป็นงบที่ได้จากรัฐสภา มีการจัดตั้งมูลนิธิชื่อว่า Federal Judicial Center Foundation เพื่อรับเงินบริจาคจากองค์กรต่างๆ ทั้งนี้มีคณะกรรมการพิจารณาความเหมาะสมของการรับเงินบริจาคต่างๆ เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งของผลประโยชน์ (conflict of interest) จากการรับเงินบริจาค นอกจากนี้ยังมีรายรับ (เพียงส่วนน้อย) จากโครงการ visiting fellows program ของนักวิชาการจากต่างประเทศซึ่งได้รับการสนับสนุนการเงินโดยแหล่งทุนภายนอก ในส่วนของการวิจัยหน่วยงานนี้ดำเนินงานวิจัยเองเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการทำวิจัยร่วมกับผู้พิพากษา ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการต่างๆ ในบางส่วนด้วย สำหรับปริมาณงานวิจัยในปี 2005 มี 21 โครงการที่แล้วเสร็จ 36 โครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ และมากกว่า 200 ครั้งของการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ผู้ร้องขอจากภาคส่วนต่างๆ (รูปที่ 3.5)

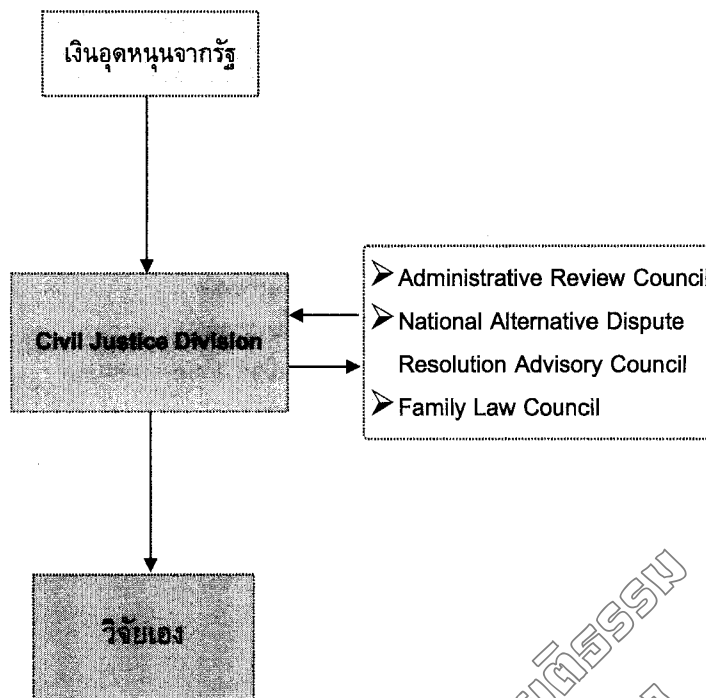
รูปที่ 3.5 แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้ผลงานวิจัยของ Federal Judicial Center

3.2.2 หน่วยงานวิจัยฝ่ายบริหารงานยุติธรรม

3.2.2.1 Civil Justice Division of Attorney-General Department (CJD-AG)

ประเทศออสเตรเลีย

Civil Justice Division เป็นหน่วยงานระดับกองภายใน Attorney-General Department (กรมอัยการ) มีภาระงานหลักในการให้คำปรึกษากฎหมายแพ่งและนโยบายเกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวทั้งระดับภายในและต่างประเทศ และวิจัยและให้บริการสนับสนุนแก่ Council ต่างๆ โดยกลุ่มผู้ใช้ผลงานวิจัยประกอบด้วย 3 Councils ได้แก่ Administrative Review Council National Alternative Dispute Resolution Advisory Council และ Family Law Council หน่วยงานนี้ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ไม่มีแหล่งรายได้อื่น และดำเนินการวิจัยด้วยบุคลากรของหน่วยงานเอง (รูปที่ 3.6)

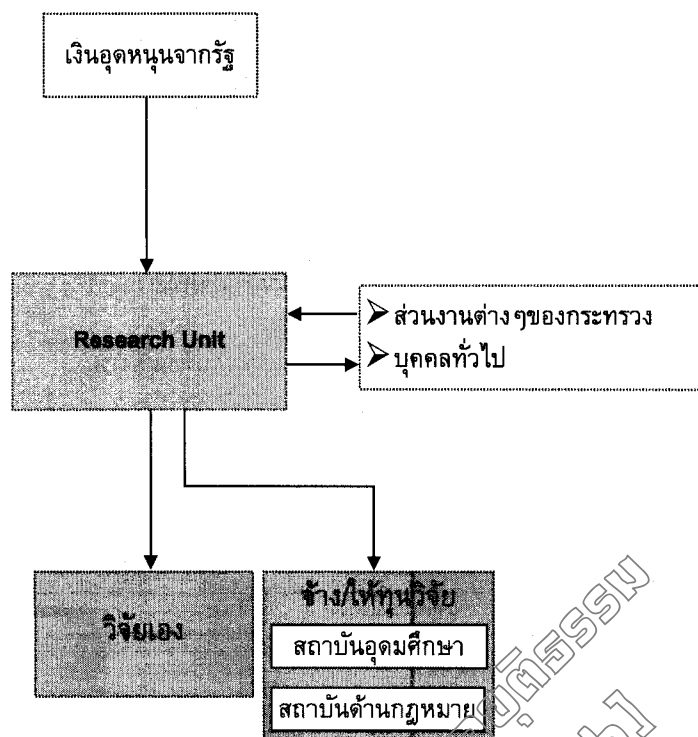

รูปที่ 3.6 แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้ผลงานวิจัยของ
Civil Justice Division of Attorney General Department

3.2.2.2 Research Unit at Department of Constitutional Affairs (RU-DCA)

สหราชอาณาจักร

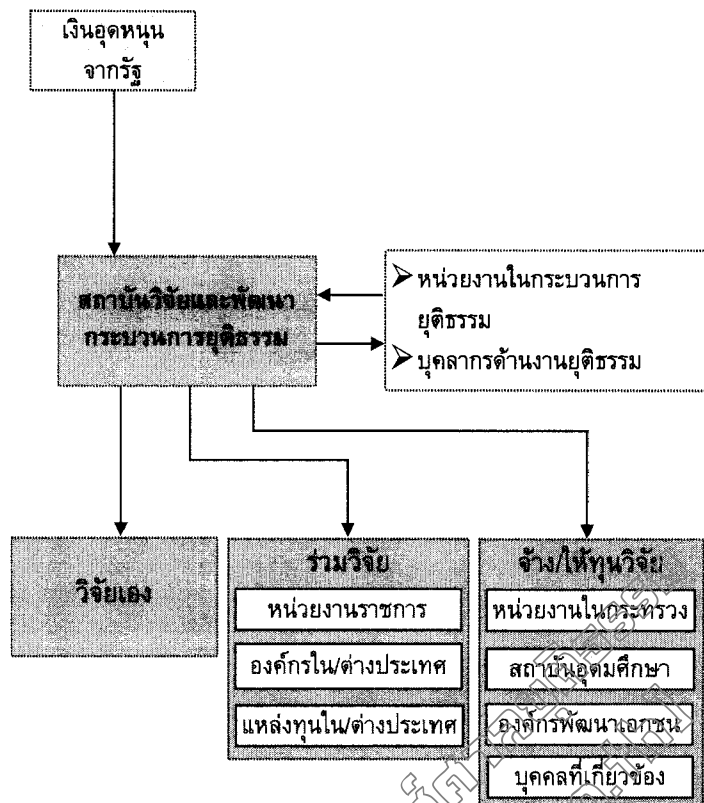
Research Unit แห่งนี้ เป็นส่วนงานภายใต้ Department of Constitutional Affairs ซึ่งเป็นกระทรวงที่ดูแลงานด้านความยุติธรรม สิทธิ และประชาธิปไตย Research Unit แห่งนี้มีภาระงานหลักในการทำวิจัยและประสานงานวิจัยกับส่วนงานอื่นภายในกระทรวง และทำหน้าที่เป็นส่วนติดต่อจ้างงานวิจัยกับนักวิจัยภายนอก โดยกลุ่มผู้ใช้ผลงานวิจัยประกอบด้วย ส่วนงานต่างๆของกระทรวง และบุคคลทั่วไป ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากงบประมาณแผ่นดิน สำหรับการวิจัยมี 2 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งเป็นการดำเนินการวิจัยเอง ซึ่งส่วนงานนี้มีนักวิจัย 7 คน นักวิชาการที่ปรึกษาไม่เต็มเวลา 1 คน และทีมธุรการอีกจำนวนหนึ่ง และส่วนที่สองเป็นการให้ทุนและจ้างวิจัยแก่หน่วยงานอื่นๆ ผ่านทุนวิจัยหรือการจ้างวิจัยใน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) research programme โดยส่งข้อมูลลำดับความสำคัญของงานวิจัยไปยังนักวิจัยที่สนใจโดยทั่วไป เพื่อจัดทำข้อเสนองานวิจัยยื่นกลับมา 2) competitive tendering โดยส่วนงานเป็นผู้จัดทำ specification of research แล้วส่งให้กับองค์กรวิจัยที่เข้าข่าย 3-5 แห่ง และ 3) research framework contract เป็นโครงการวิจัยที่มีมูลค่ามากกว่า 100,000 ปอนด์ขึ้นไป (รูปที่ 3.7)

รูปที่ 3.7 แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้งานวิจัยของ
Research Unit at Department of Constitutional Affairs

3.2.2.3 สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ประเทศไทย

สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม เป็นส่วนราชการระดับกองภายใต้สำนักงานกิจการยุติธรรม มีภารกิจหลักในการวิจัยกฎหมายและระบบงานยุติธรรม ผู้ใช้ผลงานวิจัยของสถาบันประกอบด้วย หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และบุคลากรดำเนินงานยุติธรรม สถาบันมีงบประมาณในการดำเนินจากหลายแหล่ง ได้แก่ งบประมาณแผ่นดิน และเงินวิจัยจากคำแนะนำของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำหรับการวิจัยสถาบันมีบุคลากรส่วนหนึ่งในการดำเนินการวิจัยเอง นอกจากนี้ยังมีการดำเนินงานความร่วมมือด้านวิชาการและการวิจัยกับหน่วยงานองค์กร และแหล่งทุนทั้งภายในและต่างประเทศ และอำนาจในการดำเนินงานวิจัยแก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ (รูปที่ 3.8)

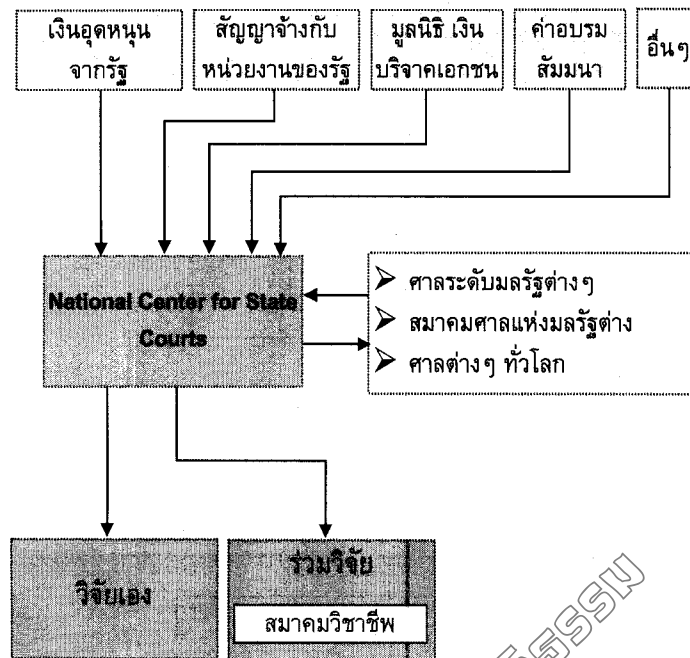
รูปที่ 3.8 แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้งานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

3.2.3 หน่วยงานวิจัยที่เป็นองค์กรอิสระ

3.2.3.1 National Center for State Courts (NCSC) ประเทศสหรัฐอเมริกา

National Center for State Courts เป็นองค์กรอิสระที่ไม่แสวงหาผลกำไร (non-profit organization) มีภาระงานหลักในการแลกเปลี่ยนและให้ความช่วยเหลือทางวิชาการกับประเทศอื่นๆ (ประมาณ 46% ของรายจ่ายทั้งหมด) วิจัยและงานที่ปรึกษาเกี่ยวกับระบบงานกระบวนการศาล (ประมาณ 28% ของรายจ่ายทั้งหมด) จัดอบรมและสัมมนา (ประมาณ 12% ของรายจ่ายทั้งหมด) และประสานความร่วมมือระหว่างสมาคมศาลต่างๆ กับหน่วยงานระดับชาติอื่นๆ โดยกลุ่มผู้ใช้งานวิจัยประกอบด้วย ศาลระดับมลรัฐต่างๆ สมาคมศาลแห่งมลรัฐต่างๆ และศาลต่างๆ ทั่วโลก

ในปี 2005 องค์กรนี้มีงบประมาณทั้งหมดประมาณ 32 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งประกอบด้วย เงินอุดหนุนและสัญญาจ้างจากรัฐบาลกลาง (54%) งานที่ปรึกษาและงานประเมินต่างๆ จากหน่วยงานระดับมลรัฐ (33%) เงินบริจาคจากภาคเอกชน มูลนิธิ และบุคคลทั่วไป ค่าธรรมเนียมสมาคมต่างๆ ค่าอบรมและสัมมนา รายได้จากการจำหน่ายเอกสารผลวิจัย และอื่นๆ ในส่วนของการวิจัยหน่วยงานนี้ดำเนินงานวิจัยเองส่วนหนึ่ง และวิจัยร่วมกับสมาคมวิชาชีพต่างๆ อีกส่วนหนึ่ง แผนงานวิจัยขององค์กรนี้มี นักวิจัยประมาณ 20 คน และเจ้าหน้าที่ประมาณ 6 คน (รูปที่ 3.9)

รูปที่ 3.9 แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้งานวิจัยของ National Center for State Courts

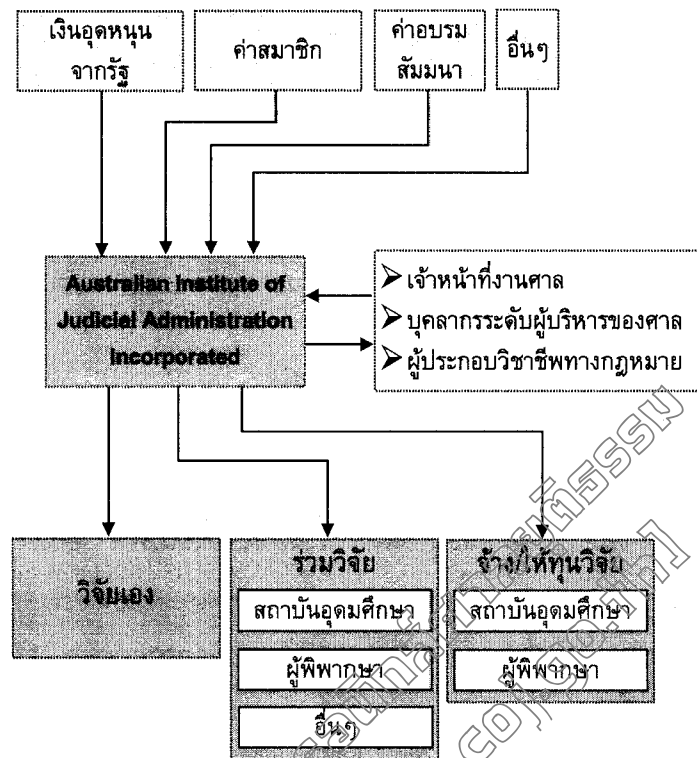
3.2.3.2 Australian Institute of Judicial Administration Incorporated (AIJA)

ประเทศออสเตรเลีย

Australian Institute of Judicial Administration Incorporated เป็นสถาบันวิจัยและฝึกอบรม โดยมีความร่วมมือกับ Monash University มีภาระงานหลักในการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศของกระบวนการพิพากษาของประเทศและภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จัดฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้แก่ผู้พิพากษาเจ้าหน้าที่ และผู้เชี่ยวชาญต่างๆ และดำเนินงานร่วมกับศาลและหน่วยงานต่างๆ ของรัฐเพื่อเสนอแนะนโยบายและการพัฒนาองค์กรด้านศาล โดยกลุ่มผู้ใช้งานวิจัยประกอบด้วย เจ้าหน้าที่งานศาล บุคลากรระดับผู้บริหารของศาล และผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย

ในปีงบประมาณ 2004-2005 สถาบันได้รับงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวน 0.2 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย โดยงบประมาณในส่วนนี้ได้รับจากหน่วยงานด้านยุติธรรมต่างๆ ของประเทศ ซึ่งให้ผ่านทาง The Standing Committee of Attorneys-General สถาบันนี้มีการจัดเก็บค่าสมาชิก (membership) ซึ่งมีสมาชิกประมาณ 1,000 คน นอกจากนี้ยังมีรายได้ประเภทอื่นอีก ได้แก่ รายได้จากการจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ และรายได้จากการจำหน่ายเอกสารผลวิจัย สำหรับการวิจัย สถาบันนี้ทำวิจัยเองส่วนหนึ่ง มีการทำ วิจัยร่วมกับอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่อื่นๆ มีการให้ทุนวิจัยกับอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ และผู้พิพากษา นอกจากนี้ยังมีการให้ทุนวิจัยในรูปแบบของ seed funding เพื่อจูงใจให้นักวิชาการใช้เงินทุนนี้ในการจัดเตรียมข้อเสนองานวิจัยเพื่อยื่นขอทุนวิจัยจาก ARC Grant ต่อไป โดยจะเป็นงานวิจัยในหัวข้อที่ทางสถาบันสนใจ ลักษณะเด่นในการดำเนินงานของสถาบันแห่งนี้คือ มีการจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งที่

เป็นกำไรของการจัดอบรมต่าง ๆ มาเป็นทุนวิจัย ซึ่งปกติกำไรของการอบรมอยู่ที่ประมาณ 20% ของรายรับค่าอบรม (รูปที่ 3.10)

รูปที่ 3.10 แหล่งทุน รูปแบบการวิจัย และผู้ใช้ผลงานวิจัยของ Australian Institute of Judicial Administration Incorporated

3.2.3.3 National Judicial College of Australia ประเทศออสเตรเลีย

National Judicial College of Australia ได้รับการจัดตั้งขึ้นในปี 2545 เป็นองค์กรอิสระในรูปแบบของบริษัทจำกัด ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการที่ปรึกษา (council) ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้พิพากษาฝ่ายตุลาการและตัวแทนกรมอัยการจากกระทรวงยุติธรรม องค์กรแห่งนี้มีได้มีภาระงานด้านการวิจัย แต่มีภาระงานหลักในการพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ (judicial education for professional development) ของบุคลากรงานศาล ทั้งสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพด้านกฎหมายและเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปของศาล และทั้งสำหรับผู้เริ่มต้นงานใหม่และผู้มีประสบการณ์ ซึ่งในปี 2549 มีบุคลากรงานศาลจำนวนมากกว่า 270 คน ที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร ตัวอย่างโครงการพัฒนาวิชาชีพและโครงการอื่นๆ ขององค์กร ได้แก่

- โครงการปฐมนิเทศบุคลากรงานศาล
- โครงการพัฒนาเกี่ยวกับการเขียนคำพิพากษา
- การประชุมระดับชาติเรื่องการตัดสินพิพากษา
- โครงการพัฒนาความรู้โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่
- โครงการพัฒนาบุคลากรงานศาลในท้องถิ่นห่างไกล

- ▲ โครงการจัดทำหลักสูตรมาตรฐานสำหรับพัฒนวิชาชีพที่เกี่ยวกับงานศาล
- ▲ โครงการจัดทำฐานข้อมูลคำพิพากษา
- ▲ อื่นๆ

องค์กรแห่งนี้ได้รับความร่วมมือจาก Australian National University ในเรื่องสถานที่ตั้งขององค์กร และมีความร่วมมือระหว่างกันในการจัดประชุมอบรมต่างๆ ในปี 2549 องค์กรมีเงินทุนทั้งสิ้นประมาณ 0.70 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย โดยเงินทุนประมาณครึ่งหนึ่งมาจากเงินอุดหนุนของรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น และเงินทุนอีกประมาณครึ่งหนึ่งเป็นรายได้จากการจัดประชุม อบรม และสัมมนา นอกจากนี้เงินทุนบางส่วนได้มาจากเงินบริจาค

3.2.3.4 American Bar Association ประเทศสหรัฐอเมริกา

American Bar Association ได้รับการก่อตั้งในปี 2421 โดยนักกฎหมายประมาณ 100 คน จาก 21 มลรัฐ ปัจจุบันเป็นสมาคมวิชาชีพด้านกฎหมายขนาดใหญ่ มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 400,000 คน ซึ่งผู้ที่เป็นสมาชิกมีทั้งนักกฎหมาย อาทิเช่น ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่งานศาล อาจารย์สอนวิชากฎหมาย อัยการ และทนายความ และผู้ที่มีใช้นักกฎหมาย อาทิเช่น นักธุรกิจ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และนักศึกษา ด้านกฎหมาย ทั้งนี้จำนวนนักกฎหมายที่เป็นสมาชิกของสมาคมนี้ นับจำนวนรวมได้ประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนนักกฎหมายทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา สมาคมนี้มีได้มีภาระงานหลักในการวิจัยกฎหมายหรือกระบวนการงานศาล แต่มีภาระงานหลักในการส่งเสริมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย และการให้บริการด้านกฎหมายแก่สาธารณชน โดยมีเป้าหมายต่างๆ ดังนี้

- ▲ เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพด้านกฎหมาย
- ▲ ส่งเสริมการปรับปรุงระบบยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา
- ▲ ส่งเสริมความรู้กฎหมายและการเข้าถึงระบบยุติธรรมของประชาชนทุกระดับ
- ▲ ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของผู้ประกอบวิชาชีพด้านกฎหมาย
- ▲ เป็นแกนนำในการปรับปรุงกฎหมายเพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม
- ▲ มุ่งสร้างมาตรฐานที่ดีขึ้นของความเป็นมืออาชีพ ความสามารถ และจริยธรรมของบุคลากรด้านงานศาล
- ▲ จัดทำสถิติต่างๆ และวิจัยตลาด เช่น ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ประเด็นที่มีผลกระทบต่ออาชีพนักกฎหมาย และอื่นๆ
- ▲ อื่นๆ

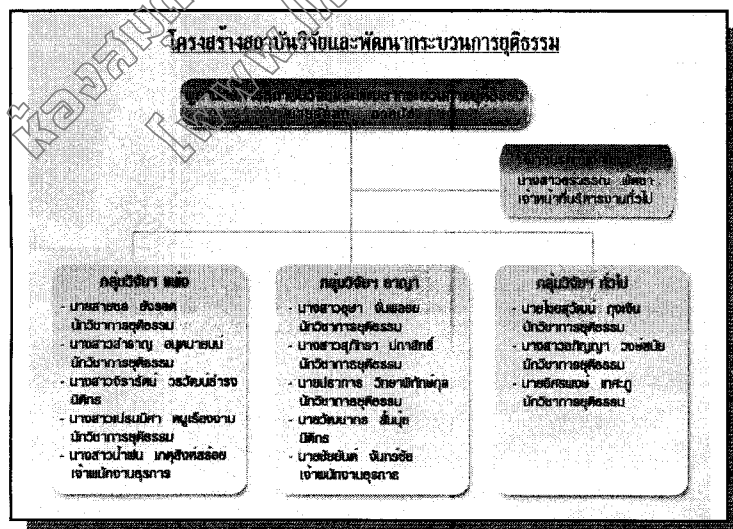
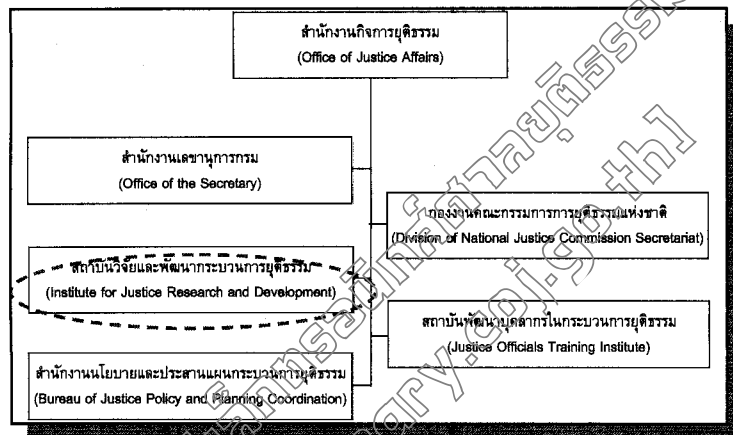
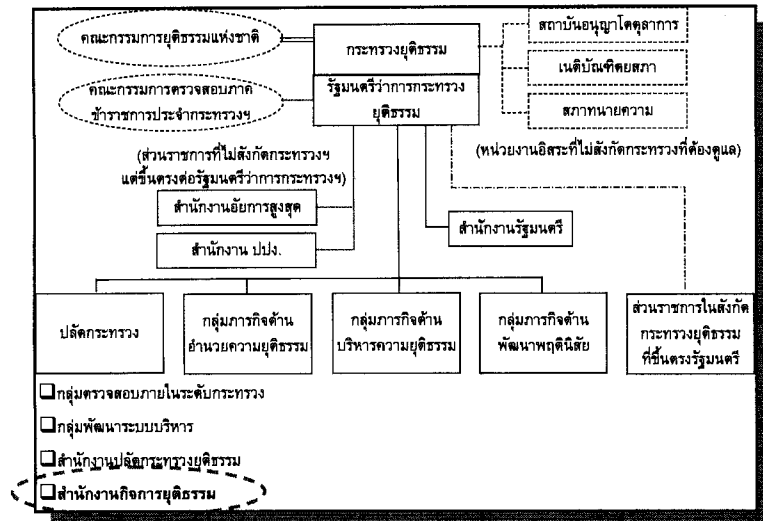
ในปี 2549 สมาคมมีเงินทุนประมาณ 40 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีแหล่งที่มาจากค่าสมาชิก และเงินบริจาคจากแหล่งต่างๆ เช่น ผู้ประกอบวิชาชีพด้านกฎหมาย บริษัทเอกชน มูลนิธิ หน่วยงานของรัฐ และอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีรายได้จากค่าอบรมและสัมมนา และรายได้จากการจำหน่ายสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ โดยมีจำนวนเจ้าหน้าที่ของสมาคมประมาณ 750 คน

3.3 บริบทของสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

การดำเนินงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม (สวพ.) เป็นส่วนราชการระดับกองภายใต้สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม (ดูโครงสร้างองค์กรของสถาบันฯ ในรูปที่ 3.11 ประกอบ) บุคลากรในสถาบันฯ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ นักวิชาการศาลยุติธรรม และเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ทั้งนี้ภาระงานของสถาบันฯ มีขอบเขตงานกว้างขวางครอบคลุมในหลายๆ ด้านและมีความจำเป็นที่ต้องประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสำนักงานกิจการยุติธรรม

วิสัยทัศน์ของสถาบันฯ คือ งานวิจัยสามารถสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่บูรณาการในการพัฒนาระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรมตรวจสอบได้ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ สถาบันฯ มีพันธกิจสนับสนุนและประสานให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ดำเนินการวิจัยด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้การวิจัยมีทิศทางและเป้าหมายที่สอดคล้องกัน ส่งเสริมบทบาทการวิจัยให้เป็นเครื่องชี้นำในการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- ✧ ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแผนการวิจัยกฎหมาย และระบบงานยุติธรรม
- ✧ อำนวยการในการแปลงแผนวิจัยสู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ
- ✧ ดำเนินการและประสานการดำเนินงานวิจัยทางด้านกฎหมาย ระบบงานยุติธรรมและด้านอาชีวศึกษา
- ✧ บริหารกองทุนและสนับสนุนเงินทุน และอำนวยการในการดำเนินงานวิจัยแก่หน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรม สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ
- ✧ สนับสนุนและประสานการดำเนินงานพัฒนากฎหมายในกระบวนการยุติธรรม
- ✧ เผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการในกระบวนการยุติธรรม
- ✧ ดำเนินงานความร่วมมือด้านวิชาการและการวิจัยกับหน่วยงานองค์กรและ แหล่งทุนทั้งภายในและต่างประเทศ
- ✧ ติดตามและประเมินผลการบังคับกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ✧ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

รูปที่ 3.11 โครงสร้างองค์กรของสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม

ที่มา: www.moj.go.th www.oja.go.th และ www.oja.go.th/research/

สำนักงานกิจการยุติธรรม (หน่วยงานระดับกรมที่ควบคุมการดำเนินงานของสถาบันฯ) มีตัวชี้วัดผลสำเร็จของการวิจัยใน 3 ด้านหลัก คือ 1) จำนวนผลงานวิจัยที่มีการจัดพิมพ์และเผยแพร่ 2) จำนวนงานศึกษาวิจัยที่ได้พิมพ์เผยแพร่ถูกนำไปใช้อ้างอิงและหรือนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนากฎหมายและระบบงานยุติธรรม และ 3) จำนวนผลงานวิจัยที่มีการจัดพิมพ์และเผยแพร่เกี่ยวกับการป้องกัน การทุจริตและประพฤติมิชอบ (ที่มา: แผนยุทธศาสตร์สำนักงานกิจการยุติธรรม ประจำปี 2548)

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนผลงานวิจัยที่สำนักงานกิจการยุติธรรมได้วางเป้าหมายไว้ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าได้วางแผนเพิ่มจำนวนผลงานวิจัยแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเพิ่มขึ้นปีละ 2 เรื่อง ทั้งนี้การเลือกข้อเสนองานวิจัยใด ๆ นั้นขึ้นอยู่กับผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลงานวิจัยกระทรวงยุติธรรม รูปที่ 3.12 แสดงกรอบระยะเวลาการดำเนินงานคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลงานวิจัย และรูปที่ 3.13 แสดงหลักเกณฑ์การพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญข้อเสนองานวิจัย

ตารางที่ 3.1 เป้าหมายของจำนวนผลงานวิจัยปี 2548 - 2551

ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data)			เป้าหมาย (Target)				
				ปี 48-51	ปี 48	ปี 49	ปี 50	ปี 51
	ปี 45	ปี 46	ปี 47					
1. จำนวนผลงานวิจัยที่มีการจัดพิมพ์และเผยแพร่	-	-	12	54	12	13	14	15
2. งานศึกษาวิจัยที่ได้พิมพ์เผยแพร่ ถูกนำไปใช้อ้างอิงและหรือนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนากฎหมายและระบบงานยุติธรรม	-	-	-	22	4	5	6	7
3. จำนวนผลงานวิจัยที่มีการจัดพิมพ์และเผยแพร่เกี่ยวกับการป้องกัน การทุจริตและประพฤติมิชอบ	-	-	1	4	1	1	1	1

(ที่มา: แผนยุทธศาสตร์สำนักงานกิจการยุติธรรม ประจำปี 2548)

รายการ										หมายเหตุ
1. สำนักงานกิจกรรมเวียนแจ้งหน่วยงานใน ยธ. ให้เตรียมส่งข้อเสนอโครงการวิจัยเบื้องต้น										
2. จัดประชุมคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรม ครั้งที่ 1/2549 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย					27 ก.ย.					
3. สำนักงานกิจกรรมเวียนแจ้งหลักเกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยฯ ให้หน่วยงานทราบ					25 ต.ค.					
4. หน่วยงานส่งข้อเสนอโครงการวิจัยเบื้องต้นให้สำนักงานกิจกรรม ภายในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2549					8 พ.ย.					
5. ฝ่ายเลขานุการ ให้ข้อสังเกตโครงการวิจัยต่างๆ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประกอบพิจารณา				6-8 พ.ย.						
6. ประชุมฝ่ายเลขานุการ เพื่อสรุปข้อสังเกตโครงการวิจัยต่างๆ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประกอบการพิจารณา						9-10 พ.ย.				
7. สำนักงานกิจกรรมประสานงานข้อเสนอโครงการวิจัย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา				13 พ.ย.						
8. ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย					13 พ.ย. - 24 พ.ย.					
9. สำนักงานกิจกรรมรวบรวมแบบ จัดลำดับการ								25-26 พ.ย.		
10. สำนักงานกิจกรรมแจ้งผลการจัดลำดับให้หน่วยงานทราบ				27-30 พ.ย.						
11. จัดประชุมคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรม ครั้งที่ 2/2549 เพื่อจัดลำดับความสำคัญของข้อเสนอวิจัย						1 ธ.ค.				
12. สกธ. เวียนแจ้งหน่วยงานที่ได้รับคัดเลือกแบบ A และ B ให้จัดทำรายละเอียด ตามแบบข้อเสนอ ของ วร.				4 ธ.ค.						
13. หน่วยงานนำเสนอข้อเสนอวิจัย ปรับปรุงตามที่คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ และจัดทำรายละเอียด ตามแบบข้อเสนอ ของ วร. และส่งกลับมายังสำนักงานกิจกรรมยุติธรรม							12 ธ.ค.			
14. สำนักงานนำเสนอข้อเสนอของงานวิจัย ลงใน โปรแกรมระบบฐานข้อมูลการประเมินผล ของ วร.						13-14 ธ.ค.				
15. สำนักงานส่งข้อเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)									15 ธ.ค.	

หมายเหตุ : * อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

รูปที่ 3.12 กรอบระยะเวลาการดำเนินงานคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลงานวิจัยกระทรวงยุติธรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550

ที่มา: www.oja.go.th

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม
และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

หลักเกณฑ์การพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญข้อเสนองานวิจัยของกระทรวงยุติธรรม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551

ลำดับ	เกณฑ์การพิจารณา	น้ำหนัก (ร้อยละ)
1	สอดคล้องกับแผนแม่บทงานวิจัยกฎหมายและระบบงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2550-2552	40
2	ลักษณะเฉพาะของข้อเสนองานวิจัย	60
	2.1 ความน่าสนใจของข้อเสนองานวิจัย	(10)
	2.2 ความเป็นไปได้ของข้อเสนองานวิจัย	(10)
	2.3 ความคุ้มค่าของข้อเสนองานวิจัย	(20)
	2.4 คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย	(20)
	รวม	100

รูปที่ 3.13 หลักเกณฑ์การพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญข้อเสนองานวิจัยของกระทรวงยุติธรรม
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ที่มา: www.oja.go.th

น้ำหนักคะแนน 40 เปอร์เซ็นต์ของหลักเกณฑ์การพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญข้อเสนองานวิจัย เป็นการให้ความสำคัญกับความสอดคล้องของข้อเสนองานวิจัยกับแผนแม่บทวิจัยกฎหมายและระบบงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งแผนแม่บทวิจัยฯ พ.ศ. 2550-2552 แบ่งยุทธศาสตร์การวิจัยออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ซึ่งมีแผนงานวิจัยทั้งสิ้น 16 แผนงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ที่มา: แบบเสนอขอเสนอ การวิจัยเบื้องต้น ประกอบการเสนอของบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การวิจัยเพื่อพัฒนาโครงสร้างและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

- ▲ แผนงานที่ 1 การวิจัยเพื่อพัฒนาโครงสร้างของกระบวนการยุติธรรม
- ▲ แผนงานที่ 2 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบธรรมาภิบาลในองค์กรของกระบวนการยุติธรรม
- ▲ แผนงานที่ 3 การวิจัยเพื่อพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม
- ▲ แผนงานที่ 4 การวิจัยเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การวิจัยการมีส่วนร่วมและความเสมอภาคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทางเลือก

- ▲ แผนงานที่ 1 การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระบวนการยุติธรรม
- ▲ แผนงานที่ 2 การวิจัยการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและการเยียวยาแก่บุคคลที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
- ▲ แผนงานที่ 3 การวิจัยระบบการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท การหันเหคดี และกระบวนการยุติธรรมทางเลือกอื่นๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การวิจัยเพื่อพัฒนามาตรการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและมาตรการป้องกันข้อพิพาท

- ▲ แผนงานที่ 1 การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
- ▲ แผนงานที่ 2 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบป้องกันข้อพิพาททางแพ่งและปกครอง
- ▲ แผนงานที่ 3 การวิจัยเพื่อพัฒนาข้อมูลและสารสนเทศเพื่อป้องกันอาชญากรรมและป้องกันข้อพิพาท
- ▲ แผนงานที่ 4 การวิจัยเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการบังคับใช้กฎหมาย

- ▲ แผนงานที่ 1 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการดำเนินคดีก่อนเข้าสู่ศาล
- ▲ แผนงานที่ 2 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล
- ▲ แผนงานที่ 3 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการกำหนดโทษ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการบังคับตามคำพิพากษาและคำสั่ง

- ▲ แผนงานที่ 1 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง
- ▲ แผนงานที่ 2 การวิจัยเพื่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

จากข้อมูลเท่าที่มีพบว่า ข้อเสนองานวิจัยของสำนักงานกิจการยุติธรรม (ซึ่งข้อเสนอส่วนหนึ่งอยู่ในความรับผิดชอบดูแลของสถาบันฯ) ที่ยื่นเสนอของบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 มีจำนวนทั้งสิ้น 10 เรื่อง คิดรวมเป็นเงินประมาณ 9,900,000 บาท

3.4 บทวิเคราะห์หน่วยงานวิจัยกฎหมายและงานศาล

จากการทบทวนหน่วยงานวิจัยกฎหมายและงานศาลต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศพบข้อนำสังเกตในประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

- ⊕ ด้านลักษณะหน่วยงาน มีหน่วยงานวิจัยอยู่ 3 ลักษณะหลัก กล่าวคือ หน่วยงานวิจัยฝ่ายตุลาการ หน่วยงานวิจัยฝ่ายบริหารงานยุติธรรม และหน่วยงานวิจัยที่เป็นองค์กรอิสระ
- ⊕ ด้านวัตถุประสงค์ ทุกหน่วยงานมีภารกิจในการทำวิจัยเป็นหนึ่งในภารกิจหลัก มีบางแห่งที่ให้ความสำคัญแก่ภารกิจด้านการอบรมพัฒนาบุคลากรมากกว่าภารกิจในการทำวิจัย โดยสังเกตได้จากสัดส่วนการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ใช้มากกว่า นอกจากนี้บางแห่งมีภาระหลักในการให้คำปรึกษาด้านนโยบายและการพัฒนากฎหมายด้วย
- ⊕ ด้านผู้ใช้งานวิจัย ผู้ใช้งานวิจัยของหน่วยงานวิจัยฝ่ายตุลาการเป็นผู้พิพากษาและบุคลากรศาลยุติธรรมของศาลระดับต่าง ๆ ผู้ใช้งานวิจัยของหน่วยงานวิจัยฝ่ายบริหารงานยุติธรรมเป็นผู้บริหารและบุคลากรฝ่ายบริหารประเทศ และผู้ใช้งานวิจัยของหน่วยงานวิจัยที่เป็นองค์กรอิสระเป็นผู้พิพากษา บุคลากรศาลยุติธรรมของศาลระดับต่าง ๆ และผู้ประกอบวิชาชีพด้านศาลและกระบวนการยุติธรรม
- ⊕ ด้านงบประมาณ หน่วยงานทั้ง 3 ลักษณะได้รับเงินอุดหนุนวิจัยจากภาครัฐ โดยอาจมีได้หลายรูปแบบแตกต่างกันไป อาทิเช่น เงินอุดหนุนวิจัยโดยตรง เงินอุดหนุนวิจัยโดยอ้อมผ่านสัญญาจ้างกับหน่วยงานต่างๆของรัฐ และทุนวิจัยจากภาครัฐ สำหรับแหล่งรายได้อื่นของ

หน่วยงานทั้ง 3 ลักษณะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง กล่าวคือ หน่วยงานวิจัยฝ่ายบริหารงานยุติธรรมไม่มีแหล่งรายได้จากช่องทางอื่น ในขณะที่หน่วยงานวิจัยฝ่ายตุลาการและหน่วยงานวิจัยที่เป็นองค์กรอิสระมีแหล่งรายได้อื่น เช่น จากเงินบริจาคหรือมูลนิธิ จากการจัดอบรมต่างๆ และจากการจำหน่ายเอกสารงานวิจัย นอกจากนี้หน่วยงานวิจัยที่เป็นองค์กรอิสระยังมีแหล่งรายได้จากการเก็บค่าสมาชิกด้วย

- ๘ ด้านการวิจัย ทุกหน่วยงานมีบุคลากรภายในที่ดำเนินการวิจัยเอง นอกจากนี้ในบางแห่งมีการให้ทุนวิจัย จ้างวิจัย และร่วมวิจัยกับองค์กรอื่นๆ อาทิเช่น หน่วยงานราชการต่างๆ ของศาลยุติธรรม หน่วยงานราชการต่างๆ ของฝ่ายบริหารประเทศ (เช่น กระทรวงยุติธรรม) สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพด้านกฎหมาย นักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชน

ทั้งนี้คณะที่ปรึกษาได้วิเคราะห์เปรียบเทียบประเด็นสำคัญต่าง ๆ ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้ทำการทบทวนทั้งในประเทศและต่างประเทศไว้ในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 สรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมต่างๆ (ต่อ)

สถาบัน	สถาบันด้านตุลาการ (ศาล)			สถาบันด้านการบริหาร (กระทรวงยุติธรรม)			องค์กรอิสระ		
	Federal Judicial Center, FJC (U.S.)	สถาบันวิจัยที่พัฒนศักดิ์ (ร่าง)	Civil Justice Division, CJD (Aus.)	Research Unit, RU (UK)	สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ก.ยุติธรรม (ไทย)	National Center for State Courts, NCSC (U.S.)	Australian Institute of Judicial Administration Incorporated, AIJA (Aus.)	National Judicial College of Australia (Aus.)	American Bar Association (U.S.)
ประเด็น									
3. ผู้ใช้ผลงานวิจัย	- คณะกรรมการที่ปรึกษางานศาล - ศาลต่างๆ - หน่วยงานระดับมณฑลรัฐและระดับประเทศ - ผู้เชี่ยวชาญของสถาบันการศึกษาและสมาคมต่างๆ - บุคคลทั่วไป	- ศาลและหน่วยงานต่างๆในระบบยุติธรรม - ผู้พิพากษาผู้ประกอบวิชาชีพงานยุติธรรม นักวิชาการและเจ้าหน้าที่งานยุติธรรม	- Administrative Review Council - National Alternative Dispute Resolution Advisory Council - Family Law Council	- ส่วนงานต่างๆของกระทรวง - บุคคลทั่วไป	- หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม - บุคลากรด้านงานยุติธรรม	- ศาลระดับรัฐต่างๆ - สมาคมศาลแห่งมณฑลรัฐต่างๆ - ศาลต่างๆ ทั่วโลก	- เจ้าหน้าที่งานศาล - บุคลากรระดับผู้บริหารของศาล - ผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย	- ไม่มี	- ไม่มี
4. แหล่งที่มาและงบประมาณที่ได้รับ	(US\$21M ในปี 2005)		N/A	N/A	N/A	(US\$32M ในปี 2005)	(AU\$0.2M เฉพาะในส่วนของงบประมาณจากรัฐปีงบประมาณ 2004-2005)	(AUS\$0.70M ในปีงบประมาณ 2005-2006)	(US\$40M ในปี 2006)
4.1 งบประมาณแผ่นดิน	- เงินอุดหนุนวิจัยหลักได้รับจากรัฐสภา (Congress)	- งบอุดหนุนโดยตรง - งบอุดหนุนผ่านสัญญาจ้างกับหน่วยงานของรัฐ - เงินทุนวิจัยจากหน่วยงานภาครัฐ	- เงินอุดหนุนวิจัย	- เงินอุดหนุนวิจัย โดยมีสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติเป็นผู้ให้ความคิดเห็น (วท.)	- เงินอุดหนุนวิจัย โดยสำนักงานการยุติธรรมกลาง (54%) - งานที่ปรึกษาและงานประเมินต่างๆจากหน่วยงานระดับมณฑล (33%)	- เงินอุดหนุนและสัญญาจ้างจากรัฐบาลกลาง (54%) - งานที่ปรึกษาและงานประเมินต่างๆจากหน่วยงานระดับมณฑล (33%)	- เงินอุดหนุนวิจัย (จากหน่วยงานด้านยุติธรรมต่างๆของประเทศไทย โดยให้ผ่านทาง the Standing Committee of Attorneys-General)	- เงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น (AUS\$0.37M ในปีงบประมาณ 2005-2006)	- ไม่มี

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม
และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านกรวิจัย

ตารางที่ 3.2 สรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมต่างๆ (ต่อ)

สถาบัน	สถาบันด้านตุลาการ (ศาล)		สถาบันด้านการบริหาร (กระทรวงยุติธรรม)			องค์กรอิสระ			
	Federal Judicial Center, FJC (U.S.)	สถาบันวิจัยและพัฒนา ตุลาการ (ร่าง)	Civil Justice Division, CJD (Aus.)	Research Unit, RU (UK)	สถาบันวิจัยและพัฒนา กระบวนการยุติธรรม (ไทย)	National Center for State Courts, NCSC (U.S.)	Australian Institute of Judicial Administration Incorporated, AIJA (Aus.)	National Judicial College of Australia (Aus.)	American Bar Association (U.S.)
4.2 รายได้จากแหล่งอื่นๆ	- บางส่วนจากมูลนิธิที่ตั้งขึ้นเพื่อรับเงินบริจาค (มีเงื่อนไข: Board พิจารณา/ไม่รับ) - จากโครงการ Visiting Fellows Program (มีน้อย) ซึ่งได้รับการสนับสนุนการเงินโดยแหล่งทุนภายนอก	- เงินทุนวิจัยจากภาคเอกชน - เงินบริจาค	- ไม่มี	- ไม่มี	- ไม่มี	- เงินบริจาคจากภาคเอกชน มูลนิธิ และบุคคลทั่วไป - ค่าธรรมเนียมสมาคมต่างๆ	- ค่าสมาชิก (มีสมาชิกประมาณ 1,000 คน)	- เงินบริจาค	- ค่าสมาชิก - เงินบริจาค
4.3 การหารายได้อื่นๆ	- ไม่มี	- รายได้จากการจัดจำหน่ายเอกสารผลวิจัย	- ไม่มี	- ไม่มี	- ไม่มี	- ค่าอบรมและสัมมนา - รายได้จากการจัดจำหน่ายเอกสารผลวิจัย - อื่นๆ	- การจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ - รายได้จากการจัดจำหน่ายเอกสารผลวิจัย	- ค่าอบรมและสัมมนา (AUS\$0.32M ในปีงบประมาณ 2005-2006)	- ค่าอบรมและสัมมนา - รายได้จากการจำหน่ายสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ
5. รูปแบบการวิจัย									
5.1 ดำเนินการวิจัยเอง	- ดำเนินการวิจัยเอง	- ดำเนินการวิจัยเอง	- ดำเนินการวิจัยเอง	- ดำเนินการวิจัยเอง	- ดำเนินการวิจัยเอง	- ดำเนินการวิจัยเอง	- ดำเนินการวิจัยเอง	- ไม่มี	- ดำเนินการวิจัยตลาดเอง (market research department)

ตารางที่ 3.2 สรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมต่างๆ (ต่อ)

สถาบัน ประเด็น	สถาบันด้านตุลาการ (ศาล)			สถาบันด้านการบริหาร (กระทรวงยุติธรรม)			องค์กรอิสระ		
	Federal Judicial Center, FJC (U.S.)	สถาบันวิจัยและพัฒนา (ร่าง)	Civil Justice Division, CJD (Aus.)	Research Unit, RU (UK)	พัฒนากระบวนการยุติธรรม (ไทย)	National Center for State Courts, NCSC (U.S.)	Australian Institute of Judicial Administration Incorporated, AIJA (Aus.)	National Judicial College of Australia (Aus.)	American Bar Association (U.S.)
5.2 ร่วมวิจัยกับสถาบันวิจัยอุดมศึกษา	- ร่วมวิจัยกับผู้พิพากษา/ผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ - บางส่วนแต่ย่อย ตามโครงการ Visiting Fellows Program	- ร่วมวิจัยกับผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่งานยุติธรรม และอื่นๆ - ร่วมวิจัยกับนักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิจัย และสมาคมวิชาชีพต่างๆ	N/A	ไม่มี	- ดำเนินงานความร่วมมือด้านวิชาการและการวิจัยกับหน่วยงานองค์กร และแหล่งทุนทั้งภายในและต่างประเทศ	- ร่วมวิจัยกับสมาคมวิชาชีพต่างๆ และอื่นๆ	- ร่วมวิจัยกับอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ผู้พิพากษา และอื่นๆ	- ไม่มี	- ไม่มี
5.3 จัดให้ทุนหน่วยงานอื่นทำวิจัย	- ไม่มี	- ให้ทุนวิจัยรูปแบบต่างๆ - จัดวิจัยรูปแบบต่างๆ	N/A	มี 3 รูปแบบ - research programme โดยส่งข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับคดีของงานวิจัยไปยังนักวิจัยที่สนใจโดยทั่วไป เพื่อจัดทำข้อเสนองานวิจัยย้อนกลับมา - competitive tendering โดยส่วนงานเป็นผู้จัดทำ specification of research แล้วส่งให้กับองค์กรวิจัยที่เข้าข่าย 3-5 แห่ง - research framework contract เป็นโครงการวิจัยที่มีมูลค่ามากกว่า 100,000 ปอนด์ขึ้นไป	- อำนวยความสะดวกด้านข้อมูลในกระบวนการยุติธรรม - สถาบันการศึกษา - องค์การพัฒนากฎหมาย - องค์กรที่เกี่ยวของและต่างประเทศไทย	- ไม่มี	- ให้ทุนวิจัยกับอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ และผู้พิพากษา - ให้ seed funding เพื่อจุดประกายให้นักวิชาการใช้ในการจัดเตรียมข้อเสนอวิทยากร ARC Grant ในหัวข้อที่ AIJA สนใจ	- ไม่มี	- ไม่มี

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม
และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

ตารางที่ 3.2 สรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมต่างๆ (ต่อ)

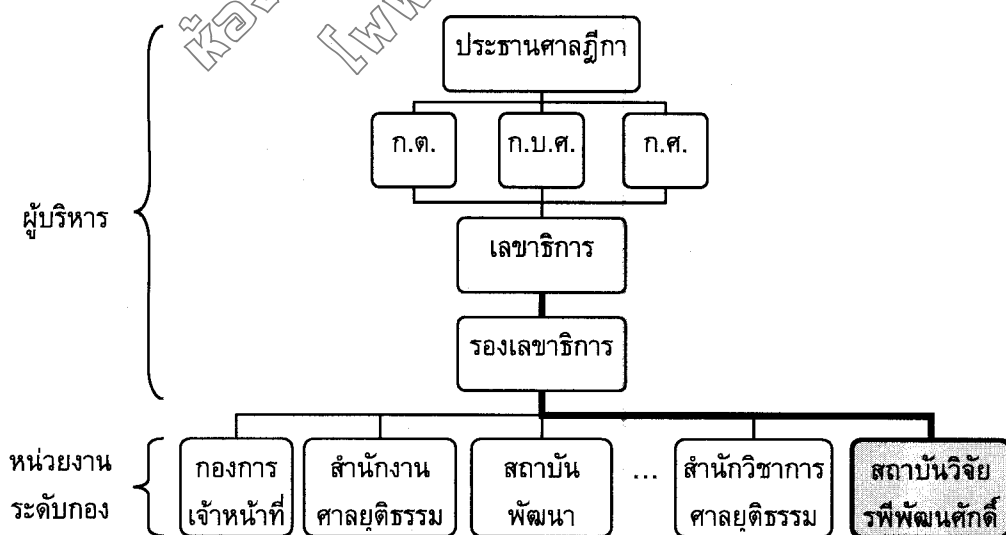
สถาบัน	สถาบันด้านตุลาการ (ศาล)		สถาบันด้านการบริหาร (กระทรวงยุติธรรม)		องค์กรอิสระ				
	Federal Judicial Center, FJC (U.S.)	สถาบันวิจัยที่พัฒนาที่คดี (ร่าง)	Civil Justice Division, CJD (Aus.)	Research Unit, RU (UK)	สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ก.ยุติธรรม (ไทย)	National Center for State Courts, NCSC (U.S.)	Australian Institute of Judicial Administration Incorporated, AIJA (Aus.)	National Judicial College of Australia (Aus.)	American Bar Association (U.S.)
ประเด็น									
6.อื่นๆ	- ทีมของโจทก์วิจัยส่วนใหญ่ได้มาจากคณะกรรมการที่ปรึกษางานศาล - ปริมาณงานวิจัยในปี 2005 มี 21 โครงการที่แล้วเสร็จ 36 โครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ - ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ผู้ร้องขอจากภาคส่วนต่างๆ มากกว่า 200 ครั้ง	- รวบรวมและจัดลำดับความสำคัญของโจทก์วิจัยจากภาคส่วนต่างๆ - ในการดำเนินงานวิจัยหรือเงินบริจาคแบบกำหนดหัวข้อวิจัยหรือกำหนดหัวข้อวิจัยหรือแบบมีเงื่อนไข อาจต้องมีคณะกรรมการพิจารณาความเหมาะสมของการรับเงินดังกล่าวโดยคำนึงถึง conflict of interest		- ส่วนงานนี้ประกอบด้วยนักวิจัย 3 คน นักวิชาการที่ปรึกษาไม่เต็มเวลา 1 คน และทีมธุรการจำนวนหนึ่งคน	- เผยแพร่ความรู้	- แผนงานวิจัยมีนักวิจัยประมาณ 20 คน และเจ้าหน้าที่ประมาณ 6 คน	- ส่วนหนึ่งของทุนวิจัยของ AIJA นำมาจากกำไรของการจัดอบรมต่างๆ (ปกติ 20% ของรายรับ) - ใช้ระบบคณะกรรมการดูแลงานวิจัยที่ร่วมวิจัย จัดหรือให้ทุนวิจัย	- มีจำนวนเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการและประสานงาน 3 คน - องค์กรมีความร่วมมือกับ the Australian National University ในด้านสถานที่ตั้งขององค์กรและในการจัดประชุมต่างๆ	- มีจำนวนเจ้าหน้าที่มากกว่า 750 คน

4. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงโครงสร้างของสถาบันวิจัยและพัฒนา

4.1 สถานภาพปัจจุบัน

สถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานศาลยุติธรรม ที่เกิดจากการปรับโครงสร้างและยกฐานะขึ้นมาจากกลุ่มวิจัยและพัฒนาภายใต้สำนักวิชาการศาลยุติธรรม ทั้งนี้ การยกฐานะกลุ่มวิจัยและพัฒนาขึ้นมาเป็นสถาบันวิจัยและพัฒนาขึ้นมานั้น ก็เพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบงานวิจัยและพัฒนาของศาลยุติธรรม ตลอดจนการประสานความร่วมมือในการทำวิจัยกับบุคลากรและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสำนักงานศาลยุติธรรมรวมถึงความร่วมมือระหว่างประเทศอีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันการศึกษาวិเคราะห์และวิจัยอย่างเป็นระบบ เพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงานตามภารกิจของศาลยุติธรรมนั้นยังไม่เพียงพอและไม่ทันต่อการพัฒนาของระบบกฎหมายทั้งกฎหมายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

สถานะของสถาบันวิจัยและพัฒนาในโครงสร้างของสำนักงานศาลยุติธรรมนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นตัวกำหนดความคล่องตัวของการดำเนินงานในด้านต่างๆ จากการวิเคราะห์สถานภาพที่เป็นไปได้นั้นมีทั้งหมด 2 ฐานะได้แก่ (1) การเป็นหน่วยงานระดับกอง/สำนัก ภายในสำนักงานศาลยุติธรรม (ดูรูปที่ 4.1) และ (2) การเป็นองค์กรอิสระที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลเชิงนโยบายจากสำนักงานศาลยุติธรรม โดยปัจจัยที่ต้องพิจารณาในการวิเคราะห์สถานภาพของสถาบันวิจัยและพัฒนา ได้แก่ ภาระในการบริหารจัดการ ความคล่องตัวในการดำเนินงาน และความสามารถในการประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่นๆ

รูปที่ 4.1 ฐานะของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่เป็นหน่วยงานระดับกอง/สำนัก

4.2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงสร้าง

จากการวิเคราะห์และการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆที่เกี่ยวข้อง พบว่าสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์ควรมีแผนที่จะยกฐานะสถาบันขึ้นเป็นองค์กรอิสระ ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลในเชิงนโยบายจากศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกับสถาบันพระปกเกล้าซึ่งเป็นหน่วยงานด้านวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ สถาบันการต่างประเทศ สราญรมย์ของกระทรวงการต่างประเทศ และสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลังของกระทรวงการคลัง เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานวิจัยเหล่านี้เป็นองค์กรอิสระที่เป็นนิติบุคคลมีระบบการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการนโยบายหรือสภาสถาบัน ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนของต้นสังกัด โดยคณะกรรมการนโยบาย/สภาสถาบันนั้น ก็จะประกอบไปด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้หน่วยงานต้นสังกัดสามารถกำกับดูแลสถาบันวิจัยของตนในระดับนโยบายได้ ส่วนในระดับการปฏิบัติการนั้นคงปล่อยให้สถาบันวิจัยสามารถตัดสินใจได้อิสระ คณะที่ปรึกษาได้ทำการวิเคราะห์บริบทการดำเนินงานของสำนักงานศาลยุติธรรมแล้วพบประเด็นข้อดีและข้อควรคำนึงของการยกฐานะสถาบันวิจัยรพีขึ้นเป็นองค์กรอิสระ ดังต่อไปนี้

4.2.1 ข้อดีของการยกฐานะขึ้นเป็นองค์กรอิสระ

- สถาบันวิจัยมีสถานะเป็นนิติบุคคล สามารถดำเนินนิติกรรมทางกฎหมายได้เอง
- เป็นการเสริมสร้างความมีตัวตน และภาพลักษณ์ของสถาบันวิจัยฯ ให้สามารถเป็นแกนหลักในด้านการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรม
- การบริหารจัดการมีความคล่องตัวสูงขึ้น
 - ⊕ มีความคล่องตัว สามารถเป็นแกนหลักในการประสานงาน/บูรณาการการวิจัยและพัฒนา กับหน่วยงานอื่นๆ และการสร้างเครือข่ายพันธมิตรด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกประเทศ เพื่อการวิจัยสามารถดำเนินการได้โดยสะดวก รวดเร็ว
 - ⊕ การพิจารณาจัดสรรงบประมาณการวิจัยมีความคล่องตัวสูง เนื่องจากสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงไม่ยึดติดกับการแบ่งหมวดหมู่ตามรายการตามคำของบประมาณ
 - ⊕ สามารถบริหารเงินรายได้ของสถาบันฯ ได้อย่างอิสระ อาทิ ไม่ต้องนำส่งรายได้คืนคลังเป็นรายปีจึงสามารถวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณในระยะยาวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้จ่ายงบประมาณสูงสุด
 - ⊕ สามารถกำหนดอัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสมที่จะสามารถดึงดูดนักวิจัยและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูงได้ เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับงานวิจัยของสถาบันฯ
 - ⊕ มีความคล่องตัวในการบริหารบุคลากรการวิจัยที่มีความรู้ความสามารถโดยไม่ต้องยึดติดกับอายุราชการหรือระดับ (ซี)

4.2.2 ข้อควรคำนึงของการยกฐานะขึ้นเป็นองค์กรอิสระฯ

- การยกฐานะสถาบันวิจัยพัฒนาตักดีเป็นองค์กรอิสระ จำเป็นต้องคำนึงถึงความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น บุคลากร โครงสร้างพื้นฐานสนับสนุน เครือข่าย และขีดความสามารถในการบริหารจัดการการเงิน/กองทุน เป็นต้น
- ควรมี Roadmap ที่ชัดเจน เพื่อเตรียมความพร้อมในการยกฐานะสถาบันวิจัยพัฒนาตักดีเป็นองค์กรอิสระ

ขณะที่ปรึกษาได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบหน่วยงานวิจัยของฝ่ายต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์และฐานะของหน่วยงานในลักษณะคล้ายคลึงกัน ทั้งในประเทศ ได้แก่ สถาบันพระปกเกล้า สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม และในต่างประเทศ ได้แก่ Federal Judicial Center และ National Center for State Courts ของสหรัฐอเมริกา และ Research Unit - Department of Constitutional Affairs ของสหราชอาณาจักร ดังแสดงในตารางที่ 4.1

จากการวิเคราะห์พบว่าในประเทศไทย สถาบันวิจัยพัฒนาตักดีซึ่งเป็นหน่วยวิจัยและพัฒนาสำหรับศาลยุติธรรมซึ่งเป็นองค์กรหลักในฝ่ายตุลาการ นั้นจึงควรที่จะได้รับการสนับสนุนให้มีฐานะทัดเทียมกับสถาบันพระปกเกล้าซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านการวิจัยของฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อที่จะได้มีภาพลักษณ์และความมีตัวตนในวงกว้าง และจะมีโอกาสได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ดังเช่นสถาบันพระปกเกล้าซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยงานวิจัยที่มีบทบาทในการสร้าง เผยแพร่ และถ่ายทอดองค์ความรู้ในส่วนที่เกี่ยวกับฝ่ายนิติบัญญัติ

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบโครงสร้างและกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานวิจัยต่างๆ

หน่วยงาน	หน่วยงาน	โครงสร้างหน่วยงาน	ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย
ในประเทศ	ฝ่ายนิติบัญญัติ	สถาบันพระปกเกล้า	— ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การปกครอง และการเศรษฐกิจและสังคมใน ระบบประชาธิปไตย
	กระทรวงยุติธรรม	สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม	— หน่วยงานในกระบวนการและระบบงานยุติธรรม
	ฝ่ายตุลาการ	—	—
ต่างประเทศ	ฝ่ายตุลาการ (Judicial Branch) , USA	Federal Judicial Center	— ศาล และหน่วยงานต่างๆ ในระบบศาลยุติธรรม/ตุลาการ
	Department of Constitutional Affairs, UK	Research Unit	— ส่วนงานต่างๆ ของกระทรวง Constitutional Affairs บุคคลทั่วไป
	องค์กรอิสระ	National Center for State Courts	— ศาลระดับมลรัฐต่างๆ — สมาคมศาลแห่งมลรัฐต่างๆ — ศาลต่างๆ ทั่วโลก

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

นอกจากนี้ จากการประชุมปรึกษาหารือกับท่านผู้พิพากษาของศาลยุติธรรมเมื่อวันอังคารที่ 1 พฤษภาคม 2550 ได้รับประเด็นข้อคิดเห็นจากที่ประชุมที่ได้ให้การสนับสนุนการยกฐานะสถาบันวิจัยและพัฒนาศักร์ขึ้นเป็นองค์กรอิสระภายใต้การกำกับดูแลในเชิงนโยบายจากสำนักงานศาลยุติธรรม โดยมีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

- ผู้เข้าร่วมการประชุมเห็นด้วยกับการยกฐานะสถาบันวิจัยฯให้เป็นหน่วยงานอิสระภายใต้การกำกับดูแลเชิงนโยบายของสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งการยกฐานะดังกล่าวมีข้อดีคือ
 - ⊕ มีความอิสระในเชิงวิชาการ/การวิจัย ซึ่งจะทำให้สามารถทำวิจัยบนพื้นฐานความถูกต้องทางวิชาการได้อย่างแท้จริง
 - ⊕ มีความคล่องตัวในการหารายได้ให้เพียงพอ ทั้งรายได้จากแหล่งทุนวิจัยต่างๆ งบประมาณอุดหนุนจากสำนักงานศาลยุติธรรม รายได้อื่นๆ เช่น การฝึกอบรม การให้คำปรึกษา เป็นต้น
 - ⊕ สถาบันวิจัยฯพัฒนาศักร์จะเป็นแนวป้องกันผลกระทบเชิงลบ/การวิพากษ์วิจารณ์ที่มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่น/ความมั่นใจของระบบศาลยุติธรรม ที่อาจจะเกิดขึ้นจากวิจัย/การนำเสนอผลการวิจัย/การแสดงความคิดเห็นที่อ่อนไหวหรืออยู่ในความสนใจของประชาชน
- หากมีการยกฐานะเป็นหน่วยงานอิสระแล้ว คณะกรรมการของสถาบันวิจัยฯควรจะมีองค์ประกอบของ ผู้พิพากษา นักวิชาการ และฝ่ายบริหารของสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อเป็นการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับ/การกำกับดูแลเชิงนโยบายจาก สนง.ศาลยุติธรรม

ข้อคิดเห็นในเชิงปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการยกฐานะสถาบันวิจัยฯ

- ⊕ การยกฐานะสถาบันวิจัยฯเป็นองค์กรอิสระจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหาร (เช่น กบศ.) ความต่อเนื่องเชิงนโยบายของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งในทางปฏิบัติผู้บริหารอาจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารจะเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการยกฐานะฯ
- ⊕ การยกฐานะสามารถทำได้ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เช่น ยกฐานะเป็นหน่วยงานระดับสำนัก (ผอ.ซี 9) ก่อน และเมื่อสามารถพิสูจน์ว่ามีการดำเนินงานได้ดี มีผลงานที่เป็นรูปธรรม เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล แล้วจึงค่อยยกฐานะขึ้นเป็นหน่วยงานอิสระต่อไป
- ⊕ ขอให้คำนึงถึงวัฒนธรรมของข้าราชการตุลาการ ข้าราชการศาลยุติธรรม ในการกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการ ระบบการสร้างแรงจูงใจต่างๆ ด้วย เนื่องจากองค์กรแต่ละแห่งก็จะมีวัฒนธรรมการทำงานและแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ทั้งนี้แม้จะแยกออกเป็นองค์กรอิสระแต่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักก็ยังคงเป็นบุคลากรในระบบศาลยุติธรรม

จากการวิเคราะห์บริบทการดำเนินงาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหน่วยงานวิจัยและพัฒนาอื่นๆ และประเด็นที่ได้จากการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับท่านผู้พิพากษาของศาลยุติธรรม พบว่าการยกฐานะขึ้นเป็นองค์กรอิสระภายใต้การกำกับดูแลของศาลยุติธรรมจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถาบันดังรายละเอียดที่กล่าวมาแล้ว

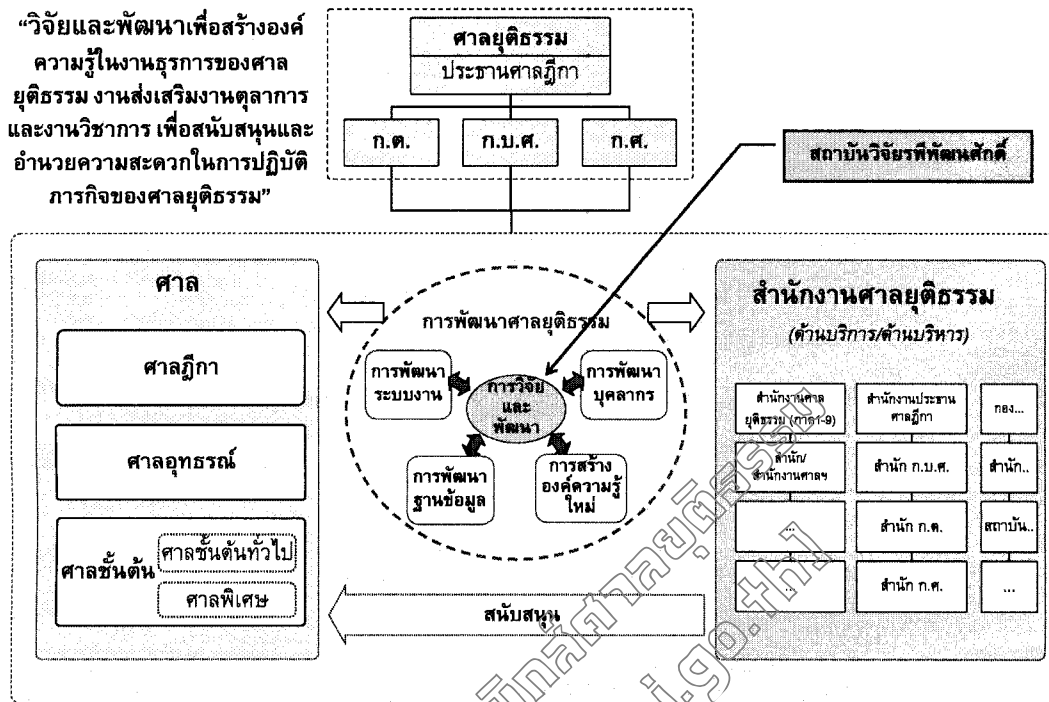
4.3 แนวทางในการปรับปรุงโครงสร้าง

ในการปรับปรุงโครงสร้างสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีเป็นองค์กรอิสระภายใต้การกำกับดูแลเชิงนโยบาย จากศาลยุติธรรมนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ สถาบันวิจัยฯ เป็นแกนหลักในด้านการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมงานตุลาการ และงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการกิจของศาลยุติธรรม และเป็นแหล่งรวบรวมและถ่ายทอดผลผลิตด้านการวิจัยและพัฒนาและองค์ความรู้ให้กับภาคส่วนต่างในสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลได้อย่างจริงจัง

โดยเมื่อสถาบันวิจัยฯ พัฒนาขึ้นเป็นองค์กรอิสระฯ ก็จะต้องกำหนดตำแหน่งเชิงภาระหน้าที่ (functional positioning) ของสถาบันให้เหมาะสม โดยจะต้องเป็นตำแหน่งที่ไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานที่มีอยู่แล้วในสำนักงานศาลยุติธรรม และระบบศาลยุติธรรม ซึ่งตำแหน่งเชิงภาระหน้าที่จะเป็นตัวกำหนดโครงสร้างองค์กรและแนวทางการเชื่อมโยง/กำกับดูแลสถาบันจากศาลยุติธรรม จากการวิเคราะห์บริบทการดำเนินงานและจากประเด็นความเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมสัมมนาร่วมกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ข้อสรุปในประเด็นนี้ว่า สถาบันวิจัยฯ พัฒนาขึ้นควรจะต้องกำหนดตำแหน่งเชิงโครงสร้างของสถาบันให้เป็นแกนกลางในการวิจัยและพัฒนาใน 3 มิติหลักคือ

1. การพัฒนากระบวนการและระบบบริหารจัดการศาลยุติธรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการกิจของศาลยุติธรรมและการบริหารจัดการระบบศาลยุติธรรมของสำนักงานศาลยุติธรรม
2. การพัฒนาบุคลากรและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับภาคส่วนต่างๆ ในสังคม โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นบุคคลภายนอกทั้งบุคคลที่อยู่ในวงการ/วิชาชีพด้านกฎหมาย/กระบวนการยุติธรรมและบุคคล/ประชาชนทั่วไป
3. การพัฒนาฐานข้อมูลการวิจัย/องค์ความรู้ด้านการศาลยุติธรรม เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และเป็นการทำให้สถาบันฯ พัฒนาขึ้นสามารถเป็นสถาบันหลักที่สะสมรวบรวมองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศได้อย่างแท้จริงอีกด้วย

รูปที่ 4.2 แสดงตำแหน่งเชิงภาระหน้าที่ (functional positioning) และความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันวิจัยและพัฒนาสังกัดกับภาคส่วนต่างๆในระบบศาลยุติธรรมดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

รูปที่ 4.2 ภาระหน้าที่และความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันวิจัยและพัฒนาสังกัดกับภาคส่วนต่างๆในระบบศาลยุติธรรม

4.4 โครงสร้างองค์กรของสถาบันวิจัยและพัฒนาสังกัดในฐานะองค์กรอิสระภายใต้การกำกับดูแลเชิงนโยบายจากศาลยุติธรรม

ในการพิจารณาโครงสร้างองค์กรของสถาบันวิจัยพัฒนนั้นแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ 1) โครงสร้าง ความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันวิจัยพื้กับศาลยุติธรรม 2) โครงสร้างองค์กรภายในสถาบัน ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์และเสนอแนะโครงสร้างองค์กรของสถาบันทั้ง 2 ระดับ ดังต่อไปนี้

4.4.1 โครงสร้าง ความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันวิจัยพื้กับศาลยุติธรรม

จากภาระหน้าที่และความเชื่อมโยงที่กล่าวมาแล้วในส่วนต้น ประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ต่อไปคือ โครงสร้างและวิธีการเชื่อมโยงของสถาบันวิจัยพื้กับภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะความเชื่อมโยงกับศาลยุติธรรม ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสอดคล้องและเอื้ออำนวยให้สามารถปฏิบัติภารกิจและดำเนินการของสถาบันไปในทิศทางพัฒนาของศาลยุติธรรม แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นอิสระในการดำเนินการของสถาบัน ซึ่งในการกำหนดโครงสร้าง ความเชื่อมโยงนั้น มีประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงอยู่ 2 ประการคือ

- สถาบันวิจัยพื้ จะต้องมีความเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาของศาลยุติธรรม กล่าวคือจะต้องเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรมในมิติ

ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แม้ว่าหน่วยงานอิสระมิได้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาจากสำนักงานศาลยุติธรรมแต่ศาลยุติธรรมก็ยังคงให้การสนับสนุนทรัพยากร และควรจะต้องมีบทบาทในการกำหนดทิศทางในระดับนโยบายของสถาบันวิจัยพืชอยู่

- ความเป็นอิสระในการปฏิบัติการกิจของสถาบันวิจัยพืช ก็เป็นประเด็นที่สำคัญมาก ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นคือ การแยกออกเป็นองค์กรอิสระนั้นจะทำให้บุคลากรโดยเฉพาะนักวิจัยสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ผลงานวิจัยและองค์ความรู้ได้อย่างมีอิสระและเป็นกลาง ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมและคัดกรองจากระบบศาลยุติธรรม ซึ่งจะทำให้ผลงานวิจัยที่ได้มีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากภาคส่วนต่าง ๆ มากกว่าการเป็นหน่วยงานภายใต้ศาลยุติธรรม นอกจากนี้ในอีกมุมมองหนึ่งการเป็นอิสระของนักวิจัยยังจะเป็นเสมือนกันชนให้กับศาลยุติธรรมในกรณีที่มีการวิจัยหรือสิ่งที่เผยแพร่ออกจากสถาบันวิจัยพืชมีผลสะท้อนจากสังคมในเชิงลบ ซึ่งถือเป็นข้อดีที่สำคัญมากประการหนึ่งสำหรับศาลยุติธรรมเอง

การที่จะทำให้สถาบันวิจัยพืชพัฒนาศักดิ์ในฐานะองค์กรอิสระมีความเชื่อมโยงกับศาลยุติธรรมโดยคำนึงถึงประเด็นสำคัญทั้ง 2 ประการข้างต้นนั้นสามารถทำได้โดยการกำหนดให้สถาบันวิจัยพืชมีโครงสร้างการดำเนินงานที่อยู่ภายใต้คณะกรรมการ 2 คณะได้แก่

1. คณะกรรมการอำนวยการ

คณะกรรมการอำนวยการเป็นคณะกรรมการที่อยู่ในโครงสร้างองค์กรของสถาบันมีอำนาจหน้าที่ในการวางนโยบาย วางแผน และตัดสินใจในประเด็นเชิงปฏิบัติของสถาบัน เพื่อให้สถาบันสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. คณะกรรมการนโยบาย

คณะกรรมการนโยบายเป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาทิศทางการวิจัยของสถาบัน ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อกำกับให้สถาบันพัฒนาและมุ่งดำเนินกิจการไปในทิศทางที่สนับสนุนการดำเนินงานของศาลยุติธรรม โดยมีได้มีวัตถุประสงค์ที่จะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการในเชิงปฏิบัติของสถาบันแต่อย่างใด ซึ่งคณะกรรมการนโยบายนี้เองจะเป็นตัวเชื่อมโยงสถาบันวิจัยพืชเข้ากับระบบศาลยุติธรรม ให้เป็น องค์กรอิสระภายใต้การกำกับดูแลเชิงนโยบายจากศาลยุติธรรม ดังที่กล่าวได้ตั้งแต่ตอนต้น

โดยในส่วน of คณะกรรมการนโยบายนี้คณะที่ปรึกษาเห็นว่าคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.) นั้นมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารราชการศาลยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 นั้นสามารถทำหน้าที่เป็นเสมือนคณะกรรมการนโยบายของสถาบันวิจัยพืชพัฒนาศักดิ์ได้ โดยในขั้นตอนการยกฐานะขึ้นเป็นองค์กร

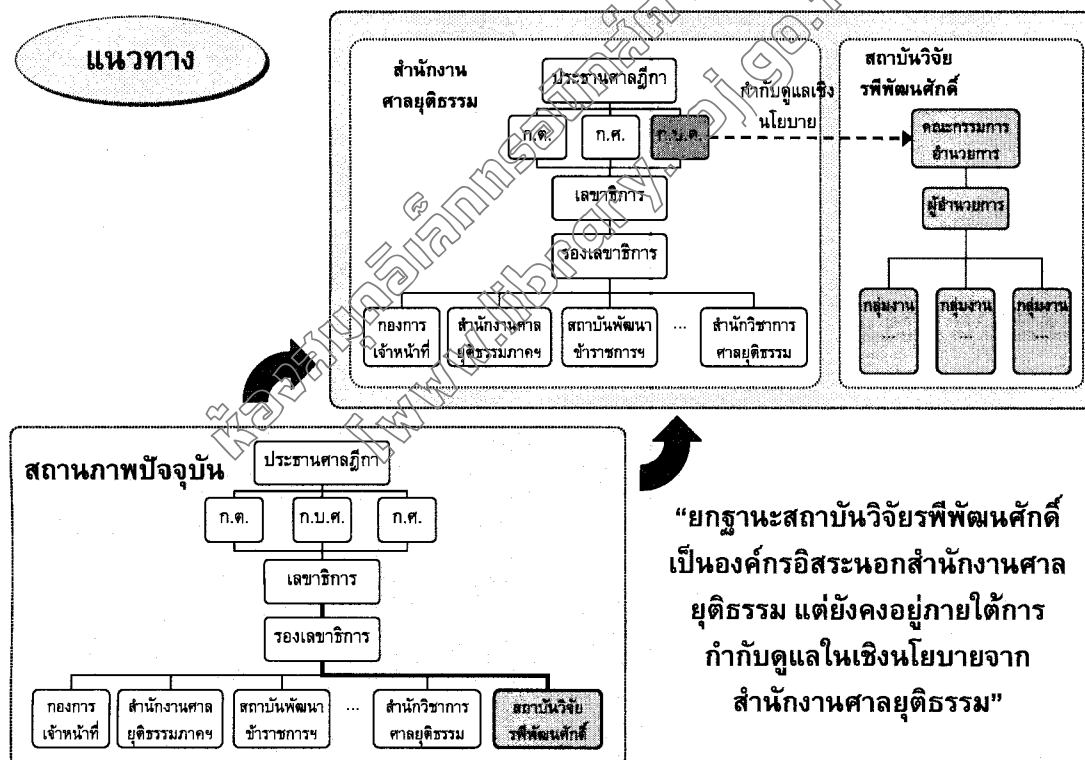
อิสระนั้น สามารถเขียนกำหนดการให้อำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลเชิงนโยบายสถาบันวิจัยที่พัฒน ศักดิ์ กับ ก.บ.ศ. ไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยกฐานะได้

ข้อดีของการให้ ก.บ.ศ. ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการนโยบายมี 2 ประการ

1. ก.บ.ศ. มีองค์ประกอบเป็นผู้บริหารระดับสูงทั้งของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาล ยุติธรรม ซึ่งเป็นการใช้การประชุม ก.บ.ศ. เป็นเวทีในการตัดสินใจเชิงนโยบายของ สถาบันวิจัยฯ ทำให้ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการจัดการประชุมคณะกรรมการนโยบายเป็น การเฉพาะ ซึ่งเป็นการลดความยุ่งยากและประหยัดเวลาของผู้บริหารในทางหนึ่ง
2. การให้ ก.บ.ศ. ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการนโยบายจะไม่ทำให้ปรากฏภาพของผู้บริหาร ระดับสูงของศาลยุติธรรมอยู่ในโครงสร้างองค์กรที่เป็นทางการของสถาบันวิจัยฯ ซึ่งทำ ให้เป็นการทำให้ภาพลักษณ์ของความเป็นอิสระมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

แนวทางการยกฐานะ ปรับโครงสร้าง และกำหนดความเชื่อมโยงกับศาลยุติธรรมนั้นแสดงไว้ดังรูปที่

4.3

รูปที่ 4.3 แนวทางการยกฐานะ ปรับโครงสร้าง และเชื่อมโยงสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์กับศาลยุติธรรม

นอกจากนี้คณะที่ปรึกษาได้ร่างอำนาจหน้าที่ของ ก.บ.ศ. ในฐานะคณะกรรมการนโยบายของสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์เพื่อใช้ในการกำหนดอำนาจหน้าที่ในกฎหมายว่าด้วยการยกฐานะสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์เป็นองค์กรอิสระต่อไปดังแสดงไว้ต่อไปนี้

คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.)		วาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี
องค์ประกอบ (ตาม พรบ.ระเบียบบริหาร ราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓)	อำนาจหน้าที่ (ในฐานะคณะกรรมการนโยบายของสถาบันวิจัยพีช) – พิจารณาและอนุมัตินโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยที่สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมและความจำเป็นของการปฏิบัติการกิจของศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรม – พิจารณาจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยให้แก่สถาบันวิจัยพีชพัฒนศักดิ์ – พิจารณาแนวทางการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆใน กระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย – ประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันวิจัยพีชพัฒนศักดิ์	

4.4.2 โครงสร้างองค์กรภายในสถาบัน

โครงสร้างองค์กรภายในของสถาบันวิจัยพีชพัฒนศักดิ์นั้น แบ่งออกได้เป็น 2 ระดับคือระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ระดับบริหาร

ในระดับบริหารนั้นประกอบไปด้วยส่วนหลัก 2 ส่วนคือ คณะกรรมการอำนวยการ และ ผู้อำนวยการสถาบัน นอกจากนี้ยังอาจจะมีไปถึง คณะอนุกรรมการต่างๆที่คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้งขึ้นเพื่อดำเนินภารกิจเฉพาะ อาทิ คณะอนุกรรมการผู้ชำนาญการด้านต่างๆ คณะกรรมการการวิจัย เป็นต้น

คณะกรรมการอำนวยการ

โดยส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนสถาบันคือคณะกรรมการอำนวยการซึ่งมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผนและตัดสินใจในการดำเนินกิจการของสถาบันอย่างใกล้ชิด ฉะนั้น การกำหนดองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

คณะกรรมการอำนวยการควรจะมีองค์ประกอบที่มาจากภาคส่วนต่างๆที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก อาทิ ผู้แทนจากศาลยุติธรรม ผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาควิชาการ เป็นต้น โดยอำนาจการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการนั้น เป็นของ ก.บ.ศ. ในฐานะคณะกรรมการนโยบายของสถาบัน เพื่อให้เกิดความสมดุลในการบริหารจัดการของสถาบัน

ในส่วนของอำนาจหน้าที่นั้นคณะกรรมการอำนวยการควรมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล ตัดสินใจในประเด็นเชิงการบริหารและการปฏิบัติของสถาบัน ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การ

วางแผนแม่บทการวิจัย การแต่งตั้งผู้บริหารของสถาบันและคณะกรรมการต่างๆ รวมไปถึงการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันและของผู้บริหารระดับสูงอีกด้วย

ผู้อำนวยการ

ผู้อำนวยการสถาบันถือได้ว่าเป็นผู้บริหารระดับสูงของสถาบัน ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ในเชิงการบริหารจัดการกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการดำเนินงานที่อนุมัติโดยคณะกรรมการผู้อำนวยการให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในฐานะตัวแทนของสถาบันในการติดต่อเจรจา และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกตามกรอบนโยบายและแผนของสถาบัน ผู้อำนวยการนี้จะต้องได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการผู้อำนวยการ

รายละเอียดในเรื่ององค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการผู้อำนวยการ และอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการนั้นแสดงไว้ในตารางดังต่อไปนี้

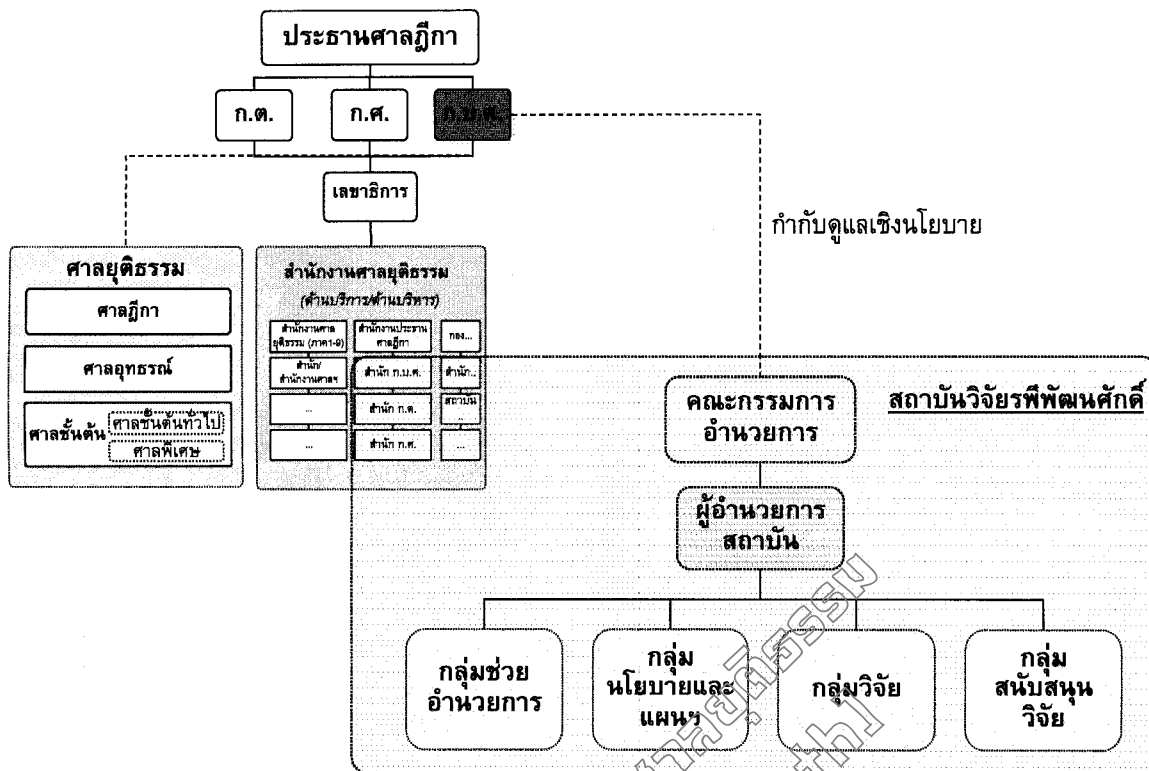
คณะกรรมการผู้อำนวยการ	
วาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี	
องค์ประกอบ (9คน)	อำนาจหน้าที่
ประธาน ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้ง จาก ก.บ.ศ. ให้เป็นประธาน กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย วิชาการ ยุติธรรม และกระบวนการยุติธรรม จำนวน 7 คน โดยได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งจาก ก.บ.ศ. กรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาตักดี	— กำหนดนโยบายและแผนงาน แผนปฏิบัติการสถาบัน และแผนแม่บทงานวิจัยของสถาบันให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแนวทางที่ ก.บ.ศ. กำหนด — กำหนดระเบียบและแนวทางการบริหารงานของสถาบัน รวมทั้งกำกับดูแลการดำเนินการของสถาบัน — แต่งตั้งคณะกรรมการการวิจัย และคณะกรรมการอื่นๆ เพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการผู้อำนวยการมอบหมาย — แต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงของสถาบัน — อนุมัติแผนงานวิจัย โครงการวิจัยต่างๆ ของสถาบัน — กำกับ ดูแล การบริหารจัดการของสถาบัน ด้านกฎหมาย ด้านการจัดการการเงินองค์กร ด้านเทคนิคและการดำเนินงาน — ประเมินผลการดำเนินงานของสถาบัน และการดำเนินงานของผู้บริหารระดับสูง

ผู้อำนวยการสถาบัน	วาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี
ผู้ที่ได้รับการคัดเลือก และแต่งตั้งจากคณะกรรมการ ผู้อำนวยการ	อำนาจหน้าที่ — ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย รูปแบบการดำเนินงานและระบบการบริหารจัดการของสถาบันให้สอดคล้องกับภารกิจของสถาบัน — กำกับ ดูแล และบริหารจัดการสถาบันให้บรรลุเป้าหมายที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการผู้อำนวยการ — กลับกรองแผนงาน งาน โครงการต่างๆ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบ/อนุมัติ ต่อคณะกรรมการผู้อำนวยการ — กลับกรองแผนงาน งาน โครงการต่างๆ ที่ต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบาย ผ่านคณะกรรมการผู้อำนวยการ — คัดเลือก และประเมินผล ผู้บริหารระดับสูงของสถาบัน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการผู้อำนวยการ — พิจารณาข้อเสนอแนะ ความเห็นของคณะกรรมการ/อนุกรรมการชุดต่างๆเพื่อนำไปพิจารณาดำเนินการตามขอบเขตความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่

1) ระดับปฏิบัติการ

ทางสถาบันวิจัยรพีฯเองได้มีการกำหนดโครงสร้างองค์กรของสถาบันไว้ในปัจจุบันเป็น 4 กลุ่มได้แก่ กลุ่มช่วยผู้อำนวยการ กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มวิจัย และกลุ่มสนับสนุนการวิจัย ซึ่งขณะที่ปรึกษาเห็นว่าภาระแบ่งส่วนงานออกเป็นกลุ่มๆภายในสถาบันนั้นครอบคลุมกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นภายในสถาบันได้ครบถ้วน จึงเห็นว่าการแบ่งส่วนงานในระดับปฏิบัติการตามเดิมที่สถาบันวิจัยรพีฯได้กำหนดไว้นั้นมีความเหมาะสมแล้วในบริบทการดำเนินงานในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามเมื่อสภาพการณ์ บริบทการดำเนินงานของสถาบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไป สถาบันอาจจะพิจารณาปรับโครงสร้างให้มีความสามารถในการรองรับภารกิจในบริบทใหม่ได้อีกเมื่อจำเป็น

รูปที่ 4.4 แสดงการแบ่งส่วนโครงสร้างองค์กรภายในสถาบันวิจัยและพัฒนา

4.4.3 การกำกับดูแลเชิงนโยบายจากสภายุติธรรม

การยกฐานะของสถาบันวิจัยและพัฒนาขึ้นเป็นองค์กรอิสระภายใต้การกำกับดูแลเชิงนโยบายจากสภายุติธรรมตามที่คณะที่ปรึกษาได้นำเสนอ นั้น มิใช่เป็นการแยกสถาบันวิจัยและพัฒนาออกจากสภายุติธรรมอย่างสิ้นเชิง แต่ยังคงความสัมพันธ์ในรูปแบบการกำกับดูแลเชิงนโยบาย กล่าวคือสภายุติธรรมยังคงไว้ซึ่งการกำกับดูแลการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทิศทางเชิงนโยบายของสถาบันวิจัยและพัฒนา อาทิ การพิจารณายุทธศาสตร์ของสถาบันฯ การพิจารณาสนับสนุนงบประมาณ การบูรณาการการดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันฯ แต่จะไม่ทำหน้าที่ควบคุม/บังคับบัญชาในการดำเนินงานในระดับกิจกรรม อาทิ การกำหนดหัวข้อการวิจัย การติดตามและประเมินผลโครงการวิจัยต่างๆ โดยให้สถาบันวิจัยพัฒนามีอิสระในการตัดสินใจดำเนินงานได้เพื่อความคล่องตัวและมีความเป็นอิสระในการคิดริเริ่มงานวิจัยต่างๆ ซึ่งความคล่องตัวและความเป็นอิสระในเชิงความคิดริเริ่มนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานวิจัย

การที่จะต้องคงไว้ซึ่งการกำกับดูแลเชิงนโยบายนั้นมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- เพื่อให้สภายุติธรรมมั่นใจได้ว่าสถาบันวิจัยพัฒนานั้นจะมุ่งเน้นงานวิจัยเพื่อประโยชน์สำหรับการพัฒนาระบบสภายุติธรรมเป็นสำคัญ ทิศทางของงานวิจัยนั้นมุ่งไปในสิ่งที่จะตอบสนองต่อความต้องการพัฒนาของระบบสภายุติธรรมเป็นหลัก ซึ่งสภายุติธรรมสามารถใช้กลไกการกำกับดูแลเชิงนโยบาย อาทิ การกำหนดยุทธศาสตร์

สถาบันฯ การจัดสรรงบประมาณอุดหนุนแก่สถาบัน รวมทั้งการประเมินผลสถาบันฯ
ฯลฯ

- เพื่อให้คงไว้ซึ่งการมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการของผู้บริหารของศาลยุติธรรมในการดำเนินงานของสถาบันวิจัยฯ ทั้งนี้หากโครงสร้างของอำนาจหน้าที่ที่ได้กำหนดให้มีการกำกับดูแลเชิงนโยบายแล้วก็เสมือนกับว่าสถาบันวิจัยฯ มิได้มีความเกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการกับระบบศาลยุติธรรม ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารและบุคลากรของศาลยุติธรรมไม่มีส่วนร่วมกับการดำเนินการในระดับใดๆของสถาบันวิจัยฯ เลย ซึ่งจะไม่ส่งผลดีต่อการดำเนินงานของสถาบันวิจัยฯเองในระยะยาว

การกำกับดูแลเชิงนโยบายนั้นสามารถทำได้ผ่านกลไกคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.) ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการของศาลยุติธรรมอยู่แล้ว โดยจะมีการกำหนดให้อำนาจในการกำกับดูแลเชิงนโยบายกับ ก.บ.ศ. ไว้ในกฎหมายการจัดตั้ง/ยกฐานะสถาบันวิจัยฯพัฒนาศักดิ์ โดยอำนาจการกำกับดูแลสถาบันวิจัยฯที่ให้กับ ก.บ.ศ. นั้นมีดังต่อไปนี้

- การพิจารณาและอนุมัตินโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัย – ทั้งนี้ ก.บ.ศ. จะเป็นผู้พิจารณาและอนุมัตินโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยซึ่งจัดทำโดยผู้บริหารของสถาบันวิจัยฯ โดย ก.บ.ศ. สามารถให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของสถาบันวิจัยฯ ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความจำเป็นของการปฏิบัติการกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมได้
- พิจารณาจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัย – ก.บ.ศ.จะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติงบประมาณที่ศาลยุติธรรมจะอุดหนุนให้กับสถาบันวิจัยฯ ก.บ.ศ.สามารถใช้กลไกการพิจารณาจัดสรรงบประมาณเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลสถาบันวิจัยฯได้ โดยหากสถาบันวิจัยฯ มีผลงานที่ดี เกิดประโยชน์กับระบบศาลยุติธรรม และมีทิศทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความจำเป็นในการปฏิบัติการกิจของศาลยุติธรรมแล้ว ก็มีโอกาสที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนมากตามไปด้วย
- ประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันวิจัยฯพัฒนาศักดิ์ – ก.บ.ศ. จะเป็นผู้ประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันวิจัยฯ เพื่อการวัดผลว่าสถาบันวิจัยฯ นั้นสามารถดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และภารกิจที่ได้รับมอบหมายไว้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้หากผลการประเมินบ่งชี้ว่า

สถาบันวิจัยพีชมีผลการดำเนินงานที่ดี มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์กับระบบศาลยุติธรรม ก็จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ รวมถึงการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะสำหรับการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของสถาบันฯได้ต่อไปอีกด้วย

4.4.4 กระบวนการปรับเปลี่ยนฐานะของสถาบันวิจัยพีชพัฒนศักดิ์

ในการยกฐานะจากการเป็นหน่วยงานระดับกอง/สำนักภายใต้สำนักงานศาลยุติธรรมขึ้นเป็นหน่วยงานอิสระภายใต้การกำกับดูแลเชิงนโยบายจากศาลยุติธรรมนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดแผนในการดำเนินการเพื่อการยกฐานะ ทั้งนี้การยกฐานะขึ้นเป็นหน่วยงานอิสระดังกล่าวนั้นก็จำเป็นที่จะต้องมีการพิจารณาถึงความพร้อม เนื่องจากการยกฐานะนั้นนอกจากข้อดีดังที่ได้กล่าวมาแล้วก็จะก่อให้เกิดผลกระทบบางประการ อาทิ ความยุ่งยากในการบริหารจัดการส่งผลให้เกิดการระงับการดำเนินการบริหารจัดการสูงขึ้น เป็นต้น ฉะนั้นการยกฐานะนั้นจำเป็นที่จะต้องพิจารณาปัจจัยความพร้อมหลายประการ ได้แก่

- ปัจจัยด้านภาระงานของสถาบัน กล่าวคือหากสถาบันมิได้มีหรือยังขาดความชัดเจนในด้านปริมาณภารกิจ อาทิ งานวิจัย ฯลฯ ก็อาจจะยังไม่มี ความเหมาะสมที่จะยกฐานะฯ เนื่องจากการยกฐานะอาจจะทำให้เพิ่มความยุ่งยากในการบริหารจัดการ ตลอดจนเป็นการเพิ่มภาระต้นทุนในการบริหารจัดการให้กับหน่วยงานอีกด้วย ในประเด็นนี้การได้รับการผลักดันอย่างชัดเจนจากผู้บริหารระดับสูงของศาลยุติธรรม ตลอดจนการได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างจริงจัง ก็จะเป็นปัจจัยในการพิจารณาว่าสมควรที่จะยกฐานะจากหน่วยงานระดับกองขึ้นเป็นหน่วยงานอิสระหรือไม่
- ปัจจัยด้านความพร้อมด้านทรัพยากร กล่าวคือในการยกฐานะเป็นหน่วยงานอิสระนั้นมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรเป็นอย่างมาก อาทิ ทรัพยากรบุคคล เครื่องมือ อุปกรณ์ สถานที่ ฯลฯ ในส่วนนี้ ทรัพยากรที่สำคัญที่สุดคือทรัพยากรบุคคล ทั้งที่เป็นบุคลากรวิจัย และผู้บริหาร ในประเด็นนี้สถาบันจะต้องมีการเตรียมแผนการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรบุคคลที่จำเป็นและเพียงพอต่อการก่อตั้งเป็นหน่วยงานอิสระ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าหากได้รับการสนับสนุนให้มีการยกฐานะแล้วก็จะมีความพร้อมในการระดมทรัพยากรที่จำเป็นได้อย่างเพียงพอและทันเวลา
- ปัจจัยด้านกระบวนการทางกฎหมาย ในการยกฐานะนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการออกหรือปรับปรุงกฎหมายในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่รองรับการยกฐานะของสถาบันวิจัยพีชพัฒนศักดิ์ ฉะนั้นสถาบันฯควรที่จะเตรียมความพร้อมในการร่าง

กฎหมายที่จำเป็นสำหรับการยกฐานะ โดยอาจจะมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อยกร่างกฎหมายสำหรับการยกฐานะเป็นการเฉพาะ

- ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดต่อการขับเคลื่อน แม้ว่าจะมีความพร้อม มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด แต่หากผู้บริหารระดับสูงและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักมิได้ให้การสนับสนุนแล้ว ก็ยากที่จะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนได้มากมาย ในประเด็นนี้ สถาบันฯควรที่จะจัดให้มีเวทีเพื่อสื่อสารและระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งผู้บริหารระดับสูงให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการคิดและวางแผนอนาคตของสถาบันวิจัยฯ

จากปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ที่ต้องคำนึงถึงเป็นสำคัญในการพิจารณา ยกฐานะสถาบันวิจัยฯ พัฒนาศักดิ์ชั้นเป็นหน่วยงานอิสระภายใต้การกำกับดูแลเชิงนโยบายจากศาลยุติธรรมนั้น คณะที่ปรึกษาได้ทำการวิเคราะห์และขอเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกระบวนการยกฐานะฯ ดังต่อไปนี้

1. ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 ถึง 2553 นั้นยังคงเป็นช่วงระยะเวลาเปลี่ยนถ่าย และเริ่มก่อตั้งสถาบันวิจัยฯ พัฒนาศักดิ์ให้เป็นหน่วยงานระดับกอง/สำนัก ภายใต้สำนักงานศาลยุติธรรม ในระยะนี้จึงเป็นช่วงเวลาสำหรับการจัดโครงสร้างองค์กรใหม่ กำหนดระบบการบริหารจัดการ ระเบียบการบริหารงาน การประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่าย ตลอดจนการริเริ่มโครงการวิจัยต่างๆ ตามแผนแม่บทงานวิจัย
2. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยกฐานะหน่วยงานนั้น ในระยะเวลาดังกล่าวนี้อควรเป็นระยะเวลาสำหรับการเตรียมการ เตรียมความพร้อม โดยสิ่งที่ควรคิดริเริ่มได้แก่
 - การจัดเวทีเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักต่างๆ อาทิ ผู้บริหารของศาลยุติธรรม ผู้บริหารสำนักงานศาลยุติธรรม บุคลากรในระบบศาลยุติธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสื่อสารแนวความคิดและได้รับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และเพื่อให้ได้รับแรงสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้บริหาร
 - จัดเตรียมแผนการระดมทรัพยากรสำหรับการยกฐานะ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้ฝ่ายต่างๆ มั่นใจว่าหากได้รับการยกฐานะแล้ว สถาบันมีความพร้อมที่จะดำเนินงานได้ทันทีโดยไม่มีปัญหาในเรื่องความพร้อมของทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง

- จัดเตรียมร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยกฐานะ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมการด้านกฎหมาย ทั้งนี้เนื่องจากการยกฐานะนั้นต้องใช้ความรอบคอบและระมัดระวังในประเด็นสำคัญที่ต้องการกฎหมายรองรับ

3. เมื่อสถาบันมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวและได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งผู้บริหารระดับสูงของศาลยุติธรรมแล้ว ก็เป็นช่วงที่สถาบันจะต้องดำเนินการยกฐานะขึ้นเป็นหน่วยงานอิสระภายใต้การกำกับดูแลเชิงนโยบายจากศาลยุติธรรม ซึ่งระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะดำเนินการยกฐานะนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมและปัจจัยต่าง ๆ ดังที่ได้นำเสนอมาแล้วข้างต้น

4.5 กรณีศึกษา: สถาบันพระปกเกล้า

สถาบันพระปกเกล้า (King Prajadhipok's Institute) เป็นองค์การมหาชนอิสระทางวิชาการในกำกับของประธานรัฐสภา โดยมีสภาสถาบันพระปกเกล้าเป็นองค์กรบริหารสูงสุด ขอบข่ายการดำเนินงานของสถาบันพระปกเกล้าเกี่ยวข้องกับงานทางด้านวิชาการ ซึ่งจะครอบคลุมถึงเรื่องของการวิจัย การจัดการศึกษา อบรม และเผยแพร่ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย และการเมืองการปกครอง รวมทั้งให้บริการคำแนะนำปรึกษาด้านการบริหารปกครองบ้านเมืองที่ดี ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังรับผิดชอบงานเกี่ยวกับพิธีภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในประเทศ ต่างประเทศ และระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

สถาบันพระปกเกล้าขึ้นถือเป็นหน่วยงานหลักด้านการวิจัยและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของฝ่ายนิติบัญญัติ ในแต่ละปีจะได้รับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อกำหนดดำเนินกิจการตามภารกิจ โดยในปีงบประมาณ 2549 ได้รับการจัดสรรประมาณ 314.3 ล้านบาท และปีงบประมาณ 2550 ได้รับการจัดสรรประมาณ 200 ล้านบาท โดยมีจุดมุ่งหมายคือการพัฒนาประชาธิปไตยและการเมืองการปกครองในระดับต่าง ๆ

4.5.1 การก่อตั้งและปรับเปลี่ยนฐานะของสถาบัน

การก่อตั้งและการปรับเปลี่ยนฐานะของสถาบันพระปกเกล้านี้มีมาอย่างเป็นลำดับดังต่อไปนี้

- สถาบันพระปกเกล้าเริ่มตั้งขึ้นในครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2538 โดยสถาบันฯ เป็นส่วนราชการระดับกอง สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม สัมมนา การจัดประชุม วิชาการเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติ การจัดทำเอกสารและสื่อการสอน ตลอดจนเทคโนโลยีด้านการฝึกอบรม

- ในวันที่ 5 กันยายน 2541 สถาบันพระปกเกล้าได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นนิติบุคคล ในการกำกับของรัฐบาลโดยการมีพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. 2541 โดยมีนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภาเป็นประธานสภาสถาบันพระปกเกล้าคนแรกและมีศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้าคนแรก โดยการยกฐานะนั้นได้อยู่ในแผนการดำเนินงานของสถาบันอยู่แล้วตั้งแต่เมื่อครั้งก่อตั้ง โดยมุ่งที่จะให้สถาบันพระปกเกล้าเป็นหน่วยงานในระดับกรม ซึ่งมีอิสระและความคล่องตัวในการปฏิบัติการทั้งในด้านการวิจัยและการถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการยกฐานะนั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
 - ในการดำเนินงานเพื่อยกฐานะสถาบันพระปกเกล้าจากหน่วยงานระดับกองสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อยกฐานะสถาบันพระปกเกล้าเป็นกรม ในเดือนมีนาคม 2538 โดยมี นายชุมพล ศิลปอาชา เป็นประธานคณะกรรมการฯ
 - ในการประชุมร่วมกันระหว่าง คณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้า และ คณะกรรมการวิชาการสถาบันพระปกเกล้า เมื่อเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 ได้มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ ไปศึกษาปรับปรุงโครงสร้างและกรอบอัตรากำลัง ตลอดจนภาระหน้าที่ ทิศทางของกิจกรรมที่จะมีขึ้นต่อไป และได้มีคำสั่งคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้า เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้าเพื่อพิจารณาจัดทำโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังของสถาบันพระปกเกล้าใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหน้าที่ที่กำหนดในระเบียบรัฐสภา ว่าด้วยการบริหารการศึกษาสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. 2538 และให้นำเสนอคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้าพิจารณาต่อไป
 - คณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้า ได้เสนอประธานคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้าว่าเห็นสมควรดำเนินการปรับสถานภาพและโครงสร้างสถาบันพระปกเกล้าให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลในการกำกับดูแลของรัฐบาล ซึ่งประธานคณะกรรมการ สถาบันพระปกเกล้าเห็นชอบให้ดำเนินการ มีขั้นตอนดังนี้
 1. จัดการสัมมนาพิจารณาปรับโครงสร้างและสถานภาพของสถาบัน
 2. จัดทำโครงการปรับสถานภาพและโครงสร้างสถาบันพระปกเกล้าและเสนอต่อคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้า
 3. ยกร่างพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า

4. เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อประธานรัฐสภา

- โดยดำเนินการตามขั้นตอนข้างต้น ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - กรกฎาคม พ.ศ. 2540

- ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2543 ได้มีพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า (ฉบับที่ 2) เพื่อปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ.2541 โดยมีเนื้อหาที่กำหนดให้สถาบันฯสามารถที่จะ ให้ประกาศนียบัตร ประกาศนียบัตรชั้นสูง ประกาศนียบัตรกิตติมศักดิ์ ประกาศนียบัตรชั้นสูงกิตติมศักดิ์ สัมฤทธิบัตร และ วุฒิบัตรได้ โดยให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และยังสามารถรับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นเข้าสมทบในสถาบันได้อีกด้วย

4.5.2 บริบทการบริหารจัดการของสถาบัน

เพื่อให้สามารถเข้าใจลักษณะการดำเนินงานของสถาบันพระปกเกล้าได้ชัดเจนขึ้น ในส่วนนี้จะเป็นการกล่าวถึงบริบทการบริหารจัดการสถาบัน ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง วิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กร และ โครงสร้างองค์กร ในปัจจุบัน (สิงหาคม พ.ศ. 2550) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้านี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบ
2. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินนโยบายเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย
3. วิจัยและสนับสนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย
4. เผยแพร่และสนับสนุนการเผยแพร่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย
5. จัดและสนับสนุนการศึกษาอบรมบุคลากรจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และการเศรษฐกิจและสังคมใน ระบอบประชาธิปไตย
6. บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้และผลงานวิจัย และ วิชาการทางการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย
7. ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรในประเทศและต่างประเทศ ในกิจการเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย
8. ส่งเสริมงานวิชาการของรัฐสภา
9. บริหารกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ (กองทุนเพื่อการพัฒนาและเผยแพร่ประชาธิปไตย)

¹ พรบ.สถาบันพระปกเกล้า พ.ศ.2541

10. กระทำการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสถาบัน หรือตามที่สภาสถาบันกำหนด

วิสัยทัศน์และภารกิจของสถาบันพระปกเกล้า มีดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์

“ให้สถาบันพระปกเกล้า เป็นสถาบันทางวิชาการชั้นนำแห่งชาติที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อสันติสุขสถาพร โดยเป็นที่ประจักษ์ของประชาชนอย่างกว้างขวาง”

ภารกิจหลัก

- งานศึกษาวิจัย เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย โดยมีการทำวิจัยโดยบุคลากรของสถาบันและสนับสนุนทุนวิจัยให้กับบุคลากร/หน่วยงานภายนอก
- งานศึกษา-อบรม จากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และการเศรษฐกิจและสังคมใน ระบอบประชาธิปไตย โดยมีหลักสูตรต่างๆที่จัดขึ้นโดยวิทยาลัยต่างๆภายในสถาบัน
- งานเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีการเผยแพร่บทความทางวิชาการ จัดทำสิ่งพิมพ์ต่างๆทั้งที่แจกจ่ายและจำหน่าย
- งานส่งเสริมงานวิชาการของรัฐสภา โดยเป็นโครงการที่ส่งเสริมภารกิจด้านวิชาการของสมาชิกรัฐสภา เช่น โครงการศูนย์กิจกรรมร่วมรัฐสภา-ประชาสังคม
- งานส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ เป็นงานสร้างความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ตลอดจนการจัดการประชุม เวทีสาธารณะเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับภาคส่วนต่างๆ
- งานพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

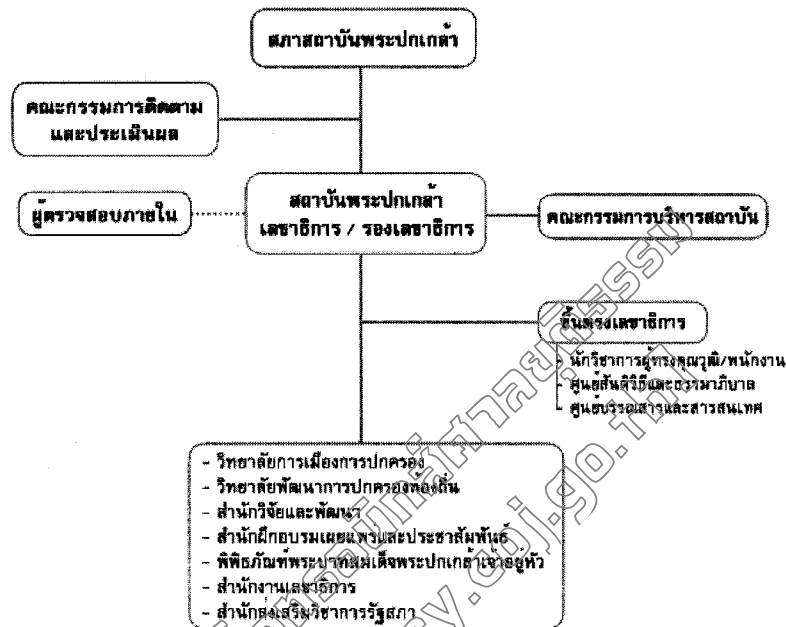
โครงสร้างองค์กรของสถาบัน

สถาบันพระปกเกล้านี้มีโครงสร้างองค์กรในลักษณะที่คล้ายกับสถาบันวิจัยหรือสถาบันอุดมศึกษากล่าวคือ องค์กรสูงสุดด้านการบริหารคือสภาสถาบัน ซึ่งกรรมการสภาประกอบไปด้วยผู้แทนจากฝ่ายต่างๆ ในรัฐสภา และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยภายใต้สภาสถาบันจะเป็นกลุ่มผู้บริหารของสถาบัน ได้แก่ เลขาธิการ และรองเลขาธิการ ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถาบันตลอดจนภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากสภาสถาบัน

นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารสถาบัน ซึ่งมีเลขาธิการสถาบันเป็นประธานคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการบริหารสถาบันนี้มีภารกิจในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของสถาบันตลอดจนโครงการต่างๆของสถาบัน

ระดับปฏิบัติของสถาบันนั้นประกอบไปด้วยหน่วยงานต่างๆ อาทิ สำนักวิจัยและพัฒนา สำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น ฯลฯ โดยแต่ละหน่วยงานนั้นมีความรับผิดชอบงานในด้านต่างๆ เพื่อการวิจัยและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับฝ่ายนิติบัญญัติ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

รูปที่ 4.5 แสดงแผนผังโครงสร้างองค์กรของสถาบันพระปกเกล้าที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น

รูปที่ 4.5 โครงสร้างองค์กรของสถาบันพระปกเกล้า

4.5.3 บทวิเคราะห์

จากกรณีศึกษาของสถาบันพระปกเกล้า นั้น มีประเด็นสำคัญที่ได้จากการศึกษาดังต่อไปนี้

- สถาบันพระปกเกล้า นั้นมีความชัดเจนมาตั้งแต่การก่อตั้งสถาบันแล้วว่าจะต้องเป็นหน่วยงานหลักด้านการวิจัยและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับฝ่ายนิติบัญญัติ จึงมีการกำหนดแผนการก่อตั้งและการปรับเปลี่ยนสถานะไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในปัจจุบันถือว่าสถาบันพระปกเกล้า นั้นเป็นที่รู้จัก และได้รับการยอมรับว่าเป็นสถาบันหลักในด้านการพัฒนาระบบประชาธิปไตยทั้งในบทบาทของการทำวิจัย และในบทบาทการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสถาบันเองก็ได้รับการสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินเพื่อการปฏิบัติการกิจอย่างเพียงพอ
- แม้ว่าสถาบันพระปกเกล้าจะเป็นองค์กรอิสระ มีพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์กรเฉพาะเป็นของตนเองก็ตาม แต่การดำเนินงานของสถาบันก็ยังคงต้องอยู่ภายใต้การ

กำกับดูแลจากรัฐสภา โดยการกำกับดูแลนั้นเป็นการกำกับดูแลในเชิงนโยบายผ่านสภาสถาบัน กล่าวคือกรรมการสภาสถาบันนั้นจะประกอบไปด้วยผู้แทนโดยตำแหน่งจากรัฐสภา อาทิ ประธานรัฐสภา รองประธานรัฐสภา ผู้นำฝ่ายค้าน ประธานกรรมาธิการสามัญ ฯลฯ ฉะนั้นผู้แทนจากรัฐสภาเหล่านี้ก็จะเป็นผู้กำกับสถาบันให้ดำเนินกิจการไปในทิศทางที่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาของรัฐสภาเป็นสำคัญ

4.6 บทสรุป

จากการวิเคราะห์บริบทการดำเนินงานของสถาบันวิจัยพีพัฒนศักดิ์ การศึกษาเปรียบเทียบสถาบันวิจัยอื่นๆที่มีลักษณะเดียวกันทั้งในประเทศและต่างประเทศ การประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้บริหารระดับสูงและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับศาลยุติธรรม ได้ข้อสรุปที่ตรงกันว่า สถาบันวิจัยพีพัฒนศักดิ์ควรจะได้รับยกฐานะขึ้นเป็นองค์กรอิสระที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลเชิงนโยบายจากศาลยุติธรรม

ทั้งนี้ประเด็นสำคัญที่จะทำให้สถาบันวิจัยพีในฐานองค์กรอิสระดังกล่าวดำเนินต่อไปได้คือการกำหนดโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม มีความสมดุลระหว่างความเป็นอิสระในการดำเนินการ และการอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศาลยุติธรรมเพื่อให้ทั้งความเป็นองค์กรหลักในการสร้างองค์ความรู้เพื่อรองรับกับทิศทางการพัฒนาของศาลยุติธรรมได้ ซึ่งขณะที่ปรึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเรื่องโครงสร้างองค์กรในระดับต่างๆ ได้แก่

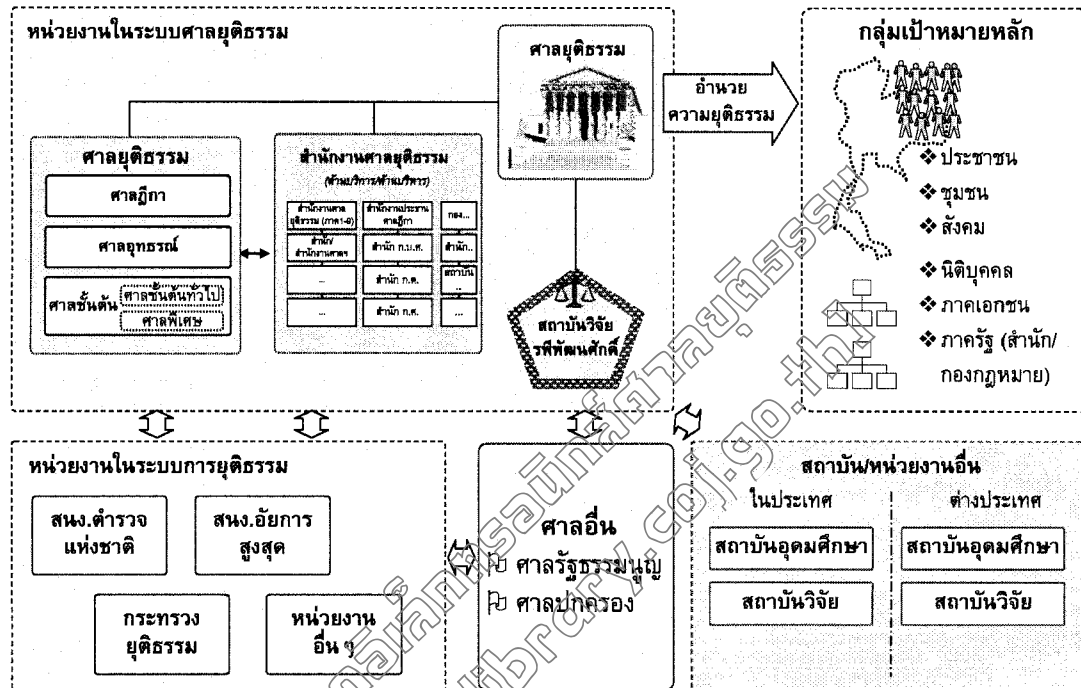
- การกำหนดตำแหน่งเชิงภาระหน้าที่ขององค์กร (functional positioning) ของสถาบัน
- การเชื่อมโยงโครงสร้างองค์กรเข้ากับระบบศาลยุติธรรม
- การแบ่งส่วนโครงสร้างองค์กรภายในสถาบันทั้งในระดับผู้บริหาร และในระดับปฏิบัติการ

ขณะที่ปรึกษาได้สรุปสถานภาพปัจจุบันในมิติต่างๆที่สำคัญของสถาบันวิจัยพีพัฒนศักดิ์และสถานภาพใหม่หากได้รับการยกฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การกำกับดูแลเชิงนโยบายของศาลยุติธรรม ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบสถานภาพปัจจุบันของสถาบันวิจัยพืชและตามข้อเสนอแนะ

ประเด็น	สถานภาพปัจจุบัน	สถานภาพตามข้อเสนอแนะ
1. ลักษณะหน่วยงาน	⊕ เป็นหน่วยงานระดับกองภายในสำนักงานศาลยุติธรรม	⊕ ยกฐานะสถาบันวิจัยพืชพัฒนาศักดีเป็นองค์กรอิสระ
2. วัตถุประสงค์/พันธกิจหลัก	⊕ วิจัยกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี พัฒนากฎหมาย และการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม	⊕ เป็นแกนหลักในด้านการวิจัยและพัฒนาของฝ่ายตุลาการในทุก ๆ ด้าน
3. ผู้ใช้ผลงานวิจัย	⊕ ศาล และหน่วยงานต่างๆ ในระบบยุติธรรม ⊕ ผู้พิพากษา ผู้ประกอบวิชาชีพงานยุติธรรม นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่งานยุติธรรม	⊕ ภายใน: ศาล ผู้พิพากษา ผู้ประกอบวิชาชีพงานยุติธรรม งานยุติธรรม นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่งานยุติธรรม ⊕ ภายนอก: ภาคประชาชน หน่วยงานต่างๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานตุลาการ
4. แหล่งที่มางบประมาณ		
4.1 งบประมาณแผ่นดิน	⊕ งบอุดหนุน, สัญญาจ้าง, ทุนวิจัย	⊕ เงินงบประมาณจากภาครัฐ
4.2 รายได้จากแหล่งอื่นๆ	⊕ ทุนวิจัยเอกชน, เงินบริจาค	⊕ เงินวิจัยและเงินบริจาคซึ่งต้องมีวัตถุประสงค์ชัดเจน
4.3 การหารายได้อื่นๆ	⊕ จำหน่ายเอกสาร, ผลวิจัย	⊕ กองทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนางานตุลาการ
5. รูปแบบการวิจัย		
5.1 ดำเนินการวิจัยเอง	⊕ ดำเนินการเอง	⊕ ดำเนินการเอง
5.2 ร่วมวิจัยกับสถาบันอื่น ๆ	⊕ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่งานยุติธรรม สถาบันอุดมศึกษา อื่นๆ	⊕ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่งานยุติธรรม สถาบันอุดมศึกษา อื่นๆ
5.3 จ้าง/ให้ทุนหน่วยงานอื่นวิจัย	⊕ ให้ทุนวิจัยรูปแบบต่างๆ ⊕ จ้างวิจัยรูปแบบต่างๆ	⊕ ให้ทุนวิจัยรูปแบบต่างๆ เพื่อการพัฒนางานตุลาการ ⊕ จ้างวิจัยรูปแบบต่างๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนา

โดยภาพของสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์เมื่อมีการยกฐานะขึ้นเป็นองค์กรอิสระภายใต้การกำกับดูแลของศาลยุติธรรมแล้วจะเป็นสถาบันหลักในการวิจัยและพัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาของศาลยุติธรรม และเป็นแหล่งรวบรวม เผยแพร่ และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการศาลยุติธรรม กระบวนการยุติธรรม และด้านกฎหมาย นอกจากนี้ยังสามารถเป็นแกนหลักในการบูรณาการการวิจัยและพัฒนาจากภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายที่จะให้เกิดความยุติธรรมและการการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกันในสังคมไทยต่อไป ดังแสดงในรูปที่ 4.6

รูปที่ 4.6 ภาพของสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์ที่เชื่อมโยงกับภาคส่วนต่างๆ

5. ระเบียบและคู่มือที่จำเป็นเพื่อช่วยในการบริหารงานวิจัย

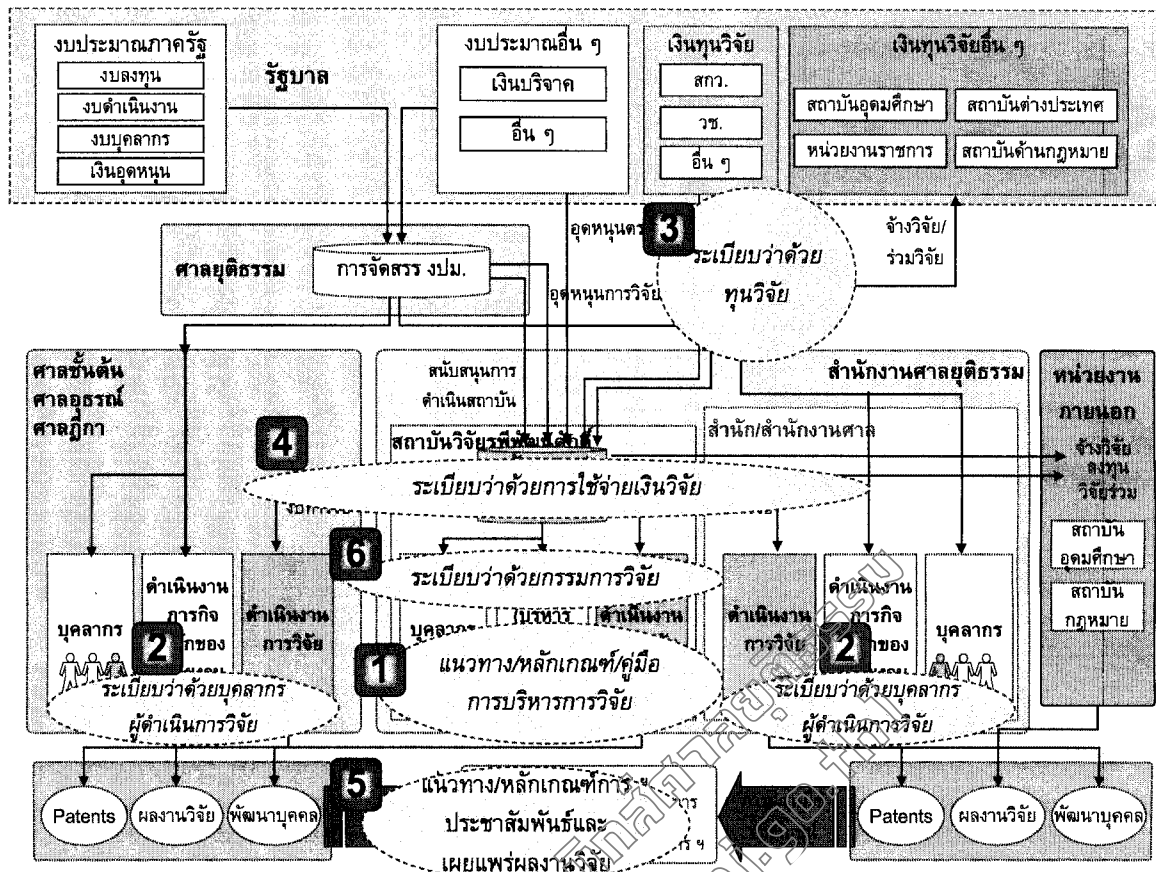
5.1 กรอบแนวทาง/ระเบียบ/หลักเกณฑ์/คู่มือที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและการบริหารการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยและการบริหารการวิจัยของสถาบันวิจัยพืชนวัตกรรมสามารถดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ สถาบันวิจัยพืชนวัตกรรมจะต้องกำหนดกฎและกติกาต่างๆ ที่เหมาะสมเพื่อให้เป็นเครื่องมือมาตรฐานสำหรับผู้บริหารในการกำกับดูแลการวิจัยและการบริหารการวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยกฎและกติกาเหล่านั้นอาจจะอยู่ในรูปของแนวทาง ระเบียบ หลักเกณฑ์ หรือคู่มือที่จำเป็นในเรื่องต่างๆ อย่างไรก็ตาม คณะที่ปรึกษาตระหนักถึงการกำหนดกฎกติกาในด้านการวิจัยซึ่งต้องคำนึงถึงธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของงานวิจัยที่ต้องการความยืดหยุ่น และความคล่องตัวในการดำเนินโครงการ ดังนั้น การกำหนดระเบียบต้องระวังระเบียบที่อาจไม่ส่งเสริม/สนับสนุนให้เกิดการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์บริบทการดำเนินงานและบริบทการจัดการงบประมาณ/เงินทุนของสถาบันวิจัยพืชนวัตกรรมในบทที่ 3 ตลอดจนพิจารณาแนวทางการบูรณาการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการสร้างเครือข่ายการวิจัย พบว่าจำเป็นต้องมีแนวทาง/ระเบียบ/หลักเกณฑ์/คู่มือในเรื่องต่างๆ ได้แก่

1. แนวทาง/หลักเกณฑ์/คู่มือการบริหารการวิจัย
2. ระเบียบว่าด้วยบุคลากรผู้ดำเนินการวิจัย
3. ระเบียบว่าด้วยทุนวิจัย
4. ระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงินวิจัย
5. แนวทาง/หลักเกณฑ์การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานวิจัย
6. ระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการวิจัย

แนวทาง/ระเบียบ/หลักเกณฑ์/คู่มือในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับบริบทการดำเนินงานต่างๆของสถาบันวิจัยพืชนวัตกรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมแสดงไว้ดังรูปที่ 5.1

รูปที่ 5.1 แนวทาง/ระเบียบ/หลักเกณฑ์/คู่มือในเรื่องต่างๆ
ที่เกี่ยวข้องกับบริบทการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนา

ขณะที่ปรึกษาได้พบทบทวนกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและการบริหารการวิจัยของสถาบันวิจัยต่าง ๆ ทั้งสถาบันวิจัยภาครัฐ สถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องของสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดกรอบประเด็นสำคัญสำหรับแนวทาง/ระเบียบ/หลักเกณฑ์/คู่มือทั้ง 5 เรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ ยังได้ทำการวิเคราะห์บริบทการทำงานในรายละเอียดของแต่ละเรื่อง เพื่อให้สามารถกำหนดประเด็นได้ชัดเจนและครอบคลุมการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้

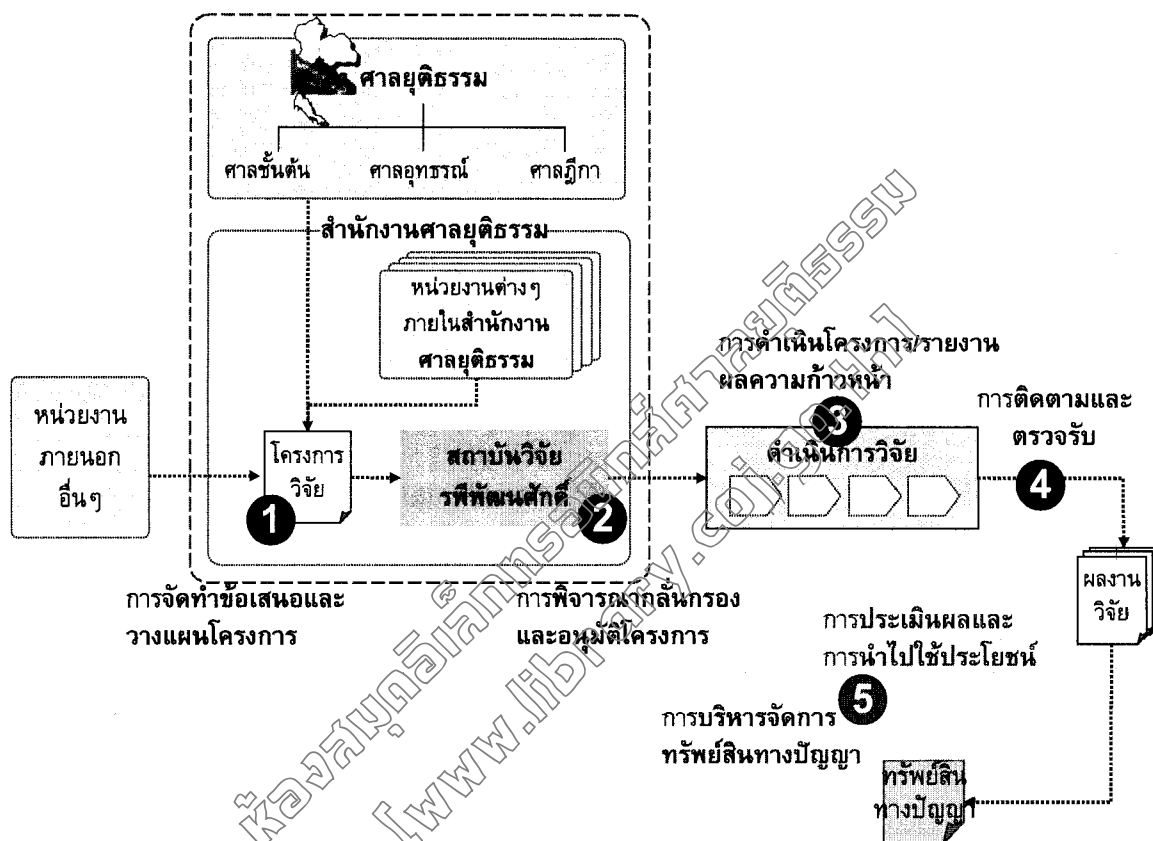
จากการทบทวนกฎระเบียบต่าง ๆ และการวิเคราะห์บริบทการทำงานในรายละเอียดพบว่าแนวทาง/ระเบียบ/หลักเกณฑ์/คู่มือแต่ละเรื่องนั้นประกอบไปด้วยประเด็นสำคัญต่าง ๆ หลายประการดังปรากฏในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ประเด็นสำคัญที่จำเป็นสำหรับแนวทาง/ระเบียบ/หลักเกณฑ์/คู่มือสำหรับการดำเนินการวิจัยและการบริหารการวิจัย

แนวทาง/ระเบียบ/ หลักเกณฑ์/คู่มือ	สาระสำคัญ
1. แนวทาง/หลักเกณฑ์/คู่มือ การบริหารการวิจัย	▲ การจัดทำข้อเสนอและวางแผนโครงการ ▲ การพิจารณาถ่วงน้ำหนักและอนุมัติโครงการ ▲ การดำเนินโครงการ ▲ การติดตามและตรวจรับ ▲ การประเมินผลและนำไปใช้ประโยชน์ ▲ การบริหารจัดการทรัพยากรทางปัญญา
2. ระเบียบว่าด้วยบุคลากร ผู้ดำเนินการวิจัย	▲ การรับบุคลากรของศาลยุติธรรมมาร่วมวิจัย ▲ การรับบุคลากรของสนง.ศาลยุติธรรมมาร่วมวิจัย ▲ การรับบุคลากรจากหน่วยงานอื่นๆในประเทศมาร่วมวิจัย ▲ การรับบุคลากรจากหน่วยงานอื่นๆในต่างประเทศมาร่วมวิจัย ▲ การให้บุคลากรของสถาบันฯ ไปร่วมวิจัยกับหน่วยงานอื่นๆในประเทศ ▲ การให้บุคลากรของสถาบันฯ ไปร่วมวิจัยกับหน่วยงานอื่นๆในต่างประเทศ
3. ระเบียบว่าด้วยทุนวิจัย	▲ การจัดสรรเงินอุดหนุนวิจัยจากสำนักงานศาลยุติธรรม ▲ การพิจารณารับทุนจากหน่วยงานภายนอก ▲ ทุนวิจัยเพื่อการจ้าง/ร่วมวิจัยกับหน่วยงานภายนอกทั้งในและต่างประเทศ
4. ระเบียบว่าด้วยการใช้ จ่ายเงินวิจัย	▲ การจ่ายค่าตอบแทนบุคลากร ▲ การใช้จ่ายเพื่อการวิจัย ▲ การจัดซื้อครุภัณฑ์วิจัย ▲ ค่าใช้จ่ายในการเผยแพร่ผลงานวิจัย ▲ การจ้างวิจัย/ร่วมวิจัย
5. แนวทาง/หลักเกณฑ์การ ประชาสัมพันธ์และ เผยแพร่ผลงานวิจัย	▲ กระบวนการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย ▲ การเผยแพร่ผลงานวิจัยต่อหน่วยงานภายในศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม ▲ การเผยแพร่ผลงานวิจัยต่อหน่วยงานอื่นๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ ▲ การเผยแพร่ผลงานในการประชุม/สัมมนาวิชาการ วารสารวิชาการ ▲ การเผยแพร่ผลงานวิจัยต่อสาธารณชน
6. ระเบียบว่าด้วย คณะกรรมการวิจัย	▲ คณะกรรมการวิจัย ▲ คณะกรรมการผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน

5.2 แนวทาง/ระเบียบ/หลักเกณฑ์/คู่มือการบริหารการวิจัย

การบริหารการวิจัย คือ การบริหารจัดการโครงการวิจัยทั้งโครงการที่สถาบันวิจัยรพพัฒนาจัดทำดำเนินการเองหรือสนับสนุนให้หน่วยงานอื่น ๆ ภายในศาลยุติธรรมดำเนินการ รวมไปถึงโครงการที่จ้างให้หน่วยงานภายนอกดำเนินการ ซึ่งสามารถใช้หลักการบริหารโครงการ (Project Management) มาใช้ในการกำหนดกรอบประเด็นสำคัญที่จะนำไปสู่การออกแบบแนวทาง/ระเบียบ/หลักเกณฑ์/คู่มือการวิจัย

รูปที่ 5.2 บริบทการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการวิจัย

การบริหารการวิจัยเริ่มตั้งแต่การจัดทำข้อเสนอและวางแผนโครงการวิจัย ข้อเสนอโครงการนั้นสามารถริเริ่มมาได้จากหลายช่องทางได้แก่ ข้อเสนอที่ริเริ่มโดยสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์ตัวเอง ข้อเสนอที่ริเริ่มโดยหน่วยงานภายในสำนักงานศาลยุติธรรม ข้อเสนอที่ริเริ่มโดยหน่วยงานของศาลยุติธรรม และข้อเสนอที่ริเริ่มโดยหน่วยงานอื่นๆ ภายนอกตาม TOR ที่กำหนด ซึ่งข้อเสนอเหล่านี้จะต้องมีความชัดเจน และสามารถแสดงให้เห็นถึงความสำคัญ ประโยชน์ที่จะได้รับ ตลอดจนความสอดคล้องกับแผนแม่บทงานวิจัยของสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์ด้วย

จากนั้นสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีจะต้องทำการพิจารณากลับกรองข้อเสนอที่ได้รับ เรียงลำดับความสำคัญและเลือกอนุมัติโครงการวิจัยที่มีลำดับความสำคัญ โดยกระบวนการกลั่นกรอง อนุมัติ ติดตาม ตรวจสอบ ตรวจจับและนำไปใช้ประโยชน์จากโครงการวิจัย สามารถทำในรูปของ

คณะกรรมการซึ่งประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญ โดยการประเมินเพื่อจัดลำดับความสำคัญนั้นจะให้ความสำคัญกับประเด็นต่างๆ เช่น ความคุ้มค่าของโครงการ ความพร้อมของทรัพยากร ความสอดคล้องกับแผนแม่บทงานวิจัย เป็นต้น

เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติและเริ่มดำเนินการก็จะต้องมีการรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัย การติดตามความก้าวหน้า และเมื่อโครงการแล้วเสร็จก็จะต้องมีการตรวจรับซึ่งจะต้องพิจารณาว่างานวิจัยนั้นสำเร็จลุล่วงตามขอบเขตและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในข้อเสนอหรือไม่อย่างไร

เมื่อโครงการแล้วเสร็จมีการตรวจรับแล้วก็จะต้องมีการประเมินผลและพิจารณาว่าผลงานวิจัยนั้นๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้อย่างไร ตลอดจนการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้นจากผลงานวิจัยเหล่านั้น และสุดท้ายคือการพิจารณาในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลการวิจัย เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยอาจจะเป็นข้อมูลที่เป็นความลับที่ไม่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณะ รายละเอียดของแนวทาง/หลักเกณฑ์/คู่มือสำหรับการบริหารงานวิจัยนั้นแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

5.2.1 ระเบียบ/หลักเกณฑ์การบริหารการวิจัย

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 1 บททั่วไป	
นโยบายและกระบวนการหลัก	⊕ หน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ/หลักเกณฑ์การบริหารการวิจัย ⊕ การกำหนดนโยบายด้านการวิจัยและการจัดทำแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรมเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานริเริ่มและวางแผนโครงการวิจัย
หมวด 2 การจัดทำข้อเสนอและวางแผนโครงการ	
การจัดทำข้อเสนอโครงการ	⊕ หน่วยงานรับผิดชอบ ➢ หน่วยงานจัดทำโครงการรับผิดชอบในการจัดทำข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับงบประมาณ ➢ หน่วยงานรับผิดชอบในการให้คำแนะนำและรวบรวมข้อเสนอโครงการ ⊕ กำหนดเวลาที่ต้องส่งข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับงบประมาณ
การวางแผนโครงการ	⊕ องค์ประกอบของข้อเสนอโครงการ ➢ ขอบเขต วัตถุประสงค์ ผลผลิตและตัวชี้วัดโครงการ ➢ ความสอดคล้องเชิงนโยบาย ได้แก่ ทิศทางแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรม ➢ ที่มาของโครงการ เช่น ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และ/หรือ ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในเชิงปฏิบัติ ➢ แผนการดำเนินงาน ◇ เนื้องานหลักที่คาดหวังในช่วงระยะเวลา (Milestone) ◇ กิจกรรม ▲ กิจกรรมเริ่มต้นและสิ้นสุดได้ต้องชัดเจน (Measurable) ▲ กำหนดผู้รับผิดชอบกิจกรรมได้อย่างชัดเจน (Assignable) ▲ ความเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจน (ลำดับก่อน/หลัง) ▲ ทรัพยากรที่ต้องใช้ (คน วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือ/อุปกรณ์) ◇ ระยะเวลาดำเนินการ ▲ ระยะเวลาการดำเนินการในแต่ละกิจกรรม ▲ ช่วงระยะเวลา (Milestone) ที่มีความสำเร็จในแต่ละระยะ ◇ งบประมาณโครงการ ▲ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในแต่ละกิจกรรม ▲ งบประมาณสะสม (Cumulative Cost) ในแต่ละเนื้องานหลักที่คาดหวังในช่วงระยะเวลา (Milestone) ความสำเร็จ

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หลักการและรูปแบบ การพิจารณา	หมวด 3 การพิจารณากลับกรองและอนุมัติโครงการ
	⊕ หลักการ ➢ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (ระบบศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ) รวมไปถึงประชาชน ➢ ความต้องการแก้ปัญหาหรือการดำเนินภารกิจโดยศาลยุติธรรม ➢ การเปลี่ยนแปลง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับตามกฎหมายจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ ➢ นโยบายพัฒนาของศาลยุติธรรม ➢ การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ⊕ รูปแบบการพิจารณา ➢ การแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์ ➢ การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญพิเศษ เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์ในรายละเอียดเชิงเทคนิค
หลักเกณฑ์การพิจารณากลับกรองและอนุมัติโครงการ	⊕ หลักเกณฑ์การพิจารณากลับกรองและอนุมัติโครงการ ➢ ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Desirability) ✧ ความชัดเจนของกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากผลผลิตของโครงการ ✧ ความชัดเจนและความสอดคล้องของผลผลิต และคาดการณ์ผลลัพธ์ หรือผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ✧ ความเชื่อมโยงของผลผลิต/ผลลัพธ์/และหรือผลกระทบของโครงการ ➢ ความพร้อม/ความเป็นไปได้ (Feasibility) ในการดำเนินโครงการวิจัย ✧ ความเหมาะสมของระยะเวลา กระบวนการ และวิธีการดำเนินการเบื้องต้น ✧ ศักยภาพของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ความพร้อมของบุคลากร/ทีมงาน งบประมาณ เครื่องมือ/อุปกรณ์ มวลชนสัมพันธ์ และการบริหารจัดการ ✧ ศักยภาพและความเหมาะสมของพื้นที่ที่วิจัย/ทีมวิจัย

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 4 การบริหารโครงการ	
การรายงาน ความก้าวหน้า	⊕ หน่วยงานรับผิดชอบ ➢ หน่วยงานจัดทำโครงการรับผิดชอบในการรายงานความก้าวหน้า ➢ หน่วยงานติดตามรายงานความก้าวหน้า ⊕ ระยะเวลาในการรายงานความก้าวหน้า (3 เดือน/6 เดือน) ⊕ องค์ประกอบหลักของรายงานความก้าวหน้า ➢ ขอบเขต วัตถุประสงค์ ผลผลิตและตัวชี้วัดโครงการ ➢ เนื้องานหลักที่ดำเนินการแล้วเสร็จในช่วงระยะเวลา (Milestone) ความสำเร็จในแต่ละช่วงเวลา ➢ ระยะเวลาดำเนินการโครงการตามแผนงาน และผลการดำเนินการจริง ➢ งบประมาณโครงการและผลการใช้จ่ายจริง ➢ ประเด็นปัญหาและการแก้ไข ➢ ปัญหาและข้อเสนอแนะ
หมวด 5 การติดตามและตรวจรับ	
การติดตามและ ประเมินผลความก้าวหน้า	⊕ หน่วยงานรับผิดชอบในการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้า ⊕ รูปแบบการการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้า เพื่อควบคุมการดำเนินโครงการวิจัย (R&D Project Control) ➢ การติดตาม/ประเมินผลตามวงรอบ ➢ การติดตามแบบสุ่ม (Spot Check) ⊕ เนื้อหาการประเมินผล ➢ การบรรลุเป้าหมายตามแผนการดำเนินการ ➢ เนื้องานหลักที่ต้องดำเนินการ (Milestone) ให้สำเร็จในแต่ละช่วงเวลา ❖ การดำเนินการตามแผนงาน เช่น เป็นไปตามแผน ล่าช้ากว่าแผน หรือเร็วกว่าแผน ❖ การใช้จ่ายงบประมาณ เช่น เป็นไปตามแผน น้อยกว่าแผน หรือมากกว่าแผน ➢ ประเด็นปัญหา/การแก้ไข ➢ ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ⊕ การสรุปและรายงานผล ➢ การรายงานผลการประเมินในภาพรวมตามแผนแม่บทการวิจัย ➢ การรายงานผลข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ให้คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย การบรรลุเป้าหมาย ประเด็นปัญหา และข้อเสนอแนะโครงการ ➢ การเปิดเผยผลการประเมินโครงการเพื่อความโปร่งใส

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 5 การติดตามและตรวจรับ (ต่อ)	
การรายงานฉบับสมบูรณ์	⊕ องค์ประกอบหลักของรายงานฉบับสมบูรณ์ ➢ ขอบเขต วัตถุประสงค์ ผลผลิตและตัวชี้วัดโครงการ ➢ เนื้องานที่ดำเนินการแล้วเสร็จตามแผนการดำเนินโครงการ ➢ ระยะเวลาดำเนินการโครงการตามแผนงานและผลการดำเนินการจริง ➢ งบประมาณโครงการและผลการใช้จ่ายจริง ➢ ประเด็นปัญหาและการแก้ไข ➢ ข้อเสนอแนะการนำไปใช้ประโยชน์ ⊕ ปัญหาและข้อเสนอแนะ
การตรวจรับ	⊕ เนื้อหาการตรวจรับ ➢ การบรรลุเป้าหมายตามข้อเสนอโครงการ ✧ เนื้องานหลักที่ต้องดำเนินการ (Milestone) ให้สำเร็จในแต่ละช่วงเวลา ✧ การดำเนินการตามแผนงาน เช่น เป็นไปตามแผน ล่าช้ากว่าแผน หรือเร็วกว่าแผน ✧ การใช้จ่ายงบประมาณ เช่น เป็นไปตามแผน น้อยกว่าแผน หรือมากกว่าแผน ➢ ประเด็นปัญหา/การแก้ไข ➢ ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ⊕ การสรุปและรายงานผล ➢ การรายงานสำเร็จโครงการในภาพรวมให้คณะกรรมการอำนวยการ ➢ การรายงานผลสำเร็จของโครงการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ➢ การจัดทำข้อเสนอแนะการนำไปใช้ประโยชน์

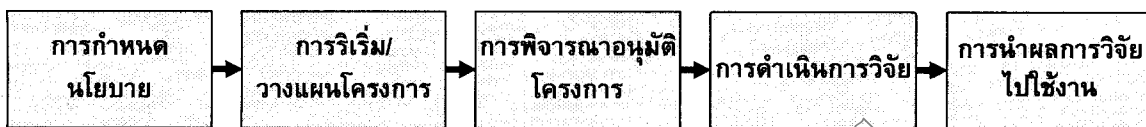
หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 6 การประเมินผลและการนำไปใช้ประโยชน์การบริหารจัดการทรัพยากรทางปัญญา	
หลักเกณฑ์การพิจารณา การนำไปใช้ประโยชน์	⊕ หลักเกณฑ์การพิจารณา ➢ ผลที่คาดว่าจะได้รับ ◇ สามารถยืนยันความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (ระบบศาลยุติธรรม และกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ) รวมไปถึงประชาชน ◇ สามารถแก้ปัญหาหรือการดำเนินการโดยศาลยุติธรรม ◇ มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ ตามกฎหมายจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ ➢ คุณภาพของผลผลิตโครงการ ◇ ความเป็นมาตรฐานของผลผลิตโครงการ ◇ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งทางบวกและลบจากการใช้ประโยชน์ ผลผลิตโครงการ ➢ การนำไปสู่การปฏิบัติ ◇ แนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลง ◇ การพิจารณาการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง (resistance to change) ◇ การให้ความรู้และการฝึกอบรม ◇ งบประมาณ ⊕ รูปแบบการพิจารณา ➢ การแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์ ➢ การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญพิเศษ เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์ในรายละเอียดเชิงเทคนิค
การบริหารผลประโยชน์ ที่เกิดจากทรัพยากรทาง ปัญญา	⊕ หน่วยงานรับผิดชอบ ➢ การดำเนินการจัดสิทธิบัตร ➢ การรวบรวมฐานข้อมูลทรัพยากรทางปัญญา ➢ การพิจารณาและรักษาทรัพยากรทางปัญญา ◇ การป้องกัน/การปกป้อง ⊕ สิทธิในความเป็นเจ้าของผลงานวิจัย

5.2.2 แนวทางและคู่มือการบริหารงานวิจัย

5.2.2.1 กระบวนการบริหารงานวิจัย

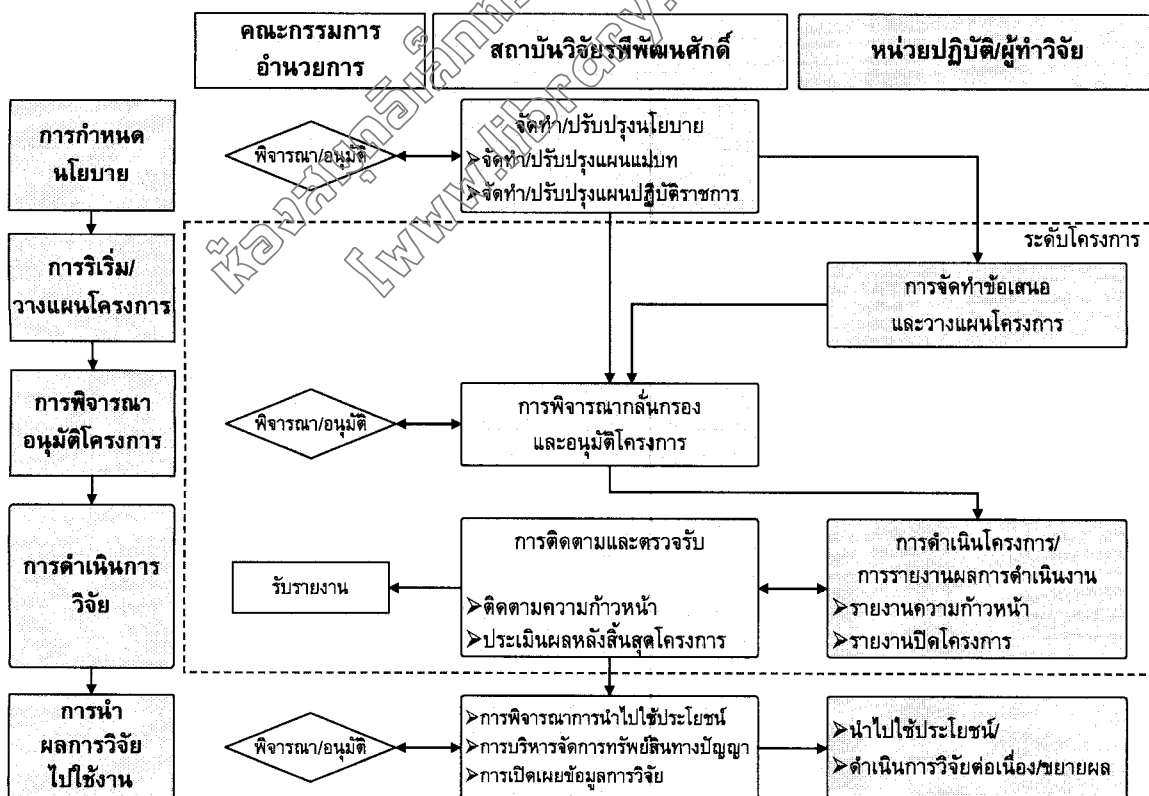
การบริหารการวิจัยแบ่งออกเป็นกระบวนการตามรูปที่ 5.3 เริ่มจากการกำหนดนโยบายด้านการวิจัยที่ชัดเจนโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายของศาลยุติธรรมและจัดทำแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรมเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานริเริ่มและวางแผนโครงการวิจัย ซึ่งหน่วยงานที่จะทำโครงการวิจัยต้องทบทวนทิศทางเชิงนโยบายและวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ เพื่อจัดทำข้อเสนอ

โครงการวิจัย แล้วจึงส่งข้อเสนอดังกล่าวให้กับสถาบันวิจัยและพัฒนาตักดี เพื่อพิจารณาและวิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงการวิจัย และนำเสนอเพื่อขออนุมัติต่อไป หลังจากได้รับการอนุมัติ หน่วยงานดำเนินการวิจัยจะได้รับจัดสรรเงินงบประมาณในการดำเนินการวิจัย ซึ่งหน่วยดำเนินการวิจัยต้องมีการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจได้ว่าโครงการมีความก้าวหน้าตามแผนงานและนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และท้ายที่สุดเมื่อโครงการเสร็จสิ้นก็จะนำส่งผลผลิตของโครงการวิจัยให้กับสถาบันวิจัยและพัฒนาตักดีเพื่อพิจารณาแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์หรือขยายผลการวิจัยต่อไป

รูปที่ 5.3 กระบวนการบริหารงานวิจัย

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องในกระบวนการบริหารการวิจัยประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการ สถาบันวิจัยและพัฒนาตักดี และหน่วยงานดำเนินการวิจัย ซึ่งทั้ง 3 หน่วยงานหลักมีบทบาทที่แตกต่างกันไปในแต่ละกระบวนการของการบริหารการวิจัย ดังเห็นได้จากรูปที่ 5.4

รูปที่ 5.4 กระบวนการบริหารงานวิจัยและปฏิสัมพันธ์ของหน่วยงาน

ขั้นตอนแรก คือ การกำหนดนโยบาย ซึ่งในขั้นตอนนี้สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีจะมีบทบาทหลักในการจัดทำ/ปรับปรุงนโยบาย ได้แก่ จัดทำ/ปรับปรุงแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม เพื่อเป็นแนวทางในด้านการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับความยุติธรรมและงานตุลาการของชาติ ทั้งนี้ สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีจะนำเสนอโยบายและแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรมให้คณะกรรมการอำนวยการที่รับผิดชอบพิจารณาเพื่ออนุมัติและบังคับใช้ต่อไป

ขั้นตอนต่อมา คือ การริเริ่ม/วางแผนโครงการวิจัย ซึ่งในขั้นตอนนี้หน่วยดำเนินการวิจัยหรือหน่วยปฏิบัติที่ต้องการทำโครงการวิจัยจะริเริ่มจัดทำข้อเสนอโครงการ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับทิศทางเชิงนโยบาย และนำเสนอสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี เพื่อพิจารณาลั่นกรองต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 คือ การพิจารณาอนุมัติโครงการ ซึ่งในขั้นตอนนี้สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีจะรวบรวมข้อเสนอโครงการจากทุกหน่วยงาน เพื่อนำมาวิเคราะห์และพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการวิจัย โดยพิจารณาจากความจำเป็น ความเร่งด่วน และความคุ้มค่าที่จะได้รับจากโครงการวิจัย รวมทั้งขีดความสามารถและความพร้อมในการดำเนินโครงการวิจัย และจะนำเสนอคณะกรรมการอำนวยการที่รับผิดชอบเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 คือ การดำเนินโครงการ ซึ่งในขั้นตอนนี้หน่วยดำเนินการวิจัยซึ่งได้รับอนุมัติและได้รับงบประมาณให้ทำโครงการ จะดำเนินโครงการวิจัยตามแผนการดำเนินงานและแผนงบประมาณที่กำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจในความสำเร็จของการดำเนินโครงการวิจัย จำเป็นต้องมีการติดตามความก้าวหน้าและปัญหาที่พบอยู่ตลอดเวลา อันจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันต่อสถานการณ์

ขั้นตอนสุดท้าย คือ การพิจารณานำผลงานวิจัยไปใช้งาน ซึ่งในขั้นตอนนี้สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีจะพิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการแล้วเสร็จและมีศักยภาพที่จะนำไปสู่การปฏิบัติหรือศักยภาพในการขยายการดำเนินการวิจัยต่อเนื่อง

จากกระบวนการบริหารงานวิจัยที่กล่าวไว้ข้างต้น สามารถแบ่งขอบเขตของงานได้ 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่ 1 คือ การวางแผนและบริหารโครงการสำหรับหน่วยงานดำเนินวิจัย และส่วนที่ 2 คือ การบริการการวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี ดังรูปที่ 5.5

5.2.2.1 คู่มือการบริหารงานวิจัย

ส่วนที่ 1 การวางแผนและบริหารโครงการสำหรับหน่วยงานดำเนินการวิจัย

การวางแผนและบริหารโครงการสำหรับหน่วยปฏิบัติ/หน่วยงานดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนที่หน่วยงานดำเนินงานวิจัยต้องให้ความสำคัญ 2 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ริเริ่มและวางแผนโครงการวิจัย และ (2) ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการวิจัย ขั้นตอนแต่ละขั้นตอนมีเป้าหมายในการดำเนินการแตกต่างกัน ดังนั้น แนวทางการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนจึงแตกต่างกันตามไปด้วย

ตารางที่ 5.2 ขั้นตอนการพิจารณาวางแผนและบริหารโครงการสำหรับหน่วยงานดำเนินการวิจัย

ขั้นตอน	คำอธิบาย
ขั้นตอนที่ 1 ริเริ่มและวางแผนโครงการวิจัย	✦ พิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการในมิติต่างๆ ให้ครบถ้วน เพื่อให้สร้างความมั่นใจได้ว่าโครงการที่จะริเริ่มดำเนินการนั้น มีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง เป็นไปตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์ รวมทั้ง เป็นโครงการที่มีศักยภาพ และมีความคุ้มค่าที่จะดำเนินโครงการ
ขั้นตอนที่ 2 ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการวิจัย	✦ ติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการจริงเปรียบเทียบกับแผนปฏิบัติงานและแผนงบประมาณที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 1 ริเริ่มและวางแผนโครงการวิจัย

ขั้นตอนแรกของการวางแผนและบริหารโครงการสำหรับหน่วยงานดำเนินการวิจัย คือ การพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการวิจัยในมิติต่างๆ ให้ครบถ้วน เพื่อให้สร้างความมั่นใจได้ว่าโครงการที่จะริเริ่มดำเนินการนั้น มีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง เป็นไปตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์ของศาลยุติธรรม รวมทั้งเป็นโครงการวิจัยที่มีศักยภาพ และมีความคุ้มค่าที่จะดำเนินโครงการ

เป้าหมายของขั้นตอนการริเริ่มและวางแผนโครงการวิจัย คือ เพื่อตรวจสอบและระบุข้อมูลที่แสดงถึงความสมเหตุสมผลของโครงการวิจัยซึ่งมีความเป็นไปได้สูง และสามารถทำให้การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ได้ อีกทั้งเพื่อให้มั่นใจว่า โครงการวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ ศาลยุติธรรม และกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ อย่างเป็นรูปธรรม

การพิจารณาโครงการในขั้นตอนนี้ เริ่มตั้งแต่

ขั้นตอนที่ 1.1 พิจารณาที่มาและความสำคัญของโครงการ

ขั้นตอนที่ 1.2 ระบุกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ขั้นตอนที่ 1.3 ระบุขอบเขต เป้าหมาย ผลผลิต และคาดการณ์ผลลัพธ์ หรือผลกระทบ

ขั้นตอนที่ 1.4 วิเคราะห์กระบวนการและแนวคิดของโครงการใหม่ โดยเฉพาะในเรื่องความสอดคล้องและผลกระทบในมิติเชิง ยุทธศาสตร์

ขั้นตอนที่ 1.5 วิเคราะห์ความเหมาะสมของระยะเวลา กระบวนการ และ วิธีการดำเนินการเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 1.6 พิจารณาความพร้อมและความเพียงพอของทรัพยากรและ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 1.7 วิเคราะห์ศักยภาพและความเหมาะสมของหัวหน้าโครงการ และทีมงาน ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการวิจัย

ขั้นตอนต่อมาของการพิจารณาวางแผนและบริหารโครงการสำหรับหน่วยงาน ดำเนินการวิจัย คือ การติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนิน โครงการวิจัยเปรียบเทียบกับแผนการดำเนินงานและแผนงบประมาณที่กำหนด ไว้ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น และปรับเปลี่ยน แผนการดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมและ ทันทีทันใด

เป้าหมายของขั้นตอนการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการ คือ เพื่อทราบสถานการณ์การดำเนินโครงการวิจัยที่เกิดขึ้น และเตรียมความพร้อม ในการปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งเพื่อรับมือกับปัญหา/อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

การพิจารณาโครงการในขั้นตอนนี้ เริ่มตั้งแต่

ขั้นตอนที่ 2.1 จัดทำแผนการดำเนินงานและแผนงบประมาณ

ขั้นตอนที่ 2.2 พิจารณาความคืบหน้าตามแผนการดำเนินงานและแผน งบประมาณ

ขั้นตอนที่ 2.3 ทบทวน/ปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงาน แผนงบประมาณ และระยะเวลาดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2.4 สรุปผลการติดตามปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไข และบทเรียน ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การบริหารโครงการการวิจัยสำหรับสถาบันวิจัยที่พัฒนศักดิ์

การบริหารโครงการการวิจัยสำหรับสถาบันวิจัยที่พัฒนศักดิ์ประกอบด้วยขั้นตอนที่ต้องให้ความสำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ตรวจสอบและวิเคราะห์โครงการวิจัยริเริ่มใหม่ (2) วิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญ และจัดสรรงบประมาณ และ (3) ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการวิจัย

ตารางที่ 5.3 ภาพรวมขั้นตอนการวางแผนและบริหารโครงการสำหรับสำนักงบประมาณ

ขั้นตอน	คำอธิบาย
ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบโครงการริเริ่มใหม่ และการวิเคราะห์โครงการ	✦ พิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการในมิติต่างๆ ให้ครบถ้วน เพื่อให้สร้างความมั่นใจได้ว่าโครงการที่จะริเริ่มดำเนินการนั้น มีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง เป็นไปตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์ รวมทั้งเป็นโครงการที่มีศักยภาพและมีความคุ้มค่าที่จะดำเนินโครงการ
ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญและจัดสรรงบประมาณ	✦ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาในขั้นตอนแรก อันได้แก่ ผลการทบทวน/ตรวจสอบ/ประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา และข้อมูลในการริเริ่มโครงการ โดยจะนำข้อมูลต่างๆ ทั้งหมดข้างต้นมาทำการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณ
ขั้นตอนที่ 3 ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการวิจัย	✦ ติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการจริงเปรียบเทียบกับแผนปฏิบัติงานและแผนงบประมาณที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบและวิเคราะห์โครงการวิจัยริเริ่มใหม่

ขั้นตอนแรกของการบริหารโครงการการวิจัยสำหรับสถาบันวิจัยที่พัฒนศักดิ์ คือ การพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการวิจัยในมิติต่างๆ ให้ครบถ้วน เพื่อให้สร้างความมั่นใจได้ว่าโครงการที่จะริเริ่มดำเนินการนั้น มีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง เป็นไปตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์ของศาลยุติธรรม รวมทั้งเป็นโครงการวิจัยที่มีศักยภาพและมีความคุ้มค่าที่จะดำเนินโครงการ

เป้าหมายของขั้นตอนการตรวจสอบและวิเคราะห์โครงการวิจัยริเริ่มใหม่ คือ เพื่อตรวจสอบและระบุข้อมูลที่แสดงถึงความสมเหตุสมผลของโครงการวิจัยซึ่งมีความเป็นไปได้สูงและสามารถทำให้การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ได้อีกทั้งเพื่อให้มั่นใจว่า โครงการวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน ศาสนา ศีลธรรม และกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบอย่างเป็นรูปธรรม

การพิจารณาโครงการในขั้นตอนนี้ เริ่มตั้งแต่

ขั้นตอนที่ 1.1 พิจารณาที่มาและความสำคัญของโครงการ

ขั้นตอนที่ 1.2 พิจารณากลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ขั้นตอนที่ 1.3 พิจารณาขอบเขต เป้าหมาย ผลผลิต และคาดการณ์ผลลัพธ์หรือผลกระทบ

ขั้นตอนที่ 1.4 วิเคราะห์กระบวนการและแนวคิดของโครงการใหม่ โดยเฉพาะในเรื่องความสอดคล้องและผลกระทบในมิติเชิงยุทธศาสตร์

ขั้นตอนที่ 1.5 วิเคราะห์ความเหมาะสมของระยะเวลา กระบวนการ และวิธีการดำเนินการเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 1.6 วิเคราะห์ความพร้อมและความเพียงพอของทรัพยากรและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 1.7 วิเคราะห์ศักยภาพและความเหมาะสมของหัวหน้าโครงการและทีมงาน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญและจัดสรรงบประมาณ

ขั้นตอนที่สองของการบริหารโครงการการวิจัยสำหรับสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดี คือ การวิเคราะห์ผลการตรวจสอบและวิเคราะห์โครงการวิจัยริเริ่มใหม่ในขั้นตอนย่อยต่าง ๆ โดยจะนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณต่อไป

เป้าหมายของขั้นตอนการวิเคราะห์และจัดสรรงบประมาณ คือ การพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ อย่างรอบคอบ และครบถ้วน เพื่อนำไปสู่การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ การพิจารณาประเมินผลความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาจัดสรรงบประมาณได้อย่างสมเหตุสมผลบนพื้นฐานของความถูกต้องและความคุ้มค่าเป็นสำคัญ

การพิจารณาโครงการในขั้นตอนนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 จัดลำดับความสำคัญของโครงการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2.2 พิจารณาจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 3 ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการวิจัย

ขั้นตอนสุดท้ายของการบริหารโครงการวิจัยสำหรับสถาบันวิจัยที่พัฒน ศักดิ์ คือ การติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการจริง เปรียบเทียบกับแผนปฏิบัติงานและแผนงบประมาณที่กำหนดไว้ ให้คำแนะนำ ในการวิเคราะห์ปัญหา/สาเหตุ และปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติงานได้ รวมทั้ง สามารถเสนอแนะการปรับเปลี่ยนระยะเวลาการดำเนินงานวิจัยให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที

เป้าหมายของขั้นตอนการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการ คือ เพื่อทราบสถานภาพการดำเนินโครงการจริงที่เกิดขึ้น และตรวจสอบการ ปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งรับมือกับปัญหา/อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพ

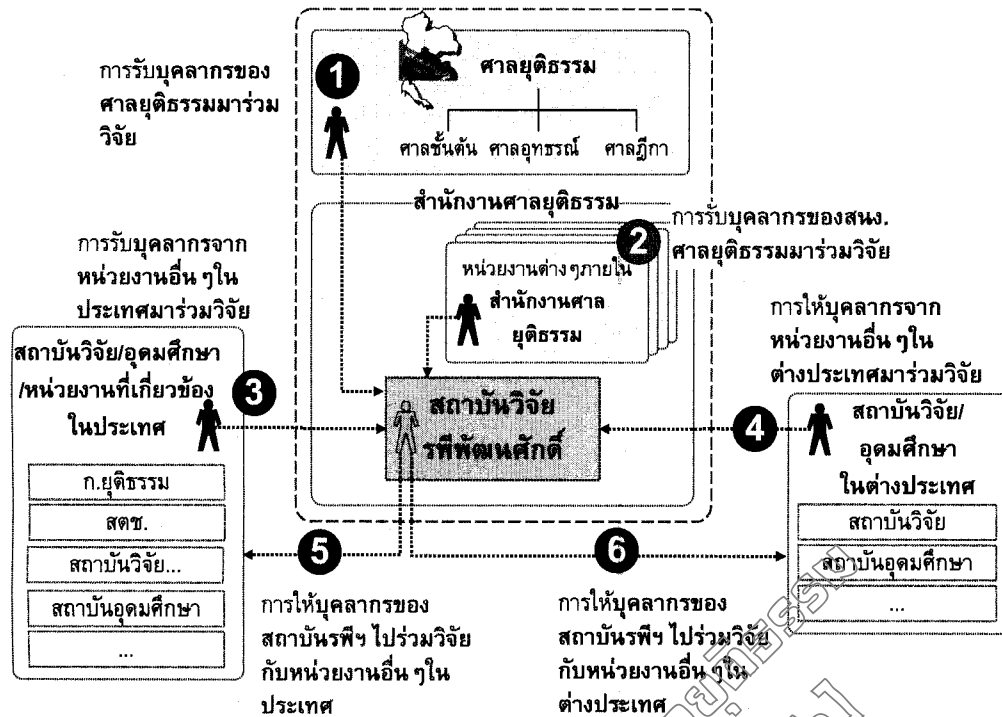
การพิจารณาโครงการในขั้นตอนนี้

ขั้นตอนที่ 3.1 ตรวจสอบ/พิจารณาความคืบหน้าตามแผนการดำเนินงานและ แผนงบประมาณ

ขั้นตอนที่ 3.2 ตรวจสอบ/ปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงาน แผนงบประมาณ และระยะเวลาดำเนินงาน ตามลำดับ

5.3 ระบุว่าด้วยบุคลากรผู้ดำเนินการวิจัย

บุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของการวิจัย บุคลากรผู้ดำเนินการวิจัย ส่วนหนึ่งอาจมาจาก บุคลากรภายในของสถาบันวิจัยที่พัฒนศักดิ์เอง แต่ส่วนใหญ่ควรเป็นบุคลากรที่มาจากหน่วยงาน อื่นๆ ได้แก่ บุคลากรที่มาจากหน่วยงานภายในสำนักงานศาลยุติธรรม บุคลากรจากศาลยุติธรรม บุคลากรจากหน่วยงานภายนอกทั้งหน่วยงานในประเทศและหน่วยงานต่างประเทศ หรือการจ้างวิจัย นอกจากนี้บุคลากรของสถาบันวิจัยที่พัฒนศักดิ์เอง ควรมีโอกาสที่จะไปร่วมดำเนินการวิจัยกับ สถาบันวิจัยอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งการรับบุคลากรภายนอกมาทำวิจัย หรือการที่บุคลากรของ สถาบันออกไปทำวิจัยกับสถาบันอื่นๆ ถือว่าเป็นเรื่องที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไปในแวดวงการวิจัย เนื่องจากการแลกเปลี่ยนบุคลากรเช่นนี้เป็นการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการวิจัยให้กับบุคลากร ของสถาบันทั้งในทางตรงและทางอ้อม บริบทที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรผู้ดำเนินการวิจัยนั้นแสดงไว้ใน รูปที่ 5.6

รูปที่ 5.6 บริบทที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรผู้ดำเนินการวิจัย

การรับบุคลากรวิจัยจากสถาบันอื่นและการอนุญาตให้บุคลากรวิจัยของสถาบันไปร่วมวิจัยกับสถาบันอื่นนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการระเบียบที่ชัดเจนรองรับในประเด็นสำคัญต่าง ๆ อาทิ คุณสมบัติของบุคลากร ค่าตอบแทนบุคลากร สิทธิในผลงานวิจัย เป็นต้น ระเบียบว่าด้วยบุคลากรผู้ดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดที่เป็นประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 1 การรับบุคลากรของศาลยุติธรรมเพื่อมาร่วมวิจัยในสถาบัน	
คุณสมบัติ	⊕ มี 3 รูปแบบคือ 1. แบบเต็มเวลา 2. แบบไม่เต็มเวลา 3. แบบเป็นรายโครงการ ⊕ ทั้ง 3 รูปแบบผู้วิจัยต้องได้รับการยินยอมจากผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดในการลาเพื่อร่วมวิจัยกับสถาบันเป็นลายลักษณ์อักษร ⊕ ในกรณีร่วมวิจัยแบบเต็มเวลา และแบบไม่เต็มเวลา ต้องกำหนดคุณสมบัติของนักวิจัย โดยจะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ — ต้องมีคุณวุฒิ วุฒิการศึกษาในระดับและสาขาที่เหมาะสมกับระดับและสาขาการวิจัย — เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในหน้าที่การงานในศาลยุติธรรมที่สอดคล้องกับระดับและสาขาการวิจัย และมีประสบการณ์ในการทำวิจัย ⊕ กำหนดให้มีคณะกรรมการประเมินคุณสมบัติของนักวิจัยที่สมัครเพื่อมาทำวิจัยแบบเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา และเสนอต่อผู้อำนวยการสถาบัน โดยมีคณะกรรมการอำนวยการเป็นผู้อนุมัติ ⊕ ในกรณีร่วมวิจัยเป็นรายโครงการ ให้อำนาจหัวหน้าโครงการในการพิจารณาเลือกรับบุคลากรเข้าร่วมการวิจัย
ค่าตอบแทน	⊕ หากเป็นกรณีการร่วมวิจัยแบบเต็มเวลา หรือไม่เต็มเวลา จะต้องมีการทำสัญญาการร่วมวิจัยระหว่างผู้วิจัยและสถาบัน โดยทำสัญญาคราวละ 1 ปีหรือต่ำกว่าหนึ่งปีตามความเหมาะสม ⊕ สถาบันจะมีค่าตอบแทน โดยให้เป็นไปตามบัญชีค่าตอบแทนนักวิจัยของสถาบัน โดยมีการกำหนดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (job description) ที่ชัดเจน ⊕ หากเป็นกรณีการร่วมวิจัยเป็นรายโครงการ จะได้รับค่าตอบแทนจากโครงการ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับค่าตอบแทนที่กำหนดไว้ในโครงการ โดยการเห็นชอบจากหัวหน้าโครงการ
สิทธิในผลงานวิจัย	⊕ สิทธิในผลงานวิจัยเป็นของสถาบัน ⊕ ผู้วิจัยมีสิทธิที่จะนำเอาผลงานวิจัยไปทำซ้ำหรือใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากสถาบัน ⊕ เมื่อนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่จะต้องระบุว่าเป็นผลงานของสถาบัน

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 2 การรับบุคลากรของสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อมาร่วมวิจัยในสถาบัน	
คุณสมบัติ	⊕ มี 3 รูปแบบคือ 1. แบบเต็มเวลา 2. แบบไม่เต็มเวลา 3. แบบเป็นรายโครงการ ⊕ ทั้ง 3 รูปแบบผู้วิจัยต้องได้รับการยินยอมจากผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดระดับกองในการลาเพื่อร่วมวิจัยกับสถาบันเป็นลายลักษณ์อักษร ⊕ ในกรณีร่วมวิจัยแบบเต็มเวลา และแบบไม่เต็มเวลา ต้องกำหนดคุณสมบัติของนักวิจัย โดยจะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ — ต้องมีคุณวุฒิ วุฒิการศึกษาในระดับและสาขาที่เหมาะสมกับระดับและสาขาการวิจัย — เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในหน้าที่การงานในศาลยุติธรรมที่สอดคล้องกับระดับและสาขาการวิจัย และมีประสบการณ์ในการทำวิจัย ⊕ กำหนดให้มีคณะกรรมการประเมินคุณสมบัติของนักวิจัยที่สมัครเพื่อมาทำวิจัยแบบเต็มเวลา และไม่เต็มเวลา และเสนอต่อผู้อำนวยการสถาบัน โดยมีคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้อนุมัติ ⊕ ในกรณีร่วมวิจัยเป็นรายโครงการ ให้อำนาจหัวหน้าโครงการในการพิจารณาเลือกรับบุคลากรเข้าร่วมการวิจัย
ค่าตอบแทน	⊕ หากเป็นกรณีการร่วมวิจัยแบบเต็มเวลา หรือไม่เต็มเวลา จะต้องมีการทำสัญญาการร่วมวิจัยระหว่างผู้วิจัยและสถาบัน โดยทำสัญญาราวละ 1 ปีหรือต่ำกว่าหนึ่งปีตามความเหมาะสม ⊕ สถาบันจะมีค่าตอบแทน โดยให้เป็นไปตามบัญชีค่าตอบแทนนักวิจัยของสถาบัน โดยมีการกำหนดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (job description) ที่ชัดเจน ⊕ หากเป็นกรณีการร่วมวิจัยเป็นรายโครงการ จะได้รับค่าตอบแทนจากโครงการ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับค่าตอบแทนที่กำหนดไว้ในโครงการ โดยการเห็นชอบจากหัวหน้าโครงการ
สิทธิในผลงานวิจัย	⊕ สิทธิในผลงานวิจัยเป็นของสถาบัน ⊕ ผู้วิจัยมีสิทธิที่จะนำเอาผลงานวิจัยไปทำซ้ำหรือใช้ประโยชน์ได้โดยต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากสถาบัน ⊕ เมื่อนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่จะต้องระบุว่าเป็นผลงานของสถาบัน

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 3 การรับบุคลากรจากหน่วยงานอื่นๆในประเทศเข้าร่วมวิจัย	
คุณสมบัติ	⊕ มี 3 รูปแบบคือ 1. แบบเต็มเวลา 2. แบบไม่เต็มเวลา 3. แบบเป็นรายโครงการ ⊕ ในกรณีการร่วมวิจัยแบบเต็มเวลาและแบบไม่เต็มเวลา ผู้วิจัยต้องได้รับการยินยอมจากหัวหน้าหน่วยงานต้นสังกัด ในการลาเพื่อร่วมวิจัยกับสถาบันเป็นลายลักษณ์อักษร ⊕ ในกรณีร่วมวิจัยแบบเต็มเวลา และแบบไม่เต็มเวลา ต้องกำหนดคุณสมบัติของนักวิจัย โดยจะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ — ต้องมีคุณวุฒิ วุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก ในสาขาที่สอดคล้องกับสาขาการวิจัย — เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในหน้าที่การงานในสายวิชาชีพที่สอดคล้องกับระดับและสาขาการวิจัย และมีประสบการณ์ในการทำวิจัย ⊕ กำหนดให้มีคณะกรรมการประเมินคุณสมบัติของนักวิจัยที่สมัครเพื่อมาทำวิจัยแบบเต็มเวลา และ ไม่เต็มเวลา และเสนอต่อผู้อำนวยการสถาบัน โดยมีคณะกรรมการอำนวยการเป็นผู้อนุมัติ
ค่าตอบแทน	⊕ หากเป็นกรณีการร่วมวิจัยแบบเต็มเวลา หรือไม่เต็มเวลา จะต้องมีการทำสัญญาการร่วมวิจัยระหว่างผู้วิจัยและสถาบัน โดยทำสัญญาคราวละ 1 ปีหรือต่ำกว่าหนึ่งปีตามความเหมาะสม ⊕ สถาบันจะมีค่าตอบแทน โดยให้เป็นไปตามบัญชีค่าตอบแทนนักวิจัยของสถาบัน โดยมีการกำหนดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (job description) ที่ชัดเจน ⊕ หากเป็นกรณีการร่วมวิจัยเป็นรายโครงการ จะได้รับค่าตอบแทนจากโครงการ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับค่าตอบแทนที่กำหนดไว้ในโครงการ โดยการเห็นชอบจากหัวหน้าโครงการ
สิทธิในผลงานวิจัย	⊕ สิทธิในผลงานวิจัยเป็นของสถาบัน ⊕ ผู้วิจัยมีสิทธิที่จะนำเอาผลงานวิจัยไปทำซ้ำหรือใช้ประโยชน์ได้โดยต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากสถาบัน ⊕ เมื่อนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่จะต้องระบุว่าเป็นผลงานของสถาบัน

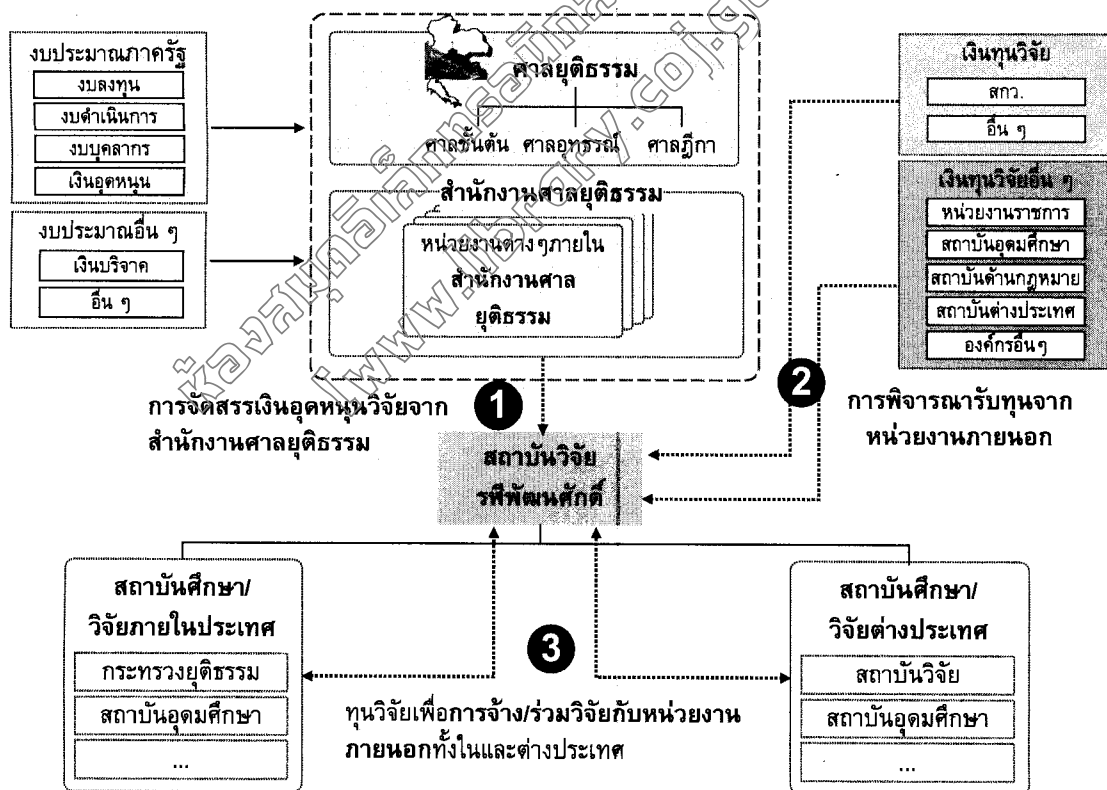
หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 4 การรับบุคลากรจากหน่วยงานอื่น ๆ จากต่างประเทศเข้าร่วมวิจัย	
คุณสมบัติ	⊕ มี 2 ลักษณะคือ นักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ⊕ ต้องเป็นแบบเต็มเวลาเท่านั้น ⊕ ควรที่จะต้องมีการทำข้อตกลง/สัญญาแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดของนักวิจัยและสถาบันเป็นลายลักษณ์อักษร ⊕ ในกรณีที่ เป็นนักวิจัยจะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ — ต้องมีคุณวุฒิ วุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก ในสาขาที่สอดคล้องกับสาขาการวิจัย — เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในหน้าที่การทำงานในสาขายุติธรรมที่สอดคล้องกับระดับและสาขาการวิจัย และมีประสบการณ์ในการทำวิจัย ⊕ ในกรณีที่ เป็นนักวิจัยกำหนดให้มีคณะกรรมการประเมินคุณสมบัติของนักวิจัยที่สมัครเพื่อมาทำวิจัยแบบเต็มเวลา และไม่เต็มเวลา และเสนอต่อผู้อำนวยการสถาบัน โดยมีคณะกรรมการผู้อำนวยการเป็นผู้อนุมัติ
ค่าตอบแทน	⊕ จะต้องมีการทำสัญญาการร่วมวิจัยระหว่างนักวิจัย/ผู้เชี่ยวชาญและสถาบัน โดยทำสัญญาคราวละ 1 ปีหรือต่ำกว่าหนึ่งปีตามความเหมาะสม ⊕ ในกรณีที่ เป็นนักวิจัยสถาบันจะมีค่าตอบแทน โดยให้เป็นไปตามบัญชีค่าตอบแทนนักวิจัยของสถาบัน โดยมีการกำหนดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (job description) ที่ชัดเจน ⊕ ในกรณีที่ เป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษให้ผู้รับผิดชอบการเชิญทำเรื่องขออนุมัติค่าตอบแทนในอัตราที่เหมาะสมต่อคณะกรรมการผู้อำนวยการเป็นกรณีๆไป
สิทธิในผลงานวิจัย	⊕ สิทธิในผลงานวิจัยเป็นของสถาบัน ⊕ ผู้วิจัยมีสิทธิที่จะนำเอาผลงานวิจัยไปทำซ้ำหรือใช้ประโยชน์ได้โดยต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากสถาบัน ⊕ เมื่อนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่จะต้องระบุว่าเป็นผลงานของสถาบัน

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 5 และ 6 การให้บุคลากรของสถาบันไปร่วมวิจัยกับหน่วยงานอื่นๆในประเทศและต่างประเทศ	
คุณสมบัติ	⊕ ในการไปร่วมวิจัยกับหน่วยงานอื่นๆ มีอยู่ ลักษณะ 1. ไปร่วมวิจัยโดยทุนที่สนับสนุนโดยสถาบัน 2. ไปร่วมวิจัยโดยทุนที่หน่วยงานอื่นให้แก่สถาบัน 3. ไปร่วมวิจัยโดยทุนที่หน่วยงานอื่นให้แก่ตัวนักวิจัย 4. ไปร่วมวิจัยโดยทุนส่วนตัว ⊕ มี 2 ลักษณะคือ แบบเต็มเวลา ไม่เต็มเวลา ⊕ การไปร่วมวิจัยต้องมีสาขาการวิจัยที่มีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาหรือแผนแม่บทงานวิจัยของสถาบัน โดยคำนึงถึงประโยชน์และความต้องการของสถาบันเป็นหลัก ⊕ สถาบันที่ไปร่วมวิจัยจะต้องเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับในแวดวงการวิจัยในสาขาการวิจัยนั้นๆ
ระยะเวลา	⊕ โดยทั่วไปการลาเพื่อไปร่วมวิจัยกับหน่วยงานอื่นควรมีระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี หากมีเหตุผลต้องใช้ระยะเวลาเกินกว่า 1 ปี ต้องมีการขออนุมัติเป็นกรณีพิเศษต่อคณะกรรมการอำนวยการ
เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการวิจัย	⊕ หากสาขาการวิจัยที่นักวิจัยไปร่วมวิจัยเป็นสาขาการวิจัยที่ตรงกับแผนแม่บทงานวิจัยของสถาบัน นักวิจัยมีสิทธิขอรับเงินเดือนจากสถาบันโดยปกติ ⊕ หากสาขาการวิจัยที่นักวิจัยไปร่วมวิจัยไม่ตรงหรือไม่ตรงทั้งหมดกับแผนแม่บทงานวิจัยของสถาบัน ให้มีคณะกรรมการเพื่อประเมินสัดส่วนเงินเดือนที่นักวิจัยมีสิทธิขอรับระหว่างการทำไปร่วมวิจัยตามความเหมาะสม ⊕ นักวิจัยที่ไปร่วมวิจัยกับหน่วยงานอื่นโดยทุนที่สนับสนุนโดยสถาบัน (1) หรือทุนที่หน่วยงานอื่นให้แก่สถาบัน (2) เกินกว่า 3 เดือน จะต้องทำสัญญากับสถาบันก่อนที่จะไปร่วมวิจัย จะต้องกลับมาปฏิบัติงานให้แก่สถาบันอย่างน้อย 2 เท่าของระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ไปร่วมวิจัย หากไม่สามารถกลับมาปฏิบัติงานได้จะต้องชดเชย เงินเดือนและเงินอื่นใดที่ได้รับจากสถาบันในระหว่างที่ลาไปร่วมวิจัย กับเบี้ยปรับอีกสองเท่าของเงินดังกล่าว ⊕ นักวิจัยที่ไปร่วมวิจัยกับหน่วยงานอื่นโดยทุนที่หน่วยงานอื่นให้แก่ตัวนักวิจัย (3) หรือ ทุนส่วนตัว (4) เกินกว่า 3 เดือน จะต้องทำสัญญากับสถาบันก่อนที่จะไปร่วมวิจัย จะต้องกลับมาปฏิบัติงานให้แก่สถาบันอย่างน้อย 1 เท่าของระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ไปร่วมวิจัย หากไม่สามารถกลับมาปฏิบัติงานได้จะต้องชดเชย เงินเดือนและเงินอื่นใดที่ได้รับจากสถาบันในระหว่างที่ลาไปร่วมวิจัย กับเบี้ยปรับอีกสองเท่าของเงินดังกล่าว ⊕ ในกรณีที่กลับมาปฏิบัติงานไม่ครบตามเวลาที่ต้องชดเชย ก็ให้ลดเงินที่ต้องชดเชยและเบี้ยปรับลงตามส่วน

5.4 ระเบียบว่าด้วยทุนวิจัย

ทุนวิจัยถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทุนวิจัยมีหลายประเภท เช่น ทุนอุดหนุนการวิจัยจากภาครัฐ ทุนวิจัยจากกองทุนวิจัยต่างๆ ทุนวิจัยจากภาคเอกชน ฯลฯ สถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์เป็นสถาบันวิจัยหลักของฝ่ายตุลาการ ดังนั้นการที่จะรับทุนวิจัยใดๆ นั้นมีข้อจำกัดและจะต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อมิให้เกิดปัญหาในเรื่องของผลประโยชน์ทับซ้อนหรือผลประโยชน์ที่แอบแฝงมากับทุนวิจัยจากแหล่งต่างๆ

ระเบียบว่าด้วยทุนวิจัยนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นหลักการ กระบวนการ และข้อบังคับในการรับและบริหารจัดการทุนวิจัย โดยระเบียบว่าด้วยทุนวิจัยนี้มีประเด็นสำคัญทั้งหมด 3 ประการ คือ การจัดสรรเงินอุดหนุนวิจัยจากสำนักงานศาลยุติธรรมซึ่งเป็นงบประมาณที่รัฐอุดหนุนโดยตรง การพิจารณารับเงินจากหน่วยงานภายนอก อาทิ ทุนวิจัยและสัญญาจ้างกับหน่วยงานราชการต่างๆ ซึ่งถือเป็นงบประมาณที่รัฐอุดหนุนโดยอ้อม เงินอุดหนุนจากสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ และเงินบริจาค และสุดท้ายทุนจ้างวิจัยและร่วมวิจัยกับหน่วยงานภายนอกทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม สถาบันวิจัย สถาบันอุดมศึกษา และอื่นๆ ดังรูปที่ 5.7

รูปที่ 5.7 บริบทการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับทุนวิจัย

ระบุว่าด้วยทุนวิจัยในประเด็นสำคัญทั้ง 3 มีเนื้อหาในสาระสำคัญในรายละเอียดหลายประการ อาทิ หลักเกณฑ์การพิจารณาเงินอุดหนุนงานวิจัย การประเมินผลความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ของการใช้เงิน และความเชื่อมโยงต่อเป้าหมายของสถาบันวิจัยและพัฒนาฯ หลักเกณฑ์/แนวทางการพิจารณารับ/ไม่รับทุน คุณสมบัติของผู้รับจ้างวิจัย/ผู้ร่วมวิจัย หลักเกณฑ์การใช้ทรัพยากรเพื่อการวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาฯ จากผู้รับจ้างวิจัย ผู้ร่วมวิจัย และองค์กรอื่นๆ เป็นต้น ระบุว่าด้วยทุนวิจัยมีรายละเอียดที่เป็นประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 1 การจัดสรรเงินอุดหนุนวิจัยจากสำนักงานศาลยุติธรรม	
หลักเกณฑ์การพิจารณาเงินอุดหนุนงานวิจัย	⊕ ใช้ระบบคณะกรรมการเป็นกลไกในการตัดสินใจการจัดสรรเงินอุดหนุนวิจัย เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน (อาจใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนวิจัย”) โดยกำหนดองค์ประกอบ การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ⊕ องค์ประกอบของคณะกรรมการ ควรมีทั้งกรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานภายในศาลยุติธรรม และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอก ⊕ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนวิจัย มีดังนี้ (1) เป็นผู้จัดทำหลักเกณฑ์การพิจารณาเงินอุดหนุนงานวิจัย (2) เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกข้อเสนองานวิจัยที่จะได้รับเงินอุดหนุน (3) เป็นผู้เสนอผลการคัดเลือกต่อผู้บริหารสถาบันฯ เพื่ออนุมัติ (4) อำนาจอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารสถาบันฯ เป็นผู้กำหนด

หัวข้อ	แนวทางหลักเกณฑ์
การประเมินผลความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ของการใช้เงิน และความเชื่อมโยงต่อเป้าหมายของสถาบันฯ	⊕ ใช้ระบบคณะกรรมการเป็นกลไกในการประเมินผลเพื่อให้เกิดความโปร่งใส (อาจใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการประเมินผล”) โดยกำหนดองค์ประกอบ การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ⊕ คณะกรรมการประเมินผลควรเป็นคณะอิสระและมีกรรมการไม่ซ้ำกับคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนวิจัย เพื่อให้เกิดความเป็นอิสระในการประเมินผล ⊕ องค์ประกอบของคณะกรรมการ ควรมีทั้งกรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานภายในศาลยุติธรรม และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอก ⊕ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประเมินผล มี 2 ส่วนหลัก ดังนี้ (1) ประเมินความเชื่อมโยงของโครงการวิจัยที่ได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนต่อเป้าหมายของสถาบันฯ และ (2) ประเมินความสำเร็จตามเป้าหมายของหัวข้อการวิจัยในภาพรวมเมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนของทุนวิจัยที่จัดสรรไปแล้ว

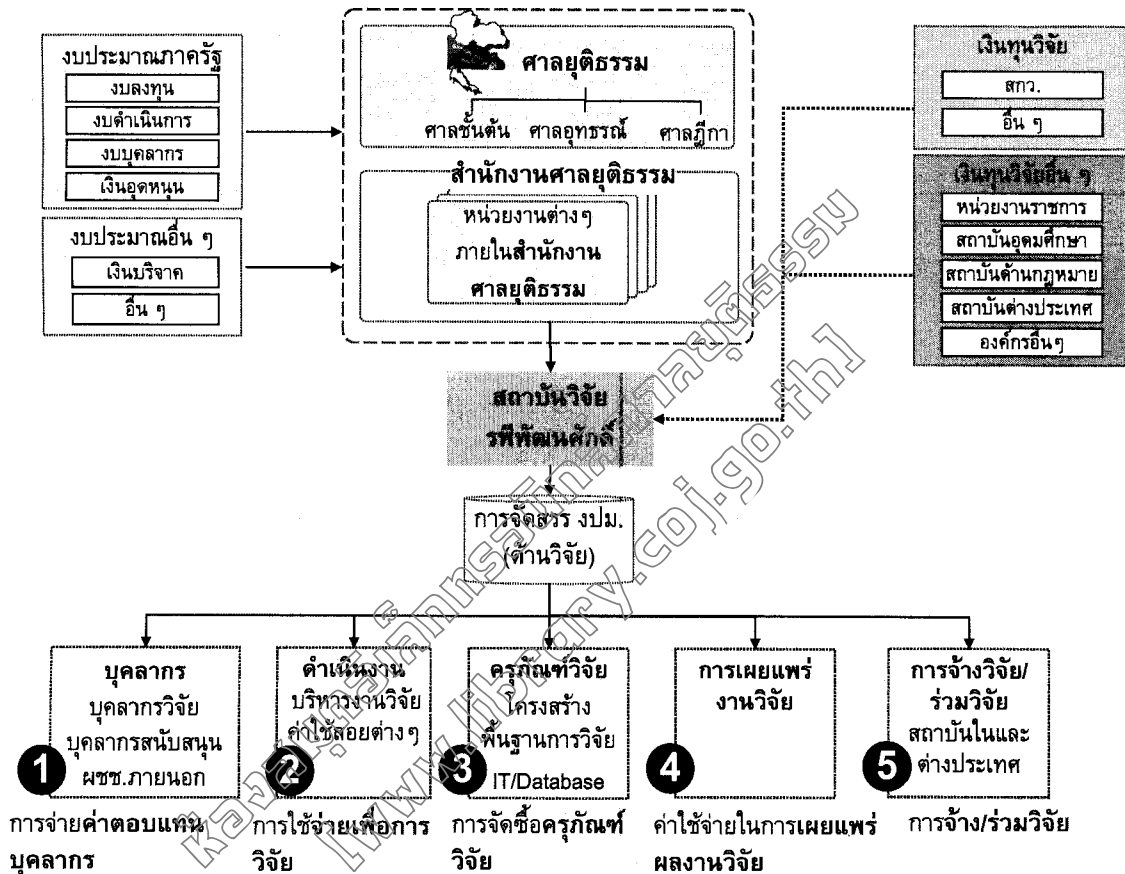
หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 2 การพิจารณาเงินทุนจากหน่วยงานภายนอก	
แนวทางการพิจารณา/ไม่รับทุน	⊕ ไม่รับทุนจากหน่วยงานภายนอกที่กำหนดหัวเรื่อง/หัวข้อวิจัยมาให้ และไม่รับทุนจากหน่วยงานภายนอกที่เชื่อได้ว่าอาจก่อให้เกิดความทับซ้อนของผลประโยชน์ (conflict of interest) กับงานศาล ⊕ ใช้ระบบคณะกรรมการเป็นกลไกในการตัดสินใจเพื่อให้มีความคล่องตัวและทันต่อสถานการณ์ของประเทศ (อาจใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการพิจารณาเงินทุนจากหน่วยงานภายนอก”) โดยกำหนดองค์ประกอบ การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ⊕ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาเงินทุนจากหน่วยงานภายนอก มีดังนี้ (1) เสนอแนวทางจัดหาเงินทุนจากหน่วยงานภายนอกต่อคณะกรรมการบริหาร เพื่อประกาศใช้ (2) เป็นผู้พิจารณาเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริหาร ว่าควรจะได้รับ/ไม่รับทุนจากหน่วยงานภายนอก (3) เสนอเพิ่มเติมหรือแก้ไขหลักเกณฑ์การรับ/ไม่รับทุนให้ทันต่อสถานการณ์ของประเทศ (4) อำนาจอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารสถาบันฯ เป็นผู้กำหนด
การบริหารจัดการเงินทุนวิจัย	⊕ หักเงินจำนวนหนึ่งจากเงินทุนที่ได้รับจากหน่วยงานภายนอก (เช่น 10-15%) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายส่วนกลางของสถาบันฯ ⊕ นำเงินทุนส่วนที่เหลือไปรวมกับเงินอุดหนุนวิจัยประจำปีเพื่อจัดสรรต่อไป ⊕ แนวทางปฏิบัติสำหรับทั้งกรณีเจ้าของทุนทำสัญญาให้ทุนกับสถาบันฯ และกรณีที่เจ้าของทุนทำสัญญาให้ทุนโดยตรงกับผู้ทำวิจัย เพื่อให้ครอบคลุมรูปแบบการให้เงินทุนวิจัยของหน่วยงานภายนอก ⊕ ในกรณีที่แหล่งทุนกำหนดเงื่อนไขการเบิกจ่ายแบบเฉพาะเจาะจง ให้ระบุว่าสถาบันฯ และผู้ทำวิจัยต้องปฏิบัติตามวิธีการเบิกจ่ายของแหล่งทุน

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 3 ทุนวิจัยเพื่อการจ้าง/ร่วมวิจัยกับหน่วยงานภายนอกทั้งในและต่างประเทศ	
แนวทางกำหนดการจ้างวิจัย/ร่วมวิจัย	⊕ กำหนดผู้มีอำนาจลงนามในสัญญาจ้างวิจัย/ร่วมวิจัย ⊕ จัดทำกระบวนการเสนอขอให้มีการจ้างวิจัย/ร่วมวิจัย ⊕ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกผู้รับจ้างวิจัย/ผู้ร่วมวิจัย (เช่น ศักยภาพของผู้ทำวิจัย ความพร้อมของผู้ทำวิจัย) โดยคำนึงถึงความโปร่งใสของกระบวนการคัดเลือก ⊕ กำหนดวิธีการติดตามและการรายงานความก้าวหน้า เพื่อให้มั่นใจว่าผู้รับจ้างวิจัยสามารถส่งมอบงานวิจัยได้ตามกำหนดเวลา และการร่วมวิจัยเป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถผลิตผลงานวิจัยได้ตามกำหนดเวลา ⊕ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจรับงาน เพื่อให้มั่นใจว่าสถาบันฯ มีบุคลากรที่มีความพร้อมในการตรวจรับงาน ผลงานของการจ้าง/ร่วมวิจัยมีคุณภาพตามที่กำหนด และภารกิจหรือข้อผูกพันอื่นๆ (ถ้ามี) ของการจ้าง/ร่วมวิจัยเสร็จสิ้นครบทุกรายการ ⊕ จัดทำแนวทางปฏิบัติกรณีมีการขอขยายเวลาทำวิจัย รวมถึงค่าปรับหรือค่าเสียหาย ⊕ กำหนดวิธีการประเมินผลการจ้าง/ร่วมวิจัย โดยประเมินทั้งระดับคุณภาพของผลผลิตงานวิจัย ผลลัพธ์และ/หรือผลกระทบ และกระบวนการจ้าง/ร่วมวิจัยเพื่อใช้ปรับปรุงการจ้าง/ร่วมวิจัยในครั้งต่อไป
หลักเกณฑ์การใช้ทรัพยากรเพื่อการวิจัยของสถาบันฯ	⊕ ประเภทของทรัพยากรของสถาบันฯ ที่ผู้รับจ้างวิจัย ผู้ร่วมวิจัย และองค์กรอื่นๆ สามารถขอใช้เพื่อการวิจัยได้ ⊕ อัตราค่าบริการการใช้ทรัพยากรของสถาบันฯ เพื่อการวิจัย โดยกำหนดอัตราตามประเภทของทรัพยากร รวมถึงกรณียกเว้นการคิดค่าบริการ

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หลักเกณฑ์การจัดสรร/แบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัย	⊕ กำหนดให้มีการทำข้อตกลงระหว่างผู้ทำวิจัยกับสถาบันฯว่า สถาบันฯเป็นผู้ที่มีสิทธิในผลงานวิจัยและทรัพย์สินทางปัญญาใดๆที่เกิดจากกระบวนการวิจัยและผลงานวิจัย โดยที่ผู้ทำวิจัยยังคงได้รับการจัดสรรผลประโยชน์จากการนำผลงานวิจัย/ทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ⊕ สัดส่วนการจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างผู้ทำวิจัยกับสถาบันฯ โดยจะจัดสรรจากรายได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆแล้ว (เช่น 30:70) ⊕ ค่าใช้จ่ายก่อนการจัดสรรผลประโยชน์ ประกอบด้วย (1) ค่าใช้จ่ายในการสร้างงานวิจัยและพัฒนา (2) ค่าใช้จ่ายเพื่อการตรวจสอบคุณภาพ การจดทะเบียนสิทธิบัตร และการรักษาสิทธิบัตร (3) ค่าใช้จ่ายในการเจรจาหรือดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ต่างๆ ⊕ ในกรณีผู้ทำวิจัยเป็นกลุ่มคณะ ให้มีการตกลงกันภายในกลุ่มและแจ้งสัดส่วนของผลงานให้สถาบันฯ รับทราบเพื่อใช้ในการจัดสรรผลประโยชน์ต่อไป ⊕ กำหนดให้ผู้ทำวิจัยต้องรักษาความลับงานวิจัย ซึ่งหากต้องการเปิดเผยส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของงานวิจัย (ซึ่งหมายความว่ารวมถึง การตีพิมพ์บทความวิจัยและบทความทางวิชาการ) จะต้องได้รับความยินยอมจากสถาบันฯเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมบทลงโทษ
การถ่ายทอดองค์ความรู้หลังจากงานวิจัย/ร่วมวิจัยแล้วเสร็จ	⊕ ให้มีการทำความเข้าใจตกลงกับผู้รับจ้าง/ร่วมวิจัยว่า จะต้องทำการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามที่กำหนดในสัญญาจ้าง/ร่วมวิจัย ⊕ รูปแบบและวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรของศาล (เช่น จัดสัมมนา จัดอบรม จัดทำคู่มือ จัดทำสื่อเผยแพร่ และอื่นๆ) เพื่อใช้เป็นข้อมูลทางเลือกและแนวทางปฏิบัติในการเจรจาทำสัญญาจ้าง/ร่วมวิจัยในประเด็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ของผลงานวิจัย

5.5 ระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงินวิจัย

ระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงินวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักการ กระบวนการและข้อบังคับ ในการใช้จ่ายเงินวิจัย ซึ่งระเบียบนี้ครอบคลุมการใช้จ่ายหลัก 5 ส่วน คือ 1) การใช้จ่ายเงินเพื่อเป็นค่าตอบแทนบุคลากร 2) การใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินการวิจัย 3) การใช้จ่ายเงินเพื่อจัดหาครุภัณฑ์ 4) การใช้จ่ายเงินเพื่อการเผยแพร่งานวิจัย และ 5) การใช้จ่ายเงินเพื่อการจ้างวิจัยและร่วมวิจัยกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ดังแสดงในรูปที่ 5.8

รูปที่ 5.8 บริบทการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายเงินวิจัย

ระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงินวิจัยมีเนื้อหาในสาระสำคัญตามองค์ประกอบหลักทั้ง 5 ส่วน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อาทิเช่น หลักเกณฑ์/อัตราค่าตอบแทนตามประเภทรายจ่าย เช่น เงินเดือนและค่ารับรองผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากร ฯลฯ วงเงินและอำนาจการสั่งจ่าย ประเภทของรายจ่ายที่ใช้จ่ายได้และที่ห้ามใช้จ่าย การตรวจสอบและป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อ การควบคุม/เก็บรักษา/เบิกจ่ายพัสดุ การส่งมอบครุภัณฑ์ที่สั่งซื้อโดยเงินวิจัยให้แก่สถาบันวิจัยหรือพัฒนาศักดิ์หลังวิจัยเสร็จ ประเภทของการเผยแพร่ผลงานวิจัย หลักเกณฑ์การให้เงินอุดหนุน กระบวนการและเงื่อนไขเวลาในการจ่ายค่าจ้างวิจัย หลักเกณฑ์/แนวทางในการร่วมแบ่งต้นทุนวิจัย เป็นต้น ระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงินวิจัยมีรายละเอียดในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 1 บุคลากร	
อัตราค่าตอบแทนบุคลากร	- กำหนดอัตราค่าตอบแทนบุคลากรภายในศาลยุติธรรม ตามประเภทรายจ่าย เช่น เงินเดือน ค่ารับรองผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากร ค่าล่วงเวลาและค่าปฏิบัติงานในวันหยุด (โดยอาจจะมีการกำหนดเพดานเงินเดือนว่า เงินเดือนมากกว่าเท่าไรไม่มีสิทธิได้รับค่าล่วงเวลาและค่าปฏิบัติงานในวันหยุด) ค่าเบี้ยประชุม ค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเขียนตำรา และอื่น ๆ ทั้งนี้ในบางรายการอาจจะกำหนดอัตราค่าตอบแทนแตกต่างกันตามตำแหน่งหน้าที่การงาน หรือตามภาระงานประจำที่มี หรือตามหน่วยงานต้นสังกัด - กำหนดอัตราค่าตอบแทนบุคลากรภายนอกศาลยุติธรรม ตามประเภทรายจ่าย
หมวด 2 การดำเนินงานวิจัย	
วงเงินและอำนาจการสั่งจ่าย	- กำหนดวงเงินและอำนาจในการอนุมัติสั่งจ่ายของผู้อำนวยการวิจัย - กำหนดวงเงินและอำนาจในการอนุมัติสั่งจ่ายของหัวหน้าโครงการวิจัยและผู้ทำวิจัย
การจัดการรายจ่ายของสถาบันฯ	- กำหนดประเภทของรายจ่ายที่ใช้จ่ายได้และที่ห้ามใช้จ่าย - กำหนดจำนวนเงินสูงสุดสำรองจ่ายของสถาบันฯ (เช่น 100,000 บาทต่อวัน) และจำนวนเงินสูงสุดสำรองจ่ายของหัวหน้าโครงการวิจัย (เช่น 5% ของมูลค่าโครงการวิจัย โดยมีวงเงินต่ำสุด 5,000 บาทต่อวัน และสูงสุดไม่เกิน 50,000 บาทต่อวัน) - กำหนดเงื่อนไขเวลาการยื่นขอเบิกค่าใช้จ่าย โดยนับจากวันใช้จ่ายจริง (เช่น ภายใน 15 วันนับจากวันใช้จ่ายจริง หรือภายในสิ้นเดือนถัดไปนับจากวันใช้จ่ายจริง) - กำหนดวิธีการจ่ายเงิน (เช่น เช็ค โอนเงิน เงินสด อื่น ๆ) และเงื่อนไขเวลาการจ่าย (เช่น ภายใน 30 วัน นับจากวันยื่นเรื่องขอเบิก หรือภายในสิ้นเดือนถัดไปนับจากวันยื่นเรื่องขอเบิก)

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
การจัดการรายจ่ายของสถาบันฯ (ต่อ)	⊕ กำหนดขั้นตอนปฏิบัติสำหรับกรณีเบิกจ่ายงบประมาณข้ามปี ต้องการโอนหมวดรายจ่าย เปลี่ยนแปลงรายการ การตั้งงบประมาณเพิ่มเติมระหว่างปี การลดงบประมาณรายจ่ายระหว่างปี และรายจ่ายที่มีได้ใช้จ่ายเมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ โดยระบุผู้มีอำนาจทำการ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ (เช่น สามารถโอนหมวดรายจ่ายได้ครบเท่าที่วงเงินงบประมาณทั้งหมดไม่เพิ่มขึ้น, การโอนหมวดรายจ่ายจะรับโอนเพิ่มได้ไม่เกิน 15% ของวงเงินเดิม, ไม่สามารถโอนเงินจากหมวดค่าใช้จ่ายส่วนกลางของสถาบันฯ ไปใช้ในหมวดอื่น, สามารถของงบประมาณยอดรวมเพิ่มขึ้นได้แต่ไม่เกิน 15% หรือหากเกิน 15% ต้องขออนุมัติเป็นกรณีเฉพาะ) ⊕ กำหนดเงื่อนไขเวลาและการจัดทำบัญชี รายงานทางการเงิน และการตรวจสอบบัญชีทั้งการตรวจสอบภายในและภายนอก
การจัดทำรายงานการเงินประเภทต่าง ๆ	⊕ ในกรณีที่โครงการวิจัยมีระยะเวลาเกิน 1 ปี ให้หัวหน้าโครงการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของโครงการวิจัย และจัดทำรายงานการเงินประจำปี ส่งให้แก่สถาบันฯ
หมวด 3 พัสดุและครุภัณฑ์เพื่อการวิจัย	
วงเงินและอำนาจในการจัดซื้อจัดจ้าง	⊕ ใช้ระบบคณะกรรมการเป็นกลไกในการจัดการเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงาน (อาจใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการดูแลและตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้าง”) โดยกำหนดองค์ประกอบ การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ⊕ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดูแลและตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้าง มีดังนี้ (1) กำหนดวงเงินและอำนาจของบุคลากรระดับต่าง ๆ ในการจัดซื้อจัดจ้าง (2) กำหนดประเภทของวิธีการจัดซื้อจัดจ้าง (3) กำหนดกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง (4) วางแผนการจัดซื้อจัดจ้าง (5) กำหนดรูปแบบสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง และการวางหลักประกัน (6) กำหนดวิธีการและขั้นตอนการตรวจรับของ/ตรวจรับงาน (7) อำนาจอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารสถาบันฯ เป็นผู้กำหนด

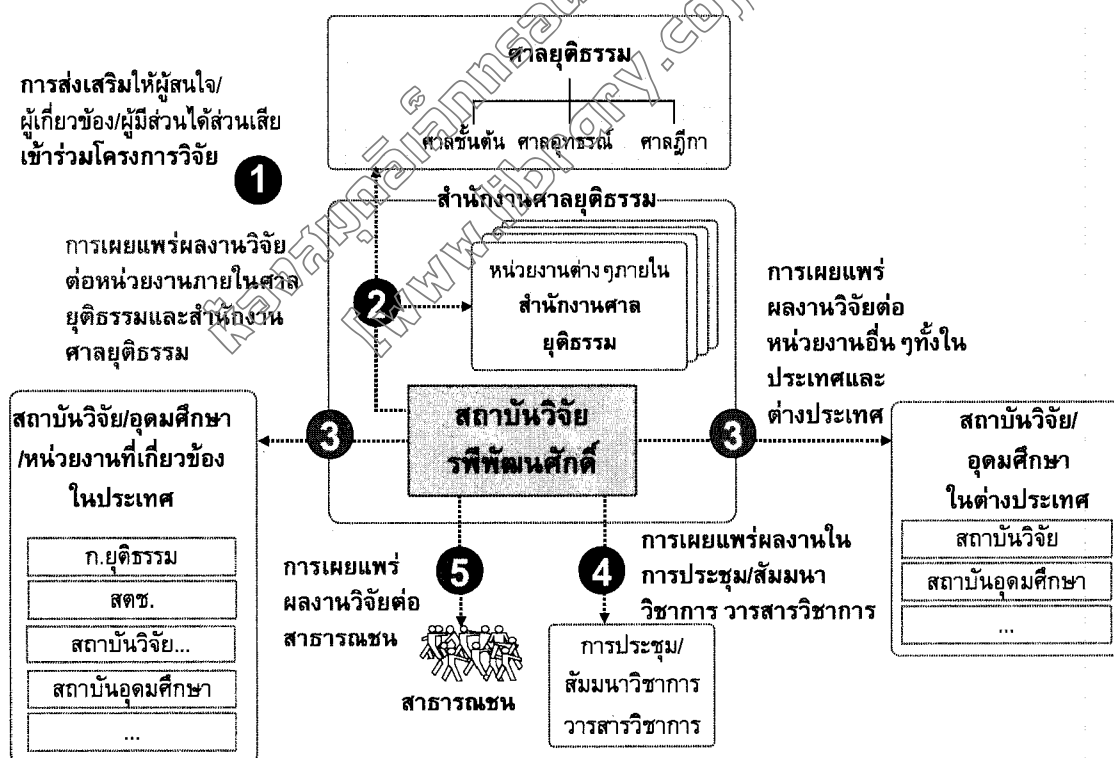
หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
การยืม การเช่า การแลกเปลี่ยน	⊕ กำหนดแนวทางปฏิบัติ รวมถึงอัตราค่าบริการ กรณียืม เช่า หรือแลกเปลี่ยนพัสดุ ทั้งสำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ภายในศตายุทธธรรม และหน่วยงานภายนอก
การควบคุม เก็บรักษา เบิก-จ่ายพัสดุ	⊕ กำหนดวิธีการจัดทำฐานข้อมูลพัสดุ โดยระบุหน่วยงานหรือบุคคลที่เป็นผู้รับผิดชอบ พร้อมระยะเวลาในการจัดทำและรายงานผล ⊕ กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับการเบิก-จ่ายพัสดุ เพื่อให้ทราบถึงความพร้อมด้านพัสดุทั้งจำนวนและคุณภาพ กิจกรรมและหน่วยงานที่ใช้พัสดุ และระดับการนำไปใช้ประโยชน์ ⊕ กำหนดการตรวจสอบพัสดุประจำปี โดยระบุผู้มีอำนาจในการตรวจสอบ ⊕ กำหนดให้ผู้ทำวิจัยต้องส่งมอบพัสดุที่สั่งซื้อโดยเงินวิจัยให้แก่สถาบันฯหลังวิจัยเสร็จ
หมวด 4 การเผยแพร่ผลงานวิจัย	
ประเภทของการเผยแพร่ผลงานวิจัย	⊕ กำหนดประเภทของการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่จะได้รับการอุดหนุน เช่น การประชุมวิชาการ วารสาร รายงานวิจัย หนังสือพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ อื่นๆ ฯลฯ
อัตราเงินอุดหนุนเพื่อการเผยแพร่ผลงาน	⊕ กำหนดหลักเกณฑ์การให้เงินอุดหนุน เช่น คุณสมบัติของผู้ขอ ประเภทของผลงานที่สามารถขอรับได้ มาตรฐานทางวิชาการ ฯลฯ ⊕ กำหนดรายการค่าใช้จ่าย อัตราค่าใช้จ่าย และค่าตอบแทนที่จะให้การอุดหนุน/ไม่อุดหนุน ตามประเภทของการเผยแพร่ ตามมาตรฐานทางวิชาการ และตามสถานที่ที่จัดการเผยแพร่ ⊕ กำหนดวิธีการอุดหนุนกรณีที่มีผู้ทำงานวิจัย/เผยแพร่งานวิจัยมากกว่า 1 คน ⊕ กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเอกสารและหลักฐานที่ต้องใช้ในการขอรับการอุดหนุน และเงื่อนไขเวลา

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 5 การจ้างวิจัย/ร่วมวิจัย	
ค่าใช้จ่าย	⊕ กำหนดตำแหน่งของบุคลากรที่มีอำนาจตัดสินใจอนุมัติค่าจ้างวิจัย และอนุมัติการเข้าร่วมแบกรับต้นทุนวิจัยกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ⊕ กำหนดรายการค่าใช้จ่าย อัตราค่าใช้จ่าย และค่าตอบแทนที่จะให้การอุดหนุน/ไม่อุดหนุน สำหรับกรณีบุคลากรเดินทางไปร่วมวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ⊕ กำหนดหลักเกณฑ์ประเมินต้นทุนของทรัพยากรที่จะนำไปใช้ร่วมแบกรับต้นทุนวิจัยกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น (เช่น คำนวณจากค่าเสื่อมราคา คำนวณจากอัตราค่าบริการบุคคลภายนอก)
หมวด 6 รายได้ของสถาบันฯ	
การจัดการรายได้ของสถาบันฯ	⊕ กำหนดประเภทรายได้ของสถาบันฯ ที่ไม่ต้องนำส่งศาลยุติธรรม ⊕ กำหนดอัตราการจัดเก็บค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมต่างๆ ⊕ กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแบ่งรายได้ให้กับหน่วยงานภายในศาลยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งรายได้นั้นๆ เช่น รายได้จากการจำหน่ายรายงานวิจัย รายได้จากค่าบริการขอใช้ทรัพยากรเพื่อการวิจัย รายได้จากการจัดอบรม เป็นต้น ⊕ กำหนดแนวทางปฏิบัติในการบริหารเงินรายได้ การนำเงินรายได้ไปหาผลประโยชน์ และการหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

5.6 แนวทาง/หลักเกณฑ์การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานวิจัย

การประชาสัมพันธ์ถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยของการศาลยุติธรรม เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทั้งประเทศ จึงควรใช้การประชาสัมพันธ์และสื่อสารสาธารณะประกาศให้ประชาชนได้รับรู้ รวมทั้งจะทำให้ผลงานวิจัยของศาลยุติธรรมได้ถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้ การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการวิจัยสามารถทำได้ใน 2 มิติคือ มิติการส่งเสริมให้ผู้สนใจ/ผู้เกี่ยวข้อง/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมโครงการวิจัย ที่รวมถึงการประกาศเชิญชวนสาธารณะในรูปแบบต่างๆ อีกมิติหนึ่งคือมิติการเผยแพร่ผลงานวิจัย เพื่อให้งานวิจัยมีโอกาสดูถูกนำไปใช้ประโยชน์ เกิดการต่อยอดงานวิจัย นอกจากนี้ยังถือเป็นการประชาสัมพันธ์และก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรเจ้าของงานวิจัยอีกด้วย

การเผยแพร่ผลงานวิจัยนั้นสามารถทำได้หลายช่องทาง ได้แก่ การเผยแพร่งานวิจัยให้กับหน่วยงานอื่นๆ ภายในองค์กร การเผยแพร่งานวิจัยให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ นอกองค์กรทั้งในและต่างประเทศ การเผยแพร่งานวิจัยในแวดวงวิชาการ และการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณะ ทั้งนี้การเผยแพร่ผลงานวิจัยไปยังกลุ่มเป้าหมายในช่องทางต่างๆ นั้นก็มีแนวทาง หลักเกณฑ์ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานวิจัยที่แตกต่างกัน ดังปรากฏในรูปที่ 5.9

รูปที่ 5.9 บริบทการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานวิจัย

แนวทาง/หลักเกณฑ์การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานวิจัยมีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

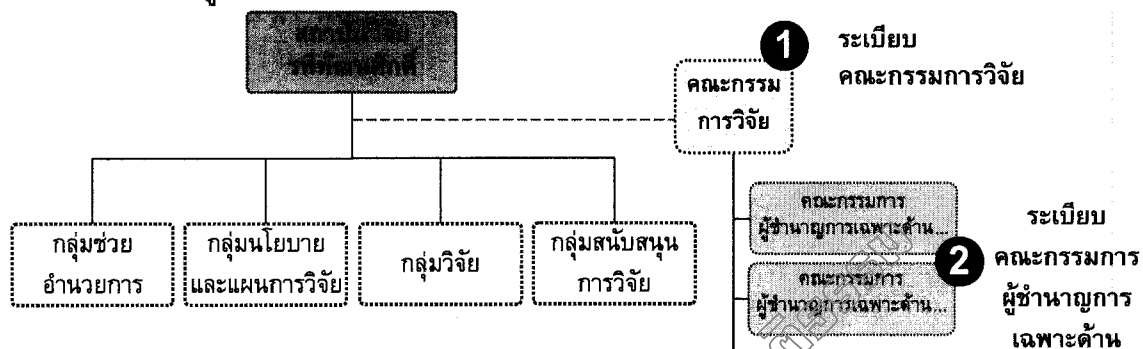
หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 1 การประกาศเชิญชวนเพื่อร่วมโครงการวิจัย	
รูปแบบการประกาศเชิญชวน	☐ ประกาศโครงการวิจัย โดยเอกสารผ่านส่วนราชการในสังกัดศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสมาคม/สภาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ☐ ประกาศโครงการวิจัยผ่านเว็บไซต์ของสถาบัน และของสำนักงานศาลยุติธรรม ☐ ใช้ระยะเวลาในการประกาศโครงการไม่น้อยกว่า 21 วันก่อนปิดรับข้อเสนอ
คุณสมบัติของผู้มีสิทธิยื่นข้อเสนอ	☐ เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ☐ เป็นหน่วยงานต่าง ๆ ในภาครัฐหรือเอกชนที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ☐ เป็นผู้ที่ดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง ☐ มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดีในสาขาการวิจัยที่ยื่นข้อเสนอ ☐ สามารถปฏิบัติงานวิจัยและควบคุมการวิจัยได้ตลอดระยะเวลาโครงการ ☐ ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานต้นสังกัดให้ความเห็นชอบ ☐ ไม่เป็นผู้ติดค้างการส่งรายงานการวิจัยสำหรับโครงการวิจัยที่ได้รับการอุดหนุนจากสถาบันซึ่งสิ้นสุดระยะเวลาทำการวิจัยไปแล้ว
หมวด 2 การเผยแพร่งานวิจัยต่อหน่วยงานภายในศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม	
วิธีการเผยแพร่	☐ เมื่อแล้วเสร็จงานวิจัยทุกชิ้น เว้นแต่งานวิจัยที่แหล่งทุนวิจัยมีข้อกำหนดมิให้เผยแพร่ เป็นเรื่องที่ถูกกำหนดให้เป็นความลับ ควรจะต้องได้รับการเผยแพร่สาระสำคัญของงานวิจัยสู่หน่วยงานระดับกอง/สำนักทุกแห่ง ทั้งในสำนักงานศาลยุติธรรมและศาลยุติธรรม โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง อาทิ จัดหมายข่าว อินทราเน็ต หนังสือรวมผลงานวิจัยประจำปี ฯลฯ ☐ รายงานผลการวิจัยทุกชิ้น เว้นแต่งานวิจัยที่แหล่งทุนวิจัยมีข้อกำหนดมิให้เผยแพร่ เป็นเรื่องที่ถูกกำหนดให้เป็นความลับ จะต้องมีส่วนเก็บไว้ที่ห้องสมุดของสถาบัน
หมวด 3 การเผยแพร่งานวิจัยต่อหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ	
วิธีการเผยแพร่	☐ เมื่อแล้วเสร็จงานวิจัยทุกชิ้น เว้นแต่งานวิจัยที่แหล่งทุนวิจัยมีข้อกำหนดมิให้เผยแพร่ เป็นเรื่องที่ถูกกำหนดให้เป็นความลับ จะต้องได้รับการเผยแพร่สาระสำคัญของงานวิจัยสู่ส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม มหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่ง โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง อาทิ จัดหมายข่าว หนังสือรวมผลงานวิจัยประจำปี ฯลฯ

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 4 การเผยแพร่ผลงานในการประชุม/สัมมนาเชิงวิชาการ วารสารวิชาการ	
การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อใช้ในการเผยแพร่ ผลงานในเชิงวิชาการ	⊕ สถาบันควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อการเผยแพร่งานวิจัยในการประชุม/สัมมนาเชิงวิชาการ วารสารวิชาการ โดยมีอัตราการสนับสนุนคือ (ร่าง) — บทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ▣ วารสารวิชาการระดับนานาชาติซึ่งสืบค้นได้ในฐานข้อมูลมาตรฐานสากล และมีผู้ทบทวนเชิงวิชาการอย่างเข้มข้นไม่น้อยกว่า 2 คน สนับสนุนเรื่องละไม่เกิน 50,000 บาท ▣ วารสารวิชาการระดับภูมิภาคมีผู้พิจารณาเชิงวิชาการอย่างเข้มข้นไม่น้อยกว่า 2 คน สนับสนุนเรื่องละไม่เกิน 25,000 บาท ▣ วารสารวิชาการในประเทศมีผู้พิจารณาเชิงวิชาการอย่างเข้มข้นไม่น้อยกว่า 2 คน สนับสนุนเรื่องละไม่เกิน 10,000 บาท — บทความวิจัยที่เป็นบทความปริทัศน์ สนับสนุนเรื่องละไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนเต็ม — บทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในรายงานการประชุมทางวิชาการ ▣ การประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติมีผู้ทบทวนเชิงวิชาการอย่างเข้มข้นไม่น้อยกว่า 2 คน สนับสนุนเรื่องละไม่เกิน 15,000 บาท ▣ การประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติสนับสนุนเรื่องละไม่เกิน 10,000 บาท ▣ การประชุมทางวิชาการระดับภูมิภาคมีผู้พิจารณาเชิงวิชาการอย่างเข้มข้นไม่น้อยกว่า 2 คน สนับสนุนเรื่องละไม่เกิน 1,500 บาท ▣ การประชุมทางวิชาการในประเทศมีผู้พิจารณาเชิงวิชาการอย่างเข้มข้นไม่น้อยกว่า 2 คน สนับสนุนเรื่องละไม่เกิน 5,000 บาท — ในกรณีที่ผู้เขียนบทความวิจัยหลายคนให้อำนาจจำนวนผู้เขียนหาร และสนับสนุนให้เฉพาะผู้เขียนที่เป็นบุคลากรของสถาบัน

หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 5 การเผยแพร่ผลงานวิจัยต่อสาธารณชน	
วิธีการเผยแพร่และการสนับสนุน	⊕ สถาบันสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยต่อสาธารณชนผ่านสื่อมวลชน โดยวิธีการต่างๆ โดยมีอัตราค่าการให้การสนับสนุน ได้แก่ — การเผยแพร่ทางโทรทัศน์ ครั้งละไม่เกิน 2,000 บาท — การเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์รายวันระดับประเทศ ครั้งละไม่เกิน 1,500 บาท — การเผยแพร่ทางสื่อสิ่งพิมพ์รายสัปดาห์หรือรายบักษ์หรือสื่อ สิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเดียวกัน ครั้งละไม่เกิน 1,000 บาท — การเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของสถาบัน ครั้งละไม่เกิน 1,000 บาท
หมวด 6 การพิจารณาการกลั่นกรองข้อมูลก่อนเผยแพร่	
คณะกรรมการกลั่นกรองข้อมูลเพื่อการเผยแพร่	⊕ ให้มีการตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองข้อมูลเพื่อการเผยแพร่ เพื่อการพิจารณาการกลั่นกรองข้อมูลก่อนเผยแพร่ออกสู่หน่วยงานภายนอก โดยมีหน้าที่คัดผลงานวิจัยที่ไม่สมควรเผยแพร่ออกสู่หน่วยงานภายนอกออกไป อาทิ งานวิจัยที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างองค์กร เป็นต้น ⊕ งานวิจัยทุกชิ้น เว้นแต่บทความการประชุม/สัมมนาเชิงวิชาการ วารสารวิชาการ จะต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองข้อมูลก่อนการเผยแพร่

5.7 ระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการวิจัย

การดำเนินการเชิงวิชาการของสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์ สามารถดำเนินการในรูปแบบของ คณะกรรมการวิจัย ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการบริหารของสถาบันฯ โดย ภายใต้คณะกรรมการวิจัยจะประกอบไปด้วยคณะอนุกรรมการวิจัยด้านต่างๆ นอกจากนี้ยังอาจจะมี การแต่งตั้งผู้ช่วยอำนาจงานวิจัย และตำแหน่งอื่นๆ เช่น ที่ปรึกษาสถาบันฯ หรือตำแหน่งอื่นๆตาม ความจำเป็น (ดังรูปที่ 5.10)

รูปที่ 5.10 คณะกรรมการวิจัย คณะอนุกรรมการวิจัย และผู้ช่วยอำนาจงานวิจัยของสถาบันฯ

ในรายละเอียดของระเบียบว่าด้วยกรรมการ/อนุกรรมการ/ผู้ช่วยอำนาจงานวิจัยนั้นมีสาระสำคัญที่ต้อง กำหนดไว้ อาทิ องค์ประกอบ คุณสมบัติ อำนาจหน้าที่ กระบวนการคัดเลือก/แต่งตั้ง และความสัมพันธ์กับส่วนงานต่างๆภายในสถาบันฯ เป็นต้น ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นระเบียบที่กำหนด องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ กระบวนการแต่งตั้ง ภาระการดำรงตำแหน่ง และประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

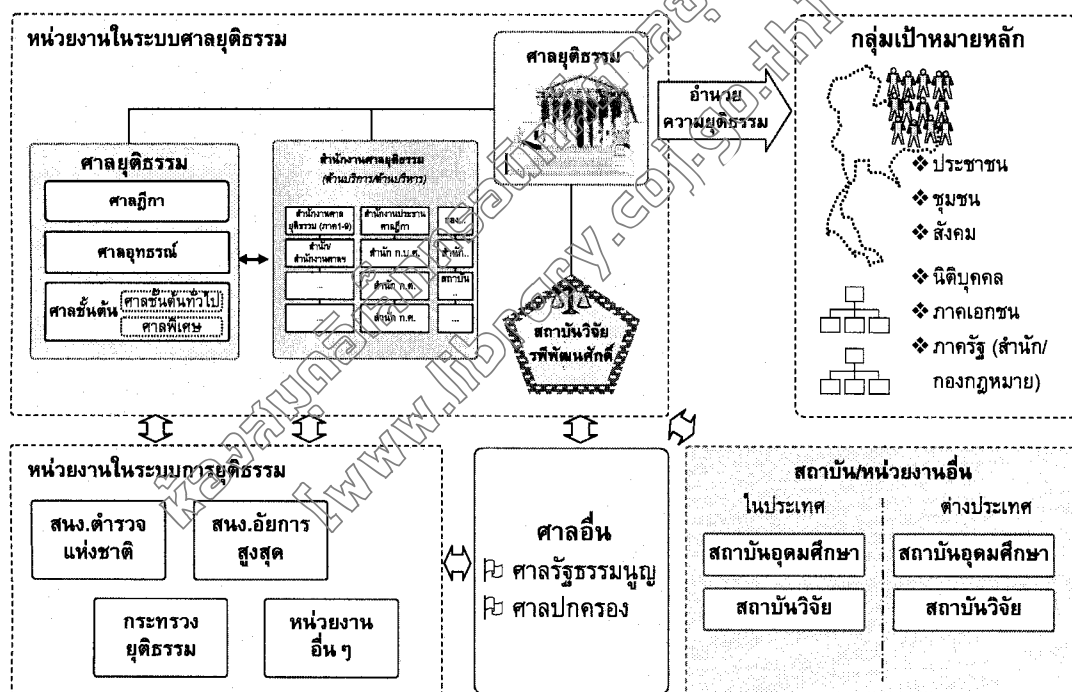
หัวข้อ	แนวทาง/หลักเกณฑ์
หมวด 1 คณะกรรมการวิจัย	
องค์ประกอบ	⊕ คณะกรรมการวิจัยประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิดังต่อไปนี้ (ร่าง) — ผู้พิพากษาศาลยุติธรรมผู้มีประสบการณ์ 5 ท่าน — ผู้ทรงคุณวุฒิจากสมาคม/สภาวิชาชีพ 2 ท่าน — นักวิชาการด้านนิติศาสตร์จากสถาบันอุดมศึกษา 2 ท่าน
อำนาจหน้าที่	⊕ พิจารณากำหนด และอนุมัติแผนแม่บทงานวิจัยของสถาบัน ⊕ ให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการและคณะกรรมการอำนวยการของสถาบันในประเด็นด้านการวิจัย ⊕ ประเมินผลการวิจัยของสถาบัน ⊕ แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน และคณะอนุกรรมการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
กระบวนการคัดเลือก/แต่งตั้ง	⊕ คณะกรรมการอำนวยการเป็นผู้คัดเลือก สรรหา และแต่งตั้ง
วาระการดำรงตำแหน่ง	⊕ การดำรงตำแหน่งได้วาระละ 3 ปี
หมวด 2 คณะกรรมการผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน	
องค์ประกอบ	⊕ คณะกรรมการผู้ชำนาญการประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิดังต่อไปนี้ (ร่าง) — ผู้พิพากษาศาลยุติธรรมผู้มีประสบการณ์ 3 ท่าน ที่มีความรู้เฉพาะในแต่ละด้าน — ผู้ทรงคุณวุฒิจากสมาคม/สภาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง 1 ท่าน — นักวิชาการด้านนิติศาสตร์จากสถาบันอุดมศึกษา 1 ท่าน
อำนาจหน้าที่	⊕ ให้ความเห็นเพื่อพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัยของสถาบัน ⊕ ให้คำปรึกษาเชิงวิชาการเฉพาะด้านต่อผู้บริหารสถาบัน ⊕ ประเมินผลโครงการวิจัย
กระบวนการคัดเลือก/แต่งตั้ง	⊕ คณะกรรมการวิจัยเป็นผู้คัดเลือก สรรหา และแต่งตั้ง
วาระการดำรงตำแหน่ง	⊕ การดำรงตำแหน่งได้วาระละ 3 ปี หรือตามวาระของคณะกรรมการวิจัย

6. แผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรมและ กรอบแผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยพีพีพัฒนศักดิ์

6.1 แผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม

6.1.1 กรอบแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม

“แผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรม” เป็นทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ในการวิจัยและพัฒนาอันจะนำไปสู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวิสัยทัศน์ของศาลยุติธรรม ทั้งนี้คณะที่ปรึกษาได้จัดทำแผนแม่บทการวิจัย โดยอยู่บนหลักการของการตอบสนองการปฏิบัติงานของระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ซึ่งต้องคำนึงถึง กลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอันได้แก่หน่วยงานในระบบศาลยุติธรรม หน่วยงานในระบบการยุติธรรม ศาลอื่น ๆ รวมไปถึงสถาบันการศึกษา ประชาชน และสถาบันวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ดังรูปที่ 6.1

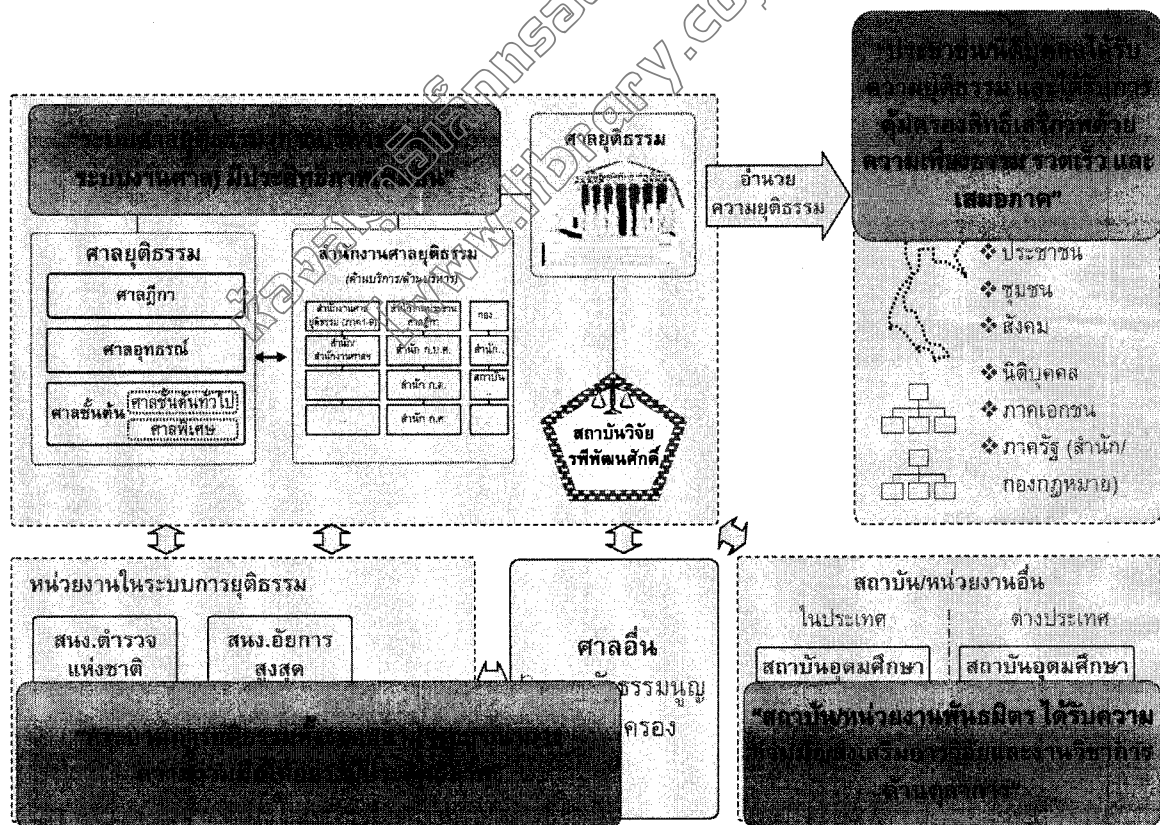
รูปที่ 6.1 สถาบันวิจัยพีพีพัฒนศักดิ์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

กระบวนการจัดทำแผนแม่บทการวิจัย จึงให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจถึงความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกฝ่าย จากนั้นจึงกำหนดกรอบโครงสร้างผลผลิตสถาบันวิจัยพีพีพัฒนศักดิ์ ให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย อันจะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าแผนแม่บทการวิจัย ที่จัดทำขึ้นประกอบไปด้วยผลผลิตที่สามารถสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักได้อย่างแท้จริง และยังแสดงให้เห็นถึงทิศทางที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ซึ่งเอื้อต่อการ

เข้าร่วมภารกิจการวิจัยและพัฒนาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์ภาคส่วนต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

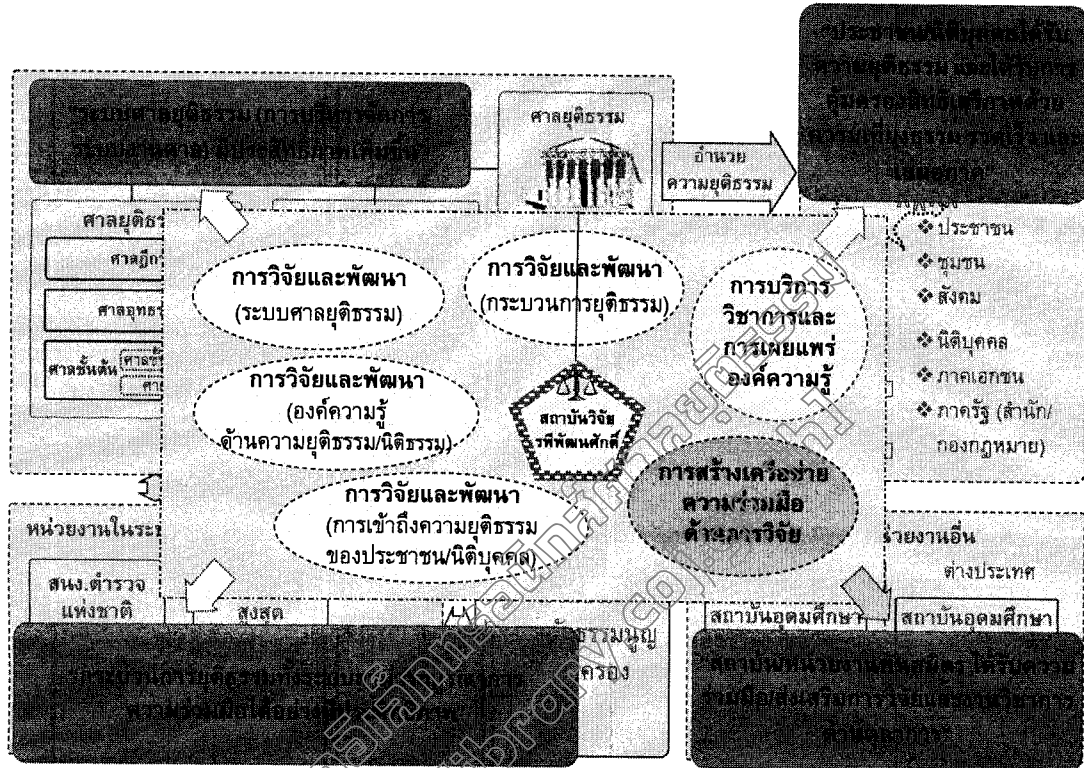
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มมีความคาดหวังต่อการวิจัยและพัฒนาของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีในมิติที่แตกต่างกันไป (รูปที่ 6.2) ดังนี้

- (1) หน่วยงานภายในระบบศาลยุติธรรม อันได้แก่ ศาลสูง ศาลชั้นต้น ศาลพิเศษ และหน่วยงานต่างๆ ในสำนักงานศาลยุติธรรม ต่างคาดหวังว่าการวิจัยและพัฒนาจะสามารถสนับสนุนให้ระบบศาลยุติธรรมมีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้น ทั้งในส่วนของการบริหารจัดการและระบบงานศาล
- (2) หน่วยงานในระบบการยุติธรรม อันได้แก่ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นๆ ต่างคาดหวังว่าการบูรณาการความร่วมมือกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (3) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นทั้งในและต่างประเทศ คาดหวังความร่วมมือและการส่งเสริมการวิจัยและงานวิชาการด้านตุลาการ
- (4) กลุ่มเป้าหมายหลัก อันได้แก่ ประชาชน ชุมชน สังคม นิตยบุคคล ภาคเอกชน และภาครัฐ ต่างคาดหวังว่าจะได้รับความยุติธรรม และได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว และเสมอภาค

รูปที่ 6.2 ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

เพื่อให้การวิจัยและพัฒนาของสถาบันวิจัยรพีพัฒน์ศักดิ์สามารถตอบสนองความคาดหวังของแต่ละภาคส่วนข้างต้น อันจะทำให้สามารถระดมความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักและสร้างประโยชน์ร่วมกันได้อย่างแท้จริง สถาบันวิจัยรพีพัฒน์ศักดิ์จึงได้กำหนดผลผลิตขึ้นจำนวน 3 ผลผลิต ได้แก่ ผลผลิตที่ 1 การวิจัยและพัฒนา ผลผลิตที่ 2 การบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้ และ ผลผลิตที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัย ดังแสดงรายละเอียดในรูปที่ 6.3

รูปที่ 6.3 ผลผลิตสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์

ผลผลิตที่ 1 การวิจัยและพัฒนา

ประเด็น

- 1.1 การพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม
- 1.2 การพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมประชาชน
- 1.3 การพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรม
- 1.4 โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

ผลผลิตที่ 2 การบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้

ประเด็น

- ## 2.1 การให้ความรู้แก่ประชาชน/บุคคลทั่วไป/นิติบุคคล

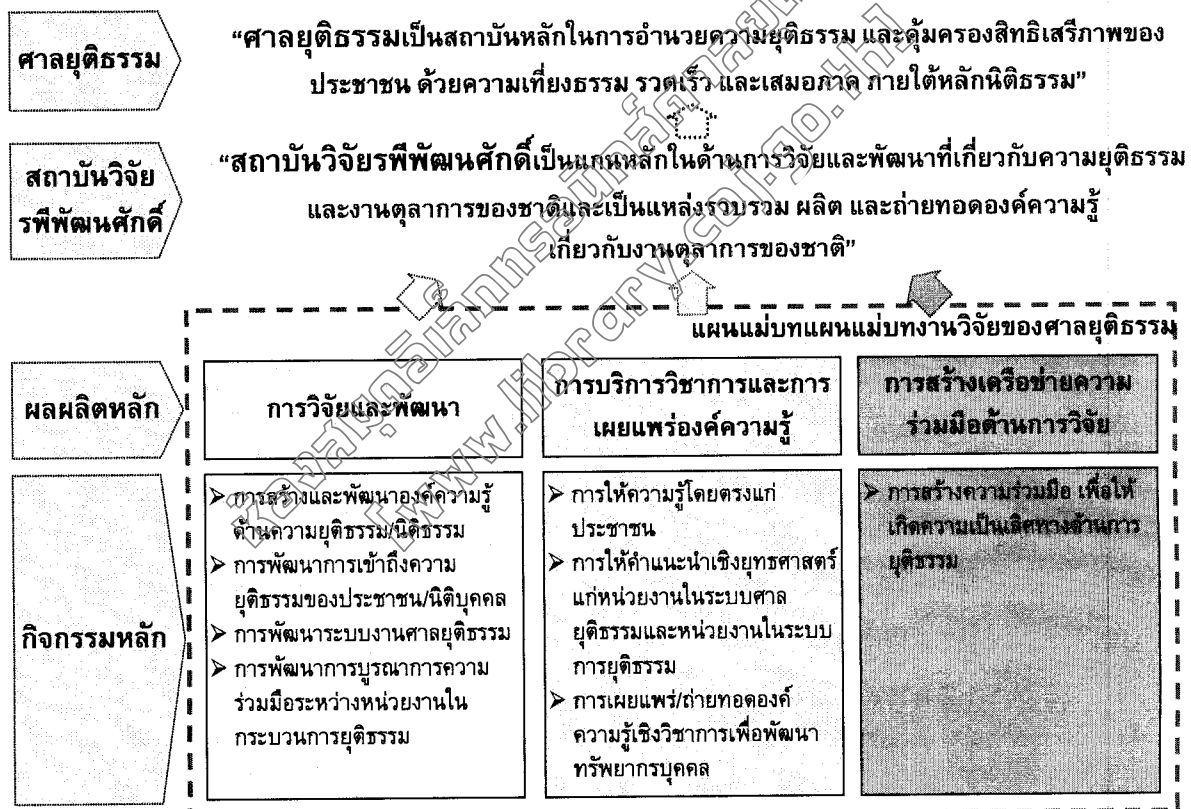
- 2.2 การให้คำแนะนำเชิงยุทธศาสตร์แก่หน่วยงานในระบบศาลยุติธรรมและ
หน่วยงานในระบบการยุติธรรม
- 2.3 การเผยแพร่/ถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงวิชาการเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ผลผลิตที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัย ประเด็น

- 3.1 การสร้างความร่วมมือ เพื่อให้เกิดความเป็นเลิศทางด้านการยุติธรรม

6.1.2 แนวทางการนำแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรมไปสู่การปฏิบัติ

แผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรมเป็นกลไกเชิงนโยบายที่สำคัญ อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวิสัยทัศน์ของศาลยุติธรรม ดังเห็นได้จากรูปที่ 6.4

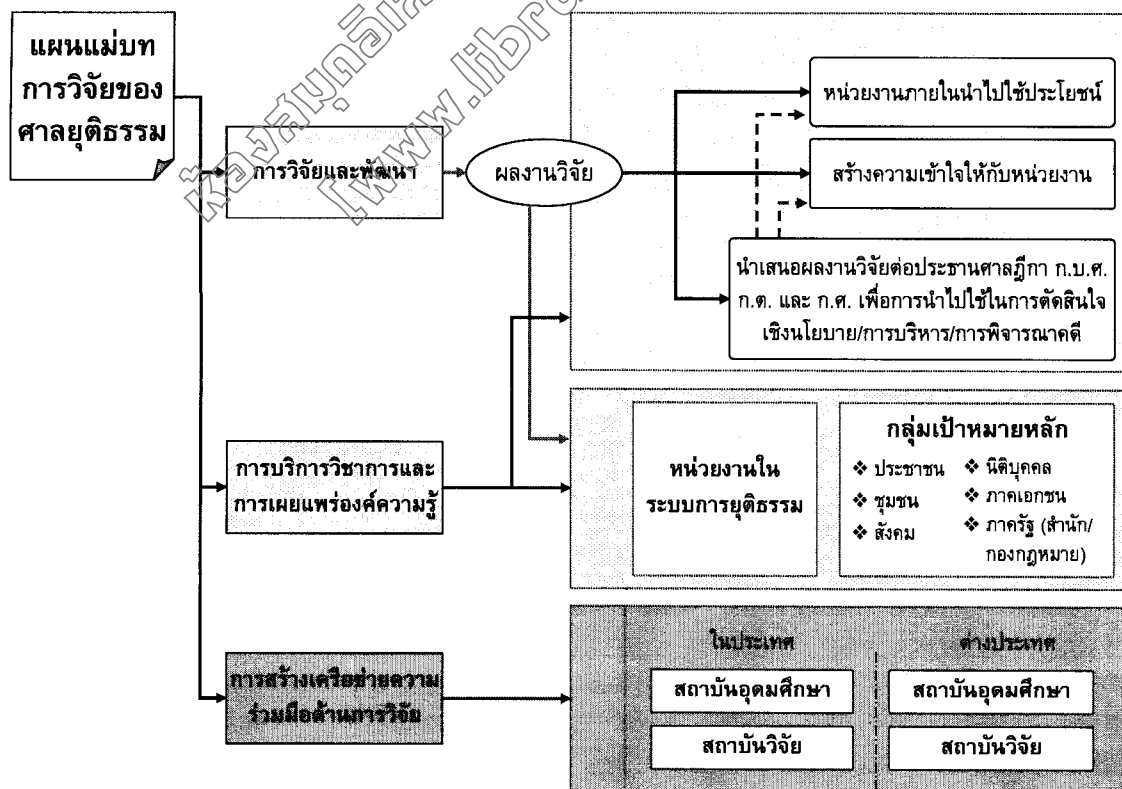

รูปที่ 6.4 ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรม

ทั้งนี้ การดำเนินการตามแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรมแบ่งได้ ดังนี้

- ✚ ศาลยุติธรรมดำเนินการวิจัยเองโดยใช้บุคลากรของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมซึ่งมีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการทำวิจัย
- ✚ การร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่น คือ การที่ศาลยุติธรรมร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมเพื่อทำการวิจัยร่วมกัน เช่น กระทรวงยุติธรรม สำนักอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สภานายความ เป็นต้น
- ✚ การให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ คือ การให้หน่วยงานอื่นดำเนินการวิจัยให้เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันวิจัยอื่น ๆ เช่น สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมของกระทรวงยุติธรรม สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษาของศาลรัฐธรรมนูญ หรือสำนักวิจัยและวิชาการของศาลปกครอง เป็นต้น
- ✚ การจ้างวิจัย คือ การจ้างหน่วยงานอื่นหรือสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีความเชี่ยวชาญเฉพาะในการทำวิจัย
- ✚ การร่วมวิจัยกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเพื่อนบ้าน

ท้ายที่สุด เมื่อมีการดำเนินการตามแผนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบจะทำให้ได้ทั้งผลงานวิจัย การเผยแพร่องค์ความรู้ และการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัย นำไปสู่ความเป็นเลิศของสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดีในองค์ความรู้ด้านระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

รูปที่ 6.5 การนำผลผลิตของแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรมไปสู่การใช้ประโยชน์

ผลผลิต

1. การวิจัยและพัฒนา

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม
และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

ผลผลิต	1. การวิจัยและพัฒนา									
วัตถุประสงค์	เพื่อวิจัยและพัฒนาที่เสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มุ่งหวังให้ศาลเป็นที่พึ่งของประชาชน รวมทั้งสามารถอำนวยความสะดวกสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว และเสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรม									
ประเด็น (Theme)	เรื่อง (Area)	จุดเน้น (Focus)	เวลาดำเนินการ			แนวทางการวิจัย				
			2551	2552	2553	สอ.สช.นอ.สช.นอ.	สอ.สช.นอ.สช.นอ.	สอ.สช.นอ.สช.นอ.	สอ.สช.นอ.สช.นอ.	
1.1 การพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม	1.1.1 องค์ความรู้พื้นฐาน	1.1.1.1 ความรู้พื้นฐานความยุติธรรม	X	X			X			X
		1.1.1.2 หลักนิติธรรมและการพัฒนาประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย	X				X			X
		1.1.1.3 ความเชื่อมโยงระหว่างวิชากฎหมายและวิชาการอื่นๆ	X				X	X	X	
		1.1.2.1 กฎหมายของประเทศ	X	X			X	X		
		1.1.2.2 กฎหมายระหว่างประเทศ		X	X			X		X
1.2 การพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน	1.2.1 การเข้าถึงความยุติธรรมและการได้รับความเป็นธรรมของประชาชน (Access to Justice and Fairness)	1.2.1.1 การขยายโอกาสการเข้าถึงความยุติธรรม โดยความสะดวกรวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่าย	X	X			X	X		X
		1.2.1.2 การคุ้มครองสิทธิของประชาชน/ชุมชน	X	X			X	X		X
		1.2.1.3 ความเข้าใจของประชาชนกับศาลประเภทต่าง ๆ	X	X						
		1.2.1.4 การเข้าถึงความยุติธรรมของผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ทุพพลภาพ (Physically Challenged Person)	X					X	X	X

ผลผลิต		1. การวิจัยและพัฒนา							
วัตถุประสงค์		เพื่อวิจัยและพัฒนาที่เสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มุ่งหวังให้ศาลเป็นที่พึ่งของประชาชน รวมทั้งสามารถอำนวยความสะดวกสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว และเสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรม							
ประเด็น (Theme)	เรื่อง (Area)	จุดเน้น (Focus)	เวลาดำเนินการ			แนวทางการวิจัย			
			2551	2552	2553	คดีแพ่งคดีอาญา	คดีปกครอง	คดีแรงงานคดีล้มละลายคดี	คดีอื่นๆ
1.2 การพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)	1.2.2 ความไว้วางใจและความเชื่อมั่นของประชาชน (Public Trust and Confidence)	1.2.2.1 ผลลัพธ์และผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ จากคำพิพากษาและกระบวนการพิจารณาพิพากษาที่ดี โดยเฉพาะคดีที่ประชาชนสนใจ/เฝ้าติดตาม	x	x	x	x			
		1.2.2.2 การศึกษาและพัฒนาแนวทางหรือการดำเนินการเชิงรุก เพื่อลดผลกระทบเชิงลบที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและความศรัทธาของประชาชน	x		x				x
1.3 การพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรม	1.3.1 การบริหารจัดการการพิจารณาดี (Case Management)	1.3.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการพิจารณาดี (ปัจจัยทางตรง) เช่น อัตรากำลังผู้พิพากษา แรงจูงใจ และระบบการปฏิบัติงาน	x				x	x	x
		1.3.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการพิจารณาดี (ปัจจัยสนับสนุน) เช่น ระบบการพิจารณาดีแบบต่างๆ และฐานข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับคดีและการพิจารณาดี	x						x

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

ผลผลิต	1. การวิจัยและพัฒนา										
วัตถุประสงค์	เพื่อวิจัยและพัฒนาที่เสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มุ่งหวังให้ศาลเป็นที่พึ่งของประชาชน รวมทั้งสามารถอำนวยความสะดวก และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว และเสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรม										
ประเด็น (Theme)	เรื่อง (Area)	จุดเน้น (Focus)	เวลาดำเนินการ			แนวทางการวิจัย					
			2551	2552	2553	ข้อมูลเบื้องต้น	ทูลเกล้าฯ เสนอแนะ	เสนอแนะต่อหน่วยงาน	ดำเนินการ		
1.3 การพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรม (ต่อ)	1.3.2 การเพิ่มประสิทธิภาพการพิจารณาคดีเฉพาะที่/เฉพาะเรื่อง/คดีศาลพิเศษ/กลุ่มคดีพิเศษ	1.3.2.1 การพิจารณาคดีเฉพาะในแต่ละพื้นที่ที่มีลักษณะของคดีที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ อาทิ คดีป่าไม้ คดีในพื้นที่ชายแดน เป็นต้น	x	x		x	x		x	x	
		1.3.2.2 การพิจารณาคดีพิเศษตามลักษณะและประเภทของคดี อาทิ คดียาเสพติด เป็นต้น	x	x		x	x		x	x	
		1.3.2.2 เรื่องที่มีความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนในขณะนั้น (Hot Issues) หรือกำลังเป็นปัญหาและส่งผลกระทบในปัจจุบัน	x	x	x	x	x		x	x	
	1.3.3 การระงับข้อพิพาททางเลือก	1.3.3.1 กระบวนการระงับข้อพิพาททางแพ่ง (Alternative Dispute Resolution)	x				x			x	x
		1.3.3.2 กระบวนการระงับข้อพิพาททางอาญา (Restorative Justice) ที่ส่งเสริมให้ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการจัดการ แก้ไข และฟื้นฟูเยียวยาและชดเชยความเสียหาย และฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างกัน	x				x			x	x
		1.3.3.3 ผลประโยชน์ของประเทศและบทบาทของส่วนราชการ กับระบบอนุญาโตตุลาการและการไกล่เกลี่ย		x			x		x	x	

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม และการทำงานตามแผนงานในการบริหารงานด้านกรวิจัย

ผลผลิต		1. การวิจัยและพัฒนา									
วัตถุประสงค์		เพื่อวิจัยและพัฒนาที่เสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มุ่งหวังให้ศาลเป็นที่พึ่งของประชาชน รวมทั้งสามารถอำนวยความสะดวกสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว และเสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรม									
ประเด็น (Theme)	เรื่อง (Area)	จุดเน้น (Focus)	เวลาดำเนินการ			แนวทางการวิจัย					
			2551	2552	2553	สอดคล้องกับแผนแม่บท	สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ	สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการย่อย	สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการย่อย		
1.3 การพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรม (ต่อ)	1.3.4 การพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษา	1.3.4.1 ได้รับความเหมาะสมของขอบเขตการดำเนินงานเรื่องต่าง ๆ ของผู้พิพากษาเพื่อให้เกิดเอกภาพในการตัดสินใจ	x	x	2553						
		1.3.4.2 แนวทางในกรณีใช้ดุลพินิจในการพิจารณาคดีของผู้พิพากษา	x	x			x				x
		1.3.4.3 ระบบและแนวทางการตรวจสอบสำนวนคดีโดยผู้พิพากษาผู้มีประสบการณ์สูงเพื่อรักษาและเพิ่มคุณภาพของการพิจารณาคดี		x			x	x			
		1.3.4.4 การใช้หลักเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์มูลค่าความเสียหายและการกำหนดโทษ		x	x			x			x

ผลผลิต		1. การวิจัยและพัฒนา																			
วัตถุประสงค์		เพื่อวิจัยและพัฒนาที่เสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มุ่งหวังให้ศาลเป็นที่พึ่งของประชาชน รวมทั้งสามารถอำนวยความสะดวก และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว และเสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรม																			
ประเด็น (Theme)	เรื่อง (Area)	จุดเน้น (Focus)	เวลาดำเนินการ			แนวทางการวิจัย															
			2551	2552	2553	จัดงบประมาณพิเศษ	ขอทุนจากหน่วยงานอื่น	ขอทุนจากหน่วยงานอื่น	ขอทุนจากหน่วยงานอื่น												
1.3 การพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรม (ต่อ)	1.3.5 การพัฒนาระบบการบริหารงานศาลยุติธรรม	1.3.5.1 การพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลศาลยุติธรรม เช่น ระบบการเข้าสู่ตำแหน่งของบุคลากรของศาลยุติธรรม	x			x			x												
		1.3.5.2 การบูรณาการฐานข้อมูลศาลยุติธรรมและการจัดการองค์ความรู้	x			x															
		1.3.5.3 การพัฒนาเครื่องอำนวยความสะดวกและระบบ e-court		x		x															
		1.3.5.4 ระบบงบประมาณและเงินทุน (Court Funding)			x	x															
		1.3.5.5 ความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวกของศาลยุติธรรม (Court Security and Facility)			x																
	1.3.6 การบูรณาการกับหน่วยงานในศาลยุติธรรม	1.3.6.1 การบูรณาการนวัตกรรมในด้านระบบงาน บุคลากร ฐานข้อมูลและการจัดการองค์ความรู้			x		x														
1.3.6.2 แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินนโยบายต่าง ๆ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง		x		x		x															

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

ผลผลิต		1. การวิจัยและพัฒนา								
วัตถุประสงค์		เพื่อวิจัยและพัฒนาที่เสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มุ่งหวังให้ศาลเป็นที่พึ่งของประชาชน รวมทั้งสามารถอำนวยความสะดวกสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว และเสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรม								
ประเด็น (Theme)	เรื่อง (Area)	จุดเห็น (Focus)	เวลาดำเนินการ			แนวทางการวิจัย				
			2551	2552	2553	สอดคล้องแผนแม่บท	สอดคล้องแผนแม่บท	สอดคล้องแผนแม่บท	สอดคล้องแผนแม่บท	
1.4 โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	1.4.1 เส้นแบ่งอำนาจศาลและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	1.4.1.1 เส้นแบ่งเขตอำนาจระหว่างศาลและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม อาทิ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีทางแพ่ง (กรมบังคับคดี) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีทางอาญา (กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน) และหน่วยงานด้านการยุติธรรมอื่นๆ	x			x	x	x	x	x
	1.4.1.2 การบูรณาการความร่วมมือในลักษณะการสร้างพันธมิตรกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศาลยุติธรรม	1.4.1.3 ความเป็นอิสระของศาลยุติธรรม	x			x	x	x	x	x
	1.4.2 เส้นแบ่งอำนาจศาลแต่ละประเภท	1.4.2.1 เส้นแบ่งเขตอำนาจระหว่างศาลแต่ละประเภท อาทิ ศาลยุติธรรมกับศาลปกครอง ศาลยุติธรรมกับศาลรัฐธรรมนูญ				x	x	x	x	x

ผลผลิต

2. การบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม
และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านกาววิจัย

2. การบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้									
ผลลัพธ์	เพื่อให้บริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในระบบศาลยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชน บุคคลทั่วไป และนิติบุคคล ตลอดจนพัฒนาบุคลากรในสายวิชาชีพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของระบบศาลยุติธรรมทั้งระบบ								
ประเด็น (Theme)	เรื่อง (Area)	จุดเน้น (Focus)	เวลาดำเนินการ			การดำเนินงาน			
			2551	2552	2553	ข้อบัญญัติศาล	หอสมุดศาล	แบบพิมพ์หอสมุดศาล	แผนปฏิบัติงาน
2.1 การให้ความรู้แก่ ประชาชน/บุคคลทั่วไป/นิติ บุคคล	2.1.1 การประชาสัมพันธ์สร้าง ความเข้าใจให้ประชาชนรับรู้ และเข้าใจใน สิทธิ เสรีภาพ ของประชาชน	2.1.1.1 การเผยแพร่กฎหมายที่จำเป็น ใกล้และหรือเหมาะสมกับ สถานการณ์โอกาสแก่ประชาชน	x	x	x	x	x	x	
		2.1.1.2 การให้ความรู้เกี่ยวกับ การเคารพสิทธิ การป้องกันสิทธิ และ การประนีประนอม	x	x	x	x	x	x	
		2.1.1.3 การเป็นที่พึ่งและการให้ความช่วยเหลือประชาชนในลักษณะ ต่างๆ เมื่อประสบปัญหา เช่น การสร้างระบบการให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางกฎหมาย การพัฒนาคุณภาพของทนายอาสา เป็นต้น	x	x	x	x			
		2.1.2 การเปิดเผยข้อมูลการพิจารณาพิพากษาคดีต่อสาธารณะทั้ง ก่อนและหลังคำพิพากษา เพื่อเป็นการเฝ้าระวังให้ประชาชน/บุคคล ทั่วไป/นิติบุคคล	x	x	x	x	x		
	2.1.2 การเปิดเผยข้อมูลการ พิจารณาพิพากษาคดีต่อ สาธารณะทั้งก่อนและหลังคำ พิพากษา	2.1.2.2 การสื่อสารข้อมูลคดีซึ่งมีความอ่อนไหวหรือคดีอื่น ๆ (X-files) ที่เป็นที่สนใจของสาธารณะ	x	x	x	x			

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม
และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

ผลผลิต	2. การบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้									
วัตถุประสงค์	เพื่อให้บริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในระบบศาลยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชน บุคคลทั่วไป และนิติบุคคล ตลอดจนพัฒนาบุคลากรในสายวิชาชีพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของระบบศาลยุติธรรมทั้งระบบ									
ประเด็น (Theme)	เรื่อง (Area)	จุดเห็น (Focus)	เวลาดำเนินการ			การดำเนินงาน				
			2551	2552	2553	สอนและเผยแพร่ความรู้	เผยแพร่เอกสารเผยแพร่	เผยแพร่สื่อหรือเผยแพร่	เผยแพร่เอกสาร	
2.1 การให้ความรู้แก่ประชาชน/บุคคลทั่วไป/นิติบุคคล (ต่อ)	2.1.3 การเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย การเคารพและป้องกันสิทธิ และความยุติธรรม แก่เด็กและเยาวชน และคนพิการ	2.1.3.1 วิธีการ สื่อ และช่องทางในการเผยแพร่กฎหมายที่จำเป็นและ/หรือเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน 2.1.3.2 แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และการปกป้องสิทธิของคนพิการ	x	x	x	x	x			
	2.1.4 การแปลเอกสารต่างๆ จากภาษาต่างประเทศ	2.1.4.1 การแปลเอกสารต่างประเทศ อาทิ บทความเชิงวิชาการ หนังสือ ข้อมูลการพิจารณาคดีสำคัญ กฎหมาย ฯลฯ เพื่อความสะดวกและประสิทธิภาพในการเผยแพร่และใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการและการปฏิบัติ	x	x	x					

2. การบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้									
เพื่อให้บริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในระบบศาลยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชน บุคคลทั่วไป และนิติบุคคล ตลอดจนพัฒนาบุคลากรในสายวิชาชีพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของระบบศาลยุติธรรมทั้งระบบ									
ประเด็น (Theme)	เรื่อง (Area)	จุดเน้น (Focus)	เวลาดำเนินการ			การดำเนินงาน			
			2551	2552	2553	กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 1	กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 2	กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 3	กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 4
2.2 การให้คำแนะนำเชิงยุทธศาสตร์แก่หน่วยงานในระบบศาลยุติธรรมและหน่วยงานในระบบการยุติธรรม	2.2.1 การสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหารระดับสูงของศาลยุติธรรม (ภายใน)	2.2.1.1 การสนับสนุนข้อมูลแก่ผู้บริหารระดับสูงเพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง	x	x	x				
		2.2.1.2 การพัฒนาระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-office) และเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในศาลยุติธรรม เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานสนับสนุน (Back office) ไปยังศาลสูง ศาลชั้นต้น และศาลพิเศษ		x			x		
	2.2.2 การสนับสนุนข้อมูลและการให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (ภายนอก)	2.2.2.1 การแลกเปลี่ยนและให้คำแนะนำคำปรึกษาซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	x				x		x
		2.2.2.2 การเชื่อมโยงข้อมูลสำคัญ (Key Information) ของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในศาลยุติธรรม	x	x	x				
		2.2.2.3 การเสริมสร้างความร่วมมือ/ความเข้าใจระหว่างหน่วยงานเพื่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือ	x	x	x				x

2. การบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้									
เพื่อให้บริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในระบบศาลยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชน บุคคลทั่วไป และนิติบุคคล ตลอดจนพัฒนาบุคลากรในสายวิชาชีพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของระบบศาลยุติธรรมทั้งระบบ									
ประเด็น (Theme)	เรื่อง (Area)	จุดเน้น (Focus)	เวลาดำเนินการ				การดำเนินงาน		
			2551	2552	2553		สอนและสอนแก่ผู้ อยู่และอยู่สอน	สอนและสอนแก่ผู้ อยู่และอยู่สอน	สอนและสอนแก่ผู้ อยู่และอยู่สอน
2.3 การเผยแพร่/ถ่ายทอด องค์ความรู้และเป็นที่ปรึกษา ในการพัฒนางานวิชาการ/ วิจัยและการจัดกิจกรรมทาง วิชาการ (การสัมมนาทาง วิชาการ การจัดเวทีวิชาการ ฯลฯ)	2.3.1 การฝึกอบรมเฉพาะ เรื่อง/ หลักสูตรในสายวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้อง	2.3.1.1 การฝึกอบรม (หลักสูตรระยะสั้นยาว) ให้ความรู้เชิงวิชาการ แก่บุคลากรภายนอกที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับระบบศาลยุติธรรมและ กระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ อัยการ ทนายความ สำนัก/กอง กฎหมายของภาคเอกชนและภาครัฐ เป็นต้น	x	x	x		x	x	x
	2.3.2 การพัฒนาหลักสูตร ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา	2.3.2.1 การสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนา หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับระบบศาลยุติธรรม (หลักสูตรร่วม/Joint Program)		x	x			x	
		2.3.2.2 การให้ทุนการศึกษาเพื่อการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ยุติธรรมและกระบวนงานยุติธรรม		x	x		x	x	
		2.3.2.3 การให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบศาลยุติธรรมแก่สถาบัน อุดมศึกษาเพื่อใช้พัฒนาหลักสูตร และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับระบบ ศาลยุติธรรมแก่นิสิต นักศึกษา		x	x		x	x	
	2.3.3 การพัฒนางานวิชาการ และกิจกรรมทางวิชาการ	2.3.3.1 การจัดกิจกรรมทางวิชาการ อาทิ การสัมมนาทางวิชาการ การจัดเวทีวิชาการ ฯลฯ	x	x	x		x	x	

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม
และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

ผลผลิต

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัย

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม
และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัย									
เพื่อเพิ่มศักยภาพในการวิจัยของสถาบันวิจัยที่พัฒนาขึ้นนี้ อีกทั้งการผลักดันให้สถาบันวิจัยที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศด้านตุลาการ									
ผลผลิต วัตถุประสงค์	ประเด็น (Theme)	เรื่อง (Area)	จุดเน้น (Focus)	เวลาดำเนินการ			การดำเนินงาน		
				2551	2552	2553	กลยุทธ์และตัวชี้วัด	ข้อบกพร่อง/ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
3.1 การสร้างความร่วมมือ เพื่อให้เกิดความเป็นเลิศ ทางด้านการยุติธรรม	3.1.1 เสริมสร้างความร่วมมือ ด้านการวิจัยและพัฒนา สถาบันอุดมศึกษาและ สถาบันวิจัยในประเทศและ ต่างประเทศ และสหวิชาชีพที่ เกี่ยวข้อง อาทิ สภา ทนายความ	3.1.1.1 การเป็นศูนย์กลางข้อมูลและองค์ความรู้ในระบบศาลยุติธรรม 3.1.1.2 การสร้างวัฒนธรรมการวิจัยและการวิจัยร่วมภายในศาล ยุติธรรม และร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันวิจัยในประเทศ และต่างประเทศ	3.1.1.3 การแบ่งปันทรัพยากร (Resource Sharing) เพื่อการวิจัย 3.1.1.4 ระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ของศาลยุติธรรม และบูรณา การกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (Total Integration) 3.1.1.5 การแลกเปลี่ยน/สนับสนุนบุคลากรเพื่อการวิจัยร่วมกับ สถาบันอุดมศึกษา/สถาบันวิจัย/สหภาพทนายความ	x	x	x	x	x	x
	3.1.2 การสร้างเครือข่ายการ วิจัยกับหน่วยงานในประเทศ เพื่อนบ้าน	3.1.2.1 การให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในการวิจัยและ พัฒนา 3.1.2.2 การแบ่งปันทรัพยากร (Resource Sharing) เพื่อการวิจัย ได้แก่ ข้อมูลและบุคลากร	3.1.2.1 การให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในการวิจัยและ พัฒนา 3.1.2.2 การแบ่งปันทรัพยากร (Resource Sharing) เพื่อการวิจัย			x	x		x

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

6.2 แผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยและพัฒนา

6.2.1 ทัวไป

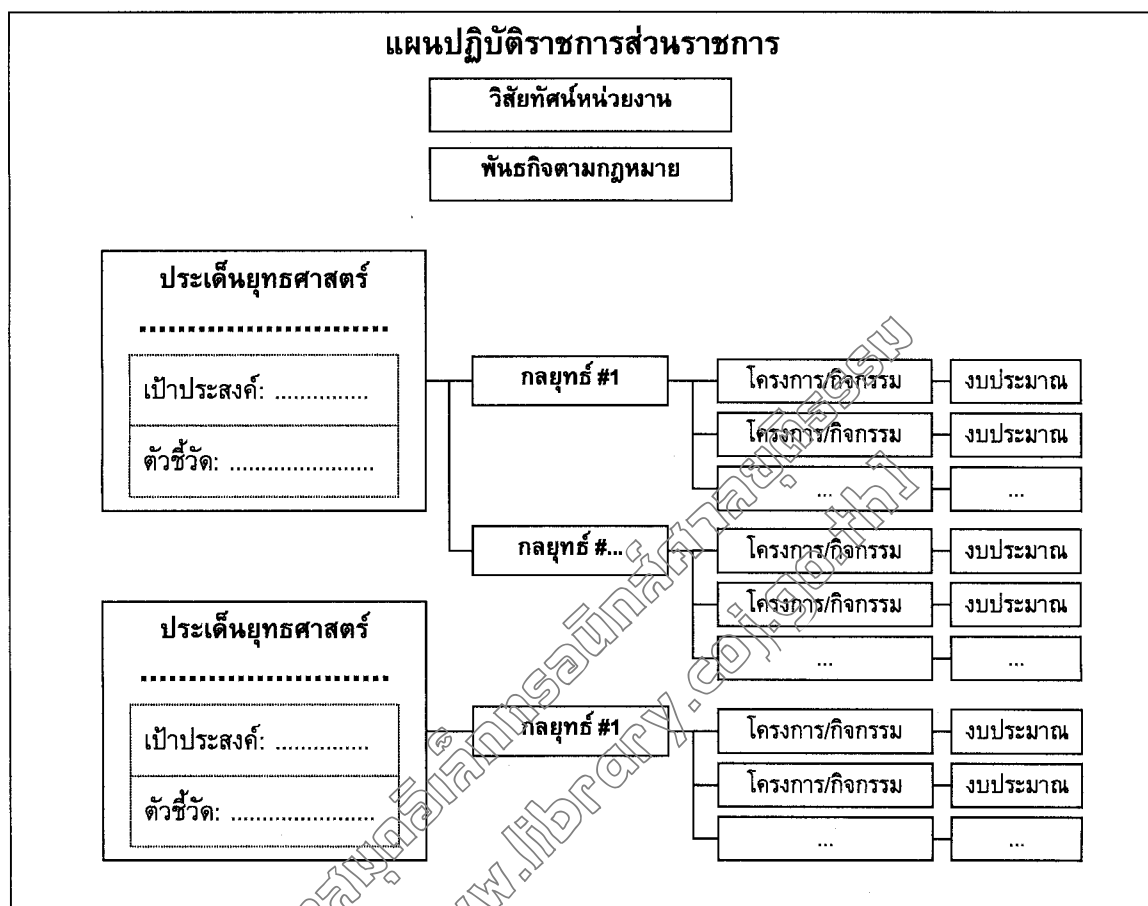
ที่ผ่านมา ระบบราชการของไทยได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่มีพลวัตสูงอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองแนวทางการบริหารจัดการที่ใช้ยุทธศาสตร์เป็นตัวนำได้ ดังเห็นได้จากการปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2546 ซึ่งการบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดสัมฤทธิ์ผลต่อการกิจของรัฐ เกิดประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น กระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น กระจายอำนาจตัดสินใจ อำนาจความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงานที่ชัดเจน (มาตรา 3/1) อย่างไรก็ตาม การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนส่งผลให้ทุกส่วนราชการต้องขับเคลื่อนส่วนราชการอย่างมีทิศทางและเป็นระบบ ยิ่งไปกว่านั้น ในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งมีเจตนารมณ์มุ่งเน้นการบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ โดยบัญญัติให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติการ

ในอีกมุมหนึ่งการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Business Plan: SBP) เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับองค์กรในการบริหารองค์กรให้บรรลุวิสัยทัศน์ โดยมีการถ่ายทอดวิสัยทัศน์สู่เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ กลยุทธ์ แผนการดำเนินงาน และงบประมาณอย่างเป็นรูปธรรม โดยทั่วไปกระบวนการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก โดยเริ่มจากการวางแผนยุทธศาสตร์ในระดับองค์กร (Strategic Corporate Plan) และการวางแผนยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจ (Strategic Business Plan) ซึ่งจะเป็นการมองไปข้างหน้าประมาณ 3-5 ปี ส่วนสุดท้าย คือ การวางแผนปฏิบัติงาน (Strategic Action Plan) ซึ่งจะทำให้การวางแผนทุกปี (Norton, 2004) เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่เสมอ

ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามทิศทางการพัฒนาระบบราชการซึ่งอยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 และเป็นไปตามหลักการการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ขณะที่ปรึกษาจึงใช้แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการซึ่งสำนักงาน ก.พ.ร.กำหนดให้เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการของทุกส่วนราชการมาเป็นหลักในการจัดทำ อย่างไรก็ตามได้เพิ่มเติมประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงของสถาบันวิจัยและพัฒนาฯ เพื่อให้สถาบันวิจัยและพัฒนาฯ สามารถนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6.2.2 เค้าโครงแผนปฏิบัติราชการ

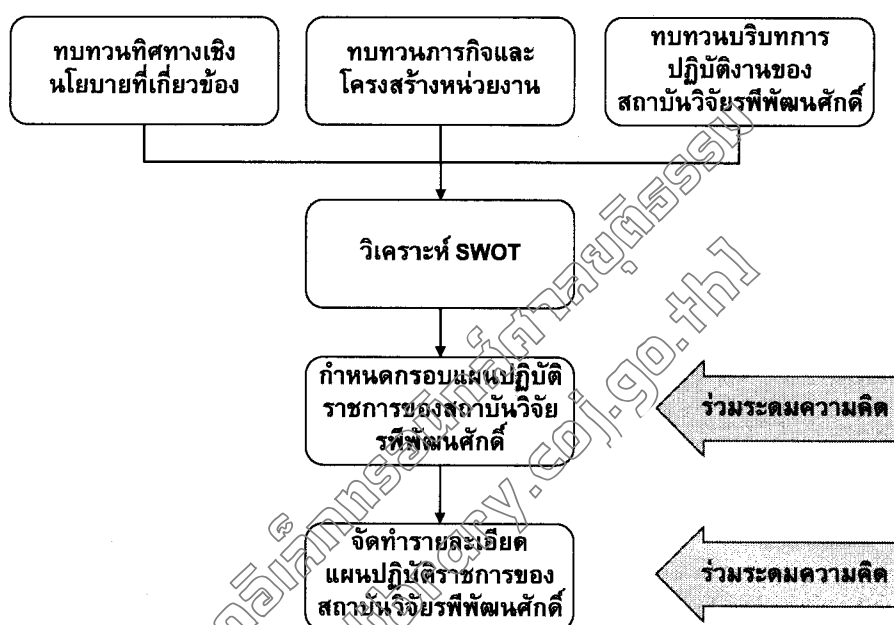
จากการทบทวนแผนปฏิบัติราชการราชการของสำนักงาน ก.พ.ร.ซึ่งใช้หลักการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ พบว่ามีสาระสำคัญหลัก ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์/ตัวชี้วัด กลยุทธ์ โครงการ และงบประมาณ โดยมีเค้าโครงแผนแผนปฏิบัติราชการดังรูปที่ 6.6

รูปที่ 6.6 เค้าโครงแผนปฏิบัติราชการสำนักงาน ก.พ.ร.

6.2.3 การจัดทำรอบแผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยและพัฒนา

แผนปฏิบัติการของหน่วยงานเป็นสิ่งที่แสดงถึงทิศทาง การดำเนินงานของหน่วยงานเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่กำหนดภายใต้สภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นก่อนการจัดทำแผนปฏิบัติการต้องทำความเข้าใจขอบเขตภารกิจและโครงสร้างของสถาบันวิจัยและพัฒนา ทำความเข้าใจบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องและบริบทการปฏิบัติงานของสถาบันวิจัยและพัฒนา ตลอดจนวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ดังรูปที่ 6.7 เพื่อให้สามารถจัดทำแผนปฏิบัติการได้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ได้จริงในเชิงปฏิบัติ

รูปที่ 6.7 การจัดทำรอบแผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยและพัฒนา

6.2.3.1 นโยบาย ภารกิจ และโครงสร้างหน่วยงาน

จากการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม พ.ศ.2549-2552 พบว่าใน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มศักยภาพระบบการสนับสนุนการอำนวยความสะดวกยุติธรรม นั้นศาลยุติธรรมได้กำหนดให้จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนา เพื่อเป็นสถาบันจัดการหลักในการกำหนดแนวคิดริเริ่ม และศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการดำเนินงานของศาลยุติธรรม ตลอดจนจัดทำแผนงาน โครงการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนากฎหมาย ระบบพิจารณาพิพากษาคดี ระบบการบริหารงานศาล เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันศาลยุติธรรมได้จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาขึ้นเพื่อดำเนินการดังกล่าวแล้ว คณะที่ปรึกษาได้ทบทวนอำนาจหน้าที่ของสถาบันวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีดังนี้

- ก) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการประจำปีด้านการวิจัยของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม

- ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ มาตรฐาน หรือแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัย รวมทั้งดำเนินการควบคุมคุณภาพงานวิจัยให้ได้มาตรฐานสากล
- ค) เสนอแนะนโยบายในการจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณประจำปีด้านการวิจัยของศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาเงินอุดหนุนการวิจัยและพัฒนา นักวิจัย
- ง) ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกฎหมาย ระบบงานศาลยุติธรรม ระบบบริหารจัดการในสำนักงานศาลยุติธรรม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- จ) ติดตามประเมินผลการดำเนินการวิจัยของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม ตลอดจนบุคลากรที่ได้รับงบประมาณและเงินอุดหนุนเพื่อการวิจัยจากสำนักงานศาลยุติธรรม
- ฉ) วิเคราะห์และเสนอแนะผลงานวิจัยในภาพรวมต่อผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลงานวิจัยไปพัฒนางานในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
- ช) ส่งเสริม สนับสนุน และให้คำปรึกษาแนะนำ เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย รวมทั้งจัดให้มีทะเบียนนักวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาการต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงาน
- ซ) ดำเนินการเผยแพร่ผลงานวิจัยของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนเป็นศูนย์รวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกฎหมายและเอกสารวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งให้บริการสืบค้นข้อมูลดังกล่าว
- ฌ) ร่วมมือและประสานงานวิจัยกับสถาบันวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- ญ) ปฏิบัติงานด้านเลขานุการของคณะกรรมการวิจัยศาลยุติธรรม

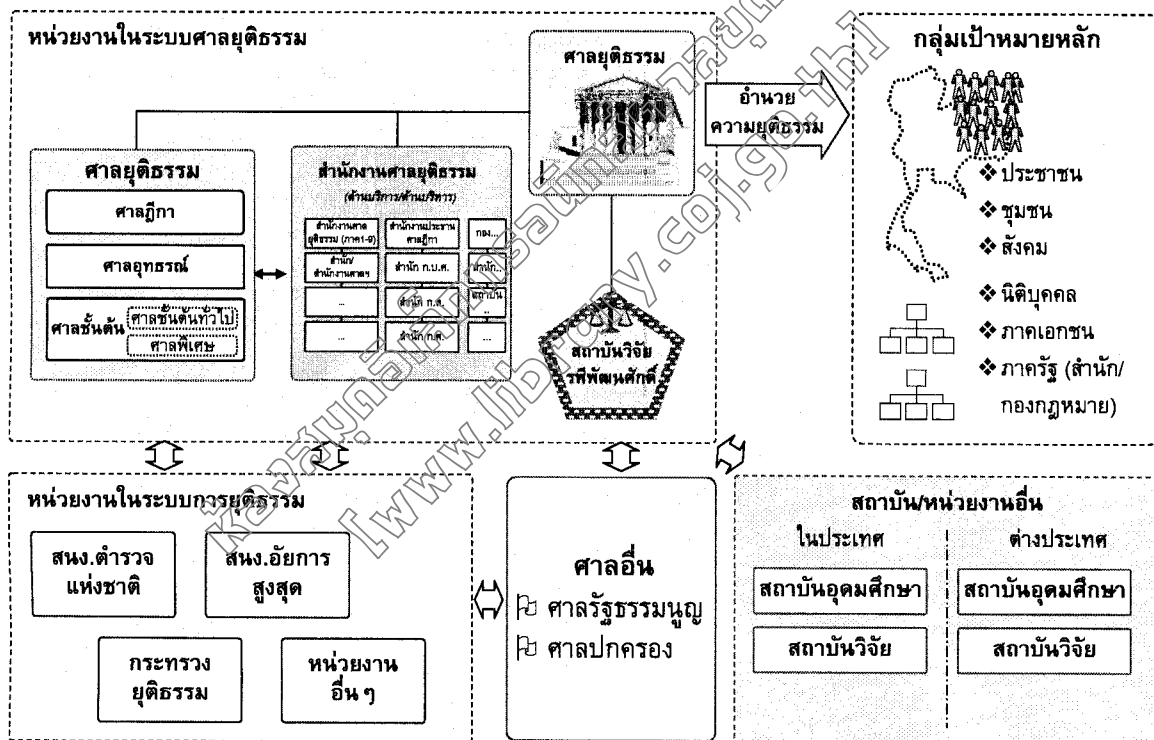
การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ข้างต้นนั้น สถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์แบ่งโครงสร้างหน่วยงานออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ (1) กลุ่มช่วยอำนวยความสะดวก (2) กลุ่มนโยบายและแผนการวิจัย (3) กลุ่มวิจัย และ (4) กลุ่มสนับสนุนการวิจัย

รูปที่ 6.8 โครงสร้างสถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์

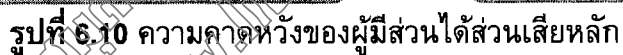
6.2.3.2 บริบทการปฏิบัติงานของสถาบันวิจัยและพัฒนา

การทำความเข้าใจภารกิจ สภาวะแวดล้อมการปฏิบัติงาน และปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ของสถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้ ปัจจุบันสถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นหน่วยงานภายใต้สำนักวิชาการศาลยุติธรรม ซึ่งอยู่ภายใต้สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมงานตุลาการ และงานวิชาการ ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สถาบันวิจัยและพัฒนาจึงมีบทบาทสำคัญในการวิจัยทั้งปวงเพื่อสร้างองค์ความรู้สนับสนุนการปฏิบัติการของศาลยุติธรรม อย่างไรก็ตาม เพื่อยกระดับสถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นแกนหลักในการการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับความยุติธรรมและงานตุลาการของชาติและเป็นแหล่งรวบรวม ผลผลิต และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับงานตุลาการของชาติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องขยายขอบเขตงานวิจัยให้ครอบคลุมระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ

รูปที่ 6.9 สถาบันวิจัยและพัฒนาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

สถาบันวิจัยและพัฒนา มีภารกิจสำคัญในหลายมิติซึ่งต้องตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักที่เกี่ยวข้องกับระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบดังรูปที่ 6.9 ทั้งนี้ ในมิติแรก คือ การส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการวิจัย เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในศาลยุติธรรม มิติที่สอง คือ การสนับสนุนการวิจัยและองค์ความรู้ด้านการวิจัยให้กับคณะกรรมการพิเศษต่างๆ ที่ศาลยุติธรรมแต่งตั้งขึ้นมามีอำนาจดำเนินการเฉพาะใด ๆ มิติที่สาม และมิติที่สี่ คือ การประสานความร่วมมือด้านการวิจัยกับหน่วยงานในประเทศ โดยในมิติที่สามจะมี

☒ จุดเด่น (Strength)

- ศาลยุดิธรรมมีบุคลากรที่มีศักยภาพสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประสบการณ์ ความรู้ และความสามารถในการพิจารณาพิพากษาคดี
- ศาลยุดิธรรมมีฐานข้อมูลด้านการพิจารณาคดี ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยได้อย่างดี
- เป็นหน่วยงานหลักที่มีองค์ความรู้ด้านการวิจัยด้านตุลาการและศาลยุดิธรรม

 จุดด้อย (Weakness)

- ✧ สถาบันวิจัยและพัฒนาสค์ดีเป็นหน่วยงานใหม่ ที่ยกฐานะขึ้นมาจากกลุ่มวิจัยและพัฒนา
ภายใต้สำนักวิชาการศาลยุติธรรม ทำให้ระบบงานและระเบียบต่าง ๆ ยังไม่สมบูรณ์

- ▲ บุคลากรของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีมีจำนวนน้อย หากเปรียบเทียบกับกรมการศึกษาด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาศาลยุติธรรมของประเทศ
- ▲ ผู้พิพากษาเป็นบุคลากรสำคัญที่มีศักยภาพสูงในการทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง แต่ภารกิจหลักของผู้พิพากษาในปัจจุบันมีมากอยู่แล้ว ทำให้การวิจัยควบคู่กันไปทำได้ยาก
- ▲ ระบบฐานข้อมูลหรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการวิจัยยังมีไม่เพียงพอ

✚ โอกาส (Opportunity)

- ▲ ศาลยุติธรรมให้ความสำคัญกับสถาบันวิจัยและพัฒนา โดยได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ของแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม พ.ศ.2549-2552 ให้จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อเป็นสถาบันด้านการวิจัย
- ▲ ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานระดับชาติซึ่งเป็นหลักในการรวบรวมและพัฒนาองค์ความรู้จากการวิจัยเกี่ยวกับศาลยุติธรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ
- ▲ ความต้องการผลงานวิจัยเพื่อนำไปพัฒนาศาลยุติธรรมมีจำนวนมากขึ้น
- ▲ หน่วยงานกองทุนต่าง ๆ ซึ่งสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการวิจัยที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรมมีมากขึ้น

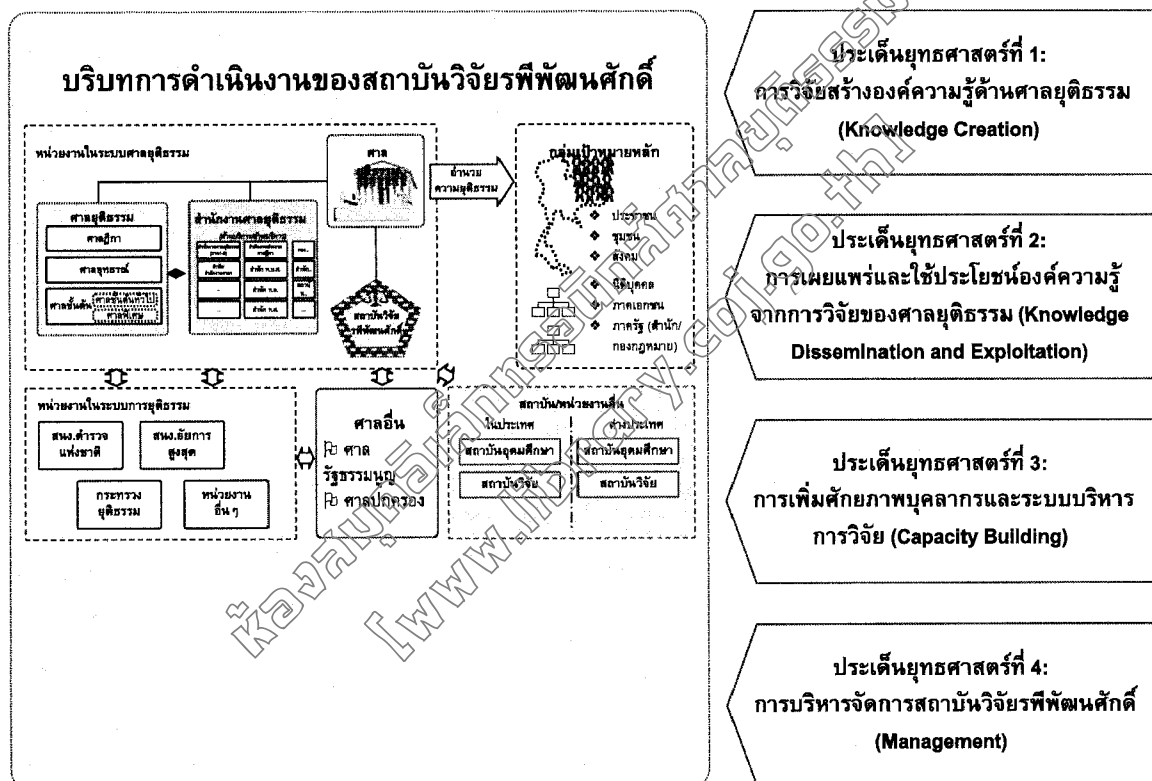
✚ อุปสรรค (Threat)

- ▲ ที่ผ่านมางบประมาณที่ศาลยุติธรรมได้รับเพื่อทำการวิจัยมีจำนวนจำกัด และความต้องการเงินทุนวิจัยจากภายนอกทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนนโยบายการวิจัยได้เอง
- ▲ การพิจารณาหาเงินทุนการวิจัยเพิ่มเติมในรูปแบบของทุนต่าง ๆ (Funding) นอกเหนือจากงบประมาณปกติทำได้ลำบาก เนื่องจากศาลยุติธรรมต้องดำรงความเป็นกลาง และต้องระมัดระวังเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนหรือผลประโยชน์ที่แอบแฝงมากับทุนวิจัยจากแหล่งต่าง ๆ

6.2.3.4 กรอบแผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยพีพัฒนศักดิ์

จากการทบทวนภารกิจ/โครงสร้าง ทบทวนบริบทการปฏิบัติงาน และวิเคราะห์ SWOT ของสถาบันวิจัยพีพัฒนศักดิ์ รวมถึงการระดมความคิดร่วมกันของผู้บริหารระดับสูงของศาลยุติธรรม ผู้บริหารสถาบันวิจัยพีพัฒนศักดิ์ และคณะที่ปรึกษา ได้กำหนดกรอบแผนปฏิบัติการออกเป็น 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ดังนี้

- ❑ ประเด็นยุทธศาสตร์ 1 การวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านศาลยุติธรรม (Knowledge Creation)
- ❑ ประเด็นยุทธศาสตร์ 2 การเผยแพร่และใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากการวิจัยของศาลยุติธรรม (Knowledge Dissemination and Exploitation)
- ❑ ประเด็นยุทธศาสตร์ 3 การเพิ่มศักยภาพบุคลากรและระบบบริหารการวิจัย (Capacity Building)
- ❑ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการสถาบันวิจัยพีพัฒนศักดิ์ (Management)

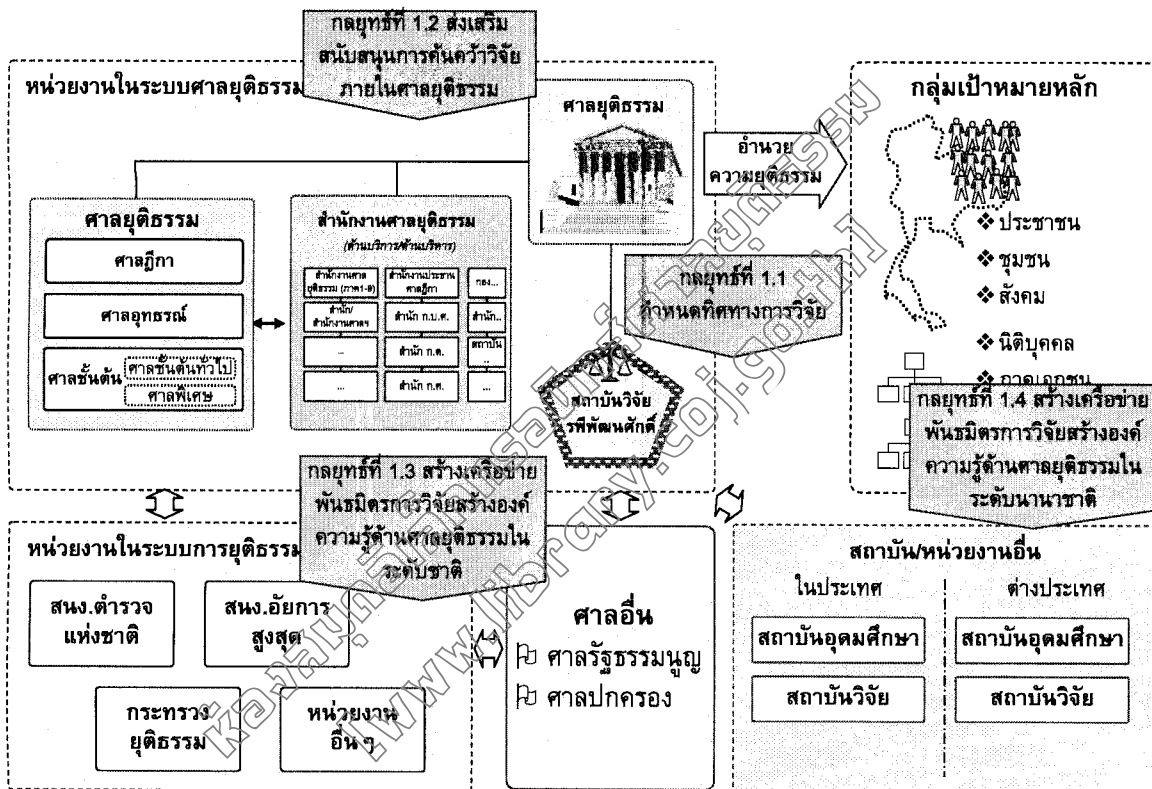
รูปที่ 6.11 กรอบแผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยพีพัฒนศักดิ์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

การวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านศาลยุติธรรม (Knowledge Creation)

เป้าประสงค์

ผลงานวิจัยและองค์ความรู้ของศาลยุติธรรมไปใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการกิจของศาลยุติธรรม และสามารถสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของหน่วยงานอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ

รูปที่ 6.12 กรอบแนวคิดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1
การวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านศาลยุติธรรม (Knowledge Creation)

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1.1 กำหนดทิศทางการวิจัยเพื่อสนับสนุนและยกระดับระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ

กลยุทธ์ที่ 1.2 ส่งเสริมสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยภายในศาลยุติธรรมเพื่อสร้างองค์ความรู้ของศาลยุติธรรม

กลยุทธ์ที่ 1.3 สร้างเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบในระดับชาติ (National Networking)

กลยุทธ์ที่ 1.4 สร้างเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบในระดับนานาชาติ (International Networking)

เจ้าภาพหลัก

สถาบันวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1.1

1. การวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านศาลยุติธรรม (Knowledge Creation)						
ประเด็นยุทธศาสตร์						
เป้าประสงค์ :						
ผลการวิจัยและองค์ความรู้ของศาลยุติธรรมไปใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม และสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานการปฏิรูปการศึกษาระบบอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ						
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
1.1 กำหนดทิศทางการวิจัยเพื่อสนับสนุนและยกระดับระบบงานศาลยุติธรรมและการะบวนการยุติธรรมทั้งระบบ	เพื่อกำหนดทิศทางการวิจัยของศาลยุติธรรมให้มีความชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างองค์ความรู้ภายในศาลยุติธรรมและการะบวนการยุติธรรมทั้งระบบ	➢ จัดทำแผนแม่บทงานวิจัยศาลยุติธรรม	x			
		➢ ติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานตามแผนแม่บทงานวิจัยศาลยุติธรรมและปรับปรุงแผนฯ	x	x	x	
		➢ จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการหรือเสวนาภายในศาลยุติธรรม เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการวิจัยของศาลยุติธรรม	x	x	x	
		➢ จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการหรือเสวนากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อแลกเปลี่ยนและระดมความคิด	x	x	x	
		➢ จัดสัมมนาระดับชาติในหัวข้อเรื่องทิศทางการวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ	x		x	

ฉบับที่ 2 รายงานฉบับสมบูรณ์
กลยุทธ์ที่ 1.2

ประเด็นยุทธศาสตร์		1. การวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านศาลยุติธรรม (Knowledge Creation)				
เป้าประสงค์:		ผลงานวิจัยและองค์ความรู้ของศาลยุติธรรมนำไปใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม และสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานภารกิจของหน่วยงานอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ				
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
1.2 ส่งเสริมสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยภายในศาลยุติธรรมเพื่อสร้างองค์ความรู้ของศาลยุติธรรม	เพื่อส่งเสริมให้ผู้พิพากษาและข้าราชการศาลยุติธรรมใช้ประโยชน์จากความรู้และความสามารถในการค้นคว้าวิจัยกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ และนำไปสู่การพัฒนาศาลยุติธรรม	➢ จัดทำคู่มือการบริหารโครงการวิจัย (R&D Project Management Manual)	x			
		➢ ทบทวนและปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อทนายหรือไม่ส่งเสริมให้เกิดการวิจัย	x		x	
		➢ จัดกิจกรรมส่งเสริมการวิจัยภายในศาลยุติธรรม เพื่อให้คำแนะแนวให้แนวทางการใช้การวิจัยเพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรม	x	x	x	
		➢ จัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัย เพื่อสร้างแรงผลักดันและเสริมพลังการวิจัยอย่างต่อเนื่อง	x		x	
		➢ ให้นำทุนการวิจัยแก่บุคลากรภายในศาลยุติธรรมและให้รางวัลนักวิจัยดีเด่นผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์และสร้างคุณค่าให้กับกระบวนการยุติธรรม	x	x	x	

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม
และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

กลยุทธ์ที่ 1.3

1. การวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านศาสตร์ (Knowledge Creation)						
ประเด็นยุทธศาสตร์						
เป้าประสงค์ :						
ผลงานวิจัยและองค์ความรู้ของศาสตร์ไม่ใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม และสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ						
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
1.3 สร้างเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบในระดับชาติ (National Networking)	เพื่อสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับหน่วยงาน/บุคลากรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานวิจัยในระดับชาติ สถาบันอุดมศึกษา และสภาวิชาชีพ เพื่อสร้างความร่วมมือด้านการวิจัยและด้านวิชาการ	➢ จัดให้มีช่องทางสนับสนุน/ให้ความช่วยเหลือ (ทางการไม่เป็นทางการ) ในด้านข้อมูล/องค์ความรู้ แก่เครือข่ายพันธมิตร หน่วยงานกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานวิจัยในระดับชาติ สถาบันอุดมศึกษา และสภาวิชาชีพ เช่น การส่งผู้เชี่ยวชาญ/นักวิจัยเข้าร่วมวิจัย การส่งผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นที่ปรึกษาการวิจัย ➢ ศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางการทำ MOU กับเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยในระดับชาติ ➢ จัดทำ MOU กับเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยในระดับชาติ ➢ จัดกิจกรรมเพื่อสร้าง/กระชับความสัมพันธ์กับเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยอย่างต่อเนื่อง	x			
			x			
				x	x	
			x	x	x	

กลยุทธ์ที่ 1.4

ประเด็นยุทธศาสตร์		1. การวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านศาสตร์ (Knowledge Creation)				
เป้าประสงค์ :		ผลงานวิจัยและองค์ความรู้ของศาสตร์บูรณาการไปใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม และสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ				
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
1.4 สร้างเครือข่ายพันธมิตรวิจัยเพื่อพัฒนาระบบงานสร้างองค์ความรู้ระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบในระดับนานาชาติ (International Networking)	เพื่อสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับหน่วยงาน/บุคลากรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม สถาบันอุดมศึกษาในระดับนานาชาติ เพื่อสร้างความร่วมมือและยกระดับมาตรฐานด้านการวิจัยและด้านวิชาการ	➢ จัดให้มีช่องทางสนับสนุน/ให้ความช่วยเหลือ (ทางการ/ไม่เป็นทางการ) ในด้านข้อมูล/องค์ความรู้ แก่เครือข่ายพันธมิตรในระดับนานาชาติ เช่น การส่งผู้เชี่ยวชาญ/นักวิจัยเข้าร่วมวิจัย การแลกเปลี่ยนบุคลากร/การเยือน (Exchange Visit) และการส่งผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นที่ปรึกษา เป็นต้น			x	
		➢ ให้ทุนวิจัยเพื่อร่วมวิจัยในเรื่องสำคัญตามยุทธศาสตร์กับหน่วยงานพันธมิตรการวิจัยในต่างประเทศ			x	
		➢ ศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางการทำ MOU กับเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยในต่างประเทศ	x			
		➢ จัดทำ MOU กับเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยในต่างประเทศ		x		
		➢ จัดกิจกรรมเพื่อสร้าง/กระชับความสัมพันธ์กับเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยในต่างประเทศ			x	

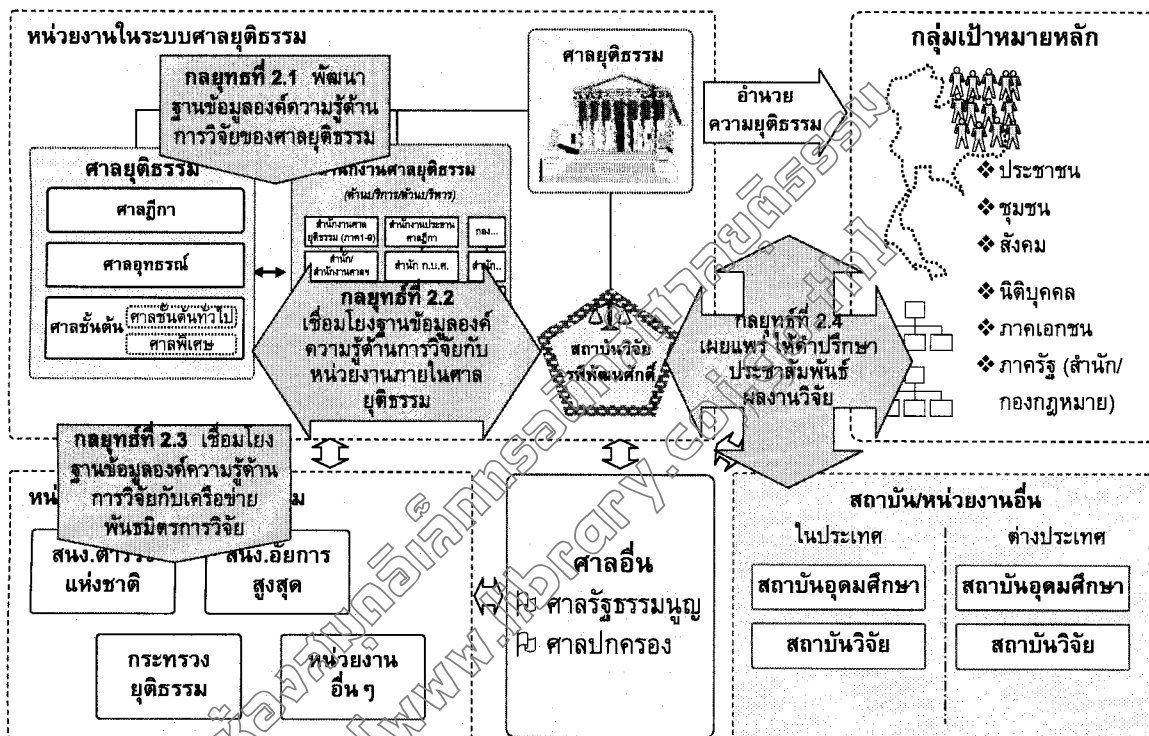
โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม
และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

การเผยแพร่และใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากการวิจัยของศาลยุติธรรม (Knowledge Dissemination and Exploitation)

เป้าประสงค์

องค์ความรู้จากการวิจัยได้รับการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจของศาลยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนประชาชนทั่วไป

รูปที่ 6.13 กรอบแนวคิดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2
การเผยแพร่และใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากการวิจัยของศาลยุติธรรม
(Knowledge Dissemination and Exploitation)

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านการวิจัยของระบบงานศาล
ยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ

กลยุทธ์ที่ 2.2 เชื่อมโยงฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านการวิจัยกับหน่วยงานภายใน
ศาลยุติธรรม

กลยุทธ์ที่ 2.3 เชื่อมโยงฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านการวิจัยกับเครือข่าย
พันธมิตร

กลยุทธ์ที่ 2.4 เผยแพร่ ให้คำปรึกษา ประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัยแก่ประชาชน
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

เจ้าภาพหลัก

สถาบันวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 2.1

ประเด็นยุทธศาสตร์		2. การเผยแพร่และใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากภารกิจวิจัยของศาลยุติธรรม (Knowledge Dissemination and Exploitation)				
เป้าประสงค์ :		องค์ความรู้จากภารกิจวิจัยได้รับการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนประชาชนทั่วไป				
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
2.1 พัฒนาฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านความรู้ของระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ	เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลองค์ความรู้ทั้งที่ได้รับจากการวิจัยและการค้นคว้า สำหรับเป็นข้อมูลสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาและข้าราชการศาลยุติธรรม รวมไปถึงเป็นข้อมูลสนับสนุนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม	➢ จัดทำแผนการพัฒนากระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการวิจัยของระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ	x			
		➢ พัฒนาระบบการจัดการข้อมูล และระบบสารสนเทศ (Information System) ให้ครอบคลุมขอบเขตระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ	x			
		➢ พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เพื่อรองรับการสร้าง/ขยายระบบการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management System)		x		
		➢ จัดตั้งศูนย์ข้อมูล/ห้องสมุดข้อมูลการวิจัยของระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ (E-Library)		x		

กลยุทธ์ที่ 2.2-2.3

ประเด็นยุทธศาสตร์		2. การเผยแพร่และใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากภารกิจของศาลยุติธรรม (Knowledge Dissemination and Exploitation)				
เป้าประสงค์ :		องค์ความรู้จากภารกิจได้รับการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนประชาชนทั่วไป				
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
2.2 เชื่อมโยงฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านการวิจัยกับหน่วยงานภายในศาลยุติธรรม	เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้แก่บุคลากรภายในศาลยุติธรรม ตลอดจนนำเสนองานวิจัยเพื่อให้นำไปใช้ในการปรับปรุง/พัฒนากฎหมาย และพัฒนาระบบงานของศาลยุติธรรม	➢ พัฒนาคลังเก็บข้อมูลแก่ผู้บริหารระดับสูง เพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ➢ วิเคราะห์และจำแนกงานวิจัยเป็นหมวดหมู่ตามความต้องการใช้งานของหน่วยงานภายในศาลยุติธรรม	x			
2.3 เชื่อมโยงฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านการวิจัยกับเครือข่ายพันธมิตร	เพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลองค์ความรู้ (Information Sharing) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายพันธมิตร	➢ เชื่อมโยงเครือข่ายฐานข้อมูลให้ง่ายต่อการเข้าถึง/ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและอินเทอร์เน็ต ➢ พิจารณาแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน และบูรณาการข้อมูลกับเครือข่ายพันธมิตร (Total Integration) ➢ เชื่อมโยงเครือข่ายฐานข้อมูลการวิจัยกับเครือข่ายพันธมิตร	x	x	x	
				x	x	

กลยุทธ์ที่ 2.4

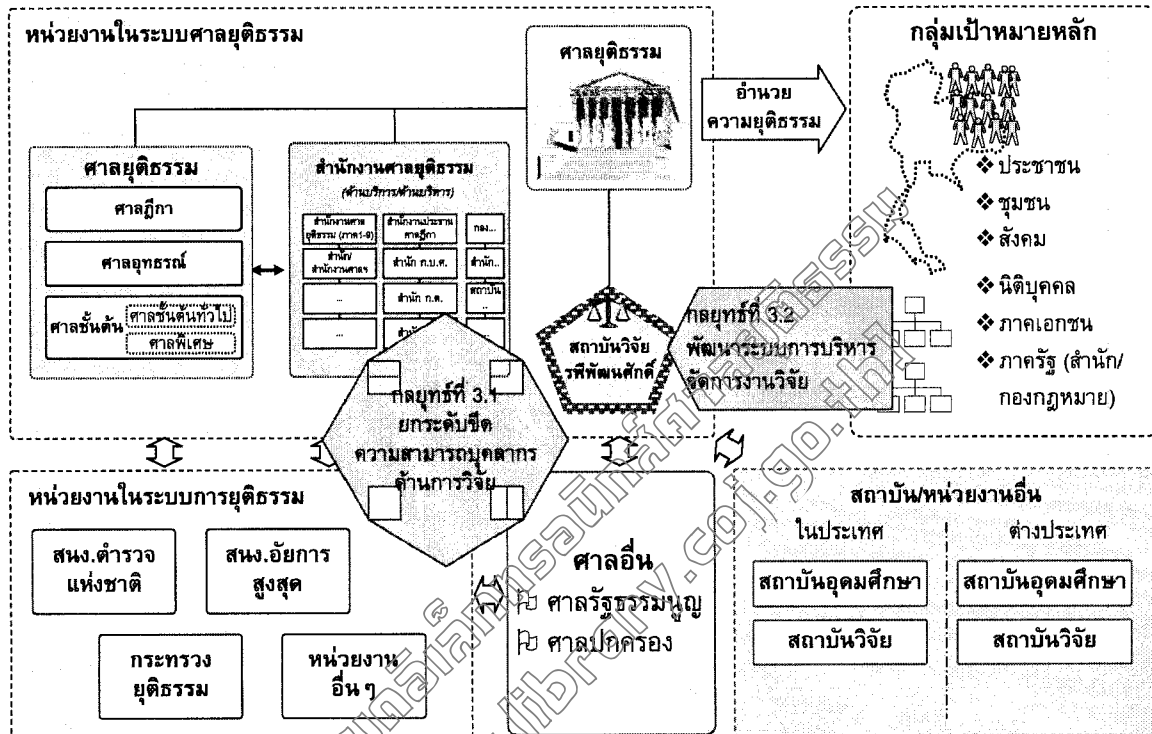
ประเด็นยุทธศาสตร์		2. การเผยแพร่และใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากภารกิจของศาลยุติธรรม (Knowledge Dissemination and Exploitation)				
เป้าประสงค์ :		องค์ความรู้จากภารกิจได้รับการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนประชาชนทั่วไป				
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
2.4 เผยแพร่ ฝึกอบรม ให้คำปรึกษา และประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัยแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม	เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ ประชาชน และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	➢ ศึกษา สำรวจ และกำหนดรูปแบบ/วิธีการ/ช่องทางที่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ข้อมูล โดยคำนึงถึงความถูกต้องของการข้อมูลเป้าหมาย	x			
		➢ เผยแพร่ข้อมูลแก่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อใช้พัฒนาหลักสูตร และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับระบบศาลยุติธรรมแก่นักศึกษา	x			
		➢ ศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางการสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับระบบศาลยุติธรรม (หลักสูตรร่วม/Joint Program)		x	x	
		➢ จัดทำหลักสูตรฝึกอบรม (หลักสูตรระยะสั้น/ยาว) ให้ความรู้เชิงวิชาการแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ อัยการ ทนายความ สำนักกฎหมายของภาคเอกชนและภาครัฐ เป็นต้น		x	x	
		➢ ติดตามผลการเผยแพร่และใช้ประโยชน์องค์ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง	x	x	x	

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

การเพิ่มศักยภาพบุคลากรและระบบบริหารการวิจัย (Capacity Building)

เป้าประสงค์

บุคลากรของศาลยุติธรรมและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบมีขีดความสามารถในการวิจัยอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน

รูปที่ 6.14 กรอบแนวคิดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

การเพิ่มศักยภาพบุคลากรและระบบบริหารการวิจัย (Capacity Building)

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 3.1 ยกระดับขีดความสามารถบุคลากรด้านการวิจัย

กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยศาลยุติธรรมให้เป็นแบบ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

เจ้าภาพหลัก

สถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์

กลยุทธ์ที่ 3.1

ประเด็นยุทธศาสตร์		3. การเพิ่มศักยภาพบุคลากรและระบบบริหารการวิจัย (Capacity Building)				
เป้าประสงค์ :		บุคลากรของศาลยุติธรรมและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบมีขีดความสามารถในการวิจัยอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน				
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
3.1 ยกระดับขีดความสามารถบุคลากรด้านการวิจัย	เพื่อยกระดับขีดความสามารถบุคลากรศาลยุติธรรมให้มีความรู้ความสามารถในการวิจัยอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน ขีดความสามารถในการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ตลอดจนการกำหนดแผนการสํานักงาน/นักวิชาการในกระบวนการยุติธรรม	➢ จัดทำแนวทางการริเริ่มโครงการวิจัยและพัฒนา (R&D Project Guideline) ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้กับบุคลากรที่สนใจทำวิจัย	x			
		➢ จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการหรือหลักสูตรระยะสั้น เพื่อให้คำแนะนำในการวิจัย	x	x	x	
		➢ จัดกิจกรรมให้ความรู้และส่งเสริมการวิจัยระดับนานาชาติ		x	x	
		➢ ให้นำทุนวิจัยเพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ในการบวนการยุติธรรม	x	x	x	

กลยุทธ์ที่ 3.2

3. การเพิ่มศักยภาพบุคลากรและระบบบริหารการวิจัย (Capacity Building)						
เป้าประสงค์:						
บุคลากรของศาลยุติธรรมและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบมีขีดความสามารถในการวิจัยอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน						
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
3.2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการการวิจัยศาลยุติธรรมให้เป็นแบบมุงเน้นผลสัมฤทธิ์	เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการการวิจัยงานวิจัยของศาลยุติธรรม โดยเป็นระบบที่มีความยืดหยุ่นตามธรรมชาติของงานวิจัย แต่ในขณะเดียวกันผลงานวิจัยต้องนำไปสู่ความสำเร็จโดยรวมของศาลยุติธรรม	จัดทำระบบการบริหารการวิจัยแบบมุงเน้นผลสัมฤทธิ์ (R&D Management System)	x			
		จัดทำคู่มือการบริหารการวิจัย (R&D Management Manual)	x			
		ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการทำวิจัย เช่น การปรับปรุงระเบียบ การนำระบบการผูกผลงานวิจัยกับเงินรางวัล หรือแรงจูงใจอื่น ๆ (Reward and Incentive)	x			
		ติดตามและปรับปรุงระบบการบริหารจัดการงานวิจัยศาลยุติธรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา		x	x	

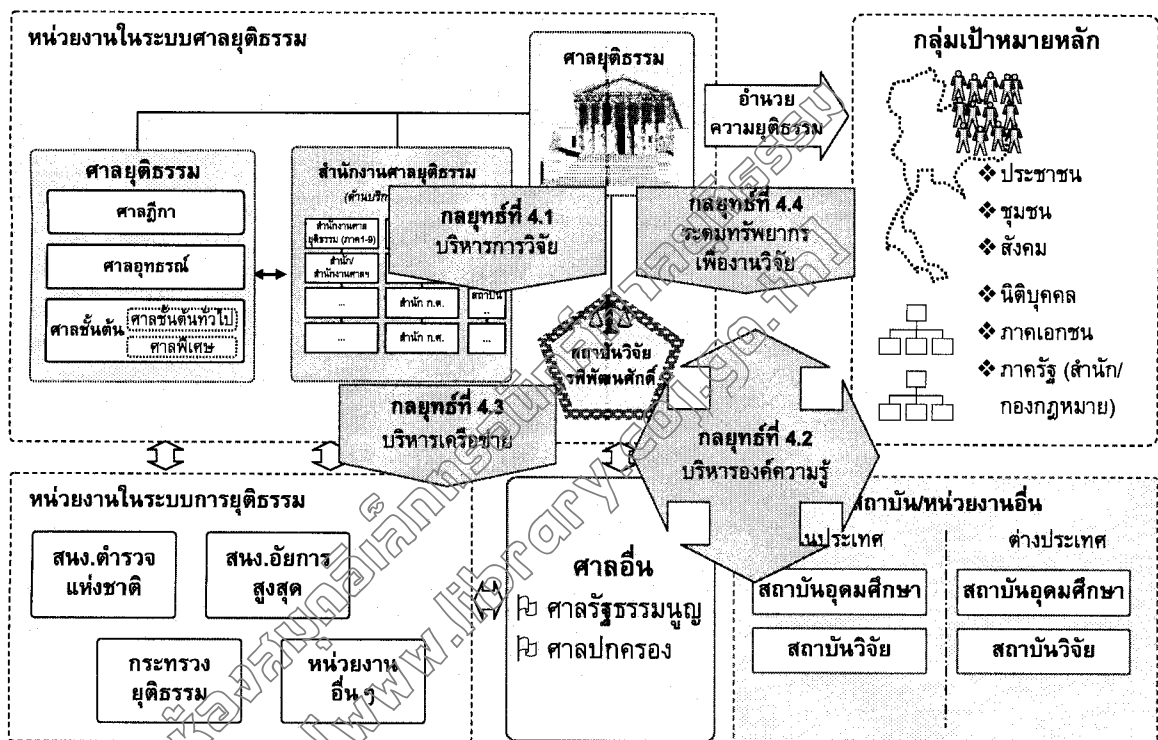
โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านวิจัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4

การบริหารจัดการสถาบันวิจัยพัฒน์ศักดิ์

เป้าประสงค์

สถาบันวิจัยพัฒน์ศักดิ์บริหารการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรม และสามารถสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการกิจของศาลยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปที่ 6.15 กรอบแนวคิดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4
การบริหารจัดการสถาบันวิจัยพัฒน์ศักดิ์

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 4.1 บริหารสถาบันแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Strategy Focused Organization)

กลยุทธ์ที่ 4.2 บริหารการวิจัยเชิงบูรณาการ

กลยุทธ์ที่ 4.3 บริหารองค์ความรู้เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการปฏิบัติการกิจของศาลยุติธรรม

กลยุทธ์ที่ 4.4 บริหารเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน

เจ้าภาพหลัก

สถาบันวิจัยและพัฒนาคดี

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
[www.library.coj.go.th]

กลยุทธ์ที่ 4.1

ประเด็นยุทธศาสตร์					
เป้าประสงค์ :					
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน		
			51	52	53
4.1 บริหารสถาบันแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Strategy Focused Organization)	เพื่อบริหารสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดีให้มุ่งไปสู่การเป็นหน่วยงานอิสระที่มีระบบการบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย กระบวนการปฏิบัติราชการ การจัดการงบประมาณและการเงิน และการพัฒนาสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดี	กิจกรรมด้านกลุ่มเป้าหมาย ☆ วิเคราะห์และสังเคราะห์ความต้องการ/ความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมายในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การสำรวจ การสัมมนา และการแลกเปลี่ยนบุคลากร ☆ พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลคุณภาพ ผลผลิตงานวิจัย/การให้บริการเพื่อการฝึกอบรมของสถาบันฯ เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในการวางแผนปรับปรุงยุทธศาสตร์ต่อไป ☆ ศึกษาและพิจารณาความเป็นไปได้ในการนำกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้ข้อมูล การร่วมกำหนดนโยบาย และการให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เป็นต้น	x	x	x

ประเด็นยุทธศาสตร์		4. การบริหารจัดการสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์				
เป้าประสงค์ :		สถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์บริหารการวิจัยเพื่อการสร้างองค์ความรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรม และสามารถสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
4.1 บริหารสถาบันแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Strategy Focused Organization)	เพื่อบริหารสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์ให้มุ่งไปสู่การเป็นหน่วยงานอิสระที่มีระบบการบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย กระบวนการปฏิบัติราชการ การจัดการงบประมาณและการเงิน และการพัฒนาสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์	➤ กิจกรรมด้านการระบอบการปฏิบัติราชการ				
		✧ พัฒนาระบบการบริหารจัดการสถาบันฯ ให้เป็นแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ บนพื้นฐานของ Good Governance โดยเฉพาะอย่างยิ่งความโปร่งใสและการตรวจสอบได้	x			
		✧ กำหนดแนวทางและร่วมวิจัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านศักยภาพและจุดแข็งของหน่วยงาน		x		x
		✧ ศึกษาและกำหนดแนวทางในการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ไปสู่ระดับบุคคล				x
		➤ กิจกรรมด้านการจัดการทางการเงิน				
		✧ พัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์ให้สอดคล้องกับระบบงบประมาณของประเทศไทย	x			
		✧ วิเคราะห์จัดทำต้นทุนผลิตผลผลิตของสถาบันฯ		x		
		✧ ศึกษาและพิจารณาแนวทางการแบ่งปันทรัพยากร (Resource Sharing) เพื่อการวิจัยในมิติต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลและบุคลากร			x	
		✧ ศึกษาช่องทางและประสานหน่วยงานเจ้าของแหล่งเงินทุนการวิจัย				x

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย

กลยุทธ์ที่ 4.1 (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์						
เป้าหมายประสงค์ :						
กลยุทธ์		วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน		
				51	52	53
4.1 บริหารสถาบันแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Strategy Focused Organization)		เพื่อบริหารสถาบันวิจัยและพัฒนาที่มีระบบการไปสู่การเป็นหน่วยงานอิสระที่มีระบบการบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย กระบวนการปฏิบัติราชการ การจัดการงบประมาณและการเงิน และการพัฒนาสถาบันวิจัยและพัฒนา	➤ กิจกรรมด้านการพัฒนาสถาบันวิจัยและพัฒนา ✧ วิเคราะห์และจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์มุ่งไปสู่การเป็นหน่วยงานอิสระ โดยเชื่อมโยงการพัฒนาประเด็นสำคัญต่าง ๆ เช่น ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนา/เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ การปรับปรุงระบบงบประมาณและการเงิน และการพัฒนาสถาบันวิจัยและพัฒนา ✧ จัดทำแผนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อก้าวไปสู่การเป็นหน่วยงานอิสระ ✧ ติดตามและรายงานผลความคืบหน้าการบริหารการเปลี่ยนแปลงในประเด็นสำคัญ ตลอดจนปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์	x		
				x		
					x	
						x

ประเด็นยุทธศาสตร์		4. การบริหารจัดการสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์				
เป้าประสงค์ :		สถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์บริหารจัดการวิจัยเพื่อการสร้างองค์ความรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรม และสามารถสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
4.2 บริหารการวิจัยเชิงบูรณาการ	เพื่อบริหารโครงการวิจัยเชิงบูรณาการตลอดวัฏจักรโครงการตั้งแต่ การพิจารณา กลั่นกรองอนุมัติโครงการ การจัดสรรงบประมาณ การติดตามและตรวจรับการวิจัย และการประเมินผลและการนำไปใช้ ประโยชน์ รวมไปถึงการจัดการทรัพยากรบุคคลด้านการวิจัย	➢ ศึกษาและจัดทำแนวทางการประยุกต์ใช้การบริหารเชิงบูรณาการ สำหรับการวิจัยของศาลยุติธรรม	x			
		➢ ให้คำแนะนำในการดำเนินการวิจัยตามแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรม แก่หน่วยงานต่าง ๆ ผ่านการประชาสัมพันธ์ช่องทางต่างๆ ได้และระบบอิเล็กทรอนิกส์ การประชุมสัมมนาผ่านหัวหน้างาน	x	x	x	
		➢ ติดตามผลความร่วมมือก้าวหน้าโครงการวิจัย และพิจารณาให้รางวัลสูงใจ (Project Monitoring)	x	x	x	
		➢ ประเมินผลงานโครงการวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์ (Post Project Evaluation)	x	x	x	

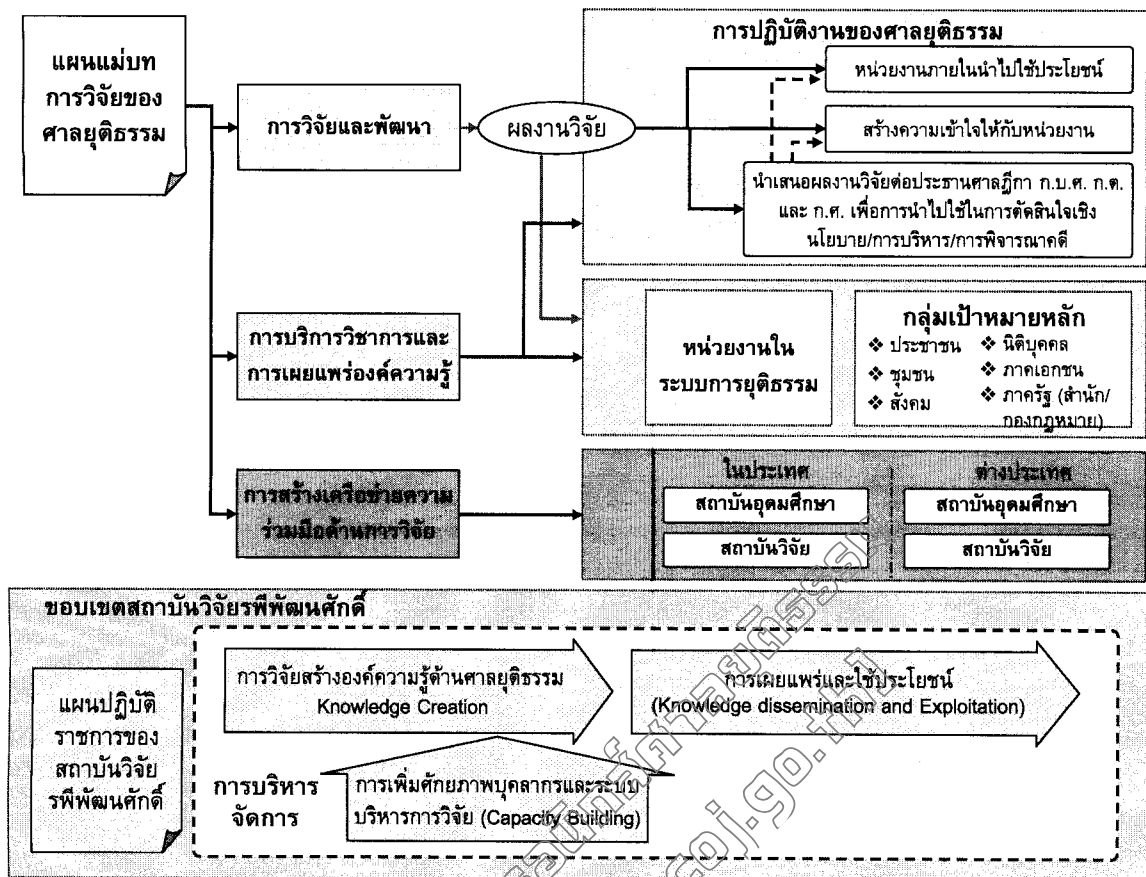
กลยุทธ์ที่ 4.3

ประเด็นยุทธศาสตร์		4. การบริหารจัดการสถาบันวิจัยและพัฒนา				
เป้าประสงค์ :		สถาบันวิจัยและพัฒนาสามารถสร้างองค์ความรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรม และสามารถสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
4.3 บริหารองค์ความรู้เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการปฏิบัติงานกิจของศาลยุติธรรม	เพื่อการบริหารวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านศาลยุติธรรม (Knowledge Creation) และการเผยแพร่และใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากการวิจัยของศาลยุติธรรม (Knowledge Dissemination and Exploitation) เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการปฏิบัติงานกิจของศาลยุติธรรม	➢ พัฒนาระบบการบริหารองค์ความรู้ (Knowledge Management System) ให้ครอบคลุมระบบงานศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ	x			
		➢ เก็บรวบรวมองค์ความรู้การวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ผลิต และพิจารณาเชื่อมโยงฐานความรู้ด้านการวิจัยกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศ	x	x	x	
		➢ พัฒนาระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-office) ในศาลยุติธรรม เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลองค์ความรู้จากหน่วยงานสนับสนุน (Back office) ไปยังศาลสูง ศาลชั้นต้น และศาลพิเศษ		x		
		➢ พัฒนาและเสริมสร้างองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถปฏิบัติการให้กับสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ผลิต	x	x	x	

กลยุทธ์ที่ 4.4

ประเด็นยุทธศาสตร์		4. การบริหารจัดการสถาบันวิจัยและพัฒนา				
เป้าประสงค์:		สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีบริหารจัดการวิจัยเพื่อการพัฒนาตามแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรม และสามารถสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานการวิจัยของศาลยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	กิจกรรมริเริ่ม	การดำเนินงาน			หมายเหตุ
			51	52	53	
4.4 บริหารเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน	เพื่อบริหารเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้การสร้างความร่วมมือด้านการวิจัยและด้านวิชาการเป็นไปตามแผนแม่บทการวิจัยของศาลยุติธรรมและแผนยุทธศาสตร์ของศาลยุติธรรม	- ศึกษาแนวทางการสร้างวัฒนธรรมการวิจัยและบริหารจัดการภายในศาลยุติธรรม และร่วมกับพันธมิตรการวิจัย ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาและสถาบันวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ - ให้การสนับสนุนหน่วยงานภายในศาลยุติธรรม/นักวิจัยในการร่วมดำเนินการกับพันธมิตรการวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ - กำกับดูแลและประเมินผลความร่วมมือกับเครือข่ายพันธมิตรการวิจัย เพื่อพิจารณาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพ	x			
			x	x	x	
			x	x	x	

6.3 ความเชื่อมโยงสู่การใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากการวิจัยของศาลยุติธรรม

รูปที่ 6.16 ความเชื่อมโยงสู่การใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากการวิจัยของศาลยุติธรรม

รูปที่ 6.16 แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ของการวิจัย ทั้งในมิติของแผนแม่บทงานวิจัย ประกอบด้วยผลผลิต ได้แก่ ผลผลิตที่ 1 การวิจัยและพัฒนา ผลผลิตที่ 2 การบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้ และผลผลิตที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัย ในขณะเดียวกันในมิติของสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์เป็นผู้รับผิดชอบขับเคลื่อนการวิจัยของศาลยุติธรรมและได้กำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อบริหารจัดการสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์ให้สามารถขับเคลื่อนแผนแม่บทงานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการยกระดับการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบให้เป็นรูปธรรม

ประเด็นสำคัญที่จะทำผลงานวิจัยสร้างประโยชน์ได้อย่างแท้จริง คือ การนำผลงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้จากรูปข้างต้นจะเห็นได้ว่าในกรณีที่เป็นผลผลิตการวิจัยและพัฒนา เมื่อผลงานวิจัยแล้วเสร็จก็นำไปสู่การใช้ประโยชน์ โดยหน่วยงานอาจใช้ประโยชน์ได้โดยตรง หรือจำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจก่อนการใช้งาน ทั้งนี้ หากจะนำผลผลิตไปขยายผลในการตัดสินใจเชิงนโยบาย/การบริหาร/การพิจารณาคดี จำเป็นต้องนำเสนอผลงานวิจัยต่อประธานศาลฎีกา ก.บ.ศ. ก.ต. และ ก.ศ. ก่อน ส่วนผลผลิตการบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้ นั้น จะเป็นการนำเผยแพร่องค์ความรู้ต่าง ๆ

เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจของศาลยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนประชาชนทั่วไป ส่วนผลผลิตสุดท้าย คือ การสร้างเครือข่ายพันธมิตรการวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือด้านการวิจัยและด้านวิชาการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
[www.library.coj.go.th]

7. ผลการสัมมนา

7.1 หลักการและเหตุผล

กระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันส่งผลให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าวส่งผลให้ความขัดแย้งและกรณีข้อพิพาทในภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีจำนวนมากขึ้นและมีความซับซ้อนสูงขึ้นเป็นลำดับ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบให้ศาลยุติธรรมมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาปรับบทบาท หน้าที่ และภารกิจในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมได้ดียิ่งขึ้น

สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีเป็นหน่วยงานวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของศาลยุติธรรม ได้ดำเนินการพัฒนา “ร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ. 2551-2553)” ซึ่งการพัฒนาแผนแม่บทงานวิจัยดังกล่าว มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความเห็น/ข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในวงกว้าง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาแผนแม่บทงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดีจึงร่วมมือกับคณะที่ปรึกษาจัดการประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่อง “ร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ. 2551-2553)” ในวันอังคารที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2550 เวลา 9.00 – 13.00 น. ณ ห้องบอลรูม 1 โรงแรมดิเอ็มเมอร่า รัชดาภิเษก กรุงเทพฯ โดยจะนำข้อคิดเห็นและประเด็นสำคัญที่ได้จากการประชุมสัมมนาครั้งนี้ไปประกอบการพัฒนาแผนแม่บทงานวิจัยให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

7.2 วัตถุประสงค์

การประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่อง “ร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ. 2551-2553)” มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ ดังนี้

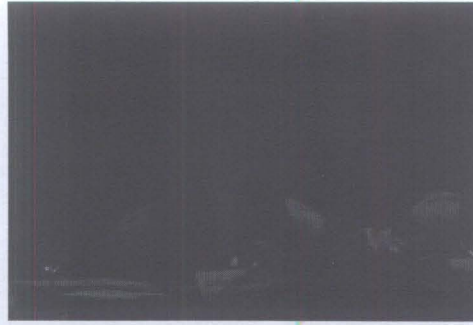
- ☞ เพื่อแลกเปลี่ยนรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อทิศทางการวิจัยและพัฒนาของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี ตามแผนแม่บทงานวิจัยฯ
- ☞ เพื่อแลกเปลี่ยนรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาแนวทางการบูรณาการ/การมีส่วนร่วมด้านการวิจัยและพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนแม่บทงานวิจัยฯ จากภาคส่วนต่างๆ

7.3 ผู้เข้าร่วมการสัมมนา

เพื่อให้การพัฒนาแผนแม่บทงานวิจัยฯ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การเปิดรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ การประชุมสัมมนาจึงได้เชิญหน่วยงานที่หลากหลาย จากภาคส่วนต่างๆ (ตารางที่ 7.1) ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งสิ้น เข้ามาร่วมเพิ่มเติมและให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาาร่างแผนแม่บทฯ

ตารางที่ 7.1 หน่วยงานและจำนวนผู้เข้าร่วมการสัมมนา

หน่วยงานที่เข้าร่วมการสัมมนา	จำนวนผู้เข้าร่วมการสัมมนา (คน)	คิดเป็น (%) ของผู้เข้าร่วมการสัมมนาทั้งหมด
1. ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ	19	19%
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	1	2%
สำนักกิจการยุติธรรม	1	2%
กรมสอบสวนคดีพิเศษ	1	2%
สถาบันนิติวิทยาศาสตร์	2	3%
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	1	2%
กรมบังคับคดี	1	2%
กรมราชทัณฑ์	1	2%
กรมคุมประพฤติ	1	2%
สาขาวิชานิติศาสตร์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช)	1	2%
คณะรัฐศาสตร์ (มหาวิทยาลัยรามคำแหง)	1	2%
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	1	2%
เนติบัณฑิตยสภา	1	2%
สภานายความ	1	2%
สำนักงานอัยการสูงสุด	3	5%
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	1	2%
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	2	3%
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	1	2%
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	2	3%
สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	1	2%
สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ	1	2%
สถานีวิจัย ชส.ทบ. F.M.102 ชาวต่างประเทศ	1	2%
ศาลรัฐธรรมนูญ	3	5%
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	1	2%
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	1	2%
สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค	1	2%
ศาลแพ่ง	1	2%
ศาลแพ่งธนบุรี	1	2%
ศาลอาญา	1	2%
ศาลฎีกาภาค 8	1	2%
ศาลอุทธรณ์	3	5%
ศาลฎีกา	1	2%
รวม	63	100%

รูปที่ 7.1 นายสรารุท เบญจกุล (รองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม)
ประธานการสัมมนาฯ กล่าวเปิดการสัมมนา

รูปที่ 7.2 คณะที่ปรึกษาฯ สืบสาระสำคัญของ
ร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม (พ.ศ. 2551-2553)

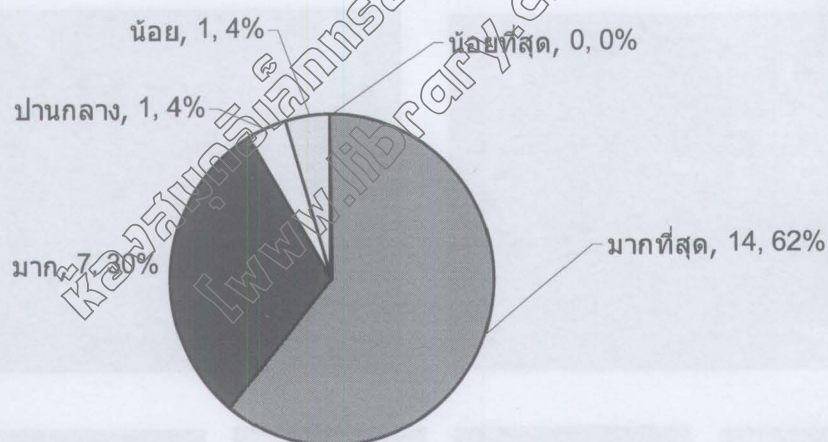
รูปที่ 7.3 บรรยากาศการสัมมนา

7.4 ผลการสัมมนา

การให้ข้อเสนอแนะผ่านการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยการกรอกแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมการสัมมนา เฉพาะที่มาจากหน่วยงานภายนอก มีทั้งหมด 23 คน จากผู้แทนหน่วยงานภายนอกทั้งหมด 40 คน (คิดเป็น 58% ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด) มีความเห็นในประเด็นต่างๆ ดังนี้

7.4.1 ความสำคัญของงานวิจัยด้านตุลาการของชาติ

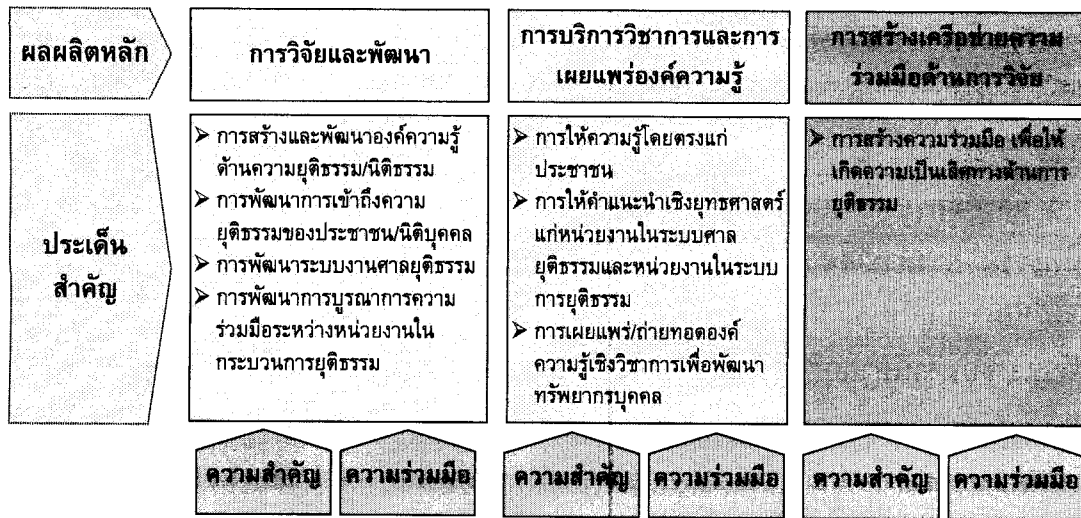
62% ของผู้เข้าร่วมการสัมมนา เห็นว่างานวิจัยด้านตุลาการของชาติ มีความสำคัญใน **ระดับอย่างมาก** และ 30% ของผู้เข้าร่วมการสัมมนา เห็นว่างานวิจัยด้านตุลาการของชาติ มีความสำคัญใน **ระดับมาก** (รูปที่ 7.4)

รูปที่ 7.4 ระดับความสำคัญของงานวิจัยด้านตุลาการของชาติ

7.4.2 ร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม พ.ศ. 2551-2553

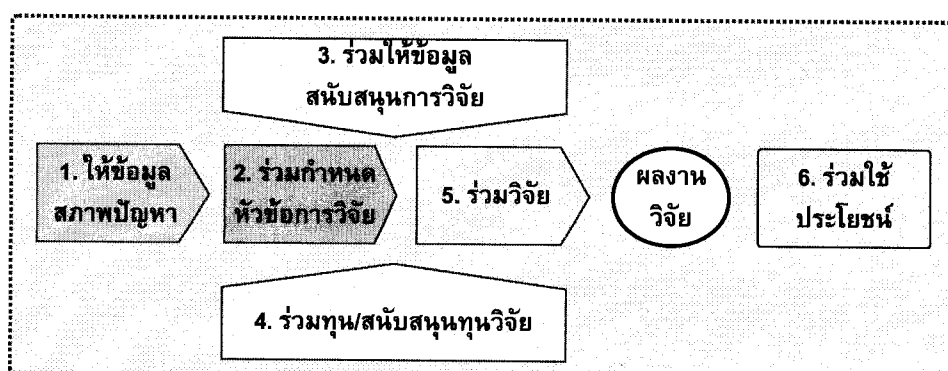
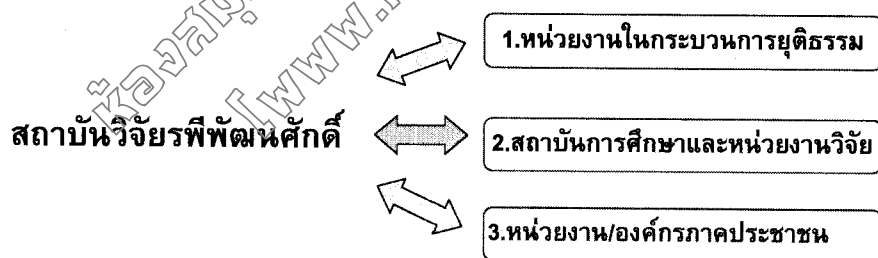
ร่างแผนแม่บทงานวิจัยของศาลยุติธรรม พ.ศ. 2551-2553 มีผลผลิตที่สำคัญ 3 ด้านประกอบด้วย ด้านการวิจัยและพัฒนา ด้านการบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้ และด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัย โดยแต่ละด้านจะมีประเด็นสำคัญต่างๆ ที่จะสำรวจความคิดเห็นทั้งในมิติความสำคัญและมิติความร่วมมือ ดังแสดงในภาพรวมของการสำรวจความคิดเห็นในรูปที่ 7.5

รูปที่ 7.5 ภาพรวมของการสำรวจความคิดเห็น

ในบริบทของความร่วมมือ หน่วยงานอื่นๆ ทั้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม สถาบันการศึกษา หน่วยงานวิจัย และหน่วยงาน/องค์กรภาคประชาชน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยได้หลายรูปแบบ ดังนี้ (รูปที่ 7.6)

- ด้านปัจจัยนำเข้า (input) – 1) ร่วมกับสถาบันฯ จากการให้ข้อมูลสภาพปัญหา
- ด้านกระบวนการวิจัย (process) – 2) ร่วมกำหนดหัวข้อวิจัย
 - 3) ร่วมให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัย
 - 4) ร่วมทุน/สนับสนุนทุนวิจัย
 - 5) ร่วมวิจัย
- ด้านผลงานวิจัย (output) – 6) ร่วมใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย

รูปที่ 7.6 ภาพรวมของการสำรวจความคิดเห็น

7.4.2.1 ด้านการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ “เพื่อวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มุ่งหวังให้ศาลเป็นที่พึ่งของประชาชน รวมทั้งสามารถอำนวยความสะดวก ยุติธรรม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว และเสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรม” การสำรวจความคิดเห็นในนี้ มี 4 เรื่อง/ประเด็นหลักประกอบด้วย 1) การพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม 2) การพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมประชาชน/นิติบุคคล 3) การพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรม และ 4) โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จากผลการสัมมนา พบว่า เรื่องที่ระบุในด้านการวิจัยและพัฒนาของแผนแม่บทฯ ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญใน **ระดับมาก**¹ (ค่าเฉลี่ย 4.35) โดยเห็นว่าเรื่อง “การพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม” เป็นประเด็นที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่ามีความสำคัญมากที่สุด (รูปที่ 7.7) ทั้งนี้ รายละเอียดของผลการสัมมนาทั้ง 4 เรื่องมีดังต่อไปนี้

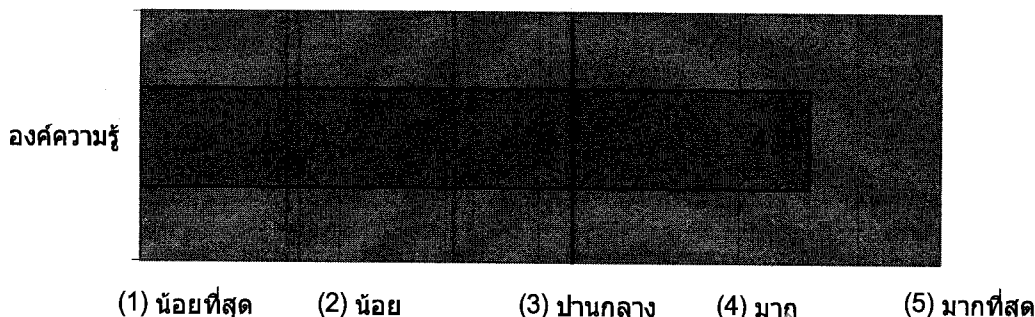
รูปที่ 7.7 ภาพรวมที่แสดงถึงความสำคัญของเรื่องที่จะทำการวิจัยและพัฒนา

1) เรื่อง “การพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม”

¹ ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.51-5.00
 ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.01-4.50
 ระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51-4.00
 ระดับปานกลางถึงมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.01-3.50
 ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.51-3.00
 ระดับค่อนข้างน้อย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.01-2.50
 ระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.51-2.00
 ระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-1.50

ผลของการสัมมนา พบว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า การพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม มีความสำคัญใน **ระดับมาก** (ค่าเฉลี่ย 4.35) ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยจะสนับสนุนให้กระบวนการพิจารณาคดีของศาล ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ ฯลฯ ในปัจจุบัน (ดังรูปที่ 7.8)

เรื่อง “การพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม”

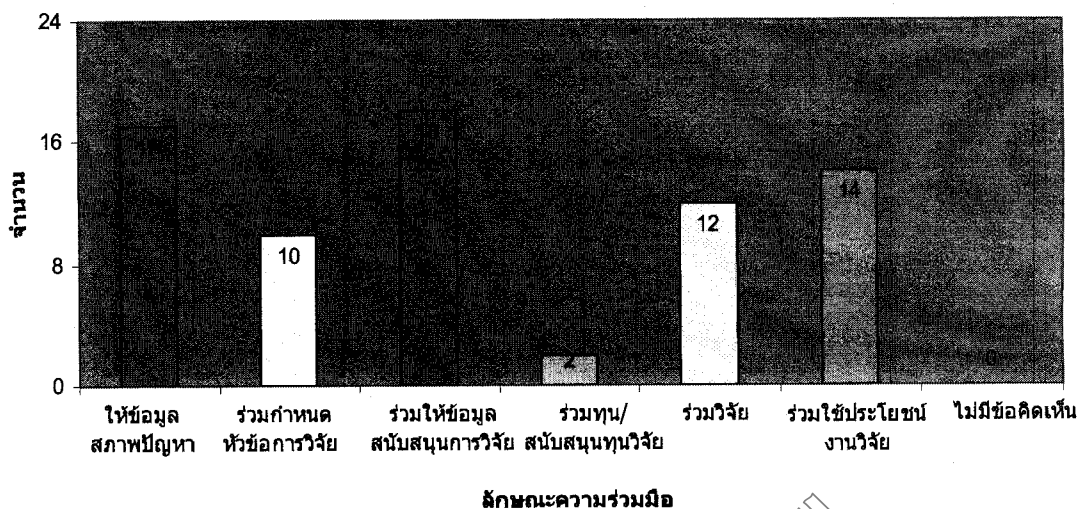

รูปที่ 7.8 ความสำคัญของงานวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม

ผู้เข้าร่วมการสัมมนาจากหน่วยงานต่าง ๆ สนใจที่จะให้ความร่วมมือกับสถาบันในรูปแบบของการร่วมให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัย เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรมมากที่สุด (18 ความเห็น²) โดยความร่วมมือผ่านการให้ข้อมูลสภาพปัญหาและการร่วมใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเป็นรูปแบบที่สนใจในลำดับต่อมา (17 และ 14 ความเห็น ตามลำดับ ดังรูปที่ 7.9) ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการสัมมนามีความเห็นเพิ่มเติมว่า การพัฒนาองค์ความรู้ด้านนี้ จะเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรองค์กรต่าง ๆ เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองและองค์ความรู้ อันจะเป็นประโยชน์กับการทำวิจัยได้ดียิ่งขึ้น

² ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ความเห็นในรูปแบบของความร่วมมือที่สนใจได้มากกว่า 1 รูปแบบ

การพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม

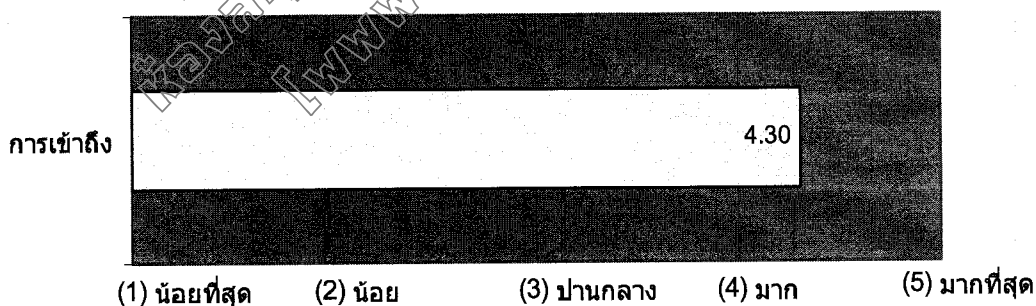

รูปที่ 7.9 ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม

2) เรื่อง “การพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมประชาชน/นิติบุคคล”

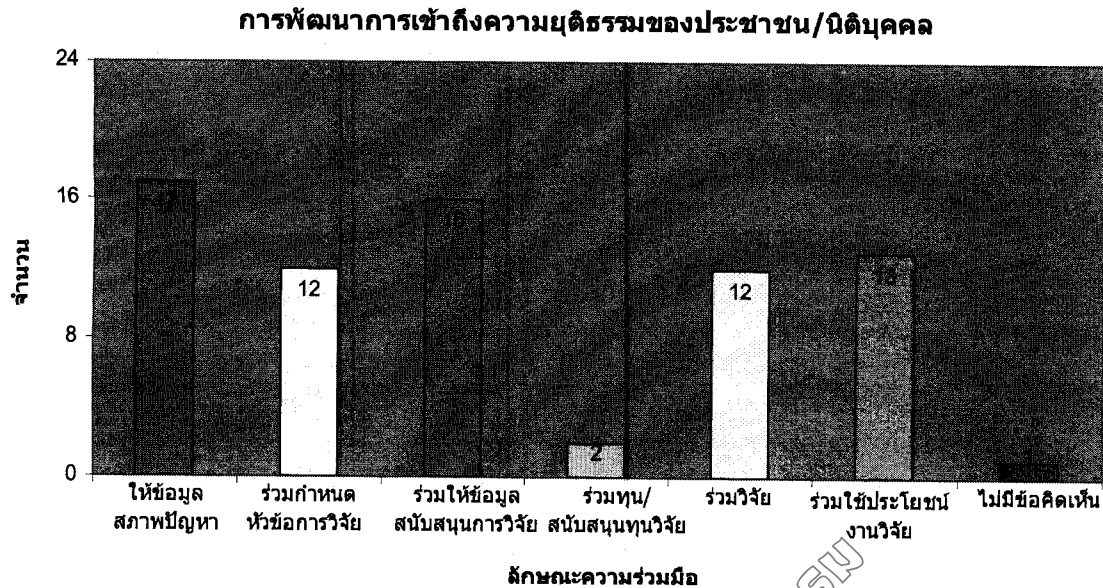
ผลของการสัมมนา พบว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า การพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมประชาชน/นิติบุคคลมีความสำคัญใน **ระดับมาก** (ค่าเฉลี่ย 4.30) โดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าหากศาลยุติธรรมสามารถพัฒนา/ขยายโอกาสการเข้าถึงของประชาชนในทุกระดับ จะนำไปสู่การได้รับความยุติธรรมอย่างทั่วถึงของประชาชน (ดังรูปที่ 7.10)

เรื่อง “การพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมประชาชน/นิติบุคคล”

รูปที่ 7.10 ความสำคัญของงานวิจัย เพื่อพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมประชาชน/นิติบุคคล

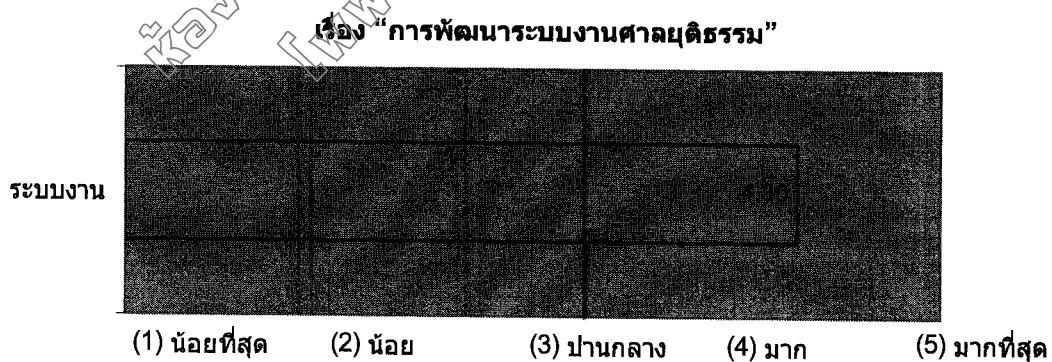
รูปแบบความร่วมมือ เพื่อพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมประชาชน/นิติบุคคลที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาจากหน่วยงานต่าง ๆ สนใจที่จะเข้าร่วมกับสถาบันฯมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การร่วมให้ข้อมูลสภาพปัญหา ร่วมให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัย และร่วมใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย (17 16 และ 13 ความคิดเห็น ตามลำดับ) ดังแสดงในรูปที่ 7.11

รูปที่ 7.11 ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ เพื่อพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมประชาชน/นิติบุคคล

3) เรื่อง “การพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรม”

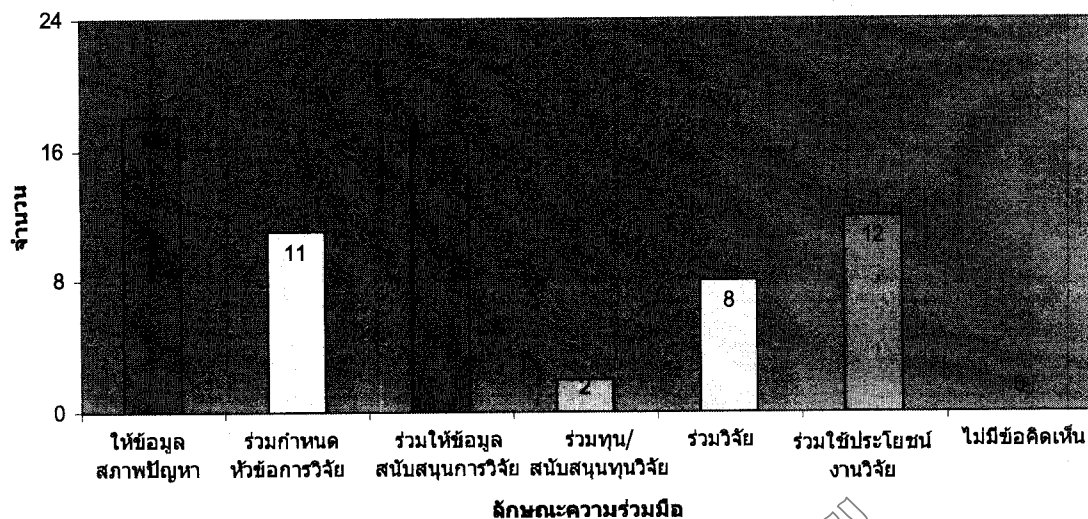
ผลของการสัมมนา พบว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า การพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรมมีความสำคัญใน **ระดับมาก** (ค่าเฉลี่ย 4.30) ซึ่งระบบงานศาลยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ จะสนับสนุนให้กระบวนการศาล สามารถดำเนินการได้อย่างสะดวกรวดเร็วและเป็นธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การลดภาวะคดีล้นศาลในที่สุด (ดังรูปที่ 7.12)

รูปที่ 7.12 ความสำคัญของงานวิจัย เพื่อพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรม

ผู้เข้าร่วมการสัมมนาจากหน่วยงานต่างๆ สนใจที่จะให้ความร่วมมือกับสถาบันฯ ในรูปแบบของการร่วมให้ข้อมูลสภาพปัญหา ใกล้เคียงกับ การร่วมให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัย เพื่อการพัฒนากระบวนการศาลยุติธรรมมากที่สุด (18 และ 17 ความเห็น ตามลำดับ) โดยความร่วมมือกับสถาบันฯ จากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ จะเป็นรูปแบบที่สนใจในลำดับต่อมา (12 ความเห็น ดังรูปที่ 7.13)

การพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรม

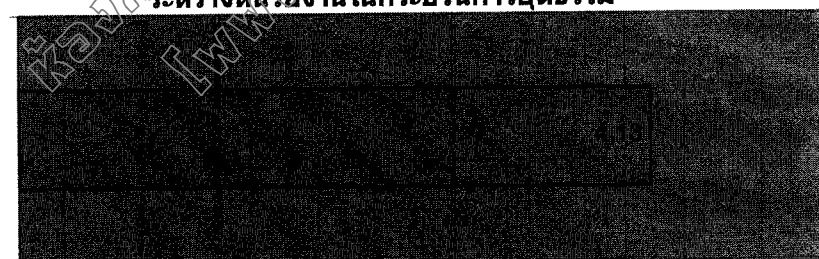
รูปที่ 7.13 ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ เพื่อพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรม

4) เรื่อง “โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม”

ผลของการสัมมนา พบว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีความสำคัญใน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) ซึ่งงานวิจัยเรื่องโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ จะทำให้บทบาทและขอบเขตในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม มีขอบเขตที่ชัดเจน (ดังรูปที่ 7.14)

เรื่อง “โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม”

โครงสร้าง

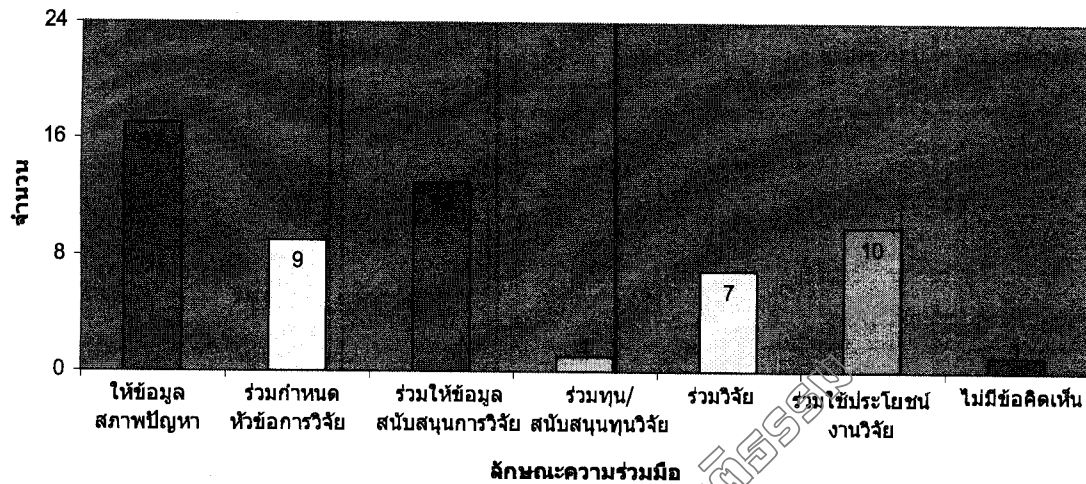
(1) น้อยที่สุด (2) น้อย (3) ปานกลาง (4) มาก (5) มากที่สุด

รูปที่ 7.14 ความสำคัญของงานวิจัย เรื่องโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

ผู้เข้าร่วมการสัมมนาจากหน่วยงานต่าง ๆ สนใจที่จะให้ความร่วมมือกับสถาบันฯ ในรูปแบบของการร่วมให้ข้อมูลสภาพปัญหา เพื่อการวิจัยโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมากที่สุด (17 ความเห็น) โดยความร่วมมือผ่านการให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัยและการร่วมใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย เป็นรูปแบบที่สนใจในลำดับต่อมา (13 และ 10 ความเห็น ตามลำดับ ดังรูปที่ 7.15) ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการสัมมนามีความเห็นเพิ่มเติมว่า การพัฒนา

ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จะสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการศาลที่มีอยู่มากในปัจจุบัน สามารถดำเนินงานร่วมกันได้อย่างบูรณาการ

โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

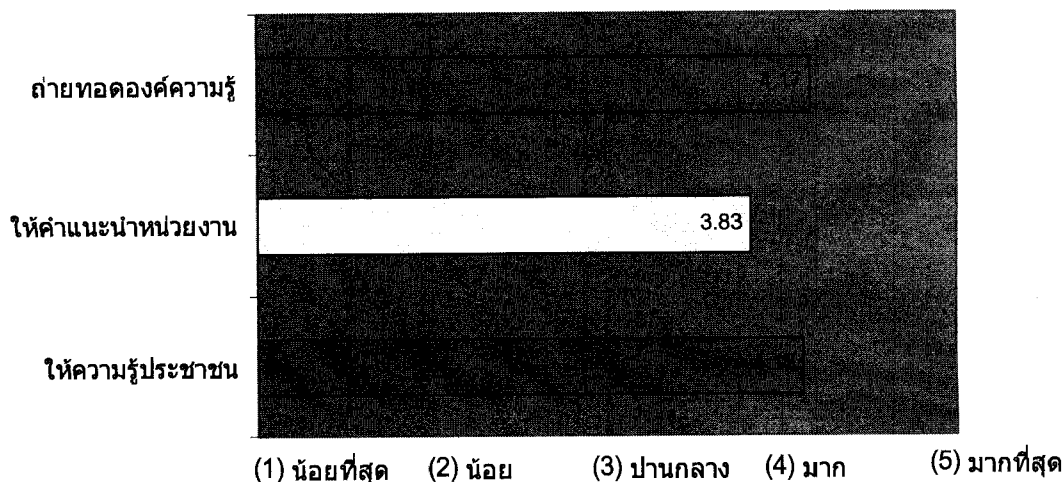

รูปที่ 7.15 ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ เรื่องโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

7.4.2.2 ด้านการบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้

การบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้มีวัตถุประสงค์ “เพื่อให้บริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในระบบศาลยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชน บุคคลทั่วไป และนิติบุคคล ตลอดจนพัฒนาบุคลากรในสายวิชาชีพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของระบบศาลยุติธรรมทั้งระบบ” การสำรวจความคิดเห็นในนี้ มี 3 เรื่อง/ประเด็นหลักประกอบด้วย 1) การให้ความรู้แก่ประชาชน/บุคคลทั่วไป/นิติบุคคล 2) การให้คำแนะนำเชิงยุทธศาสตร์แก่หน่วยงานในระบบศาลยุติธรรมและหน่วยงานในระบบการยุติธรรม และ 3) การเผยแพร่/ถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงวิชาการเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล จากผลการสัมมนา (รูปที่ 7.16) พบว่า เรื่องที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเห็นว่าสำคัญที่สุด คือ เรื่อง “การเผยแพร่/ถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงวิชาการเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล” โดยอยู่ใน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17) ซึ่งมีรายละเอียดของผลการสัมมนาทั้ง 3 เรื่องมีดังต่อไปนี้

ด้านการบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้

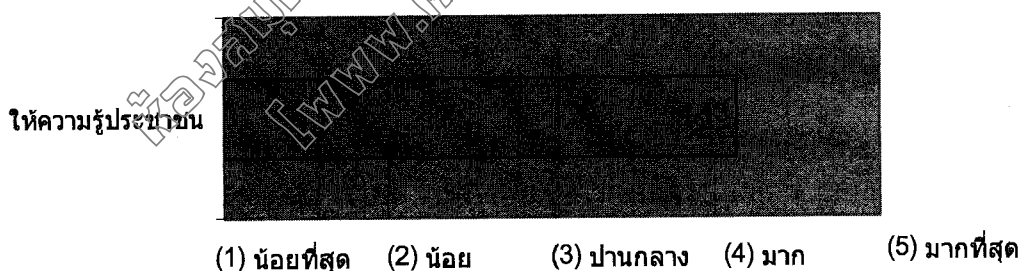

รูปที่ 7.16 ภาพรวมที่แสดงถึงความสำคัญของเรื่องที่จะทำการสำรวจความคิดเห็น
 ในด้านการบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้

1) เรื่อง “การให้ความรู้แก่ประชาชน/บุคคลทั่วไป/นิติบุคคล”

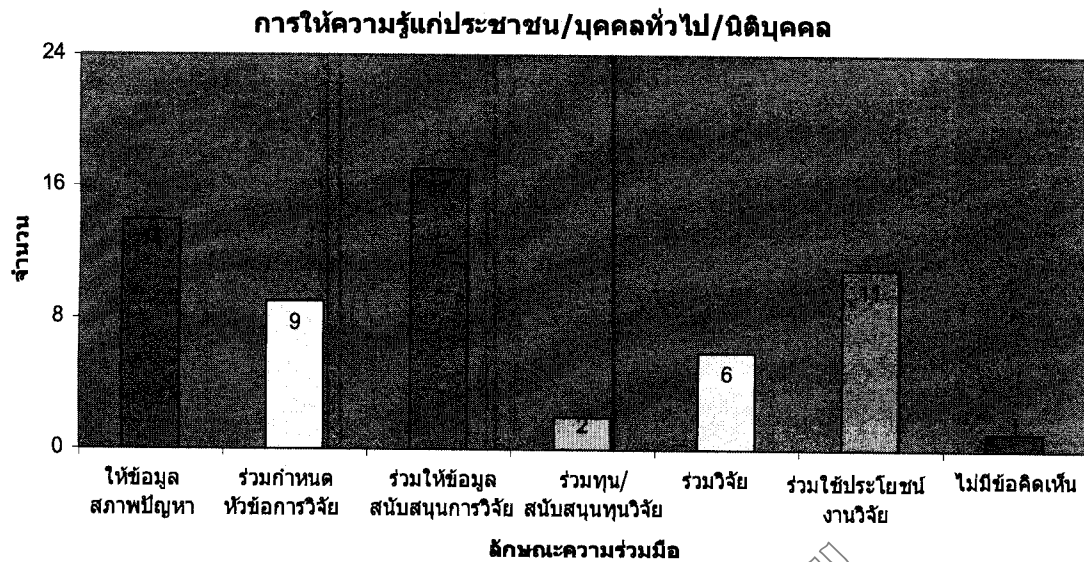
ผลของการสัมมนา พบว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า การให้ความรู้แก่ประชาชน/บุคคลทั่วไป/นิติบุคคล มีความสำคัญใน **ระดับมาก** เช่นเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย 4.13) โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการให้ความรู้แก่ประชาชน/บุคคลทั่วไป/นิติบุคคล ควรจะสร้างความเข้าใจและรับรองความรู้ในด้านนี้มากขึ้น (ดังรูปที่ 7.17)

เรื่อง “การให้ความรู้แก่ประชาชน/บุคคลทั่วไป/นิติบุคคล”

รูปที่ 7.17 ความสำคัญของการบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้
 เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน/บุคคลทั่วไป/นิติบุคคล

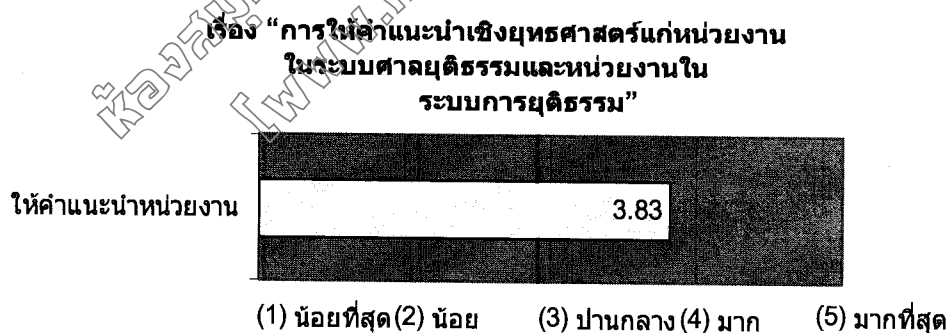
รูปที่ 7.18 แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมการสัมมนาจากหน่วยงานต่าง ๆ สนใจที่จะให้ความร่วมมือกับสถาบันในรูปแบบของการร่วมให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัยมากที่สุด เพื่อการให้ความรู้แก่ประชาชน/บุคคลทั่วไป/นิติบุคคล (17 ความเห็น) โดยความร่วมมือผ่านการให้ข้อมูลสภาพปัญหาและการร่วมใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย เป็นรูปแบบที่สนใจในลำดับต่อมา (14 และ 11 ความเห็น ตามลำดับ)

รูปที่ 7.18 ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม

2) เรื่อง “การให้คำแนะนำเชิงยุทธศาสตร์แก่หน่วยงานในระบบศาลยุติธรรมและหน่วยงานในระบบการยุติธรรม”

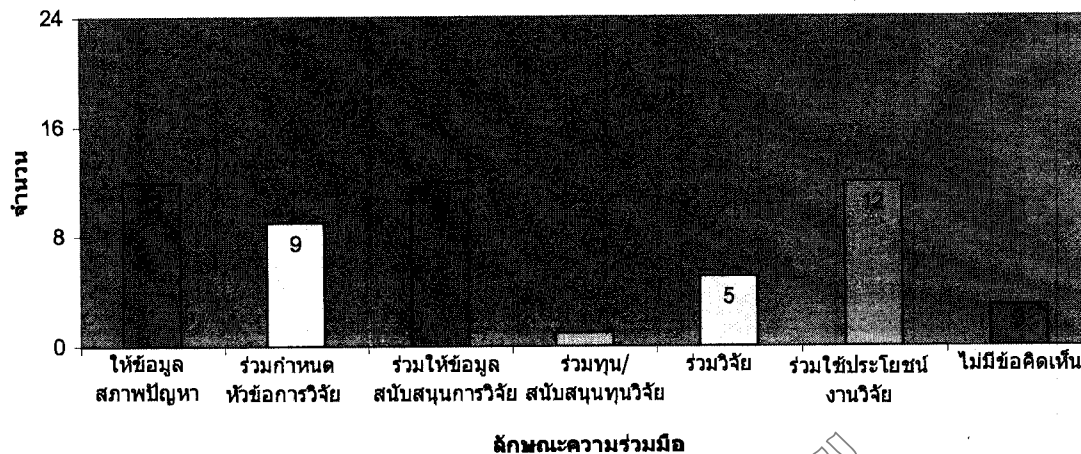
ผลของการสัมมนา พบว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า การให้คำแนะนำเชิงยุทธศาสตร์แก่หน่วยงานในระบบศาลยุติธรรมและหน่วยงานในระบบการยุติธรรม มีความสำคัญใน ระดับค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83) ดังรูปที่ 7.19

รูปที่ 7.19 ความสำคัญของการบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้ เพื่อให้คำแนะนำเชิงยุทธศาสตร์แก่หน่วยงานในระบบศาลยุติธรรมและหน่วยงานในระบบการยุติธรรม

ผู้เข้าร่วมการสัมมนาจากหน่วยงานต่าง ๆ สนใจจะให้ความร่วมมือกับสถาบันฯ ในรูปแบบของการร่วมให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัย การให้ข้อมูลสภาพปัญหาและการร่วมใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย ในปริมาณที่เท่ากัน (12 ความเห็น) เพื่อการให้คำแนะนำเชิงยุทธศาสตร์แก่หน่วยงานในระบบศาลยุติธรรมและหน่วยงานในระบบการยุติธรรม ดังรูปที่ 7.20

การให้คำแนะนำเชิงยุทธศาสตร์แก่หน่วยงานในระบบศาลยุติธรรม
และหน่วยงานในระบบการยุติธรรม

รูปที่ 7.20 ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ

เพื่อให้คำแนะนำเชิงยุทธศาสตร์แก่หน่วยงานในระบบศาลยุติธรรมและหน่วยงานในระบบการยุติธรรม

3) เรื่อง “การเผยแพร่/ถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงวิชาการเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล”

ผลของการสัมมนา พบว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า การเผยแพร่/ถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงวิชาการเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญใน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17) ซึ่งผู้เข้าร่วมการสัมมนาให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าควรจะพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นกลไกที่มีความสำคัญที่สุดต่อการวิจัยและพัฒนา (ดังรูปที่ 7.21)

เรื่อง “การเผยแพร่/ถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงวิชาการ
เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล”

ถ่ายทอดองค์ความรู้

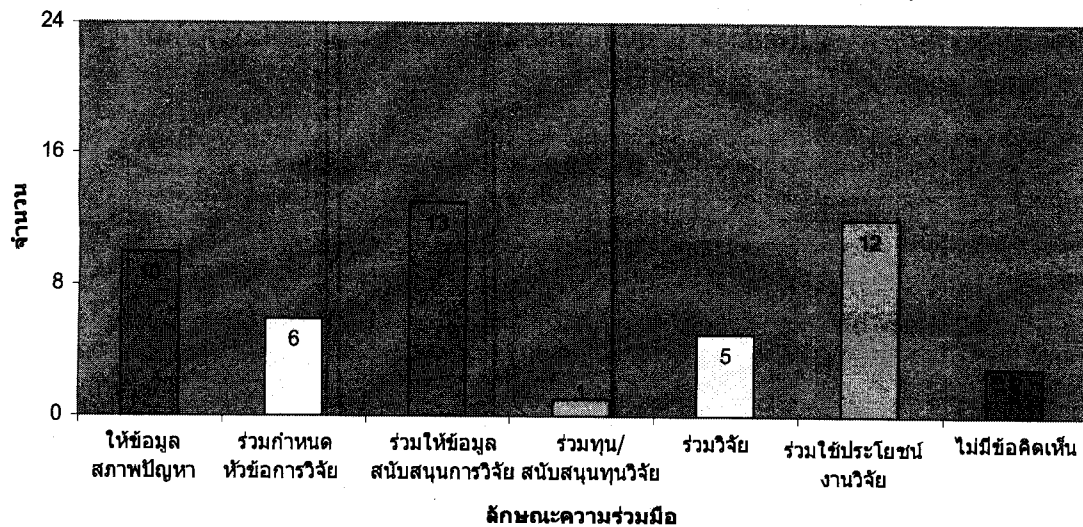

(1) น้อยที่สุด (2) น้อย (3) ปานกลาง (4) มาก (5) มากที่สุด

รูปที่ 7.21 ความสำคัญของการบริการวิชาการและการเผยแพร่องค์ความรู้
เพื่อเผยแพร่/ถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงวิชาการเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ผู้เข้าร่วมการสัมมนาจากหน่วยงานต่าง ๆ สนใจที่จะให้ความร่วมมือกับสถาบันฯ ในรูปแบบของการร่วมให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัยมากที่สุด (13 ความเห็น) เพื่อการเผยแพร่/ถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงวิชาการเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล ในด้านความร่วมมือผ่านการร่วมใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการให้ข้อมูลสภาพปัญหา เป็นรูปแบบที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาสนใจในลำดับถัดมา (12 และ 10 ความเห็น ตามลำดับ ดังรูปที่ 7.22)

การเผยแพร่/ถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงวิชาการเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล

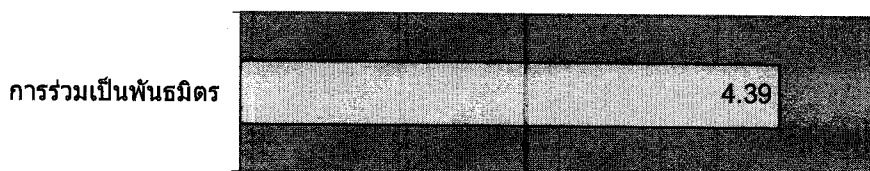

รูปที่ 7.22 ความสนใจในแต่ละรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันฯ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านความยุติธรรม/นิติธรรม

7.4.2.3 ด้านการร่วมเป็นพันธมิตรด้านการวิจัยกับสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์วิจัย

การวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์ “เพื่อเพิ่มศักยภาพในการวิจัยของสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์” อีกทั้งเป็นการผลักดันให้สถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์เป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศด้านตุลาการ” จากผลการสัมมนาในรูปที่ 7.23 พบว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาฯ มีความสนใจที่จะร่วมเป็นพันธมิตรกับสถาบันฯ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39) โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม อาทิ ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ยินดีให้การสนับสนุนสถาบันฯ อย่างเต็มที่ ทางด้านผู้แทนจากสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ยินดีให้ความร่วมมือกับสถาบันฯ เป็นอย่างดี โดยเปิดโอกาสให้สถาบันฯ ขอความร่วมมือกับหน่วยงานได้ทุกเมื่อ เพื่อประโยชน์ของสังคม ในขณะที่ผู้แทนจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เห็นว่าการขับเคลื่อนจะต้องมาจากการร่วมมือจากทุกภาคส่วน

การร่วมเป็นพันธมิตรด้านการวิจัยกับสถาบันวิจัยที่พัฒนาศักดิ์วิจัย

(1) น้อยที่สุด (2) น้อย (3) ปานกลาง (4) มาก (5) มากที่สุด

รูปที่ 7.23 ความสนใจที่จะเป็นพันธมิตรด้านการวิจัยกับสถาบันฯ

7.4.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการสัมมนา

ผลของการสัมมนา พบว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับประโยชน์จากการสัมมนา ในระดับ ค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91) ผู้เข้าร่วมสัมมนาให้ความเห็นว่าการสัมมนาครั้งนี้ ทำให้เห็น

ภาพรวมของงานวิจัย ที่อาจจะยังมีข้อบกพร่องบ้างในบางจุด แต่คณะผู้วิจัย ก็รับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนาเป็นอย่างดี โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการเพิ่มเวลาในการสัมมนาในครั้งต่อไปให้มากขึ้น (ดังรูปที่ 7.24)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการสัมมนา

ประโยชน์ที่ได้รับ

3.91

(1) น้อยที่สุด (2) น้อย (3) ปานกลาง (4) มาก (5) มากที่สุด

รูปที่ 7.24 ประโยชน์ที่ได้รับจากการสัมมนา

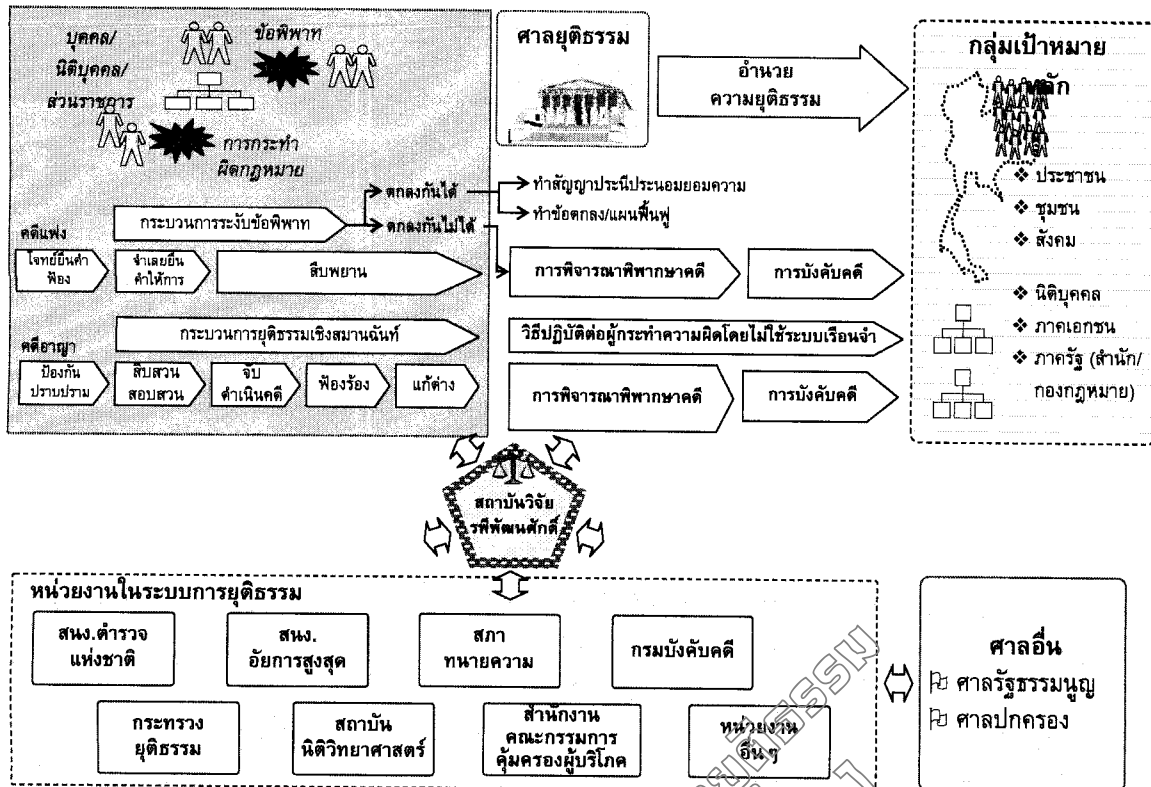
7.4.4 สรุปผลการสัมมนาจากการกรอกแบบสอบถาม

จากผลการประชุมสัมมนา ที่ได้รับผ่านการกรอกแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมการสัมมนา มีข้อสรุปที่สำคัญ ดังนี้

- ❏ ร้อยละ 62 และร้อยละ 30 ของผู้เข้าร่วมการสัมมนา เห็นว่างานวิจัยด้านตุลาการของชาติ มีความสำคัญมากที่สุด และ มีความสำคัญมาก ตามลำดับ
- ❏ ในภาพรวมของประเด็น/เรื่องในแผนแม่บท ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเห็นถึงความสำคัญในระดับมาก ต่อการพัฒนางานตุลาการของชาติ
- ❏ ความสนใจที่จะร่วมมือกับสถาบันฯ ทั้ง 6 ด้าน พบว่าผู้เข้าร่วมการสัมมนาให้ความสนใจในด้าน 1) การร่วมให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัย เป็นอันดับแรก ตามมาด้วย 2) การให้ข้อมูลสภาพปัญหา 3) การร่วมใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 4) การร่วมกำหนดหัวข้อการวิจัย 5) การร่วมวิจัย และ 6) การร่วมทุน/สนับสนุนทุนวิจัย ตามลำดับ
- ❏ ทำให้ทราบถึงกิจกรรมและความก้าวหน้าของสถาบันฯ ในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของสังคม
- ❏ ควรมีการจัดการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นระหว่างองค์กร/หน่วยงานวิจัยของภาครัฐ และเอกชนในลักษณะอย่างต่อเนื่อง

7.5 สรุปประเด็นสำคัญจากการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น

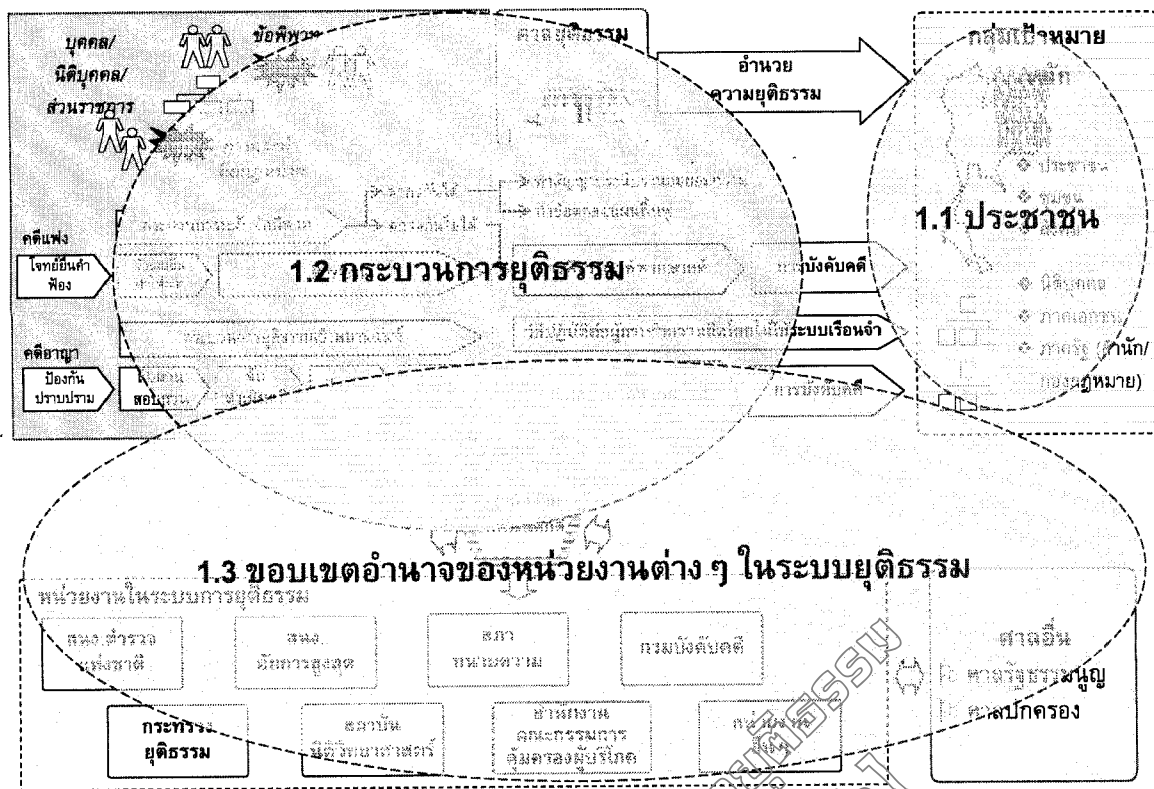
จากการประชุมสัมมนาที่ได้จัดขึ้น สามารถสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาตลอดระยะเวลาการสัมมนา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนแม่บท (รูปที่ 7.25 แสดงบริบทของศาลยุติธรรม) โดยแบ่งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งคือ ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับจุดเน้นของหัวข้องานวิจัย และส่วนที่สองคือ ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันฯ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปที่ 7.25 บริบทของศาลยุติธรรม

7.5.1 ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับจุดเน้นของหัวข้องานวิจัย

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นเกี่ยวกับจุดเน้นของหัวข้องานวิจัยมี 3 กลุ่มหลักๆ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีประเด็นสำคัญๆ ดังนี้ (รูปที่ 7.26 แสดงภาพรวมของประเด็นสำคัญเกี่ยวกับจุดเน้นของหัวข้องานวิจัย)

รูปที่ 7.26 ภาพรวมของประเด็นสำคัญเกี่ยวกับจุดเน้นของหัวข้องานวิจัย

1. ประชาชน

- ทำอย่างไรให้ประชาชนได้รับบริการที่ดี มีช่องทางในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และได้รับความยุติธรรม
- สร้างระบบร้องเรียนให้แก่ประชาชนทุกระดับชั้น และลดค่าใช้จ่ายของประชาชนในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
- ค้นหาวิธีการที่ทำให้ประชาชนเข้าใจกฎหมาย ซึ่งเป็นการสร้างความยุติธรรมเชิงรุก อันจะส่งผลให้เกิดคดีลดลง และมีคดีเข้าสู่ศาลลดลง
- ใช้ Restorative Justice เป็นหลักในการอำนวยความยุติธรรม โดยให้ประชาชน/ชุมชนที่เป็นผู้เสียหายมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสิน และได้รับการเยียวยาความเสียหาย โดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย
- เพิ่ม “ผู้พิการ” เป็นกลุ่มเป้าหมายของผลผลิตที่ 2.1.3 ในแผนแม่บท

2. กระบวนการยุติธรรม

- **เพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการพิจารณาคดี ทั้งด้านเครื่องมืออำนวยความสะดวก และ**

ด้านวิธีการจัดการซึ่งรวมถึงความซับซ้อนของขั้นตอนต่างๆ

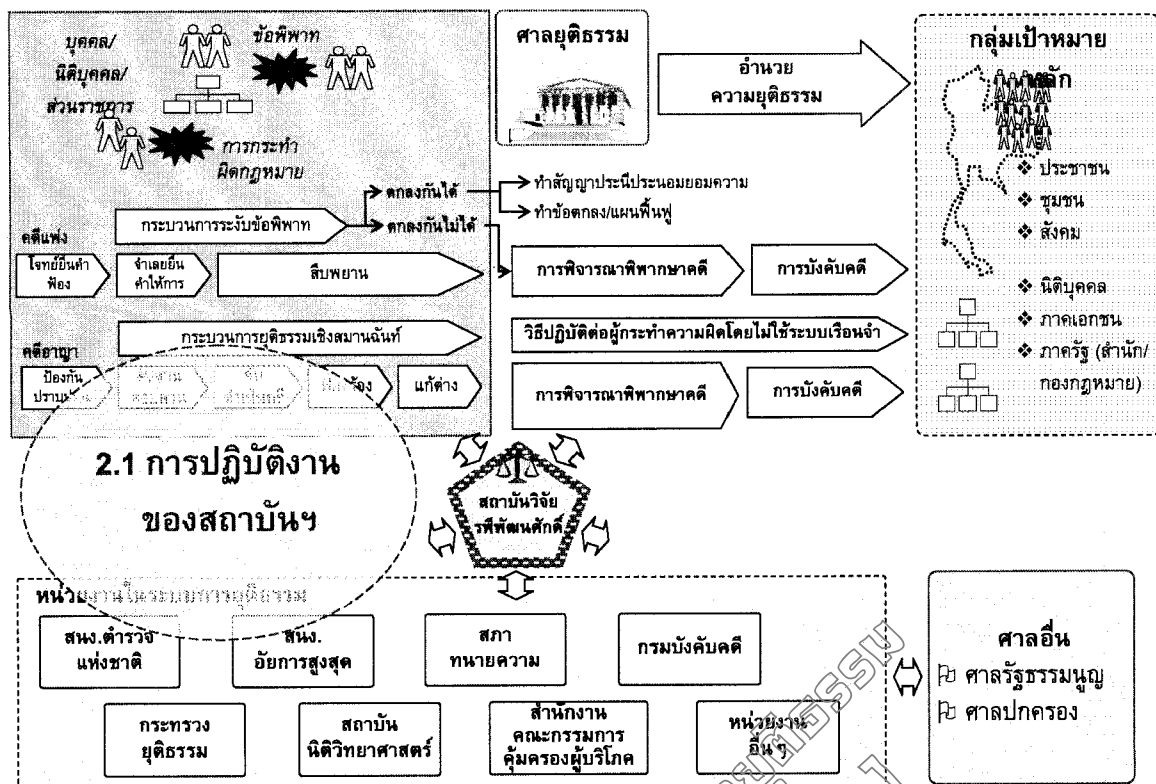
- ความคุ้มค่าของการใช้นิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรม เช่น ความคุ้มค่าของต้นทุนที่สูงขึ้นจากการจัดทำ DNA Database
- สร้างนวัตกรรมของงานศาลและของกระบวนการยุติธรรม เช่น community justice
- ระบบมาตรฐานการขึ้นบัญชีผู้เชี่ยวชาญ และการประเมินผลการเป็นพยานในศาลของผู้เชี่ยวชาญ
- การวิเคราะห์คดีในอดีตเพื่อค้นหาจุดอ่อนของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบงานศาล
- มาตรการคุ้มครองผู้ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง แต่การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งกับหน่วยงานอื่นๆในระบบยุติธรรมโดยไม่ตั้งใจ

3. ขอบเขตอำนาจของหน่วยงานต่างๆ ในระบบยุติธรรม

- ขอบเขตของบทบาท อำนาจ และหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม ทั้งในส่วนที่เป็น
 - (1) ขอบเขตระหว่างศาลยุติธรรมกับหน่วยงานอื่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม เช่น การออกหมายจับ และ
 - (2) ขอบเขตระหว่างหน่วยงานภายนอกด้วยตนเอง เช่น ภาระหน้าที่ขององค์กรคุ้มครองสิทธิต่างๆ ที่อาจซ้ำซ้อนกัน หรือมีช่องว่าง อันอาจส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้

7.5.2 ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันฯ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันฯ มีดังต่อไปนี้ (รูปที่ 7.27 แสดงภาพรวมของประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันฯ)

รูปที่ 7.27 ภาพรวมของประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันฯ

- ❏ การรักษาความเป็นกลางของผู้พิพากษาในระยะยาว หากมีการรับเงินทุนวิจัยจากหน่วยงานภายนอก
- ❏ การขาดแคลนนักวิจัยกฎหมาย ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยในด้านปริมาณมีความขาดแคลนบุคลากรทั้งจำนวนบุคลากรของสถาบันฯ เองและจำนวนบุคลากรของหน่วยงานอื่นๆ ในด้านคุณภาพนักวิจัยกฎหมายมักจะขาดทักษะในเรื่องของ research methodology ทั้งนี้อาจจะใช้ knowledge management เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา ระยะสั้นของความขาดแคลนนักวิจัยกฎหมาย
- ❏ สร้าง career path ให้แก่ผู้พิพากษานักวิจัย ให้มีความภาคภูมิใจในอาชีพ มีความก้าวหน้าในการทำงาน และมีความต้องการทำงานสังกัดสถาบันฯ เองในระยะยาว
- ❏ ขอบเขตและระดับชั้นความลับของการแบ่งปันข้อมูลเพื่อการวิจัย เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลบางอย่างอาจเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- ❏ งานวิจัยไม่ควรอ้างอิงมาตรฐานสากลหรือข้อผูกพันอนุสัญญาต่างๆ เพียงด้านเดียว แต่ควรพิจารณาความเหมาะสมในการประยุกต์มาตรฐานสากลหรือข้อผูกพันอนุสัญญาต่างๆ ให้สามารถใช้ได้กับบริบทของสังคมไทย

- เปิดให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในงานวิจัย เพื่อให้ผลงานวิจัยที่ได้เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้งานวิจัยถูกนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้จริง เช่น การมีส่วนร่วมของอัยการและทนายความในการวิจัยพัฒนาประสิทธิภาพของการพิจารณาคดี
- จัดทำแผนแม่บทเป็นระยะต่างๆ (phasing) เช่น ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว
- จัดลำดับความสำคัญของหัวข้อวิจัยโดยมีการทบทวนทุกปีเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศ
- จัดทำระบบข้อมูลเพื่อให้สามารถทราบว่า หัวข้อวิจัยใดที่สถาบันฯยังไม่มีองค์ความรู้เลย หรือมีองค์ความรู้บ้างแล้วมากหรือน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการจัดลำดับความสำคัญของหัวข้อวิจัย
- ค้นหาหัวข้อวิจัยที่มีความสำคัญสูง แต่ยังไม่มีความรู้ในหน่วยงานใดริเริ่มวิจัย
- บุคลากรของสถาบันฯ ควรมีส่วนร่วมกับงานวิจัยทุกชิ้น โดยอาจจะเป็นหัวหน้าโครงการวิจัย หรือเป็นหนึ่งในผู้วิจัยหลัก เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลงานวิจัยที่ได้ตรงกับความต้องการและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในระบบงานยุติธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อให้บุคลากรของสถาบันฯ มีการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ research methodology

8. แผนการดำเนินโครงการ

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การพัฒนางานวิจัยของศาลยุติธรรมเป็นไปอย่างมีทิศทางตามนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ และมีการบริหารจัดการงานวิจัยอย่างเป็นระบบ ตามความสอดคล้องกับสถานการณ์และเงื่อนไขต่างๆ ควบคู่ไปกับการจัดทำระเบียบที่จำเป็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิจัย รวมทั้งการปรับปรุงเชิงโครงสร้างของสถาบันวิจัยรฟพัฒนาที่ดี

ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว คณะที่ปรึกษาฯ แบ่งแผนการดำเนินงานเป็น 4 ระยะดังรายละเอียดในตารางที่ 8.1

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
www.library.coj.go.th

ตารางที่ 8.1 ขั้นตอนการดำเนินงานและการเสนอรายงาน

รายละเอียด	ระยะเวลาการดำเนินงาน (เดือน)									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1) กำหนดหลักการ แนวคิด และพัฒนาแผนการดำเนินงาน - กำหนดขอบเขตและปัจจัยสู่ความสำเร็จ - พัฒนาโครงร่างแนวคิด - พัฒนาแผนการดำเนินงาน <u>รายงานเบื้องต้น (จำนวน 20 ชุด)</u>										
2) ทบทวนศึกษา/วิเคราะห์ถึงบริบทสำคัญต่าง ๆ เพื่อพัฒนา/ออกแบบกรอบการบริหารงานด้านการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ - ทบทวนศึกษา/วิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทต่างๆ ในเชิงหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการองค์กรและการบูรณาการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชิงยุทธศาสตร์ - พัฒนา/ออกแบบกรอบการบริหารงานด้านการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ <u>รายงานความก้าวหน้า (จำนวน 20 ชุด)</u>										
3) จัดทำร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ - จัดการประชุม/สัมมนาเพื่อระดมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงเทคนิคในกรอบการบริหารงานด้านการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อนำประเด็นและข้อเสนอแนะไปพัฒนา/ปรับปรุงสาระสำคัญของร่างรายงานให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น - จัดทำร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ <u>ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (จำนวน 20 ชุด)</u>										
4) จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ - จัดการประชุมหารือและแลกเปลี่ยนความเห็นเพิ่มเติม เพื่อนำแนวทางดังกล่าวไปเป็นส่วนหนึ่งในการปรับปรุงให้รายงานฉบับสมบูรณ์มีสาระสำคัญที่ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น - จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ <u>รายงานฉบับสมบูรณ์ พร้อม CD (จำนวน 30 ชุด)</u>										
การถ่ายทอดองค์ความรู้ - ตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการ ให้คำปรึกษาแก่บุคลากรสถาบันวิจัยและพัฒนาฯ และหน่วยงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้สนับสนุนการวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรมของประเทศต่อไป										

ภาคผนวก

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
[www.library.coj.go.th]

ดัชนี (Index)

การยกฐานะ, vi, x, 43-45, 47, 48, 50, 51, 55, 57-60, 64, 66

โครงสร้างองค์กร, vi, x, 8, 48-52, 54, 58, 61, 62, 64

องค์กรอิสระ, v, vi, 22, 26, 28, 35-38, 39, 40, 41, 43-47, 49-51, 63-65

การกำกับดูแลเชิงนโยบาย, 22, 37, 43, 46-51, 55-57

แผนแม่บทงานวิจัย, vii, ix, xi, 2, 4, 5, 51, 53, 58, 70, 71, 78, 90, 107, 109, 141, 161, 163, 165, 166

แผนปฏิบัติการ, vii, xi, 2, 4, 109, 131-133, 135, 138, 161

การสัมมนา, vii, xi, xii, xiii, 60, 127, 155, 163-166, 168-178

การบริหารการวิจัย, vi, x, xii, 67-70, 72, 76, 77, 152

ทุนวิจัย, vi, x, 3, 4, 14, 15, 20, 21, 24, 27, 28, 36-41, 47, 62, 65, 67, 69, 91-95, 97, 101, 103, 137, 144, 151, 167, 178, 182

การใช้จ่ายเงินวิจัย, vi, x, 67, 69, 97

การประชาสัมพันธ์, vi, x, 58, 67, 69, 102, 103, 124, 158

การเผยแพร่ผลงานวิจัย, 69, 97, 100, 102, 105, 139

คณะกรรมการวิจัย, vi, x, 6, 25, 38, 67, 69, 106, 107, 134, 164

คณะกรรมการนโยบาย, 44, 50, 51, 52, 54

คณะกรรมการอำนวยการ, 50, 52, 53, 54, 74, 75, 77, 78, 86, 87, 88-90, 107

กระบวนการยุติธรรม, v, ix, x, xii, xiii, 7-10, 13-15, 18, 20, 25, 26, 30, 31, 34, 35, 37-41, 45, 46, 48, 52, 53, 66

ดัชนี (Index)

ผู้อำนวยการ, 52-54, 86-89, 98, 107

ศาลรัฐธรรมนูญ, 6, 9, 13, 113, 121, 164

ศาลปกครอง, 8, 9, 13, 67, 113, 121,

SWOT, 136, 138, 121

สถาบันพระปกเกล้า, vi, x, 11, 45, 46, 59, 60-63

สถาบันอุดมศึกษา, 14, 18, 19, 21, 27, 36, 40, 61, 62, 65, 67-68, 91, 103, 107, 113, 127, 130, 142, 144, 149, 160, 164

สถาบันวิจัย, v, vi, vii, ix, x, xi, xiii, 3-6, 10-22, 25-27, 30, 31, 37-41, 43-52, 54-58, 62, 64, 65, 67, 68, 70, 77, 78, 82-84, 91, 92, 97, 106, 109-113, 130, 131, 133-138, 140, 146, 150, 153-161, 163, 177, 185, 186

สภาวิชาชีพ, 103, 107, 130, 136, 143

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
[www.library.coj.go.th]

โครงการจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนากฎหมายและการศาลยุติธรรม
และการกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการวิจัย
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย